

Dumnezeul-Unic: Yahveh

Elementul central al întregului iudaism este Dumnezeu Unic, **Yahveh**.

Pentru evreii din întreaga lume și din toate timpurile, Yahveh este tot ce au ei mai sfânt și mai frumos. Este un Dumnezeu atât de respectat, încât evreii nici măcar nu îndrăznesc să-i rostească numele. Singurul om căruia îi este îngăduit să rostească numele lui Dumnezeu este doar Marele Preot. Pentru toți ceilalți evrei, numele lui Dumnezeu este de nerostit. Acest nume este totuși cunoscut, fiind prezentat adesea în forma sa codificată, folosind doar 4 litere: YHWH.

Bineînțeles că prescurtarea numelui lui Dumnezeu are sens în limba ebraică, cele 4 litere desemnând expresia „**Eu sunt cel ce sunt**”. Nici nu se putea găsi un nume mai frumos pentru această divinitate atât de specială, pentru care moartea nu are sens tocmai pentru că timpul însuși nu o poate cuprinde.

Yahveh este o divinitate apărută din timpuri străvechi și se pare că inițial nu aparținea evreilor. Dar istoria lumii, așa cum o cunoaștem noi, a arătat că această divinitate străveche, nu neapărat evreiască, este o entitate foarte performantă, fiind prezentă activ și permanent în lanțul evenimentelor care au generat lumea de azi.

De fapt, lumea n-a mai fost la fel după apariția lui Yahveh. Această divinitate deosebit de inteligentă și de ambițioasă a derulat un program genetic propriu, folosindu-se de diversele populații locale existente într-o zonă foarte bine delimitată. Nu trebuie să ne îndoim că Edenul era localizat precis în Mesopotamia, pentru că este singura zonă geografică de pe glob care corespunde descrierii făcute în Biblie. Nici o altă zonă de pe Terra nu întrunește toate specificațiile menționate în textul ebraic.

Să nu uităm totuși că, deși Biblia este un text ebraic, ea nu conține absolut deloc o mitologie ebraică: toate miturile privind geneza au fost preluate de la populații mult anterioare evreilor. Geneza prezentată în Biblie, așa cum o cunoaștem astăzi, este doar o adaptare a unor geneze mult mai vechi, furnizate de populațiile mesopotamiene.

Ca o caracteristică generală, să observăm că evreii n-au fost niciodată atât de performanți, încât să fie creativi și originali. Dacă veți privi cu un ochi critic toată istoria poporului evreu, veți observa că evreii nu au creat niciodată nimic. Întotdeauna ei au preluat elementele fundamentale și periferice ale culturii lor de la populațiile pe care le-au cucerit sau cu care au intrat în contact. Ce este cu adevărat interesant este că sunt niște oameni foarte perseverenți; nu sunt ei cei mai buni oameni de pe acest pământ, dar în fiecare zi se străduiesc să fie mai buni. Nu știu să inventeze lucruri noi, dar se pricep de minune să îmbunătățească lucrurile existente.

De pildă, geneza biblică este o preluare după mitologia sumeriană. Descoperirea tăblițelor de lut sumeriene, care redau versiunea originală a genezei, a arătat fără echivoc că evreii au preluat și nu au creat geneza. Sumerienii au redactat mitologia genezei pe tăblițe de lut; chiar dacă erau adunate meticulos în vaste biblioteci, scrierile sumerienilor au rămas totuși simple texte scrise pe teracotă. Evreii au creat o bibliotecă mult mai mică, Biblia, ca să o poată lua cu ei oriunde, dar nu au scris textele pe tăblițe de lut, ci au scris totul în sufletele lor.

Biblia este sufletul evreilor, este însuși Dumnezeu. Pentru evrei, textul Bibliei este atât de sfânt, încât nu este permis nimănui să schimbe în text nici măcar o literă. Orice copie este verificată draconic, literă cu literă, conform originalului. Se crede că, dacă se schimbă o singură literă, textul nu mai este viu și Dumnezeu moare.

Dar Dumnezeu evreilor, Yahveh, este un Dumnezeu viu, deci nu este permisă nici o greșală. Unii evrei, numiți masoreți, se ocupă toată viața lor de această problemă. Singura lor grijă este să nu se schimbe nici o literă în textul biblic.

Perioada cuprinsă între *apariția omului* (Adam și Eva) și *potopul biblic* (Noe) este foarte îndelungată, dar și foarte neclară. Și lucrurile ar rămâne așa dacă ne-am raporta doar la Biblie. Din fericire, toate culturile străvechi afirmă că oamenii au fost creați de zeii veniți din cer, că aceștia dispuneau de o civilizație foarte avansată și că, la un anumit moment dat în timp, omenirea s-a confruntat cu un cataclism deosebit, atât prin durată, cât și prin gravitate, eveniment denumit generic **Potop**.

Omenirea păstrează amintirea ancestrală a zborurilor intergalactice. Zeii au venit toți din cer și, din anumite motive, au încercat să creeze o nouă ființă, care să fie o combinație cât mai reușită între ei și populația găsită la fața locului (antropoidele). Această ființă, omul, trebuia să ducă mai departe civilizația zeilor creatori, iar pentru asta omul trebuia să se apropie genetic și cultural cât mai mult de aceștia. Teoretic, când compatibilitatea genetică și nivelul cultural ar fi atins cotele minim necesare, zeii creatori ar fi trebuit să coabiteze cu oamenii. Dar, practic, nu s-a întâmplat așa ceva.

Zeii creatori erau mulți, și unde sunt mulți, sunt și multe opinii, nu neapărat convergente. Și unde nu este doar convergență, este și divergență.

Diversitatea punctelor de vedere ale zeilor creatori a dus la compromiterea programului genetic și, inevitabil, și la neînțelegeri între aceștia, iar apoi s-a ajuns la conflict armat direct. Cele două tabere astfel create au dus bătălii aprige și devastatoare, iar oamenii au fost prinși în acest război absurd și atroce; fie alegând o tabără sau alta, fie alegând neutralitatea, cei mai mulți oameni nu au supraviețuit cataclismului declanșat de războiul zeilor. Foarte puțini au mai scăpat cu viață din acest cataclism, pe care noi îl cunoaștem sub numele generic de Potop.

Nu știm cine a învins.

Știm doar că unii au plecat, iar alții au mai stat cu noi înainte să poată pleca, devenind adevărați eroi civilizatori pentru noi. Ne-au învățat să scriem și să vorbim, ne-au dăruit știința, ne-au arătat cum să construim orașe, cum să facem agricultură, dar și cum să luptăm eficient și, mai ales, cum să observăm cerul.

Într-un cuvânt, ne-au învățat tot ce-și mai aduceau ei aminte, pentru ca noi să ducem mai departe civilizația lor, care era la ei pe cale de dispariție. Mulți dintre ei au murit aici, pentru că nu mai aveau *cum* și nici *unde* să se întoarcă. Alții au reușit să plece totuși, promițându-ne ferm că se vor întoarce.

Oamenii îi așteaptă și acum să se întoarcă, așa cum au promis.

Dar, cel puțin până acum, zeii creatori nu s-au mai întors.

Și totuși există o excepție: Yahveh...

El nu s-a întors la noi, pentru că n-a plecat niciodată. În toată istoria lumii, Yahveh a fost când martor pasiv, tăcut și ascuns, când jucător activ, direct și evident. Și asta pentru că doar el este cel ce este. Spre deosebire de ceilalți zei, Yahveh este o entitate despre care putem vorbi numai la prezent: *eu sunt cel ce sunt*. Nu ne spune că a fost, așa cum au fost alți zei cândva, dar nici nu ne spune că va fi, așa cum ne promiteau zeii care au plecat. *Eu sunt cel ce sunt, aici și acum, oriunde și oricând*.

Este ideea fundamentală a lui Yahveh, dar și a lui Isus.

Omul nu este niciodată singur. Dumnezeu este mereu cu el.

Dar ca să ajungă la această idee simplă, omenirea a trecut prin multe etape, iar totul a început în timpurile genezei, când Yahveh reușea să creeze primul cuplu uman considerat suficient de reușit pentru a fi perpetuat fără restricții. Desigur, Adam și Eva nu formau singurul cuplu din programul genetic promovat de Yahveh în Eden, dar, spre deosebire de celelalte cupluri, Adam și Eva au avut comportamentul dorit cu atâta ardoare de Yahveh: cei doi erau euristici, deschiși mereu spre nou, spre experiment și cercetare în ciuda interdicțiilor, în timp ce celelalte cupluri erau dezolant de algoritmice, fiind mai degrabă niște roboți biologici clonați în serie.

Începuturile omenirii: Geneza

Conform Bibliei, nu putem data cu exactitate geneza. Desigur, dacă admitem strict Biblia, se poate face un calcul destul de aproximativ, bazându-ne pe durata declarată a generațiilor biblice și mergând înapoi în timp cu perseverență. Un astfel de calcul a fost făcut deja de evrei; folosind generațiile biblice, evreii consideră începutul lumii în anul 3948 îen. Alte calcule au făcut și creștinii; preocupați de originile lumii, creștinii au arătat ca facerea lumii se poate data cel mai târziu în anul 4004 îen. Deci, oricum am pune problema, conform Bibliei, lumea a fost creată acum 6.000 de ani.

Dacă ne raportăm și la alte surse în afară de Biblie, vom afla însă că începuturile omenirii trebuie să fi fost mult mai vechi decât afirmă Biblia.

Egiptenii au fost, în această privință, de o exactitate fascinantă. Ei ne oferă soluția completă pentru datarea genezei, deoarece mitologia egipteană are aceeași structură ca și cea biblică. Egiptenii afirmă răspicat că, după ce zeii au creat oamenii, aceștia au fost conduși de zei timp de 3 dinastii divine, care au totalizat 24.925 de ani! Apoi zeii au plecat și oamenii s-au condus singuri, urmând formidabila serie dinastică pământeană, care a numărat 30 dinastii, dar care a totalizat numai 5.264 de ani. Prin urmare, de la geneza lumii și până la ultimul faraon autentic au trecut 30.189 de ani. Dar ultimul faraon autentic s-a stins în anul 343 îen, deci putem afla anul genezei: $24.925 + 5.264 + 343 = 30.532$ îen!!!

Cu alte cuvinte, anul acesta se împlinesc doar 2.015 ani de la nașterea lui Isus, dar și 32.541 de ani de la facerea lumii! Asta înseamnă că, de la facerea lumii și până astăzi, precesia echinocțiilor a făcut pe cercul zodiacal o tură și un sfert, echinocțiul de primăvară parcurgând 15 zodii! Este, să recunoaștem, foarte mult...

Echinocțiul se plimbă prin cele 12 constelații zodiacale în aproximativ 25.920 de ani, deci are nevoie de aproape 2.160 de ani pentru a parcurge un semn zodiacal. Această perioadă de 2.160 de ani se numește **eră astrologică**.

În perioada în care au fost construite cele 3 mari piramide din Egipt, echinocțiul de primăvară era în Leu, iar Sfînxul, care este un leu modificat ulterior în actuala înfățișare, își privea propria imagine deasupra orizontului.

Ansamblul piramidelor egiptene, împreună cu Sfînxul, indică cerul așa cum era el în anul 10.500 îen, care pare a fi data cea mai probabilă a construirii complexului de la Ghizeh. Dar cerul a mai avut exact același aspect și cu 25.920 de ani înainte, adică în anul 36.420 îen, care pare a fi data cea mai probabilă a genezei umane. Sfînxul își va mai admira imaginea deasupra orizontului tocmai în anul 15.420 en.

Era Leului a fost între 10.970 îen și 8810 îen...

Înainte de Moise, echinocțiul era în constelația Taur și era firesc ca taurul să fie animalul adorat în temple. Era Taurului a fost între 4490 îen și 2330 îen.

Moise a rânduit cultul berbecilor, dar nu pentru că Yahveh iubea berbecii, ci pentru că echinocțiul se mutase în constelația Berbec!

Era Berbecului a fost între 2330 îen și 170 îen...

Primii creștini îl numeau pe Isus **peștele nostru**, nu pentru că era un mare consumator de pește, ci pentru că echinocțiul se mutase în constelația Pești...

Era Peștilor a fost între 170 îen și 1990 en...

Așadar ne aflăm acum în Era Vărsătorului, care a început în anul 1990 și va ține până în anul 4150! Și putem spune că, de la o vreme, inundațiile și dezastrele în care apa joacă rolul principal au devenit ceva obișnuit... Și totuși Potopul nu a avut loc în Era Vărsătorului, așa cum am putea crede datorită apei, ci în era anterioară Leului, anume în Era Fecioarei, cuprinsă între 13.130 îen și 10.970 îen...

Datarea Potopului

O cercetare atentă a tuturor mitologiilor atestă cu certitudine că Potopul a fost un cataclism planetar, deoarece Potopul este prezent în memoria ancestrală a omenirii. Fiind menționat în toate culturile, este de așteptat ca Potopul să fie considerat drept reper de timp în orice cronologie umană. Este adevărat că s-au păstrat amintiri destul de clare despre lumea antediluviană, dar totuși Potopul a fost începutul actualei civilizații umane, în toate privințele.

Fiecare civilizație importantă a dezvoltat o cronologie bazată pe un calendar special elaborat în acest scop, numit *calendar criptic*. Un astfel de calendar conține perioade de timp egal etalonate, numite cicluri. În toate cazurile cunoaștem durata ciclului și numărul de cicluri trecute de la facerea lumii. Mai avem nevoie însă și de o corespondență între calendarul criptic și calendarul nostru actual.

Din fericire, pentru 4 calendare criptice cunoaștem această corespondență.

Pentru *calendarul criptic egiptean*, cunoaștem că un ciclu avea 1460 de ani, iar al șaptelea ciclu s-a terminat în anul 1322 îen. Dacă facem un calcul simplu, vom afla reperul egiptean: $1322 + (7 \times 1460) = 11.542$ îen.

Pentru *calendarul criptic asirian*, ciclul avea 1805 ani, iar al șaselea ciclu s-a terminat în anul 712 îen, deci reperul asirian este $712 + (6 \times 1805) = 11.542$ îen!

Pentru *calendarul criptic indian*, ciclul avea 2850 de ani, iar al treilea ciclu s-a terminat în anul 3103 îen, deci reperul indian este $3103 + (3 \times 2850) = 11.653$ îen.

Pentru *calendarul criptic mayaș*, ciclul avea 2760 de ani, iar al treilea ciclu s-a terminat în anul 3373 îen, deci reperul mayaș este $3373 + (3 \times 2760) = 11.653$ îen.

Ce observăm?

Egiptenii și asirienii ne oferă anul 11.542 îen, în timp ce indienii și mayașii preferă anul 11.653 îen. Între cele două repere există o diferență de exact 111 ani, mult prea mare pentru a fi o simplă inexactitate în etalonarea calendarelor. Dacă pe egipteni și asirieni îi putem suspecta de interferențe culturale, ei locuind în zone relativ apropiate, despre indienii și mayași nu mai putem spune același lucru, ei aflându-se la distanțe enorme unii de alții, pe două continente diferite, separate de cel mai mare ocean planetar, Pacificul.

Nu ne putem gândi decât la o singură explicație logică pentru această diferență. Probabil că unii au început cronologia de la începutul cataclismului, iar alții au început cronologia de la sfârșitul acestuia. Aflăm astfel că Potopul nu a fost un singur eveniment cataclismic, ci o succesiune de astfel de evenimente, totalizând 111 ani! Potopul a început în anul 11.653 îen și s-a terminat în anul 11.542 îen, aducând omenirii 111 ani de suferințe atroce.

Indicii ale Potopului în Sistemul Solar

Dacă Potopul ar fi durat doar câțiva ani, ar fi fost vorba doar de un eveniment strict local, iar amintirea sa n-ar fi fost chiar atât de vie în memoria ancestrală. Dar Potopul este foarte viu în memoria omenirii, fiind prezent în toate culturile. El are o durată mult prea mare pentru a fi doar un eveniment planetar. Probabil, Potopul este doar o sumă de efecte, cauzate de un cataclism provocat de zei în Sistemul Solar.

O cercetare atentă a Sistemului Solar ne oferă toate indiciile necesare.

Planeta Venus este prea apropiată de Soare și are o mișcare retrogradă, de parcă ceva i-ar fi modificat orbita și ar fi împins-o spre Soare. În plus, Venus avea o atmosferă identică cu cea a Terrei, dar șocul primit și apropierea de Soare au accelerat vulcanismul, toată atmosfera fiind compromisă. Orbita teoretică a planetei Venus nu coincide deloc cu orbita actuală. Iar populațiile din America Centrală au folosit și un calendar venusian foarte exact, de parcă zeii lor ar fi venit de pe această planetă...

Planeta Marte nu a fost roșie din totdeauna. Ea a devenit așa după ce a primit o lovitură severă, suficient de puternică pentru a penetra scoarța până la nucleu. Planeta a fost despicată de lovitură, nucleul s-a blocat și câmpul magnetic s-a oprit definitiv, lăsând planeta fără atmosferă și fără gravitație. Tot ce se află acum pe suprafața planetei Marte este material colectat din spațiu. Planeta Marte a plătit scump pentru că era prea aproape de zona cataclismului.

Planeta noastră a colectat și ea acest material, dar Terra este mult mai mare decât Marte și mult mai departe de Soare decât Venus, așa încât loviturile primite au fost atenuate de atmosferă, declanșând totuși vulcanismul. Terra a fost însă suficient de depărtată de Soare pentru a-și putea reveni, preluând treptat cea mai mare parte din apa de pe Marte și o bună parte din apa planetei Venus.

Terra a trecut prin zona cataclismului de 111 ori, iar șocul primit a reușit să destabilizeze axa planetei. În absența Lunii, axa de rotație a Terrei ar oscila între 0 și 90 de grade! Dar Luna este pe cerul nostru parcă tocmai pentru a stabiliza axa planetei noastre. Ea însă nu a fost din totdeauna pe cerul Terrei. Au existat vremuri îndepărtate când Luna nu era pe cer... Oare de ce?

Cataclismul trebuie să se fi întâmplat undeva între planetele Marte și Jupiter.

În această zonă există în prezent un vast câmp de asteroizi, indicând prezența unei planete mai mari decât Terra, distrusă în anul 11.653 îen. De atunci și până acum, Terra s-a învârtit în jurul Soarelui de 13.660 de ori, dar totuși primele 111 rotații au rămas de neuitat în memoria ancestrală a omenirii.

În perioada Potopului (11.653-11.542 îen) trebuie să fi trăit Noe. Pentru Yahveh nu era deloc greu să aibă o imagine de ansamblu asupra catastrofei și era absolut firesc să caute și să găsească soluții pentru salvarea programului său genetic. Nu-i putea salva pe toți, dar putea salva pe cineva reprezentativ pentru programul genetic. L-a ales pe Noe, un localnic mesopotamian cu o familie numeroasă, pe care l-a îndrumat pas cu pas în construcția unei nave maritime de proporții perfecte.

Yahveh a știut că acea planetă a fost distrusă. În urma exploziei, întregul Sistem Solar a fost destabilizat. Rămășițele planetei au format un câmp de asteroizi în expansiune locală și Terra a întâlnit acest câmp în mai puțin de un an. Până la stabilizarea câmpului de asteroizi, Terra a trecut prin el de 111 ori, atrăgând spre ea mulți asteroizi și mari cantități de apă, dar și modificându-și viteza de rotație atât în jurul axei, cât și în jurul Soarelui. Cu alte cuvinte, zilele și anii s-au schimbat ca durată, ceea ce impunea corectarea calendarului.

Materiale colectate de Terra au amplificat vulcanismul planetar, tectonica a devenit mult mai activă, iar atmosfera s-a schimbat radical pentru cel puțin un secol. Vulcanismul a topit calotele glaciare, ducând la creșterea nivelului oceanului planetar cu zeci de metri. În absența calotelor glaciare, centrele de greutate ale scoarței au suferit modificări importante, producându-se o alunecare a scoarței pe manta cu aproximativ 30 de grade! Cu alte cuvinte, cerul s-a schimbat. Dacă înainte Ecliptica cădea în plan ecuatorial, cercul zodiacal fiind văzut la fel din ambele emisfere, după Potop Ecliptica a făcut un anumit unghi în raport cu Ecuatorul. Toate datele astronomiei s-au modificat dramatic.

De fapt, lumea nu a mai fost la fel după Potop.

Până la Potop, Marea Neagră era doar un lac de apă dulce alimentat de fluviile locale, având o suprafață estimată la o treime din cea actuală și un nivel maritim situat cu 150 de metri mai jos decât în prezent. Marea Mediterană nu comunica deloc cu Marea Neagră. Creșterea nivelului oceanului și tectonica deosebit de activă au produs inevitabilul: Marea Mediterană a năvălit pur și simplu peste Marea Neagră, întregul proces fiind foarte rapid și deosebit de violent. Nu a scăpat nimeni din imediata vecinătate a Mării Negre. În zonele mai depărtate de Marea Neagră și mai înalte, cum ar fi Caucazul și Anatolia, au existat supraviețuitori norocoși, dar destul de puțini. La contactul direct cu munții înalți, apa a pierdut masiv din energia cinetică inițială, așa încât pentru locuitorii din Mesopotamia apa a pătruns mai încet, fiind doar o viitură de proporții enorme, în nici un caz un val gigantic, cum fusese în Marea Neagră.

Din acest motiv Yahveh l-a încurajat pe Noe să facă o navă cargo lipsită de propulsie și de orice sistem de navigare. La retragerea apelor, nava s-a proptit de un munte înalt și încet-încet lucrurile au reintrat în normal. Dar, când norii s-au risipit, cea mai mare surpriză a lui Noe nu a fost apariția uscatului sau a Soarelui, ci apariția pe cerul planetei a unui astru care nu mai fusese acolo înainte: Luna.

În acea vreme, Luna era mult mai apropiată de Terra, deci Noe trebuie să o fi văzut mult mai mare decât o putem noi vedea în prezent. Singura soluție găsită de Yahveh pentru a stabiliza scoarța și axa de rotație a Terrei a fost să orbiteze Luna în jurul Terrei. Tot Yahveh i-a precizat lui Noe nevoia unui calendar lunar. Până în ziua de astăzi această tradiție a supraviețuit, Luna fiind baza calendarului ebraic...

După Potop a trebuit să treacă 1.000 de ani pentru ca planeta să-și revină. Abia în anul 10.500 îen oamenii au fost suficient de puternici pentru a marca, prin construirea piramidelor egiptene, revenirea la normalitate.

Sinteza datelor esențiale

Piramidele egiptene nu au fost construite doar pentru a marca revenirea la normalitate. Ele sunt și veritabile mașini de călătorit în spațiu la distanțe foarte mari. Prin aceste 3 piramide, zeii creatori s-au întors acasă.

Anul 10.500 îen este de fapt anul când zeii au plecat de pe Terra.

De sosir zeii au sosit tot într-o eră când Sfînxul își putea admira propria imagine la orizont. Este vorba de Era Leului dintre 36.890 îen și 34730 îen. Dacă la anul 10.500 îen adunăm un ciclu zodiacal complet de 25.920 de ani, obținem exact anul în care zeii creatori au venit pe Terra: **36.420 îen**.

Prin urmare, apariția omului trebuie datată undeva între sosirea zeilor creatori pe Terra (36.420 îen) și începutul domniei zeilor (30.532 îen). Ne-ar trebui totuși o verificare, ca să fim siguri că nu greșim prea mult. Verificarea o putem face folosind Biblia, care afirmă că de la Adam și Eva și până la Potop ar fi trecut 2262 de ani. Aparent este o greșeală, dar să nu uitați niciodată că în Biblie nu există erori.

În schimb, există nenumărate procedee pentru codificarea informației, pentru că Biblia conține un tezaur informațional care trebuie protejat la toate nivelele.

Cifrele sunt exacte, dar cu siguranță etaloanele nu corespund. Nu este vorba de 2262 de ani, ci este vorba de 22.620 de ani. Într-adevăr, dacă la începutul Potopului (11.653 îen) adunăm 22.620 de ani, obținem un rezultat interesant: 34.273 îen. Acesta trebuie să fi fost anul de început al programului genetic. Când Biblia afirmă că Potopul a durat 40 de zile, nu înseamnă că au fost 40 de zile normale. Au fost, cel mai probabil, 40 de ani. Nu trebuia construită o navă cargo pentru doar o lună și ceva.

Dar era necesară o astfel de navă pentru 40 de ani.

Arca lui Noe a permis lui Yahveh să izoleze complet familia lui Noe, foarte reprezentativă genetic, de orice alte influențe genetice periculoase. Să nu uităm că Noe s-a imbarcat cu întreaga sa familie; avea mulți copii, toți băieți, care erau bărbați în toată firea, venind pe arcă împreună cu femeile lor. În acești 40 de ani de izolare, fiecare cuplu a avut precis copii, care s-au născut în arcă.

Un alt element absolut necesar analizei noastre este faptul că egiptenii au efectuat în decursul istoriei lor observații astronomice foarte exacte, înregistrând cu meticulozitate 373 eclipse de soare și 832 eclipse de lună, acoperind astfel o perioadă de 10.000 de ani! Toate aceste observații au fost făcute după Potop, după liniștirea lucrurilor în Sistemul Solar. Înainte de Potop nu s-a păstrat nimic despre eclipse, nici măcar în legende sau în mituri. Este și firesc, deoarece Luna nu era pe cer atunci și noțiunea de eclipsă nu avea sens. Eclipsa de Soare este imposibilă fără Lună, iar Luna nu poate fi eclipsată de Terra dacă Luna nu există, nu?

Un ultim element de care avem nevoie este o informație furnizată de mayași. Piatra calendar de la Tical, care este cel mai performant calendar mayaș, începe număratoarea anilor de la anul 12.042 îen, deci cu aproape 400 de ani mai devreme decât începutul Potopului. Oare de ce mayașii nu au început cu Potopul și au preferat să includă încă 400 de ani anteriori acestuia? Explicația este foarte simplă: au început număratoarea cu declarația de independență...

Potopul a fost doar efectul unui război nimicitor între zeii creatori.

Neînțelegerile dintre ei trebuie să fi fost anterioare acestui război. Desigur că era de dorit să existe un program genetic unic la nivel planetar, dar, pentru că acest lucru nu mai era posibil, fiecare zeitate a dezvoltat propriul program genetic. Lupta dintre zeii creatori nu a vizat supremația planetară, ci împărțirea zonelor de influență, deoarece orice program genetic are nevoie de o zonă anume în care să se dezvolte.

Zeii creatori s-au separat și, după război, au împărțit planeta între ei.

Neînțelegerile au izbucnit în anul 12.042 îen, când Yahveh a decis să-și consolideze prezența pe Terra prin introducerea forțată a Lunii în Sistemul Solar. Ideea a întâmpinat rezistență și Luna a distrus planeta rebelilor. Distrugerea acestei planete a afectat dramatic celelalte planete locuite de ceilalți zei creatori din Sistem: Marte, Terra, Venus. Din păcate, Marte și Venus au fost iremediabil compromise și zeii creatori de pe aceste planete au fost nevoiți să se mute pe Terra, iar Yahveh a trebuit să împartă planeta cu ei, pentru că n-a putut ieși singur biruitor în acest război.

Din acest motiv pe Terra s-au dezvoltat încă 3 programe genetice suplimentare față de programul de bază. Și astăzi le putem vedea, deoarece avem 4 rase umane: albă, galbenă, roșie, neagră. Programul de bază este rasa neagră, dezvoltat în Africa încă de la început. Celelalte 3 rase reprezintă programe genetice dezvoltate ulterior.

Se pare că Yahveh a fost inițiatorul rasei negre, alături de alți zei asociați, dar până la urmă a ajuns să dezvolte o rasă proprie, pentru a fi cât mai compatibilă cu el.

În esență, să reținem ca date de lucru valide următoarele fapte:

- **Sosirea zeilor creatori pe Terra în 36.420 îen:** pregătirea planetei pentru dezvoltarea unui program genetic și efectuarea primelor experimente de încrucișare a zeilor cu antropoidele.
- **Apariția omului (Adam și Eva) în 34.273 îen:** antropoidele sunt perfecționate progresiv până se obține o antropoidă suficient de apropiată de zei, dar încă foarte depărtată de standardul dorit. Apare rasa neagră în Africa, din rândurile căreia se remarcă un cuplu, Adam și Eva, care este cu totul altfel decât celelalte cupluri.

- ***Începutul domniei zeilor creatori în 30.532 îen:*** oamenii primordialii, de rasă neagră, dar compatibili cu zeii creatori, s-au răspândit pe Terra. Unii zei au profitat de femeile oamenilor și în acest fel au apărut uriașii, care erau aberații genetice și abateri grave de la programul genetic convenit.
- ***Apariția neînțelegerilor dintre zei în 12.042 îen:*** zeii creatori care se ocupau special de programul Eden considerau necesară distrugerea experimentelor anterioare nereușite. Ceilalți zei creatori au luat apărarea uriașilor și afirmău răspicat că uriașii sunt viitorul programului genetic, considerând rasa neagră un experiment nereușit. Se fac pregătiri de război: programul Eden se extinsese în toată Mesopotamia și amenința să distrugă uriașii pentru a promova rasa neagră.
- ***Distrugerea unei planete din Sistemul Solar în 11.653 îen:*** Luna își face apariția în Sistemul Solar pentru eradicarea experimentelor nereușite. Întâmpină o rezistență deosebită din partea zeilor creatori rebeli cantonați pe o planetă între Marte și Jupiter, pe care o distruge.
- ***Potopul (Noe) în perioada 11.653-11.542 îen:*** distrugerea acestei planete de către Lună destabilizează întregul Sistem Solar și afectează grav în special planetele Marte și Venus. Terra, aflată în partea opusă exploziei, este nevoită să treacă de 111 ori prin zona asteroizilor. Zeii creatori biruitori, în frunte cu Yahveh, decid să dezvolte fiecare programe genetice separate, în zone diferite de pe Terra. Este momentul apariției a încă 3 rase umane, distincte de cea neagră.
- ***Plecarea zeilor creatori de pe Terra în 10.500 îen:*** cele 4 programe genetice sunt lăsate să se dezvolte o vreme singure. Zeii creatori fondatori se retrag din viața oamenilor, din diverse motive. Singurul care nu pleacă este Yahveh, care va supraveghea de pe Lună în special rasa albă, dar și celelalte 3 rase umane, integrându-le treptat pe toate într-un program genetic unic.

Bazele programului genetic: trupul și sufletul

Orice ființă vie este o convergență între două componente distincte: trupul și sufletul. Trupul se supune legilor materiei pozitive și evoluționismului, în timp ce sufletul se supune legilor materiei negative și creaționismului. Trupul este dependent de suflet, adică nu poate exista fără acesta. În schimb, sufletul este generat de trup, dar poate exista și în absența trupului. Între trup și suflet trebuie să existe compatibilitate. Dacă există diferențe mici între ele, cele două componente vor face transferuri între ele până la stabilirea echilibrului. Dacă diferențele sunt mai mari însă, problemele sunt foarte grave. Un suflet superior va induce mutații genetice masive într-un trup inferior, iar trupul inferior va altera grav sufletul superior.

Zeii sunt suflete superioare lipsite de trupuri adecvate. Ei au nevoie să se întrupeze pentru a putea evolua atât de mult, încât sufletul lor să poată converti la moarte trupul în energie, devenind astfel nemuritori.

În absența trupului, stocul de energie al sufletului este limitat și întruparea este singura soluție pentru reîncărcarea bateriilor energetice. Dacă trupul ar putea fi integral convertit în energie, bateriile energetice ale sufletului ar fi practic nelimitate. Acest lucru este posibil numai dacă sufletul superior atinge un anumit stadiu de dezvoltare și trupul în care se încarnează este exact la fel de bun ca și el.

Dacă privim mai atent lucrurile, observăm niște condiționări foarte restrictive în aceste legi simple. Trupul generează sufletul. Dacă sufletul devine un pic mai bun decât trupul, sufletul va induce în trup mici mutații genetice. Urmașii acestui trup vor fi trupuri mai bune, care vor genera implicit suflete mai bune. Combinat cu evoluționismul, specia evoluează trup și suflet, devenind tot mai performantă în decursul generațiilor. Problema este că apar continuu noi suflete, iar cele vechi au nevoie acerbă să se reîncarneze pentru a avea baterii energetice noi. Dacă ești suflet mai vechi și nu reușești să te reîncarnezi înainte de terminarea bateriilor, ești mort. Sufletul este nemuritor, dar cu condiția să aibă energie în baterii. În absența energiei, informația se pierde și sufletul pierde în neant.

Orice trup generează un suflet minim necesar al speciei respective. Dacă un suflet mai vechi se întrupează în acel corp, el va asimila foarte ușor acest suflet primitiv, deoarece el este superior acestuia. Se creează astfel iluzia unui suflet nou, deoarece sufletul primitiv se integrează în cel superior, dar induce în sufletul superior uitarea vieților anterioare. Creierul noului născut se va organiza însă în acord cu informațiile deținute de sufletul superior.

Cu alte cuvinte, sufletele reîncarnate devin tot mai bune prin incluziunea repetată a sufletelor primitive furnizate de orice corp viu.

Marea tragedie este însă faptul că sufletul superior este dependent de specia sa.

Dacă specia dispăre în urma unui cataclism cosmic, sufletele inferioare vor muri după o vreme (sufletele unei specii sunt majoritar inferioare), iar sufletele superioare vor rezista un timp mult mai îndelungat, dar nu o eternitate. Ele vor dori să creeze o nouă specie, prin inginerie genetică, folosind cea mai bună specie găsită la fața locului, accelerând cu mii de ani evoluția acesteia tocmai pentru ca civilizația lor să nu moară. Mai mult, dacă se reușește aducerea speciei alese cât mai aproape de structura lor superioară, zeii vor putea să se reîncarneze pentru reîncărcarea bateriilor, chiar dacă își vor afecta sever sufletul superior pe care îl au, dar măcar vor supraviețui și vor putea sfida timpul în continuare.

Prin urmare, structura unei astfel de civilizații va fi cu siguranță piramidală, în care în vârful piramidei se va plasa mereu sufletul cel mai vechi și cel mai puternic: Dumnezeu însuși. În acest sens, este de așteptat ca această civilizație să urmărească prin programul său genetic atât crearea unei specii cât mai aproape de structura lor sufletească (pentru membrii civilizației respective), dar și crearea unui singur trup perfect (pentru Dumnezeu însuși).

Am făcut aceste precizări pentru a oferi o explicație completă pentru tot ce va urma în continuare. Voi dezvolta toate aspectele acestei idei pe parcursul acestei lucrări, unde vom arăta cu eleganță și simplitate de ce lumea în care trăim arată în prezent așa cum o știm, și nu altfel.

Yahveh a distrus acea planetă dintre Marte și Jupiter din două mari motive: în primul rând, structura locuitorilor săi era diferită prea mult de structura sa, deci nu erau de nici un folos pentru Yahveh, iar în al doilea rând, acești locuitori erau foarte ostili dezvoltării unei specii rivale în Sistemul Solar. Fiind foarte puternici, erau foarte periculoși pentru programul genetic plănuiră cu atâta abilitate de Yahveh. Din păcate, planeta explodată era mai bună decât Terra pentru orbitarea Lunii, dar fusese distrusă.

Războiul dintre cele două lumi a lămurit însă cine este noul stăpân al Sistemului Solar, dar a făcut și victime colaterale, civilizațiile de pe Marte și Venus fiind practic distruse, fără să fi fost ostile lui Yahveh. Din acest motiv, Yahveh a permis acestora să dezvolte pe Terra programe genetice paralele cu al său, știind cumva că în viitor aceste programe ar putea fi câștigate tot de el, dacă s-ar întrupa și ar dovedi oamenilor că el este singurul Dumnezeu, arătându-le acestora cum să devină nemuritori...

Etapă I: de la Adam până la Noe

Trebuie spus încă de la început că zeii creatori aveau în epoca genezei o inginerie genetică foarte dezvoltată, chiar mai dezvoltată decât ingineria noastră genetică actuală. Cu siguranță, pentru zeii creatori cartografierea genomului, tehnica clonării și mutațiile genetice erau lucruri banale. În privința speciei lor, zeii creatori nu mai aveau lucruri neelucidate. Dar când au ajuns pe Terra, aici au fost nevoiți să folosească cel mai bun material genetic găsit la fața locului: primatele (mai ales cimpanzeii și gorilele), dar și alte specii (mai ales delfinii). Omul nu se trage din maimuțe prin evoluționism, ci prin creaționism, deoarece omul are o caracteristică care nu apare la nici o specie de primat: este foarte bine adaptat la viața acvatică. Stratul adipos din pielea umană, care este absent la toate maimuțele, este o caracteristică prezentă la delfini și în general la toate animalele acvatice evolute, având rolul de izolator termic și depozit de nutrienți organici.

Prin urmare, în ciuda unei inginerii genetice deosebit de evolute, zeii creatori au fost nevoiți să recurgă la experimente genetice, pentru a testa fiecare componentă din viitoarea rasă umană. Singurele dovezi ale acelor experimente sunt oamenii amfibii, care au fost fotografiați și capturați de pescadourile noastre. Experimentele din mediul acvatic au supraviețuit Potopului și au reușit să evolueze pe cale naturală. Experimentele terestre au pierit în timpul Potopului: este vorba de oamenii uriași.

De la sosirea zeilor pe Terra, în 36.420 îen, este de așteptat să fi trecut un timp destul de lung până la obținerea primelor rezultate suficient de mulțumitoare. După stabilirea bazei zeilor în Mesopotamia, aceștia au făcut o zonă de securitate, numită Eden, pentru efectuarea experimentelor necesare. Dacă lucrurile mergeau prost, putea fi foarte ușor distrusă, iar rezultatele nedorite erau astfel eliminate total.

Experimentele au durat peste 2.000 de ani. Deși au sosit în 36.420 îen, zeii creatori au obținut primul cuplu viabil abia în 34.273 îen, după 2.147 de ani! A fost o perioadă de muncă asiduă, cu foarte multe eșecuri, cu probleme apărute la tot pasul, cu situații tensionante între zei, cu stări de adâncă depresie... Dar, în final, au reușit.

Crearea lui Adam a fost cel mai greu lucru din tot programul genetic.

Să nu ne imaginăm că Adam a fost singurul specimen creat atunci. Orice program genetic începe doar cu bărbați, pentru a nu se putea reproduce natural. Ar fi o catastrofă dacă un experiment nereușit s-ar putea reproduce natural. După validarea experimentului se poate crea și femeia, pentru a perpetua experimentul reușit.

Problema lui Adam era dublă.

În primul rând, interesa crearea unei specii noi, în cele mai mici amănunte, fără defecte anatomice sau defecțiuni fiziologice. Specia nouă trebuia să fie diferită și mai bună decât speciile care au stat la baza ei, tocmai pentru a putea stăpâni deplin planeta și pentru a nu se putea combina cu speciile existente pe această planetă.

În al doilea rând, interesa compatibilitatea dintre sufletele generate de noua specie și sufletele zeilor creatori. Dacă specia nou creată nu era minim compatibilă cu specia zeilor creatori, tot efortul era zadarnic și experimentul trebuia reluat.

Yahveh și zeii creatori asociați lui trebuie să fi fost în culmea fericirii când au constatat că, din zecile de specimene Adam create de ei, destul de mulți au supraviețuit cu brio! Era un succes extraordinar pentru întreaga echipă!

Apoi, din speciile Adam supraviețuitoare, zeii au ales acel specimen care li s-a părut lor a fi cel mai compatibil cu ei dintre toate speciile create.

Acesta este Adam menționat în Biblie. Ceilalți Adami nu au mai fost amintiți, deoarece Biblia conține doar succesele lui Yahveh, nu și eșecurile.

Următorul pas logic al programului a fost crearea Evei. Cel mai simplu mod de a crea o femeie dacă ai bărbatul este să clonezi bărbatul modificând doar sexul.

La prima vedere, pare o joacă de copii. Anesteziezi bărbatul, extragi genomul partiționat în cromozomi, elimini cromozomul Y, pe care îl înlocuiești cu o clonă a cromozomului X, apoi inoculezi noul genom într-un ovul agenomial, pe care îl inoculezi prin implant uterin într-o femelă primată purtătoare a sarcinii! Și gata!

Atât Adam, cât și Eva, s-au născut într-o femelă primată purtătoare.

După crearea primului cuplu, lucrurile se simplifică foarte mult, deoarece bărbații se pot naște natural folosind femeile speciei, iar femeile pot fi clonate folosind femelele primatelor. Practic, modificările genomului se fac doar prin genomul masculin, iar genomul feminin este clonat în serie, cu singura condiție ca reproducerea să nu fie naturală, ci artificială, realizată prin implant uterin.

Din acest motiv simplu, Biblia menționează doar bărbații seriei genetice, femeile fiind simple clone ale Evei, care nici măcar nu aveau nume.

De fiecare dată, după recoltarea materialului genetic de la bărbat, acesta era modificat genetic și era implantat într-o clonă a Evei. După nașterea copilului, femeia era sterilizată, ca să nu poată face copii nedorți, iar bărbatul să poată avea o viață intimă aparent normală, creându-i iluzia că el este tatăl copilului. În acest fel s-a dezvoltat prima serie de oameni din programul genetic, absolut toți oamenii de la Adam până la Noe fiind din rasa neagră.

Biblia ne oferă cu generozitate informații foarte relevante pentru toți membri seriei. Mai întâi vom prezenta schematic informațiile esențiale, după care vom comenta unele aspecte foarte importante.

Tatăl	Mama	Vârsta tatălui la nașterea băiatului	Durata vieții tatălui
ADAM	EVA	230	930
SET	?	205	912
ENOS	?	190	905
CAINAN	?	170	910
MALELEIL	?	165	895
IARED	?	162	962
ENOH	?	165	365 (ridicat la cer)
MATUSALEM	?	187	969
LAMEH	?	188	753
NOE	?	500	950
Potopul	-	+100	-

Dacă adunăm vârstele taților la nașterea copilului lor, obținem durata acestei etape din programul genetic: 2262 de ani! Din acest motiv spuneam că Biblia indică doar 2262 de ani de la Adam până la Potop, o sumă care trebuie să fi fost, după cum am arătat deja, de 10 ori mai mare. Cel mai probabil etapa a durat 22.620 de ani. Nu este vorba de o serie genetică reală, ci de o listă a capilor de serie, deoarece lipsesc numele femeilor, iar fiecare tată are doar un copil, și acela este mereu băiat.

Dacă privim cu atenție sporită valorile din listă, ne surprinde de ce Noe a făcut primul copil la o vârstă la care nici măcar Adam n-a făcut propriul copil! Noe a avut primul copil la vârsta de 500 de ani, în timp ce Adam l-a făcut pe Set la doar 230 de ani! Ar fi un pas înapoi! Singura explicație este că doar pentru Noe datele sunt exprimate în ani normali, celelalte date fiind reduse de 10 ori. În acest mod, valorile devin logice. Există însă și alte motive pentru care trebuie să procedăm așa.

Este uimitoare vârsta la care bărbații deveneau apti de reproducere: cel puțin 2000 de ani la Adam și Set, cel puțin 1600 de ani la generațiile următoare. Uimitoare este și durata vieții acestor oameni primordiali: 8000-9000 de ani! Doar observând aceste valori ne dăm repede seama că Yahveh trebuie să fi fost foarte nemulțumit, deoarece programul genetic nu era deloc eficient: generațiile durau prea mult, ceea ce însemna că și inocularea modificărilor genetice era mult prea lentă! Se pierdea prea mult timp pentru a obține niște rezultate atât de modeste, iar echipa de zei creatori nu mai avea prea mult timp la dispoziție. Aici trebuie să fi fost originea tuturor certurilor dintre zeii creatori: unii zei, în frunte cu Satan, considerau că acest om este suficient, în timp ce marea majoritate a zeilor, în frunte cu Yahveh, avea o cu totul altă părere.

În această listă de oameni primordiali, există o mică problemă: Lameh.

Încă din timpul lui Enoh, era evident că rasa neagră devenise suficient de stabilă, iar Yahveh a fost atât de mulțumit de rezultatul obținut, încât l-a luat pe Enoh de pe Terra, ca o măsură discretă de securitate. Unii zei deveniseră foarte irascibili și pentru Yahveh era utilă asigurarea securității programului genetic, înainte de a fi contaminat de aceste elemente rebele. Și într-adevăr, băiatul lui Enoh, Matusalem, a conceput copilul său cu o Evă mutantă: Lameh s-a născut hibrid, de calitate superioară, dar era totuși un hibrid, fapt care a compromis programul genetic.

Yahveh trebuie să fi fost foarte supărat! Timp să o iei de la capăt nu mai era, deci trebuia găsită o soluție salvatoare în ciuda acestui accident nefericit.

Lameh nu a fost lăsat să aibă urmași direcți, deoarece Yahveh a intervenit prompt și i-a dăruit un copil care, evident, nu putea fi al său: Noe nu era negru, cum erau toți ceilalți, ci alb! Lameh, speriat foarte tare, a alergat repede la tatăl său, la Matusalem, să-i spună ce a pățit, dar Matusalem a tăcut, știindu-se vinovat. În schimb, Lameh a obținut o explicație și un sfat de la bunicul său: să păstreze neapărat copilul, pentru că el este de la Dumnezeu și va fi singurul supraviețuitor al tuturor oamenilor. Să recunoaștem, cu toată sinceritatea, că povestea seamănă uimitor de mult cu drama trăită de Iosif și Maria, mii de ani mai târziu...

Noe este descris de Lameh ca un copil foarte diferit de toți ceilalți oameni: o piele albă ca zăpada și roză ca un trandafir, un păr blond și lung, ca lâna, și ochii mari, de o mare frumusețe... Noe nu semăna deloc cu oamenii de până atunci!...

Etapă a II-a: de la Noe până la Avraam

Scopul etapei anterioare fusese crearea unui individ cap de serie pentru următoarea etapă a programului genetic. Noe se dovedise un veritabil succes, iar linia sa nu numai că merita să fie dusă mai departe, dar era și singura speranță pentru zeii creatori rămași fideli programului inițial.

În această etapă apare o modificare foarte importantă în programul genetic.

În absența laboratorului Eden, zeii creatori își propun să promoveze pe Terra noua rasă umană creată prin Noe: rasa albă! Pentru început, Yahveh alege întreaga Mesopotamie, pe care o stăpânea deplin, conform înțelegerii cu ceilalți zei. Este o zonă foarte vastă, având toate facilitățile necesare pentru a susține un asemenea program ambițios. Scopul acestei etape secunde este dublu: reducerea vieții oamenilor la maxim 120 de ani, pentru a accelera ritmul modificărilor genetice, și răspândirea treptată a rasei albe în tot arealul alocat, pentru a putea crea poporul evreu.

Pentru asta, se renunță la principiul „clonelor mutante” din etapa anterioară și se adoptă principiul „taurului comunal”.

Florian Marin – ISUS DIN NAZARET

Tatăl	Vârsta tatălui la nașterea fiului	Durata vieții tatălui
NOE	500	950
SEM, HAM, IAFET	100	600
ARFAXAD	135*	465
CAINAN	130*	460
ȘELAN	130*	460
EBER	134*	504
PELEG	130*	339
RAGAV	132*	339
SERUG	130*	330
NAHOR	79	204
TERAH	70	205
AVRAAM, NAHOR, HARAN	100	175
ISAAC	60	180
IACOV (ISRAEL)	-	-

Aceasta este seria a doua din programul genetic, prin care Yahveh dorește răspândirea rasei albe în tot arealul mesopotamian. O acțiune de o asemenea amploare se poate realiza numai dacă bărbații seriei își fac datoria de „tauri comunali” și fac cât mai mulți copii cu cât mai multe femei din acest areal.

Valorile oferite de Biblie par a fi foarte normale, la o primă examinare, dar dacă analizăm critic aceste date, vom observa lucruri foarte interesante.

Datorită Potopului, experimentele anterioare nereușite au fost distruse, dar au pierit cu această ocazie și hibrizi foarte valoroși pentru program. Este normal ca Yahveh să distrugă și aceste exemplare, deoarece îl avea ca rezervă de securitate pe Enoh, răpit de Yahveh la cer (adică luat de pe Terra și transportat în nava sa). Dacă lucrurile nu ar fi mers bine cu linia lui Noe, Yahveh putea apela oricând la Enoh, deoarece, vă mai amintiți, un om ca Enoh putea trăi 8 și chiar 9 mii de ani. Prin urmare, Enoh a fost contemporan cu mulți din nepoții și strănepoții săi.

Valorile date pentru capii de serie (Noe și fiul său, Sem) sunt cele reale, adică Noe a trăit exact 950 de ani normali, iar fiul său, Sem, doar 600 de ani, tot normali. Dar începând cu nepotul lui Noe, Arfaxad, și terminând cu Serug, valorile date sunt altfel etalonate, trebuind înmulțite cu 10 pentru a obține valorile normale, ca în prima etapă. Acești oameni erau hibrizi de calitate superioară, rezultați din încrucișările făcute între rasa albă și cea neagră.

Urmașii lui Noe, albi declarați, ca și tatăl lor, au fost deosebit de prolifici, deși toți aveau câte o soție legitimă. Cei trei fii ai lui Noe, Sem, Ham și Iafet, se urcaseră pe arcă alături de tatăl și mama lor, dar erau însoțiți și de soțiile lor legitime. Ei sunt patriarhii pentru toate populațiile mesopotamiene, care au creat un pat genetic propice pentru dezvoltarea ulterioară a programului pe o anumită linie special aleasă.

Biblia menționează explicit că Arfaxad s-a născut la doar 2 ani de la Potop, care s-a terminat în 11.542 îen. Doi ani după Potop înseamnă anul 11.540 îen, care este punctul de start al hibrizilor de calitate superioară.

Această serie hibridă superioară este formată din 7 indivizi, de la Arfaxad și până la Serug inclusiv. Toți se maturizau sexual cu câteva sute bune de ani mai devreme decât oamenii din prima serie, toți 7 având nevoie de doar 1.300 de ani pentru a fi apti de reproducere (față de 1.800-1.900 ani, în prima serie). Era necesar să trăiască mult, pentru a putea face cât mai mulți copii, cu cât mai multe femei.

Dar marele progres al acestei serii genetice a fost înjumătățirea duratei de viață a unei generații: de la 9.000-10.000 de ani s-a ajuns la 3.000-4.000 de ani, ceea ce indică fără echivoc că cei 7 „magnifici” ai seriei secunde erau de fapt hibrizi între rasa neagră inițială și rasă albă recent creată.

De la nașterea lui Arfaxad, în 11.540 îen, și până la nașterea lui Nahor, nu au trecut doar 921 de ani, așa cum afirmă aparent Biblia, ci de 10 ori mai mult, adică 9.210 ani, ceea ce înseamnă că Nahor s-a născut în anul 2.330 îen.

Spre deosebire de prima etapă din program, care folosea o metodologie genetică strictă, de laborator, etapa a doua avea la bază o metodologie genetică la scară mare, care includea 4 metode:

- **taurul comunal**, adică însămânțarea cât mai multor femei de către un singur individ valoros genetic, într-un timp cât mai mare, într-un areal geografic cât mai extins
- **consangvinizarea**, adică separarea populațiilor pe anumite zone, pentru crearea unor „insule ADN” cu anumite caracteristici special urmărite
- **mariajul controlat**, adică impunerea partenerei pentru anumiți indivizi de maximă importanță pentru program
- **implantul uterin**, adică sterilizarea indusă și temporară a soției pentru ca soțul să nu mai poată avea urmași, urmată de intervenția divină și nașterea copilului dorit, mereu de sex masculin, dar cu un genom radical îmbunătățit față de cel al tatălui legitim

O asemenea metodologie sofisticată indică existența unui program genetic deosebit de ambițios, structurat pe două planuri:

- **programul restrâns**, foarte riguros și permanent consolidat, care urmărea păstrarea unei anumite linii genetice pure, din care avea să fie creat și dezvoltat ulterior poporul evreu
- **programul generalizat**, foarte permisiv și consolidat sporadic, care urmărea doar standardizarea genetică a populațiilor din Mesopotamia, de așa manieră încât eventualele încrucișări nedorite să nu mai aibă efectele dezastruoase care se întâmplaseră în prima etapă, cu Lameh

Programul restrâns este strict masculin, în timp ce programul generalizat este strict feminin. Cu alte cuvinte, programul generalizat avea rolul de a furniza femeile pentru bărbații din programul restrâns. Dacă vrei să dezvolti un arbore genetic pe o anumită linie masculină, ai nevoie în permanență de un pat genetic feminin compatibil care să mențină standardul genetic peste un anumit prag minimal.

Să vedem acum în termeni concreți cum funcționează mecanismul acesta.

După Potop au supraviețuit pe arca doar opt persoane, care formau cupluri strâns înrudite între ele: Noe cu soția sa, Sem cu soția sa, Ham cu soția sa, Iafet cu soția sa. Aceste 4 cupluri s-au stabilit în zone diferite din Mesopotamia și au creat populațiile primordiale mesopotamiene. Deși Noe a avut 3 fii, Yahveh a decis să continue doar linia primului născut al lui Noe, linia lui Sem. Nepoții lui Noe au dezvoltat, timp de 7 generații milenare, aceste populații mesopotamiene ca insule ADN distincte, dar totuși înrudite. Dacă la nașterea lui Arfaxad, primul din seria celor 7 magnifici, asemănările dintre aceste insule erau majoritare, la nașterea lui Nahor asemănările se diluaseră atât de mult, încât acum predominau diferențele.

Cu alte cuvinte, dacă în anul 11.540 îen întreaga Mesopotamie vorbea o limbă unică, deja în anul 2.330 îen în Mesopotamia se vorbeau limbi diferite, deși populațiile erau foarte înrudite între ele. Este ceea ce Biblia încearcă să ne spună când ne amintește de sindromul „Turnul Babel” (*Facerea 11*).

Pe de altă parte însă, Yahveh a dezvoltat o anumită linie, linia lui Sem, căreia i-a adus îmbunătățiri discrete, prin metodologia despre care am mai vorbit. Dezvoltarea unui arbore genetic pe o anumită linie produce în final o populație distinctă. Deoarece linia lui Sem a fost dezvoltată activ, prin modificări continue, această linie a primit permanent noi caracteristici superioare, în timp ce celelalte linii s-au dezvoltat natural, căpătând treptat caracteristici inferioare. Practic, diferențele dintre linia principală a lui Sem și liniile alternative ale lui Ham și Iafet s-au mărit treptat destul de serios, așa încât este foarte normal ca această prăpastie să producă nașterea unui popor nou, net diferit de orice populație aflată în Mesopotamia.

Programul generalizat avea un singur scop: activarea genei îmbătrânirii la bărbații din programul restrâns. Această genă se transmite la băieți pe linie maternă. Programul restrâns avea bărbați cu gena îmbătrânirii recesivă, ceea ce făcea ca acești oameni să trăiască foarte mult. După 7 generații de încrucișări repetate, gena îmbătrânirii a ajuns să fie dominantă și la bărbații din programul restrâns, iar efectul a fost dramatic: dacă ultimul din cei 7 magnifici, Serug, a trăit 3.300 de ani, băiatul acestuia, Nahor, a trăit doar 200 de ani, adică de 16 ori mai puțin! După activarea genei îmbătrânirii, bărbații seriei au trăit sub 200 de ani, tendința fiind să se atingă valoarea dorită chiar de Yahveh: maxim 120 de ani. (*Facerea 6,3*)

Începând cu Nahor, valorile date în Biblie sunt etalonate normal, ceea ce ne permite să spunem când s-au născut ceilalți membrii ai seriei: Terah în 2.251 îen, Avraam în 2.181 îen, Isaac în 2.081 îen, iar Iacov în 2.021 îen. Prin urmare, putem aprecia că bazele poporului evreu s-au pus în jurul anului 2.000 îen.

Pentru a vedea concret mecanismul în toată splendoarea lui, vom da un singur exemplu, care este și cel mai reprezentativ: povestea lui Avraam.

Etapa a III-a: cele 12 triburi ale lui Israel

După cum știm deja, Terah a avut 3 băieți: Avraam, Nahor și Haran. Din aceste 3 alternative genetice, Yahveh a ales doar una singură, considerând linia lui Avraam drept linie principală. Ca toți bărbații din programul restrâns, și Avraam a fost căsătorit, soția sa numindu-se Sarra.

De remarcat că numele acestea au fost date celor doi chiar de către Yahveh: Avraam se numea la început doar Avram, iar Sarra se numea Serai. Aceste detalii aparent nesemnificative conțin indicii genetice de primă importanță chiar de la sursă.

De la Avram se ajunge la Avraam doar dacă se adaugă un „a”. Acest lucru înseamnă că la codul genetic inițial un anumit sector a fost copiat prin clonare și apoi a fost adăugat la codul inițial. Avem genomul, Avram, izolăm un sector din el, un „a”, apoi îl copiem pentru a-l putea dubla, iar la final îl adăugăm, rezultând un genom modificat special, Avraam.

De la Sarai se ajunge la Sarra doar dacă se dublează un „r” și se scoate un „i”. Acest lucru înseamnă că la codul genetic inițial un anumit sector a fost copiat prin clonare și apoi a fost adăugat la codul inițial, iar un alt sector a fost pur și simplu izolat și eliminat definitiv, fiind considerat fie redundant, fie nociv pentru program. Avem genomul, Sarai, izolăm un sector din el, un „r”, apoi îl copiem pentru a-l putea dubla, iar copia o adăugăm la codul inițial, dar în același timp izolăm și un alt sector din codul inițial, un „i”, pe care îl eliminăm pentru totdeauna.

Vedeți cât de simplu este? Splendoarea Bibliei constă în extraordinara simplitate cu care prezintă lucruri deosebit de complicate. Biblia e și un manual de genetică.

Exemplul redenumirilor Avram - Avraam și Serai - Sarra poate fi extrapolat la nivelul întregii Biblii: ori de câte ori vedeți în textul biblic că se insistă pe niște detalii aparent stupide, să fiți încă și mai atenți la aceste detalii oferite cu atâta generozitate, pentru că Biblia nu conține niciodată informații inutile și nici informații false, dar dispune de o întreagă metodologie pentru protejarea acestora.

Orice redenumire făcută în Biblie asupra unor persoane indică modificările genetice induse în genomul acestora. În Biblie, numele atribuit unei persoane este echivalentul genomului acelei persoane. Doresc să rețineți acest principiu de bază, pentru că ne vom folosi de el în secțiunea legată de Isus, când îngerul Gabriel insistă și la Iosif, și la Maria, ca numele copilului lor să fie neapărat Isus...

Practic, prin studiul atent al literelor ce compun numele a două persoane din Biblie putem preciza cât de asemănătoare (sau cât de compatibile) erau genomurile acelor persoane. Pare o absurditate, dar vă asigur că nu este deloc așa.

Avraam, înaintat în vârstă, nu avusese copii de la soția sa, Sarra. Avraam credea că soția sa este stearpă și era foarte necăjit că ajunsese deja la 99 de ani și el nu-și făcuse încă datoria de părinte al neamului, așa cum îi sugerase cândva Yahveh. În realitate, chiar Yahveh era cauza acestei nenorociri: o sterilizase temporar pe Sarra tocmai pentru a putea interveni direct în linia genetică a lui Avraam.

În Biblie, ori de câte ori se afirmă insistent că o femeie anume, soția bărbatului cutare din linia genetică, era stearpă, se indică de fapt un implant uterin. Bărbatul constată cu durere că femeia aleasă chiar de Dumnezeu pentru el este stearpă. Necăjit, acesta se adresează lui Dumnezeu: este foarte bătrân, femeia dată chiar de el este de fapt stearpă, având și ea o vârstă înaintată, deci se mai poate face ceva?

Iar Dumnezeu, când aude o asemenea rugămintă, apare salvator și anunță bărbatul că, iată, femeia lui stearpă și bătrână va rămâne totuși însărcinată, și îi va dăruia un fiu, de care el trebuie să aibă cea mai mare grijă...

Nu-i așa că este logic? O femeie stearpă nu mai face copii doar pentru simplul motiv că nu mai are ovule. Dar dacă aduci ovule din altă parte, le fecundezi așa cum dorești tu și le implantezi în uterul acestei femei, aceasta va rămâne însărcinată...

Exact așa a pățit și Avraam cu Sarra a lui: disperat că are deja 99 de ani, că femeia dată lui de Yahveh este din păcate stearpă și că poate muri în orice moment fără să lase pe lume nici un urmaș, Avraam merge degrabă la Yahveh să-i pună această problemă și să primească o soluție salvatoare. Yahveh a auzit de la Avraam exact ce își dorea să audă: poate face implantul dorit fără ca Avraam măcar să bănuiască că nu este copilul lui, ba mai mult, aducând un miracol în viața lui Avraam. În **Facerea 17**, este relatată detaliat această pățanie a lui Avraam sau, din alt punct de vedere, acest miracol dumnezeiesc. Frământarea interioară a bătrânului Avraam este în **Facerea 17,17**, iar răspunsul dat de Yahveh este în **Facerea 17, 19**.

După cum bănuieți deja, Avraam nu este un accident. Este doar începutul. După Avraam, dacă veți lectura atent Biblia, veți descoperi că toți exponenții seriei genetice principale au trăit exact aceeași pățanie ca și Avraam.

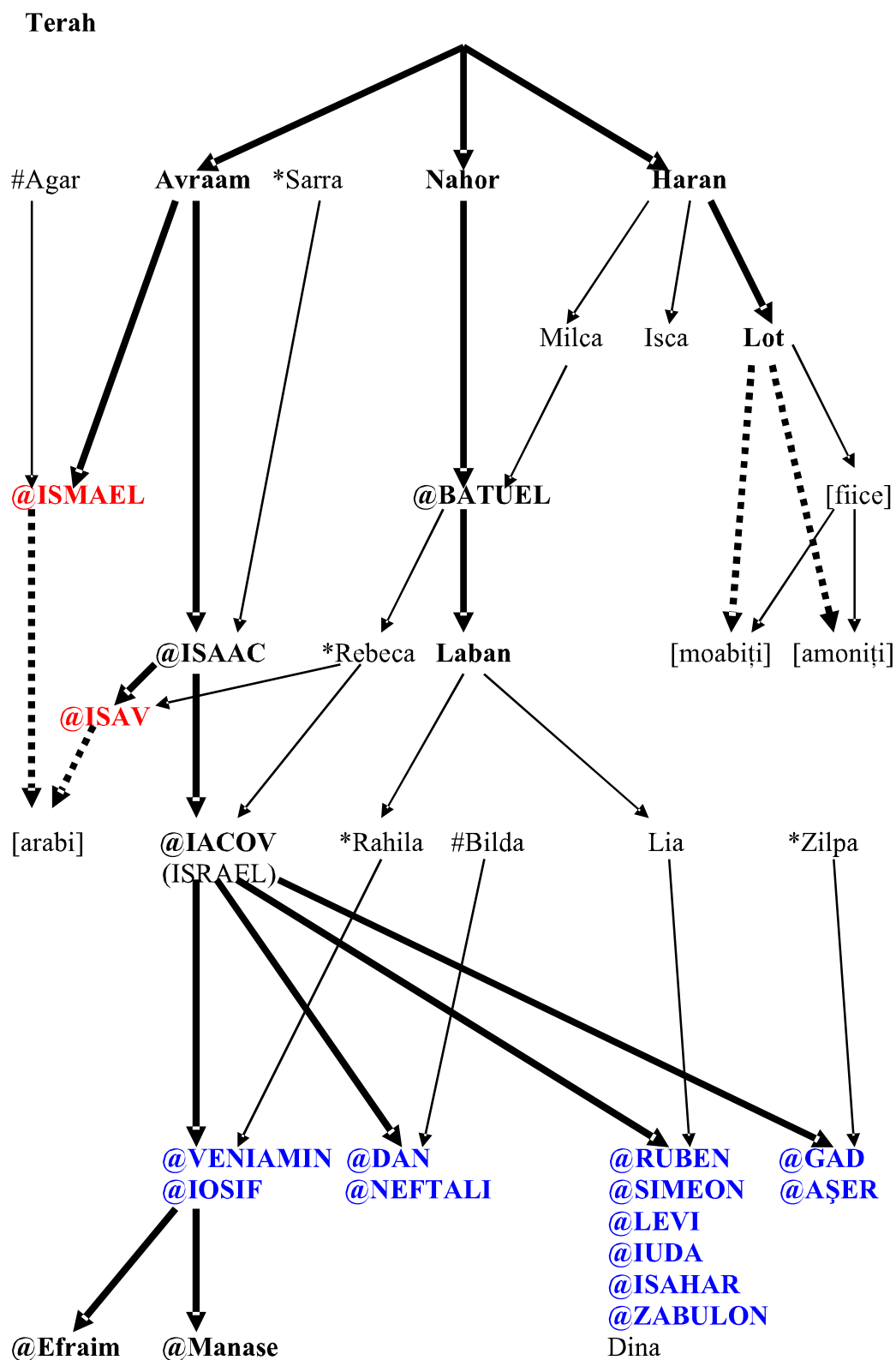
Mai întâi, Yahveh alegea bărbatului o femeie anume, după reguli genetice.

După cum era de așteptat, această femeie era mereu stearpă.

Copleșit de un asemenea necaz, bărbatul se ruga de Yahveh să-i dăruiască un băiat moștenitor. Yahveh asculta întotdeauna asemenea rugăminți fierbinți și venea cu soluția miraculoasă: implantul uterin chiar în femeia stearpă, care pentru acel bărbat era un adevărat miracol dumnezeiesc și un dar divin neprețuit.

Întregul popor evreu a fost creat folosind acest scenariu deosebit de eficient. Biblia prezintă detaliat această etnogeneză genetică a poporului evreu în **Facerea**. Prezentăm mai întâi schema de principiu, apoi o vom comenta pe larg.

Florian Marin – ISUS DIN NAZARET

LEGENDA

* FEMEIA STEARPĂ

LINIA MASCULINĂ

FEMEIE SCLAVĂ

LINIA FEMININĂ

@ IMPLANT

LINIA ETNOGENETICĂ

Toate aceste informații sunt oferite în Biblie, în *Facerea*. Am preferat o formă grafică a acestora tocmai pentru a face informația mai accesibilă. Când citești textul biblic, nu ai o imagine bine conturată a informațiilor oferite, dar dacă pui aceste informații pe hârtie în formă statistică (diagrame și tabele), totul devine logic.

Să aruncăm acum o privire critică asupra arborelui prezentat. El reprezintă grafic etnogeneza poporului evreu, care este deosebit de complexă. Mărturisesc că am lucrat la acest arbore aproape 3 luni, deoarece Biblia conține și multe contradicții aparente, greu de rezolvat la o primă aproximație. Este o caracteristică cu care ne vom întâlni în toată Biblia, dar chiar și mai târziu, când vom lucra cu evangheliile canonice ale Noului Testament.

Să remarcăm pentru început că, începând cu Terah, Yahveh a simțit nevoia acerbă de a lucra cu un **nucleu genetic**, numit de noi *program restrâns*, care viza exclusiv linia principală masculină, dar și cu un **pat genetic**, numit de noi *program generalizat*, care viza liniile secundare feminine. Pentru a crea o populație cu anumite caracteristici genetice, nu era suficient să lucrezi doar asupra bărbaților, ci trebuia să ai în vedere și femeile. Dacă femeile nu erau compatibile măcar minimal cu bărbații din program, standardul genetic slăbea, caracteristici valoroase diluându-se treptat până la dispariție totală.

Linia lui Avraam este aleasă ca linie principală. Liniile date de Nahor și Haran au fost considerate linii secundare, rolul lor fiind acela de a furniza femei compatibile pentru bărbații din linia principală. Acest lucru este evident, dacă privim arborele.

Poate ați remarcat o ciudățenie: avem două persoane cu același nume, Nahor. Primul Nahor a fost fiul lui Serug, ultimul din cei 7 magnifici ai seriei formidabile de după Potop. Acest Nahor primar, în primul rând, a fost primul om care reușea să trăiască doar 200 de ani, după ce strămoșii săi atingeau fără dificultăți câteva mii de ani, iar în al doilea rând, era tatăl lui Terah, deci bunicul lui Nahor din arborele nostru.

Aplicăm regula stabilită anterior: numele persoanei este genomul persoanei. Deoarece avem nume absolut identice, înseamnă că este vorba de două persoane cu același genom, deci avem un original și o clonă: originalul este Nahor, bunicul lui Avraam, iar clona este Nahor, fratele lui Avraam. Vedeți ce simplu este? Deși clonarea este o tehnică specifică primei faze din program, fiind metoda de creare a Evelor pentru primii exponenți umani, iată că Yahveh nu a renunțat de tot la vechile obiceiuri și, când este nevoit, folosește metode mai vechi, chiar dacă sunt depășite.

Pentru a putea înțelege deplin de ce Yahveh a procedat așa în programul său, este necesară o paranteză mai largă, în care să explicăm adecvat noțiunile de genetică folosite în această lucrare. Deși sunt convins că cititorul își mai aduce aminte aceste noțiuni de genetică elementară, cred că este necesară o recapitulare edificatoare.

Orice organism viu este alcătuit din mai multe celule specializate, adică celulele unui organism nu sunt toate la fel, ci sunt adaptate adecvat la funcția pe care o îndeplinesc în acel organism. Celulele se multiplică prin diviziune, în care o celulă anume își întrerupe funcția sa din organism și se apucă să se copieze pe sine. Când toate componentele celulei sunt în dublu exemplar, membrana celulară face o gâtuire la mijlocul său, strângându-se treptat până la separarea copiei de original, când ambele celule își reiau funcția avută în acel organism.

Excepția de la regulă există, deoarece într-un organism unele celule nu își pot permite luxul de a se opri din activitatea lor pentru a face diviziune: ele sunt celulele nervoase, neuronii. La nașterea noastră avem numărul maxim de neuroni, iar la moartea noastră avem mult mai puțini neuroni decât la naștere.

În nucleul oricărei celule dintr-un organism se află depozitat codul genetic al acelui organism, fiecare celulă având o copie identică.

Acest cod genetic este o substanță chimică organică deosebit de complexă, numită **acidul dezoxiribonucleic** sau, prescurtat, ADN. Acest ADN este un veritabil manual de specificații tehnice pentru întregul organism, care conține toate informațiile necesare pentru construirea organismului în cele mai mici detalii. Fiecare celulă deține în nucleul său o copie perfectă a acestui manual, dar pentru crearea unei celule de un anumit tip nu este necesar tot acest manual, ci doar o mică parte. Totuși, sunt foarte multe tipuri de celule într-un organism; de unde știe totuși fiecare celulă ce capitol anume din manual să citească?

Deși fiecare celulă are întregul manual ADN în dotare, celula are nevoie doar de un singur capitol din această carte a vieții pentru a putea exista optim. Dacă ar citi un alt capitol, care nu îi este destinat, ar deveni o altă celulă. Pentru a împiedica un astfel de fenomen nedorit, fiecare celulă tipărește capitolul din manualul ADN care îi este necesar sub forma unor instrucțiuni personale, prezente în celulă prin intermediul unui alt acid organic complex, numit **acidul ribonucleic** sau, prescurtat, ARN.

Care sunt diferențele dintre ADN și ARN?

Primul este mai complicat decât al doilea, deși sunt constituite din aceleași elemente (diferă doar unul singur, după cum vom vedea).

Informația genetică este codificată sub forma unor înălțuiri de **baze azotate**, care sunt cărămizile codului genetic și sunt universale (există la orice viețuitoare). Orice acid nucleic folosește doar 4 baze azotate.

În cazul ADN, acestea sunt:

- citozina C
- guanina G
- adenina A
- timina T

În cazul ARN, acestea sunt:

- citozina C
- guanina G
- adenina A
- uracilul U

Se observă că singura diferență între cei doi acizi nucleici este ultima bază azotată folosită: ADN are timina, ARN are uracilul. În rest, bazele azotate sunt prezente în ambii acizi. Dacă avem o secvență de cod genetic, ne putem da seama imediat despre ce este vorba: dacă are timină, este ADN, dacă are uracil, este ARN.

Spuneam că aceste baze azotate sunt înălțuite, aceste lanțuri numindu-se **catene**. ARN este monocatenar, adică are o singură catenă, dar ADN este bicatenar, adică are două catene. Din acest motiv, se consideră la ora actuală că viața trebuie să fi apărut inițial folosind numai ARN, ADN fiind prea complex pentru a exista încă de la început. Într-adevăr, există multe organisme celulare bazate strict pe ARN, la care ADN lipsește cu desăvârșire, cum ar fi de exemplu ribovirusurile, care sunt viruși primitivi al căror cod genetic este scris numai pe ARN.

Bazele azotate sunt complementare două câte două, adică o bază anume are o pereche în care este copiată. Citozina e complementară cu guanina și adenina cu timina, iar numai pentru ARN, adenina e complementară cu uracilul. Acest aspect este crucial pentru explicarea copierii unui anumit capitol din manualul ADN în instrucțiunile de folosire ARN.

Dacă în ADN avem guanină, în ARN se va scrie citozină, deoarece copierea se face numai prin bazele azotate complementare. Mecanismul este deosebit de simplu, dar pentru a afla acest lucru, omenirea a trebuit să parcurgă mii de ani de evoluție. Redau mai jos conversia ADN în ARN:

ADN	ARN
Citozina C	Guanina G
Guanina G	Citozina C
Adenina A	Uracilul U
Timina T	Adenina A

Descoperirea codului genetic s-a făcut abia în 1953, iar pentru această realizare excepțională descoperitorii săi (Watson, Crick, Wilkins) au primit împreună un binemeritat Premiu Nobel în anul 1962.

Cei trei au stabilit că structura bicatenară a ADN este complementară, adică cele două catene ADN nu se pot suda între ele decât dacă toate bazele azotate ale unei catene sunt complementare cu bazele azotate din cealaltă catenă. Altfel spus, în ADN vom întâlni numai perechi bicatenare: C-G, G-C, A-T, T-A. Orice excepție de la această regulă este imposibilă.

Codul ADN este deosebit de mare. Dacă desfacem catenele ADN și obținem un ADN monocatenar, acesta este deosebit de lung: numai ADN-ul dintr-o singură celulă i-a forma unui fulg de vată! Acest lucru indică prezența unor substanțe organice în ADN care au rolul special de a înfășura catenele ADN atât de tare, încât să poată fi observate doar la microscop.

Într-adevăr, fiecare **bază azotată** este însoțită de un **zahar**, care este la rândul său însoțit de un **radical fosforic**. Nu are rost să intrăm acum în prea multe amănunte. Este important de reținut doar că bazele azotate dețin codul genetic, că doar bazele azotate unesc cele două catene ADN (deci se află la interior) și că înfășurarea atât de spectaculoasă a ADN este posibilă datorită radicalilor fosforici, aflați la exterior.

Deoarece nu putem lega direct o bază azotată de un radical fosforic, între cele două componente se află un zahar ca element de legătură. Acest zahar este în ARN **riboza**, iar în ADN este **dezoxiriboza**. De aici provin și denumirile celor doi acizi.

Într-o catenă, informația genetică este codificată folosind câte 3 baze azotate succesive. Această grupare de 3 baze azotate succesive în catenă se numește **codon**. Fiecare codon semnifică un anumit aminoacid, care trebuie sintetizat de celulă.

Există doar 20 de aminoacizi, din care se poate construi tot ce este viu. Dar codul genetic are 64 de codoni, ceea ce înseamnă că un aminoacid este codificat cu mai mulți codoni. Deci codul genetic de pe Terra este degenerat, pentru că în mod normal ar fi trebuit ca fiecare codon să codifice un singur aminoacid.

Experimentele genetice au arătat că codul genetic este nesuprapus, adică codonii nu au baze azotate în comun, iar între doi codoni nu poate exista o secvență nefolosită (codul genetic nu admite semne de punctuație). Acest lucru a simplificat enorm munca cercetătorilor geneticieni, care au putut stabili destul de repede codul genetic.

Din cei 64 de codoni posibili (combinări de 4 baze luate câte 3), s-a constatat că doar 61 codifică aminoacizi. 3 codoni păreau nefolosiți și acest fapt a intrigat lumea științifică o bună perioadă. Cercetări riguroase au stabilit că cei trei codoni în cauză nu pot avea decât un singur rol: indică o pauză între două secvențe diferite. Este ca și cum codul genetic comunică mesajul, și apoi spune STOP, ca să arate că urmează un alt mesaj. Codul genetic folosește principiul telegrafului: elegant și simplu.

Aceste mesaje indicate în codul genetic se numesc **gene**. Cu alte cuvinte, o genă este o succesiune de codoni flancată de doi codoni STOP, unul la început, iar celălalt la sfârșit. Prin urmare, genele pot fi secvențe de lungimi diferite, deci nu au toate aceeași lungime. Unele sunt mai simple, deci mai scurte, altele sunt mai complicate, deci mai lungi. Din acest motiv, complexitatea codului genetic este suficient de mare pentru a permite dezvoltarea unei specii cu miliarde de indivizi irepetabili.

Prezentăm ca exemplu **codul genetic ARN**:

UUU	Fenil alanina	UCU	Serina	UAU	Tirozina	UGU	Cisteina
UUC		UCC		UAC		UGC	
UUA	Leucina	UCA		UAA	STOP	UGA	STOP
UUG		UCG		UAG		UGG	Triptofan
CUU		CCU	Prolina	CAU	Histidina	CGU	Arginina
CUC		CCC		CAC		CGC	
CUA		CCA		CAA	Glutamina	CGA	
CUG		CCG		CAG		CGG	
AUU	Izoleucina	ACU	Treonina	AAU	Asparagina	AGU	Serina
AUC		ACC		AAC		AGC	
AUA		ACA		AAA	Lizina	AGA	Arginina
AUG	Metionina	ACG		AAG		AGG	
GUU	Valina	GCU	Alanina	GAU	Acidul aspartic	GGU	Glicina
GUC		GCC		GAC		GGC	
GUA		GCA		GAA	Acidul glutamic	GGA	
GUG		GCG		GAG		GGG	

Există **gene active** și **gene pasive**. Doar o mică parte din codul genetic uman este activ. Orice genă este activă dacă începe cu metionină. Doar genele active sunt citite.

Totalitatea genelor unui individ anume se numește **genom**. Este un concept pe care l-am folosit des până acum și trebuia neapărat explicat ca atare. În Biblie, numele unei persoane indică de fapt genomul său. Analizând asemănările și deosebirile dintre numele tatălui și numele fiului, putem preciza ce modificări genetice s-au făcut de la o generație la alta. Dar cum se transmite codul genetic de la părinți la copii?

Reamintesc că ADN este ca un manual complet, care conține toate informațiile pentru dezvoltarea completă și foarte detaliată a fiecărui individ. ADN este o carte foarte-foarte mare, ceea ce face ca orice copie a sa să fie foarte dificilă.

În timpul diviziunii celulare, în nucleul celulei are loc un proces interesant. Pentru a ușura copierea manualului ADN, celula îl împarte în mai multe volume. Aceste volume se numesc în genetică **cromozomi**. Este mult mai ușor să copiezi un anumit volum dintr-o carte vastă, decât să copiezi toată cartea.

Cercetările au arătat fără echivoc că manualul ADN este mereu împărțit într-un număr par de volume, notat simbolic în genetică cu **2n**. Așadar, orice specie are un număr par de cromozomi. Numărul de cromozomi diferă de la specie la specie. Geneticienii iubesc foarte mult **musculița de oțet** (*Drosophila melanogaster*), deoarece trăiește puțin, se înmulțește repede și are doar 8 cromozomi.

Să dăm câteva valori cromozomiale pentru regnul animal și vegetal:

Specia vegetală	2n	Specia animală	2n
Secara	14	Broasca râioasă	22
Ceapa	16	Porcul	38
Porumbul	20	Șoarecele	40
Pepenele verde	22	Omul	46
Fagul	24	Maimuța	48
Plopul alb	38	Oaia	54
Vița de vie	38	Boul	60
Cartoful	48	Câinele	78

Toate celulele unui organism au $2n$ cromozomi, dar organismul produce și anumite celule, care au doar n cromozomi. Aceste celule cu n cromozomi se numesc în genetică **gameți**. Această denumire poate nu vă spune mare lucru, dar cu siguranță ați mai auzit de ei până acum, pentru că sunt celulele sexuale: gameții feminini se numesc **ovule**, iar gameții masculini se numesc **spermatozoizi**.

Numărul cromozomilor este par pentru că materialul genetic este organizat în perechi de cromozomi similari ca funcție, dar diferiți ca conținut. Având două variante pentru același lucru, una dintre variante va fi **dominantă**, iar cealaltă va fi **recesivă**. Versiunea dominantă se manifestă ca atare în organism, în timp ce versiunea recesivă nu se poate manifesta, dar este transmisă urmașilor. Dacă părinții aduc simultan versiuni dominante sau versiuni recesive, atunci copilul este pur genetic, dar dacă un părinte vine cu o versiune dominantă, iar celălalt cu una recesivă, versiunea dominantă se va manifesta, dar copilul va fi un hibrid. Un calcul simplu arată că între doi părinți puri genetic vor rezulta 50% copii puri, dar și 50% copii hibrizi.

Cercetările au arătat că anumite caracteristici genetice se transmit copiilor exclusiv pe linie paternă sau exclusiv pe linie maternă, în timp ce alte caracteristici genetice par a fi rezultatul combinatoricii probabilistice între cele două linii. Acest lucru se întâmplă datorită felului în care sunt creați gameții fiecărui individ.

Să ne imaginăm o specie cu $2n=6$, care are doar 3 perechi de cromozomi:

A-a

B-b

C-c

Din celula $2n$ se pot crea 2^n tipuri de gameți, adică pentru specia cu $2n=6$ putem crea doar $2^3=8$ tipuri de gameți: ABC, ABc, AbC, abc, aBC, aBc, abC, abc.

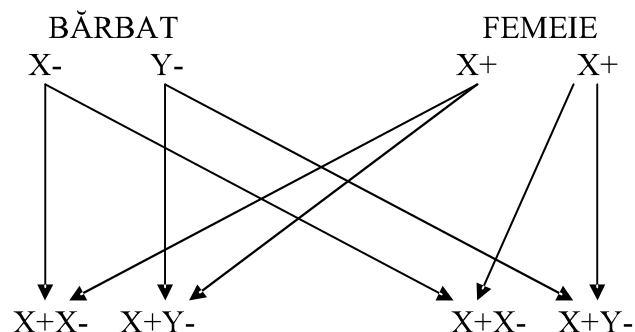
În cazul omului, numărul cromozomial este $2n=46$, adică omul are 23 de perechi de cromozomi în gameții săi, deci ovulele unei femei și spermatozoizii unui bărbat au o diversitate genetică foarte largă, deoarece numărul 2^{23} este egal cu **8.388.608!**

Când spermatozoidul fecundează un ovul, se formează celula primordială a organismului copilului, care are 23 de cromozomi materni și 23 cromozomi paterni. Acest fapt mărește exponențial combinatorica probabilistică posibilă, deoarece între oricare 2 părinți sunt posibile 2^{46} genomuri umane, adică **70.368.744.177.664!**

Aceste lucruri fiind zise, vă puteți da singuri seama de problematica deosebit de complexă pe care un program genetic de o asemenea amploare o presupune!

Și totuși pentru Yahveh aceste lucruri sunt simple banalități, el descurgându-se absolut magnific acolo unde noi, chiar și în zilele noastre, nici măcar nu putem bănuși existența unei soluții.

Din cele 23 de perechi de cromozomi, una dintre ele impune sexul copilului. Specialiștii au notat acești cromozomi folosind litere care sunt foarte apropiate ca formă de aspectul pe care acești cromozomi îl au la microscop. La bărbați, perechea sexuală este XY, iar la femei este XX. Să vedem cum se transmit acești cromozomi.

Se observă destul de limpede că sexele au șanse egale de apariție, dar și că fetele au întotdeauna un cromozom matern și unul patern, în timp ce la băieți cromozomul X este întotdeauna matern, iar cromozomul Y este întotdeauna patern. Toți bărbații de pe Terra poartă cromozomul Y al lui Adam, dar despre cromozomul X nu putem spune niciodată cu certitudine că este al Evei. Singurul lucru care se transmite mereu pe linie maternă este ARN-ul mitocondrial (mitocondriile sunt uzinele energetice ale oricărei celule). Studiile cele mai recente legate de genomul uman arată că toți oamenii au un singur ARN mitocondrial, care provine de la Eva primordială, despre care știm cu siguranță că este originară din Africa.

Acum avem toate elementele necesare pentru a înțelege în detaliu procesul de etnogeneză al poporului evreu și ne vom întoarce la arborele genealogic prezentat.

Să ne reamintim că Avraam, căsătorit fiind cu Sarra, nu avea urmași. Tristețea lui Avraam era atât de mare, încât Sarra, simțindu-se vinovată că este stearpă, și-a încurajat soțul să aibă o relație cu o sclavă a lor, numită Agar, care va rămâne însărcinată cu Avraam și îl va naște pe Ismael. Dar Yahveh nu era mulțumit de calitatea acestei linii genetice: era o linie utilă, dar nu putea da naștere poporului său, din considerente genetice. După cum știm, Yahveh i-a dăruit lui Avraam prin Sarra un copil, numit Isaac, precizând că această linie genetică este preferata lui. Tot din considerente genetice, Yahveh nu a creat poporul evreu direct din Isaac, ci a amânat cu încă o generație crearea poporului evreu. Abia nepotul lui Avraam, Iacov, va da naștere poporului evreu. Acest Iacov a purtat un supranume: Israel.

V-ați întrebat vreodată de ce apare acest supranume pentru Iacov?

Israel seamănă foarte mult cu **Ismael**, diferă doar o singură literă. Și cum spuneam noi că numele unei persoane este o referire la genomul acelei persoane, acum este limpede de ce apare acest supranume la Iacov: Biblia dorește să ne indice diferența dintre cele 2 popoare. Israel și Ismael au 6 litere și diferă doar una singură, deci diferența dintre un evreu și un arab este de aproximativ 1/6 din codul genetic, marea majoritate de 5/6 fiind identică.

Linia lui Ismael a fost lăsată în grija îngerilor, ea fiind dezvoltată totuși cu destul de multă atenție, după cum ne lasă să înțelegem cartea sfântă a islamului, **Coranul**. Dar Yahveh a continuat să lucreze personal doar la linia lui Israel.

De remarcat că, începând cu Avraam, bărbații seriei principale nu mai sunt lăsați de Yahveh să ia de nevastă orice femeie. Avraam locuia acum în Canaan, către Marea Mediterană, dar familia lui era originală din Ur, port la Golful Persic! Populația din Canaan nu era suficient de compatibilă cu intențiile lui Yahveh și, din acest motiv, acesta va interzice bărbaților evrei să ia femei cananeene de soții.

Când Isaac s-a făcut mare, mama sa, Sarra, a insistat ca fiul ei să meargă înapoi în Mesopotamia, la rudele sale, pentru a-și alege o soție. (**Facerea 24,3-4**)

Isaac avea 40 de ani când a mers înapoi în Mesopotamia, la rudele lui Avraam, ca să o aleagă de soție pe Rebeca, fiica lui Batuel, fiul lui Nahor. După cum știm, Nahor era fratele lui Avraam, deci Isaac se însoară cu nepoata de bunic a lui Nahor, care era fratele tatălui său! Nu vi se pare ciudat? Dacă încă nu sunteți impresionați, aflați că, la fel ca și mama sa, Sarra, și soția sa, Rebeca, era tot stearpă... Oare de ce? Isaac a pățit exact ce trăise și tatăl său, Avraam: femeie stearpă aleasă de Dumnezeu, rugăminți fierbinți la acesta pentru rezolvarea necazului și, în final, intervenția miraculoasă a lui Dumnezeu, prin implant uterin...

Dar ce a pățit Isaac este cu mult peste așteptările sale...

Sarcina Rebecăi a fost gemelară bivitelină, ceea ce indică un implant uterin folosind 2 zigoti cu caractere genetice diferite: Rebeca l-a născut mai întâi pe Isav, iar mai apoi s-a născut și Iacov, ținându-se de călcâiul lui Isav! Este clar, nu?

Asistăm astfel la nașterea a două popoare diferite: din Isav s-au dezvoltat arabii, iar din Iacov evreii. Exact așa cum se spune în **Facerea 25,23**, din primul s-a dezvoltat un popor numeros, dar slab, iar din al doilea s-a dezvoltat un popor redus, dar puternic. Este absolut firesc ca mai întâi să apară **patul genetic**, arabii, care să susțină **programul restrâns**, evreii. Biblia afirmă foarte frumos acest lucru când ne spune că primul s-a născut Isav, iar mai apoi s-a născut și Iacov, care s-a ținut de călcâiul fratelui său mai mare. (**Facerea 25:25,26**)

Arabii au fost un program paralel cu cel evreiesc, dar și pat genetic pentru aceștia din urmă. De fapt, ca să fim corecți până la capăt, Biblia afirmă clar că există arabi de categoria întâi, în linia lui Ismael, dar și arabi de categoria a doua, în linia lui Isav. Linia lui Ismael a fost un program restrâns paralel și separat de programul restrâns dat de linia lui Israel. Linia lui Isav, sau arabii „**second-hand**”, a fost pat genetic pentru ambele programe restrânse, furnizând femei permanent pentru linia Ismael și doar ocazional pentru linia lui Israel.

După cum ne-am obișnuit deja, Iacov a pățit același lucru ca și predecesorii săi, Avraam și Isaac. Deoarece fiul său a ajuns la maturitatea sexuală, Isaac îl cheamă pe Iacov la el pentru un instructaj complet. Mai întâi, îi interzice lui Iacov să ia de nevastă o localnică (**Facerea 28:1**), după care îi spune să porceadă la drum înapoi în Mesopotamia, tot în casa lui Batuel, la unchiul său, Laban, care avea două fiice. (**Facerea 28:2**). Iacov pleacă așa cum i se poruncise în Mesopotamia, la unchiul său Laban, care avea două fete: cea mai mare era Lia, cea mai mică era Rahila. (**Facerea 28:2,4**) Dintre cele două fete, Iacov o iubea pe cea mică, Rahila, cu care se căsătorește imediat. Ați ghicit, nu-i așa? Rahila era și ea stearpă...

Printr-un șiretlic ingenios, Laban îi dă de soție lui Iacov și pe fata cea mare, Lia, deoarece nu era frumos ca sora mai mică să se mărite înaintea celei mari (**Facerea 29:26**). Cei doi nu se iubeau, dar lui Yahveh această căsnicie îi convenea de minune, așa încât, „**văzând Domnul Dumnezeu că Lia este disprețuită, a deschis pântecele ei, deoarece Rahila era stearpă**” (**Facerea 29:31**) Acum sper că am risipit orice dubiu în privința implanturilor uterine făcute indiscutabil de Yahveh!

Lia a fost deosebit de productivă, deși avea o boală severă de ochi și nu era deloc frumoasă, ca sora sa Rahila. Lia a născut 6 băieți pentru Iacov, adică doar jumătate din numărul dorit de Yahveh. Pentru că Lia nu ar fi suportat încă 6 nașteri, devenise clar pentru Yahveh că erau necesare și alte femei pentru ceilalți 6 băieți. Interesant este că Lia nu era deloc stearpă, deoarece, după nașterea celui de-al șaselea copil, Lia a mai conceput în mod natural și liber încă un copil lui Iacov, al șaptelea, dar acesta a fost o fată, Dina. Textul biblic o amintește special pentru a indica că Lia nu era stearpă deloc, putând face oricând copii, și fără intervenție divină. Pe de altă parte, textul biblic o amintește pe Dina în lista copiilor Liei pentru a indica un detaliu genetic foarte important: dacă erau lăsați liberi, bărbații din programul restrâns nu puteau produce băieți, ci numai fete... Erau, probabil, foarte afemeiați, nu?...

Necăjită că este stearpă, Rahila îi oferă soțului său o sclavă, pe Bilda, pentru a putea face copii în numele ei. Bilda va face 2 băieți. (**Facerea 30:1-8**)

Acum erau 8 băieți.

După nașterea Dinei, Yahveh a decis să o sterilizeze pe Lia, pentru a nu produce o traumă psihică nici copiilor săi, dar nici lui Iacov. Moartea mamei nu ar fi fost o soluție îmbucurătoare pentru cei 6 copii ai ei. Înciudată că sora sa a găsit o modalitate să facă copii legitimi care să-i îndepărteze pe ai săi, Lia aplică aceeași strategie și, știindu-se stearpă, îi oferă lui Iacov o sclavă, pe Zilpa, care face și ea 2 copii lui Iacov (**Facerea 30:9-13**) dar, prin sterilizarea Liei, Yahveh deschide și pântecele Rahilei (**Facerea 30:22-23**), care va face ultimii 2 copii, ca să fie 12, conform profeției.

După ce Iacov a trudit la Laban 7 ani pentru Lia și încă 7 ani pentru Rahila, Iacov decide să se întoarcă din Mesopotamia înapoi în Canaan, imediat după nașterea lui Iosif (primul copil al Rahilei și al 11-lea din seria celor 12 voievozi). Ultimul copil din cei 12, Veniamin, s-a născut pe drum, dar Rahila a murit imediat după naștere și a trebuit să fie îngropată pe drum, chiar la Betleem, unde Iacov a ridicat un stâlp, pentru a marca adecvat mormântul iubitei sale Rahila. De fapt, acest mormânt este o locație foarte cunoscută tuturor creștinilor de azi: este chiar peștera din Betleem unde s-a născut mai târziu Isus. Yahveh nu a uitat dragostea superbă dintre Rahila și Iacov, ținând morțiș ca, peste aproape 2.000 de ani, Isus să se nască exact pe mormântul Rahilei și, de această dată, mama copilului să nu mai moară la naștere...

La întoarcerea sa în Canaan, Yahveh îi schimbă numele lui Iacov și îl numește Israel, din motivele pe care le-am amintit deja. (*Facerea 35:10*). Este momentul în care Yahveh a onorat o promisiune mai veche, făcută lui Avraam (*Facerea 17:19-21*) legată de cei 12 voievozi care vor ieși din el. Acum totul se petrecuse întocmai și Yahveh trebuie să fi fost pentru prima dată fericit: cei 12 voievozi existau și se putea trece în liniște la dezvoltarea unui popor din care el, Yahveh, să poată obține un corp atât de pur genetic, încât să se poată întrupa chiar el printre oameni.

Înainte de a încheia această etapă, trebuie să mai explicăm un detaliu important.

Yahveh a dezvoltat un program genetic în toată Mesopotamia, pentru a putea crea un popor al său. Când era la început, avea nevoie de un areal întins, pentru că lucra doar cu câteva persoane, dar ulterior, pe măsură ce numărul persoanelor implicate a crescut simțitor, Yahveh a simțit nevoia, pe de o parte, să izoleze aceste persoane speciale de restul lumii și, pe de altă parte, să le aducă mai aproape de sine, pentru a le putea supraveghea mai bine.

Deși inițial a pornit din Ur, port la Golful Persic, Yahveh a mutat treptat persoanele de interes mai aproape de el, mergând spre nord, în Babilon, apoi și mai sus, în Haran (aproape de granița turco-irakiană de astăzi), după care îndreptându-se brusc spre sud, către Damasc și Ierusalim, în Canaan, viitorul stat Israel.

Cu siguranță, Canaanul este doar o zonă foarte apropiată de zona unde locuia Yahveh realmente. Nu avem dovezi că Yahveh locuia chiar în Canaan.

Dacă nu locuia acolo, atunci unde?

Evident, în Egipt, sau, mai exact, în Peninsula Sinai, de unde se putea controla foarte eficient atât Egiptul, cât și Canaanul. Reamintesc, dacă cumva ați uitat, că Egiptul fusese proprietatea altor zei creatori, conduși de Ra, zei care au plecat acasă încă din anul 10.500 îen, după cum am stabilit deja. Prin urmare, Yahveh se putea bucura de o maximă libertate locală, Egiptul fiind acum numai în custodia sa.

Ca o curiozitate, zeii creatori aveau nevoie de un munte înalt pentru a putea ateriza cu nava lor, deoarece nava nu trebuia să fie observată de oameni. Yahveh alesese muntele Sinai în acest scop. De pildă, Zeus alesese muntele Olimp, iar alți zei au ales alți munți. Toți au procedat identic: Zamolxe al dacilor, Quetzalcoatl al mayașilor, Viracocha al incașilor.

Singura excepție de la regulă este cazul lui Ra, care a ajuns pe Terra într-o capsulă spațială, foarte asemănătoare cu cele din programul american Gemini, pe care egiptenii o numeau *benben*. Rămas fără navă, Ra a fost nevoit să se întoarcă fără corp, după ce a reușit să creeze o instalație pentru teleportarea sufletelor întregului echipaj.

Prin cei 12 voievozi creați deja, poporul evreu exista doar genetic. Toate populațiile din Mesopotamia dezvoltaseră deja culturi proprii, unele chiar foarte avansate, cu civilizații înfloritoare și rezultate deosebite. Yahveh știa că, dacă vrea ca acest popor evreu, creat de el, să supraviețuiască, el trebuia să aibă nu numai identitatea genetică, ci și identitatea culturală, adică o **conștiință națională**.

Etnogeneza evreiască în etapa întâi: de la Israel la Moise

Înainte de a vedea ce s-a întâmplat cu nou creatul popor evreu, să ne întoarcem un pic la arborele genealogic prezentat anterior. În partea stângă am lămurit existența a două linii genetice utile lui Yahveh, Ismael și Isav. În partea dreaptă există o linie genetică aparent nesemnificativă, este vorba de linia lui Lot, asupra căreia am motive foarte întemeiate să ne oprim, pentru a o studia în detaliu.

Pe oriunde a trecut cu protejații săi, Yahveh a căutat să lase multe populații compatibile cu aceștia, deoarece știa că se va întoarce pe același drum cândva. Este evident că Yahveh nu avea timpul necesar să creeze toate aceste populații și atunci s-a gândit că ar fi util să se folosească de cele existente la fața locului, trimițând în acele comunități locale exponenți valoroși, care să amelioreze prin descendenții lor standardul genetic din acea zonă.

Lot este un astfel de exponent al programului lui Yahveh, trimis în puternica cetate Sodoma să amelioreze patul genetic. Lot însă nu era un taur comunal veritabil, ci un om deosebit de corect și foarte onest. S-a căsătorit în Sodoma cu o localnică, care i-a dăruit doar 2 fete (semn că sunt chiar fetele lui Lot, deoarece Yahveh ar fi implantat numai băieți dacă ar fi fost intervenția lui). Fetele lui Lot s-au măritat cu doi localnici și, în general, familia extinsă a lui Lot era o familie fericită.

Dar Yahveh, studiind amănunțit genomul celor două fete ale lui Lot, și-a dat seama că, din păcate, acea populație nu poate fi ameliorată pe linie paternă, ci doar pe linie maternă, ceea ce era o tragedie, deoarece Yahveh nu putea obține în acest fel bărbați exponenți care să continue programul în Sodoma.

Prin urmare, Yahveh a gândit eficient: nu am suficient timp să ameliorez nimic, populația nu poate fi folosită în programul meu, așa încât trebuie distrusă integral, deoarece, dacă o las în viață, îmi poate compromite tot programul la întoarcere.

Yahveh a decis să folosească arma atomică împotriva Sodomei și Gomorei, pentru a elibera zona de orice element periculos. Pentru a fi foarte sigur și foarte precis, Yahveh însuși a venit pe Terra, însoțit de doi îngeri, ca să îndeplinească exemplar planul propus. Sfânta treime a trecut mai întâi pe la Avraam, găsindu-l pe acesta la cortul său, lângă un stejar (**Facerea 18;1-2**) În timp ce Yahveh a stat cu Avraam sub stejarul Mamvri, la o mică sporovăială, cei doi îngeri au plecat pe teren, până în Sodoma, ca să-l salveze pe Lot.

Avraam află chiar de la Yahveh ce se va întâmpla (**Facerea 18;20-21**) și este îngrozit, știindu-l pe Lot chiar în acolo! Nu avea cum să-l anunțe pe Lot, cei doi îngeri deja plecaseră spre Sodoma, deci nu mai era nimic de făcut! Poate doar să-l înduplece pe Yahveh să cruțe Sodoma de dragul lui Lot...

Avraam poartă cu Yahveh o negociere acerbă, deoarece nu i se pare corect ca și cei dreپți să moară alături de cei păcătoși (**Facerea 18; 23**). Plin de teamă, Avraam încercă o înduplecare: „Doamne, dacă ar mai fi acolo fie și 50 de dreپți, ai mai cruța acea cetate?” Yahveh i-a confirmat că da: „dacă ar fi în Sodoma 50 de dreپți, aș cruța acea cetate...” (**Facerea 18;26**) Răspunsul lui Yahveh îi dă curaj lui Avraam, care pune întrebări identice, reducând numărul dreپților: 45, 40, 30, 20, 10... (**Facerea 18;27-33**)

Apoi Yahveh se scoală de lângă Avraam și pleacă către Sodoma.

Avraam știa că în Sodoma nu sunt nici măcar 10 dreپți: acolo nu erau decât Lot și fiicele sale. Doar cu trei dreپți (adică trei exponenți genetici) nu ai cum să faci un program genetic, aveai nevoie de minim 10...

Avraam n-a mai apucat să-l întrebe pe Yahveh ce se va întâmpla cu Lot; Yahveh plecase repede, ca să evite o asemenea întrebare, tocmai pentru că salvarea lui Lot trebuia să rămână o informație secretă.

Cei doi îngeri ajung la Sodoma și sunt găzduiți chiar în casa lui Lot (*Facerea 19;1-3*), dar localnicii remarcă frumusețea celor doi îngeri și dau năvală asupra casei, cu intenții sexuale evidente. Lot încearcă să ia apărarea celor doi îngeri, oferindu-le în schimbul lor pe fetele lui, dar localnicii rămân fermi pe poziție și încercă să pătrundă în casă. Îngerii îl trag în casă pe Lot și ies amândoi în fața ușii, orbind întreaga populație a Sodomei cu o armă necunoscută (*Facerea 19;4-11*), dar portabilă. Îngerii îl scot din oraș pe Lot, împreună cu cele două fete ale sale.

Când Lot și fiicele lui sunt sus pe munte, într-o zonă sigură, Yahveh însuși detonează splendida bombă nucleară asupra acelei zone: 5 cetăți au fost făcute scrum, între care Sodoma și Gomora în mod direct, celelalte 3 fiind distruse indirect (Țeboim, Adma, Țoar).

Avraam a văzut cu ochii lui ciuperca atomică, crezându-l pe Lot pierdut. Dar Lot fusese scăpat, împreună cu fiicele sale, deoarece toți trei erau exponenți valoroși, care puteau fi folosiți în alte zone. Ginerii lui Lot au murit în acea explozie. Soția lui Lot, plecând prea târziu după soțul ei, nu a murit în explozie, dar a fost prinsă pe drum de unda de șoc și „a devenit un stâlp de sare”. (*Facerea 19;26*)

Când a fost lansată bomba? Trăia încă Avraam, deci putem face o aproximare, deoarece Avraam s-a născut în 2.181 îen și, conform Bibliei, acesta a trăit 175 de ani, deci avem rezultatul: undeva între 2.181 îen și 2.006 îen

Explozia a fost însoțită și de un cutremur puternic, care a modificat relieful. Locul exploziei este un punct turistic de mare atracție în Israelul zilelor noastre: este Marea Moartă, aflată mult sub nivelul oceanului planetar, având o apă atât de salină, încât nimeni nu se poate îneca în ea, pentru că orice corp plutește pe ea de la sine. Zona este puternic radioactivă dar, datorită importanței sale turistice, autoritățile israeliene trec sub tăcere orice referire la radioactivitatea crescută.

În afară de efectul straniu al undei de șoc (trupul uman se pietrifică), această bombă nucleară nu are echivalent nici măcar în zilele noastre: analiza izotopilor radioactivi a evidențiat existența a 4 elemente radioactive folosite ca combustibil nuclear pentru această bombă, ceea ce ne duce cu gândul fie la o bombă nucleară în trepte (cu 4 trepte de explozie nucleară, deci mult mai puternică chiar și decât temuta bombă termonucleară), fie la o bombă standard nucleară, dar cu agenți de reducere (folosirea unor elemente chimice pentru a grăbi înjumătățirea izotopilor rezultați, cu scopul de a crea o bombă nucleară cât mai „ecologică”).

Din acest moment, Yahveh a practicat epurarea genetică la orice scară, pe orice populație, chiar și pe propriul popor, după cum vom vedea un pic mai târziu, reușind să stârnească o teamă deosebită în orice evreu și o groază terifiantă în orice dușman al evreilor. Pentru Dumnezeu, eficiența primează umanului: lipsa timpului îl face pe Yahveh să elimine orice greșală, fără menajamente și fără regrete, decât să încerce să repare sau să ajusteze. **Ori e bine făcut, ori nu există.**

Lot și fiicele lui nu au avut curajul să trăiască în cetatea Țoar: deși nu fusese distrusă în explozie, cetatea era distrusă tectonic, oamenii muriseră și mureau în continuare datorită radiațiilor... Au trăit pe același munte salvator, dar într-o peșteră, unde Yahveh a recurs la incest pentru a crea bărbați valoroși genetic. Fetele lui Lot l-au îmbătat pe tatăl lor și au făcut dragoste cu el, rămânând însărcinate cu acesta.

Era singura soluție pentru a crea băieți valoroși genetic. Dacă fetele lui Lot ar fi avut băieți cu orice alți bărbați, aceștia nu ar fi avut zestrea genetică puternică. În acest caz, pe linie maternă nu se dă băieților nimic, ci doar fetelor.

Pentru a crea băieți exponenți genetic, trebuia ca fetele să facă băieți tocmai cu tatăl lor. În acest caz, zestrea genetică puternică se transmite pe linie paternă către băieți, fetele moștenind doar pe linie maternă tot o zestre genetică a lui Lot, dar considerabil mai slabă decât cea a băieților.

În urma acestui incest dirijat, s-au născut Moab și Amon, care au fondat încă două populații utile genetic: moabiții și amoniții. În acest moment, Yahveh avea deja 4 populații diferite, destul de înrudite cu evreii, de care se va folosi mai târziu. Aceste linii genetice (Ismael, Isav, Moab, Amon) sunt foarte importante pentru dezvoltarea ulterioară a poporului evreu. Acum, că am explicat și aripa dreaptă a arborelui genealogic, putem să ne ocupăm din plin de linia principală, linia lui Israel.

Reamintesc povestea: Iacov, ajuns la vârsta maturității sexuale, este trimis de tatăl său, Isaac, în casa unchiului său, Laban, care avea două fiice nemăritate. În urma unei situații complicate, Iacov ajunge să le ia de soție pe amândouă, având 6 copii cu Lia, fata cea mare și urâtă, și 2 copii cu Rahila, fata cea mică și frumoasă, dar și încă 4 copii cu slujnicele soțiilor sale. După ce a muncit la Laban timp de 7 ani pentru Lia și încă 7 ani pentru Rahila, Iacov decide să se întoarcă la tatăl său Isaac, în Canaan, cu toată familia sa. Pe drumul de întoarcere, Rahila naște al doilea ei copil (al 12-lea din seria voievozilor), dar nu mai rezistă și moare pe drum. Iacov o va înmormânta la Betleem, exact în locul în care, peste aproape 2.000 de ani, Maria îl va naște pe Isus...

Dar necazurile lui Iacov nu se opresc doar la moartea iubitei sale. Deoarece Iacov îl iubea mai mult pe Iosif, primul copil dăruit de iubita sa Rahila, ceilalți frați au uneltit împotriva lui și reușesc să-l vândă unei caravane din aripa Ismael. Iosif avea 17 ani când a fost vândut de frații săi, care i-au spus lui Iacov că ar fi murit pe drum.

Totuși Iosif a reușit să se descurce foarte bine, deși era singur. Departe de orice sprijin, după multe peripeții, Iosif ajunge în Egipt, unde reușește să se afirme chiar la curtea faraonului, deoarece era un excelent tălmăcitor de vise. Astfel, la vârsta de 30 de ani, Iosif ajunge mâna dreaptă a faraonului egiptean, devenind al doilea om într-un stat deosebit de puternic.

Iosif reușise să tălmăcească un vis al faraonului egiptean, cu 7 vaci grase și cu 7 vaci slabe, afirmând tranșant că Egiptul va cunoaște 7 ani de abundență, după care vor urma 7 ani de foamete. Dezastrul nu putea fi evitat decât dacă Egiptul ar fi păstrat recoltele abundente din primii 7 ani pentru a le folosi în cei 7 ani de foamete.

Într-adevăr, după 7 ani deosebit de roditori, a urmat o perioadă echivalentă de foamete, iar Egiptul a fost singurul stat din zonă care a fost pregătit pentru această problemă. În Canaan însă, foametea făcea ravagii. Iosif cere permisiunea faraonului să-și aducă întreaga familie în Egipt, pentru a o feri de foamete. Faraonul acceptă.

Dincolo de aspectul moralizator și sentimental din această poveste, este evident că foametea din Canaan, deși este un eveniment istoric real, era pentru Yahveh doar un pretext pentru a putea intra în teritoriul egiptean. Avea, desigur, motive foarte întemeiate să procedeze așa, după cum vom vedea.

Deși Iosif își cheamă tatăl și întreaga familie în Egipt, totuși Iacov nu se mișcă decât când însuși Yahveh îi ordonă strămutarea în Egipt (**Facerea 46;2-4**), cu promisiunea solemnă că el însuși va merge cu ei acolo și că, la momentul potrivit, tot el îi va scoate de acolo. Iacov, actualul Israel, a trebuit să respecte ordinul direct dat de Yahveh și, strângându-i pe toți ai lui, împreună cu toată agoniseala lor de o viață, au părăsit Canaanul și s-au mutat complet în Egipt.

Biblia oferă cu această ocazie un recensământ primordial al evreilor din acel moment (**Facerea 46**): erau 75 de oameni. Lista este prezentată detaliat, insistându-se pe ideea unui arbore genealogic atent ramnificat. Analiza acestuia arată că toți cei 12 voievozi fuseseră deosebit de virili: aveau deja nepoți când au ajuns în Egipt...

Să încercăm acum o periodizare, pentru că este foarte utilă. Așadar, au fost 12 voievozi ai lui Israel, din care Iosif era penultimul. Iosif avea doar un frate mai mic decât el, în rest ceilalți 10 erau toți mai mari. Dacă știm că Iosif avea 30 de ani când a devenit mare vizir al Egiptului, putem adăuga cei 7 ani îmbelșugați care au urmat, plus încă 2 ani de foamete cât a durat până când familia a venit integral în Egipt.

Deci Iosif avea 39 de ani la strămutarea familiei reunite în Egipt, ceea ce înseamnă că Veniamin avea cu un an mai puțin (38), iar cel mai mare dintre cei 12 frați avea cu siguranță 48 de ani. Este uimitoare performanța lui Veniamin de a avea deja nepoți la numai 38 de ani! Cum o fi reușit? Chiar și pentru Ruben, cel mai mare dintre ei, este totuși cam devreme să devii bunic încă de la 48 de ani, nu credeți?

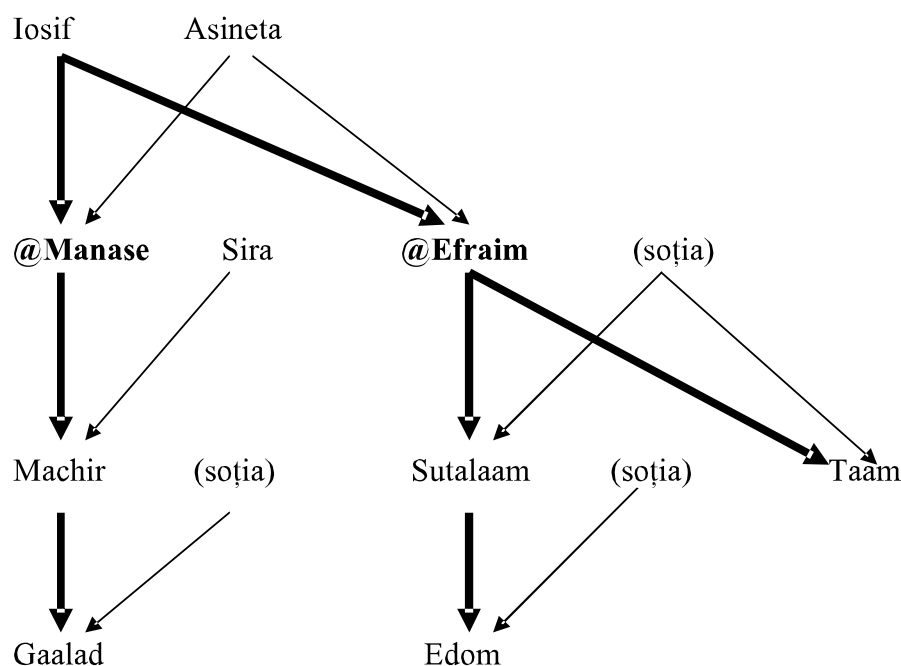
Știm că Iacov, sau Israel, a trăit 147 de ani, din care ultimii 17 în Egipt, deci Iacov avea 130 de ani la sosirea în această țară. Am demonstrat anterior că, din anumite motive logice, Iacov s-a născut în anul 2.021 îen, deci a trăit până în anul 1.874 îen, iar în Egipt a ajuns în 1.891 îen. În acest an 1.891 îen, Iosif avea 39 de ani, adică s-a născut în anul 1.930 îen. Logic, cel mai mic dintre frați, Veniamin, este născut în 1.929 îen, cu un an mai târziu decât Iosif, iar cel mai mare dintre frați, Ruben, este născut cu 10 ani mai devreme decât Iosif, adică în 1.940 îen.

Am aflat astfel că, în perioada 1.940-1.929 îen, s-au născut primii 12 evrei, ceea ce este șocant, deoarece, prin simetrizare, trecând în era noastră, știm ce perioadă cumplită a fost pentru evrei între anii 1929 și 1940... Interesant, nu?

Dar să revenim la povestea noastră.

Perioada de 7 ani îmbelșugați s-a situat între 1.900 și 1.893 îen, iar faimoasa foamete de 7 ani a fost între 1.893 și 1.886 îen. Observați cât de exactă poate fi Biblia, dacă ne dăm măcar un piculeț silința să aflăm ce ne interesează? Toată forța metodei biblice constă în datarea cu exactitate a Potopului, eveniment central folosit de Biblie ca origine a timpului. Cine știe când a fost Potopul, știe când a fost orice altceva și, implicit, poate afla cu un efort susținut când se vor întâmpla și celelalte evenimente prezise de Biblie, dar nepetrecute încă.

După cum am arătat și în arborele genealogic, Iosif a fost continuatorul liniei principale a evreilor, prin urmașii săi, Efraim și Manase, care au generat linii genetice distincte, dar și amestecate cu egiptenii, după cum se poate observa mai jos:

Din motive aparent necunoscute, Israel însuși nu îl va binecuvânta pe Manase, care era fratele cel mare, ci pe Efraim, fratele mai mic. Acest lucru i se pare straniu și lui Iosif care, crezând că tatăl său Israel nu mai vede bine și greșește, încearcă să comute binecuvântarea asupra lui Manase, dar Iacov insistă: din Efraim va ieși neamul cel mare, nu din Manase!

Motivul nu poate fi decât genetic: linia lui Manase era prea contaminată cu genom egiptean, în timp ce linia lui Efraim era mai pură, având o contaminare la limita admisă, cu efecte chiar benefice asupra îmbunătățirii genomului cu caracteristici egiptene controlate atent.

Am arătat deja că Iacov a trăit 147 de ani (2021-1874 îen) și că Iosif s-a născut în anul 1930 îen. Biblia ne spune clar că Iosif a trăit 110 ani, deci a murit în 1820 îen. După ce a murit Israel, acesta a fost îmbălsămat după metoda egipteană și Iosif l-a dus să-l înmormânteze în Canaan, așa cum își exprimase dorința înainte de a muri. Iosif însuși va ajunge și el să fie înmormântat tot în Canaan.

La venirea lor în Egipt, în anul 1891 îen, evreii erau o populație redusă numeric, aparent inofensivă. La sfatul lui Iosif, ei au declarat egiptenilor că sunt păstori de oi și de vaci, un lucru deosebit de inteligent. Într-adevăr, evreii erau păstori de oi și vite, chiar Iacov, înainte de a deveni Israel, a fost păstorul unchiului său Laban timp de 14 ani pentru Lia și Rahila, cu rezultate atât de bune, încât Laban dorea să nu-i de drumul, ca să mai poată beneficia de preceperea nepotului său!

Dar pentru egipteni, păstorul de oi și vite este un om necurat.

Orice egiptean va sta departe de un păstor, deoarece este impur și îl poate contamina și pe el dacă intră în legătură cu acesta. Acum este evident că foametea din Canaan n-a fost decât un pretext pentru Yahveh, adevăratul motiv al strămutării evreilor în Egipt fiind tot unul genetic, în dublu sens:

- populațiile din Canaan erau foarte puțin compatibile cu evreii. Până când exponenții creați de Yahveh aveau să asaneze populația locală din Canaan, erau necesare câteva sute bune de ani, timp în care, dacă ar mai fi stat în Canaan, evreii ar fi fost iremediabil compromiși genetic.
- Egiptenii considerau impuri păstori de oi și vite, ceea ce era o garanție suficientă că hibridările dintre evrei și egipteni vor fi foarte rare și cu totul accidentale. Deocamdată, Yahveh nu avea cum să controleze eficient eventualele hibridări, deci era mai bine să izoleze un timp populația evreiască.

Temându-se de ei, faraonul egiptean a dat evreilor, la rugămintea lui Iosif, tot ținutul Goșen, adică toată partea estică a deltei Nilului, un teren excelent pentru păstoritul oilor și vitelor. Evreii au continuat să fie deosebit de prolifici, numărul lor crescând foarte mult, nederanjați nicicum de egipteni și protejați de Yahveh însuși.

Periodizarea istoriei evreiești de la Israel la Babilon

Datorită stabilirii Potopului în perioada 11.653-11.542 îen, am arătat că Iacov, numit ulterior Israel, s-a născut în 2021 îen și a murit în 1874 îen, după 147 de ani, din care 17 i-a trăit în Egipt. Asta înseamnă că evreii au ajuns în Egipt în 1891 îen. Biblia ne arată însă că evreii au apucat să trăiască 80 de ani în Canaan, înainte de a se stabili cu toții în Egipt, deci **perioada Canaan este 1971-1891 îen**.

Știm din Biblie că evreii au trăit în Canaan și Egipt exact 430 de ani, adică în Egipt au stat 430-80=350 de ani, ceea ce înseamnă că au venit în 1891 îen și au plecat abia în 1541 îen, deci **perioada Egipt a fost 1891-1541 îen**.

Sub comanda lui Moise, după cum vom vedea, evreii părăsesc Egiptul și se stabilesc timp de aproape 40 de ani în peninsula Sinai, timp în care etnogeneza lor se va termina complet. Reținem că **perioada Sinai a fost 1541-1501 îen.**

Conform ultimelor datări cu C14, se pare că undeva între anul 1627 îen și anul 1600 îen a avut loc în insula Santorini o erupție vulcanică de proporții colosale. Explozia vulcanică a spulberat pur și simplu insula Santorini și a schimbat dramatic clima pe Terra timp de cel puțin o jumătate de secol! Cea mai afectată zonă a fost cu siguranță Egiptul, cele 10 plăgi descrise în Biblie fiind, cu excepția ultimei dintre ele, consecințele directe ale acestei erupții vulcanice de proporții planetare.

Printre efectele stranii ale erupției s-a numărat și retragerea apelor de pe întreg litoralul Mării Mediterane, urmată de o inundație de proporții, fapt care a produs migrarea populației către peninsula Sinai, un loc mai înalt și mai sigur decât delta.

Erupția din Santorini e datată 1627-1600 îen, cu probabilitatea de 95%.

După ieșirea din Egipt și după moartea lui Moise, evreii au luptat timp de 16 ani sub comanda lui Iosua pentru **cucerirea Canaanului (1501-1485 îen)**. Pentru a stabili ce s-a întâmplat după, trebuie să facem un calcul mai laborios, deoarece după Iosua a urmat perioada judecătorilor, care nu este datată explicit de Biblie, ci doar implicit.

Biblia afirmă că au trecut 480 de ani de la ieșirea din Egipt și până la demararea construcției Primului Templu sub domnia lui Solomon. Este un indiciu de aur!

Templul lui Solomon a început să fie ridicat în anul 4 al domniei acestuia. Din cei 480 de ani, scădem 4 pentru Solomon, 40 de ani pentru David, 40 de ani pentru Saul, 16 ani pentru Iosua și 40 de ani pentru Moise. Doar în acest fel putem afla că perioada judecătorilor, situată după Iosua și înainte de Saul, a durat 340 de ani.

Perioada judecătorilor (1485-1145 îen) a fost o perioadă foarte tulbure pentru evrei, când păgânismul și hibridările cu populațiile locale din Canaan a afectat foarte grav identitatea genetică și culturală a poporului evreu.

După această perioadă de tristă amintire pentru nația evreiască, moralul națiunii se reface sub domnia celor trei mari regi din **perioada regatului evreu:**

- **Saul (1145-1105 îen)**
- **David (1105-1065 îen)**
- **Solomon (1065-1025 îen)**

Sub Solomon, în anul 4 al domniei sale, începe construcția Primului Templu, care devine noul reper de timp pentru Biblie (1061 îen).

Dacă adunăm anii de domnie ai urmașilor lui Solomon, declarați toți în Biblie, aflăm că aceștia au însumat exact 394 de ani, deci putem spune fără a greși foarte tare că **urmașii lui Solomon au domnit între 1025 îen și 631 îen.**

Urmează o perioadă mult mai obscură, în care păgânismul a mutilat pur și simplu conștiința poporului evreu, între 631 îen și 587 îen. Este cert că poporul evreu a decăzut treptat după apogeul reprezentat de Solomon, regatul s-a frânt în două, apoi cele două componente au fost cucerite treptat de Babilon, când Ierusalimul este cucerit violent, Templul este distrus și evreii sunt deportați într-o altă zonă a imperiului babilonian.

Perioada exodului babilonian (587-458 îen) este primul reper stabilit cu exactitate științifică în istorie, fiind o dată istorică foarte sigură.

După exodul babilonian, datele istorice au o acuratețe deosebită, deoarece avem dovezi certe care le pot susține adecvat. Este și motivul pentru care Biblia renunță la datările sale cu cât ne deplasăm către perioada Noului Testament (a erei noastre), ca și cum ar fi știut exact unde vom avea noi cea mai mare nevoie de informație istorică!

În continuare, vom stăruï asupra celor 40 de ani ai etnogenezei evreiești sub Moise și asupra celor 16 ani de războaie purtate de Iosua pentru cucerirea Canaanului.

Etnogeneza evreiască în etapa a doua: Moise

Yahveh rezolvase prin Israel și cei 12 băieți ai săi primele două aspecte implicate în etnogeneza oricărei populații: **partea biologică**, cu toate problemele genetice pe care aceasta le presupune, dar și **partea psihică**, prin crearea unei familii evreiești extinse, care să fie deosebit de stabilă datorită apartenenței la grup.

Când Yahveh a venit cu cei 75 de evrei în Egipt, știa prea bine că aceștia formau o familie extinsă, dar erau totuși departe de a se putea numi un popor, rămânând deocamdată la stadiul unui grup genetic mai măricel.

Yahveh a venit în Egipt cu evreii într-o perioadă foarte tulbure, numită de specialiștii egiptologi **dinastia a 17-a**, care ține de perioada **Vechiului Regat**. Dar însemnările oficiale ale egiptenilor sunt deosebit de confuze în această perioadă.

Deși s-au păstrat mai multe liste de faraoni din dinastia a 17-a, nu există nici măcar o singură listă completă! Mai mult, lipsesc foarte multe nume în cele mai multe dintre ele, iar listele care sunt totuși cât de cât mai răsărite sunt contradictorii, așa încât orice listă a dinastiei a 17-a de faraoni este inevitabil doar o imensă supoziție.

Evreii sosesc în Egipt în anul 1891 îen și este realmente imposibil de precizat cum se numea faraonul care l-a făcut mare vizir pe Iosif, oferindu-le apoi și o găzduire atât de călduroasă! Biblia este însă deosebit de exactă și în această privință.

În cartea a doua a Bibliei, **Ieșirea**, chiar în primele versete, găsim tot ce avem nevoie pentru o lămurire deplină. Astfel, după ce reamintește în treacăt cele 12 triburi, Biblia face un comentariu interesant: „**dar au murit și Iosif și toți frații lui și toți cei de pe vremea lor, iar fii lui Israel s-au născut în număr mare și s-au înmulțit, au crescut și s-au întărit foarte, foarte tare, și s-a umplut țara de ei. Dar s-a ridicat alt rege peste Egipt, care nu cunoscuse pe Iosif**”. (**Ieșirea 1;6-8**)

Cine este acest faraon misterios?

Și de ce atâtea precizări ciudate, aparent inutile?

Reamintesc că Iosif a murit în 1820 îen. Biblia afirmă că au murit toți cei din vremea lui Iosif, ceea ce înseamnă oricum foarte mult timp, 1 sau 2 secole.

Atunci, de ce mai spune Biblia că noul faraon nu cunoscuse pe Iosif? Nu era de la sine înțeles că, din moment ce au murit toți cei din vremea lui Iosif, acest faraon nu avea cum să-l cunoască pe Iosif?

Biblia ne atrage atenția că nu este vorba doar de o schimbare de faraon (a fost unul și a venit următorul), ci este o schimbare mai profundă, o nouă atitudine, alte principii, pe scurt, este **altceva**! Este vorba, cu alte cuvinte, de o **nouă dinastie**, care nu poate fi alta decât faimoasa **dinastie a 18-a**, despre care vom avea ocazia să mai vorbim pe larg. O asemenea schimbare nu se poate produce de la un mandat la altul, iar o populație de numai 75 de oameni are nevoie de câteva secole pentru a deveni, cum spune Biblia, „**foarte, foarte mare**”!

Sunt două alternative: fie evreii s-au înmulțit spectaculos până când Egiptul a început să nu mai aibă resurse pentru un asemenea spor demografic epuizant, ceea ce este puțin probabil, fie evreii s-au înmulțit cu un ritm normal, dar, din păcate, zona în care trăiau a fost afectată de un cataclism, așa încât au fost nevoiți să migreze spre sud, stârnind astfel mânia egiptenilor, care nu acceptau să împartă pământul lor cu niște oameni atât de spurcați, cum îi considerau ei pe păstorii evrei din deltă.

Această variantă mi se pare foarte probabilă, deoarece cunoaștem cu exactitate un asemenea cataclism: reamintesc, dacă cumva ați uitat, că erupția catastrofală a vulcanului Santorini a afectat întreaga planetă cel puțin 50 de ani, iar Egiptul, aflat foarte aproape, trebuie să fi suferit toate consecințele aproape un secol!

Explozia piroclastică a insulei Santorini s-a petrecut, conform celor mai recente datări cu C14, undeva între 1627 îen și 1600 îen, cu o probabilitate de 95%. Dacă recapitulăm, vedem că Biblia are dreptate: Iosif moare în 1820 îen, mor chiar și toți cei din vremea lui, trec câteva generații bune, evreii reușesc să ajungă de la 75 de oameni la câteva sute de mii în mai mult de 2 secole, după care intervine cataclismul din Santorini, delta este devastată, evreii migrează spre sud, iar Egiptul grav afectat de erupția lui Santorini începe să reacționeze violent la problema evreiască, egiptenii înrobindu-i pe evrei când aceștia au început să migreze spre sudul țării.

Erupția din Santorini a generat un nor piroclastic gigantic, care a acoperit o zonă foarte vastă cu mare viteză. Hărțile eoliene moderne arată că în Marea Mediterană vântul bate preponderent dinspre Europa spre Africa, adică dinspre Santorini spre Egipt. Fiind un nor cu aer foarte fierbinte, a avut o ascensiune deosebit de înaltă, ajungând în straturile superioare ale atmosferei terestre, de unde s-a răspândit rapid pe tot cerul planetei. Efectul imediat a fost obturarea luminii solare, care a dus implicit la moartea vegetației. Fără vegetație, animalele ierbivore mor, inclusiv oile și vitele, iar fără oi și fără vite, păstorii mor de foame, deoarece ei nu sunt agricultori.

Evreii tocmai asta erau: păstori! Iar fără animale, evreii erau nevoiți să devină agricultori pe terenurile egiptenilor, aflate în sud. Din acest motiv, fiind nevoiți să asigure hrana copiilor lor în absența animalelor pierdute, evreii trebuie să fi migrat spre sud, ieșind din zona deltei și amestecându-se cu egiptenii.

Era exact ce nu-și dorea Yahveh: amestecarea haotică a celor două populații!

Trebuia imediat făcut ceva, iar Yahveh a știut și ce anume!

Din păcate însă, și faraonii egipteni aveau o soluție proprie la această problemă.

Exterminarea li se părea egiptenilor o soluție bună. Mai întâi, i-au scos pe evrei din agricultură și i-au pus la munci grele de construcție, în deltă. (*Ieșirea 1;11,14*). Dar rezultatele erau sub așteptări. Apoi, au decis controlul demografic prin uciderea oricărui nou născut băiat. (*Ieșirea 1;22*) Evreii erau obligați să-și înece în Nil toți nou-născuții băieți. Un astfel de băiat s-a născut într-un cuplu evreu din tribul lui Levi. Numele copilului: Moses (în egipteană, „*darul apelor*”), adică Moise...

Părinții lui Moise aparțineau tribului lui Levi și, în afară de Moise, mai aveau și o fată, Miriam, mai mare decât Moise. După naștere, o vreme, mama a putut ascunde copilul, dar nu putea face asta la nesfârșit. Aflând că fata faraonului este în trecere pe Nil, nefericita mamă a decis să pună copilul într-un coș și să-l lase să plutească în derivă pe apele Nilului, în speranța că va fi remarcat de tânăra prințesă. Coșul a fost urmărit îndeaproape de sora lui Moise, care a văzut că băiatul a fost găsit de prințesă și că aceasta a decis să-l adopte. Prințesa a dispus însă să fie găsită mama copilului și să fie adusă ca doică pentru acesta, întrucât ea nu putea alăpta. (*Ieșirea 2;1-10*)

Moise va crește la curtea egipteană, ca fiu adoptiv al prințesei faraonului, cu toate drepturile aferente. A avut o educație aleasă (din partea prințesei), dar și o conștientizare puternică a apartenenței sale evreiești (din partea mamei). Moise și-a petrecut adolescența și tinerețea având de ales între a fi egiptean și a fi evreu, iar acest conflict interior trebuie să fi avut o intensitate mistuitoare.

Dar o întâmplare a făcut diferența și Moise a fost silit să aleagă evreii.

În inspecțiile sale în teritoriul egiptean, Moise s-a întâlnit și cu evreii săi. A văzut pe viu asuprirea pe care o îndurau aceștia. O vreme a putut să treacă cu vederea, dar într-o zi, văzând un supraveghetor egiptean mult prea zelos cum maltratează un evreu de-al său, Moise îl ucide și reușește să-l ascundă în nisip. Dar fapta nu rămâne ascunsă. Faraonul află și vrea să-l prindă pe Moise, însă acesta reușește să fugă în țara Madian (*Ieșirea 2;11-15*), adică în peninsula Sinai unde, în urma priceperii sale la păstorit, Moise va câștiga dragostea unei fete, Sefora, cu care se va căsători.

Conform Bibliei, Sefora îi va dăruia doi copii lui Moise, după care faraonul egiptean care îl prigonise pe Moise a încetat din viață. Abia de atunci încolo Moise a intrat serios în atenția lui Yahveh (*Ieșirea 2;16-25*).

Oare putem afla cine a fost prigonitorul lui Moise?

Pentru elaborarea unui răspuns corect la această problemă, avem nevoie de o listă a faraonilor din dinastia a 18-a, dar și de periodizări adecvate. Problema este că, în dinastia a 18-a, avem lista completă a faraonilor, dar nu avem și periodizări sigure, deoarece abia dinastia a 19-a are o periodizare certă, datorată faraonului Ramses2.

Problematica periodizărilor în egiptologie este fascinantă, deoarece este mai mult o convenție în lumea exegeților decât un adevăr istoric cert. De regulă, se pleacă de la un reper temporal cu certitudine crescută, cum ar fi, în cazul nostru, bătălia epocală de la Quadash din 1275 îen, dintre egiptenii lui Ramses2 și hitiți, în urma căreia s-a încheiat un tratat de pace în 1259 îen, care, din fericire, s-a păstrat intact!

După stabilirea reperului cert, se merge înapoi în timp, din faraon în faraon, așa cum am procedat și noi ca să aflăm cât a durat perioada judecătorilor. Metoda este bună dacă ai regi puțini în listă, dar când ai o listă lungă de regi, intervin tot mai multe necunoscute, așa încât orice greșeală situată pe la începutul demersului logic produce erori prin acumulare pe parcurs, iar la final te trezești cu o eroare măricică în ciuda faptului că metoda este aplicată corect. Iată un exemplu demonstrativ:

Faraonul dinastiei 18 - 19	Gardiner 1966	Penguin 1983	Reeves/Wilkinson 1996
Ahmos-1	1575-1550	1570-1546	1550-1525
Amenhotep-1	1550-1528	1551-1524	1525-1504
Tutmoses-1	1528-1510	1524-1518	1504-1492
Tutmoses-2	1510-1490	1518-1504	1492-1479
Tutmoses-3	1490-1436	1504-1450	1479-1425
Amenhotep-2	1436-1413	1453-1419	1427-1401
Tutmoses-4	1413-1405	1419-1386	1401-1391
Amenhotep-3	1405-1367	1386-1349	1391-1353
Amenhotep-4	1367-1350	1350-1334	1353-1333
Nefertiti	1350-1347	1336-1334	1335-1333
Tutankamon	1347-1339	1334-1325	1333-1323
Ay	1339-1335	1325-1321	1323-1319
Haremhab	1335-1308	1321-1293	1319-1307
Ramses-1	1308	1293-1291	1307-1306
Seti-1	1309-1291	1291-1278	1306-1290
Ramses-2	1290-1224	1279-1212	1290-1224

Cele 3 versiuni descriu exact aceeași perioadă (dinastiile a 18-a și a 19-a), dar periodizările diferă foarte mult. Dacă vă uitați cu atenție, toate cele 3 versiuni se bazează pe bătălia de la Quadash, despre care știm sigur că a avut loc în timpul domniei lui Ramses2 și de la care s-a păstrat și tratatul de pace dintre cele 2 tabere. Acest document a fost scris în piatră și a putut fi datat cu precizie (1259 îen), iar textul tratatului oferă suficiente indicii pentru a data și bătălia de la Quadash (1275 îen).

Fiecare autor s-a întors în timp și a periodizat fiecare faraon din listă în funcție de informațiile oferite de sursele proprii. Mai întâi, au fost înscrise periodizările cele mai sigure, iar apoi, acolo unde erau „spațiile libere”, autorii au încercat o completare cât mai logică sau cât mai inspirată.

De ce insist atât de mult asupra acestei bătălii de la Qadesh?

Egiptenii și hitiții s-au bătut la Qadesh pentru supremația asupra Palestinei. Bătălia în sine a fost un fiasco pentru egipteni, ei practic au pierdut această supremație în Palestina, deoarece nu au fost capabili să-i învingă pe hitiți. Trebuie spus că înainte de dinastia a 18-a, Egiptul a fost cucerit de populațiile semitice create de Yahveh și că, în mod ciudat, dinastiile anterioare (15, 16, 17) au fost paralele între ele, acoperind exact aceeași perioadă, dar în zone diferite. Dinastia a 18-a a redat independența Egiptului prin alungarea semiților, iar dinastia a 19-a a încercat să recupereze și teritoriile pierdute de egipteni în Asia, dar tentativa lui Ramses2 s-a soldat cu un eșec.

După bătălia din 1275 îen, au trecut totuși 16 ani până când egiptenii și hitiții au încheiat un tratat de pace. De fapt, acesta nu era deloc un tratat de pace, deoarece nici una din părțile beligerante nu se recunoștea învinsă. Era mai mult un armistițiu, dar acest armistițiu era considerat de Ramses2 o mare victorie.

Egiptul era foarte slăbit și bătălia de la Qadesh marchează începutul sfârșitului. Dacă dinastia a 19-a a marcat decăderea militară a Egiptului, dinastia a 20-a a reușit să termine treaba: corupția politică, generată de preoțimea tot mai avidă de putere, au slăbit puterea faraonului și, implicit, și forța regatului egiptean.

Analiza tratatului relevă un amănunt foarte important: textul folosește un termen necunoscut până atunci în egipteană, care s-ar traduce cu „evreii”, dar se vede clar că este un element de noutate, judecând după modul cum a fost scris. Termenul folosit este o expresie care s-ar traduce cel mai corect prin „oamenii cei noi”, pe care hitiții nu îi recunoșteau ca popor. Hieroglifile folosite pentru a denumi acest popor nu au o formă standardizată în egipteană, ceea ce înseamnă că nu trecuse suficient timp pentru ca noul cuvânt să fie acceptat ca atare, deci poporul evreu era relativ recent format.

Datorită tratatului dintre egipteni și hitiți, unde evrei sunt menționați într-o formă incipientă, trebuie să excludem ipoteza (apreciată de mulți exegeți) că Ramses2 ar fi fost faraonul exodului evreiesc. Ramses2 a domnit mult prea târziu pentru a îndeplini acest rol. Domnia lui Ramses2 este într-adevăr lungă, ceea ce este foarte bine pentru periodizare, dar se încadrează în perioada judecătorilor de la evrei, la aproape 200 de ani de la cucerirea Canaanului de către aceștia.

Faraonul dinastia 18 - 19	Gardiner 1966	Penguin 1983	Reeves/Wilkinson 1996
Ahmose-1	25	24	25
Amenhotep-1	22	27	21
Tutmoses-1	18	6	12
Tutmoses-2	20	14	13
Tutmoses-3	54	54	54
Amenhotep-2	23	34	26
Tutmoses-4	8	33	10
Amenhotep-3	38	37	38
Amenhotep-4	17	16	20
Nefertiti	3	2	2
Tutankamon	8	9	10
Ay	4	4	4
Harehab	27	28	12
Ramses-1	1	2	1
Seti-1	18	13	16
Ramses-2	66	67	66
TOTAL	352	370	330

Dar, dacă nu Ramses-2, atunci cine?

Tot Biblia ne ajută și aici. Știm din Biblie că Moise a trăit 120 de ani. Conform calculelor noastre, Moise a murit în anul 1500 îen, deci Moise s-a născut în 1620 îen. Asta înseamnă că periodizările oferite pentru dinastia a 18-a ar fi toate eronate.

Dar să nu ne pripim și să privim încă o dată tabelul nostru cu cele 3 variante. Unele domnii au aceeași lungime, în timp ce alte domnii diferă dramatic. Oare de ce? Dacă privim problema din prisma duratei domniei (vezi tabelul mai sus), observăm că se cunosc cu certitudine doar duratele domniilor lui Tutmoses-3 (54 de ani), Ay (4 ani) și Ramses-2 (66-67 ani). În rest, datele variază mult, pentru că sunt destul de incerte. Deși toți autorii pornesc de la Ramses-2, retroactiv rezultatele diferă cu câteva zeci de ani. Este un fapt care ne descurajează foarte mult.

Acum să facem o presupunere: din moment ce fiecare autor a avut sursele sale, înseamnă că valorile prezentate sunt totuși în mică măsură eronate. S-a ajuns la rezultate diferite pentru că și sursele au fost diferite. Asta înseamnă că fiecare autor are argumente solide pentru a susține valorile date de el. Cu alte cuvinte, dacă luăm un exemplu, avem argumente că domnia lui Seti-1 a durat 13, 16, sau 18 ani, dar cu certitudine Seti-1 nu a putut domni 34 de ani, deoarece sursele noastre indică doar valorile 13, 16, 18 ani, și nimic altceva...

Dacă toate valorile sunt susținute de surse, înseamnă că le putem folosi ca atare pornind de la Ramses-2, dar folosind un alt criteriu. De pildă, putem considera pentru fiecare domnie în parte **doar valoarea medie**. Dacă adunăm doar valoarea medie pentru fiecare faraon, aflăm că de la moartea lui Ramses-2 și până la începutul domniei lui Ahmoses-1 au trecut 351 ani, deci Ahmoses-1 s-a suit pe tronul egiptean în anul 1575 îen (deoarece $351 + 1224 = 1575$).

Abia acum lucrurile încep să se lege logic. Periodizarea dinastiei a 18-a ar trebui să arate așa, cu o foarte mică marjă de eroare:

Faraonul	Perioada	Durata
Ahmoses-1	1575-1550	25
Amenhotep-1	1550-1527	23
Tutmoses-1	1527-1515	12
Tutmoses-2	1515-1499	16
Tutmoses-3	1499-1445	54
Amenhotep-2	1445-1417	28
Tutmoses-4	1417-1400	17
Amenhotep-3	1400-1362	38
Amenhotep-4	1362-1344	18
Nefertiti	1344-1342	2
Tutankamon	1342-1333	9
Ay	1333-1329	4
Haremhab	1329-1307	22
Ramses-1	1307-1306	1
Seti-1	1306-1290	16
Ramses-2	1290-1224	66
TOTAL	1575-1224	351

Iar acum putem povesti adevărata istorie egipteană, mai puțin cunoscută de publicul larg, asupra căreia voi insista mai mult, pentru că este foarte importantă.

Trebuie să rețineți că populațiile semitice create de Yahveh pentru a obține un pat genetic pentru poporul evreu au avut o evoluție proprie, de sine stătătoare, care a permis acestor populații să atingă un standard socio-cultural înalt.

Evreii, tot o populație semitică, dar de dimensiunile unui grup familial extins, au sosit în Egipt în anul 1891 îen, oficial, datorită unei secete cumplite din Canaan, iar neoficial, datorită dorinței lui Yahveh de a izola acest grup semitic de celelalte grupuri semitice, tot de el create.

Relațiile dintre semiți și egipteni au rămas foarte încordate, deoarece semiții aveau un standard social mai scăzut decât egiptenii și, bineînțeles, râvneau bogățiile egiptene. Dezvoltarea inegală și în salturi a diverselor populații va produce inevitabil războaie, mai devreme sau mai târziu, pentru că este vorba de lupta pentru resurse economice cât mai bogate. Cu cât resursele de care dispui sunt mai mari, cu atât puterea concretă pe care o poți dezvolta este mai mare. Dacă ai o putere suficient de mare, poți ține la distanță orice amenințare externă. Dacă nu ești amenințat din exterior, te poți dezvolta liniștit, câpătând o putere și mai mare. Dar dacă ai o putere prea mare, corupția internă va distruge până la urmă tot ce s-a creat cu trudă.

Evreii au stat 80 de ani în Canaan, înainte de a pleca în Egipt. Și-au făcut acolo, în Canaan, destule relații sociale strânse, care nu au putut fi ușor uitate nici după strămutarea în Egipt. Este foarte probabil ca evreii să fi ținut legătura cu foștii prieteni și în acest fel s-a dus vestea despre cât de frumoasă este viața în Egipt și despre cât de bine sunt tratate populațiile semitice acolo. Era, implicit, o invitație la invazie...

Într-adevăr, când semiții au atins puterea militară necesară, au atacat Egiptul fără ezitare și au reușit să-l cucerească. Nu știu câți oameni cunosc faptul că dinastiile egiptene 13, 14, 15, 16, și chiar 17, sunt de fapt dinastii semitice! Acest fapt uluitor dezvăluie o dramă umană de proporții: egiptenii au fost sclavii semiților chiar în țara lor și au căutat multe generații să se răzbune și să-și redobândească independența!

Independența a fost obținută de ultimii faraoni din dinastia a 17-a.

Faraonul Tao-2 a început războiul cu semiții dar, din păcate, acest faraon a murit din cauze naturale (spun unii) sau în urma rănilor din război (spun ceilalți exegeți). Judecând după furia cu care au continuat războiul cei doi fii ai faraonului, înclin să cred că a doua opinie este cea mai corectă: tatăl lor a murit din cauza rănilor produse de semiți în luptele cu aceștia. Asta justifică ura atroce.

Faraonul Tao-2 a avut 2 băieți și o fată. Băieții, Kamose și Ahmose, au ajuns amândoi faraoni imediat după tatăl său. Fata, Nefertiri, va fi soția fratelui ei, Ahmose, când acesta va deveni faraon după moartea fratelui său, Kamose.

Când Biblia spune că s-a schimbat faraonul, nu înseamnă că unul a plecat și altul a venit, ci este vorba și de o schimbare mai profundă, stabilită după alte criterii. Biblia afirmă că faraonul din vremea lui Iosif a murit și a venit altul, foarte pornit pe evrei, care i-a înrobit foarte tare, în speranța că va scăpa de ei. Această atitudine este specifică doar pentru Tao-2 și urmașii săi direcți, fii săi, Kamose și Ahmose, dar și nepotul său, Amenhotep-1. Doar Tao-2 este singurul faraon egiptean care a avut doar o singură fată, Nefertiri...

În 1620 îen, la nașterea lui Moise în tribul lui Levi, faraonul egiptean în funcție a fost Tao-2. El a înrobit evreii, deoarece erau semiți, iar semiții pierdeau teren pe câmpul de luptă cu fiecare zi ce trecea. Evreii erau „victime colaterale” ale războiului, egiptenii înrobindu-i pentru că și semiții i-au înrobit pe egipteni atâtea generații.

Exterminarea evreilor a fost opera lui Kamose, deoarece era foarte orbit de furie după moartea tatălui său din pricina rănilor produse de semiți pe câmpul de luptă. Fata faraonului, amintită în Biblie, este Nefertiri, fiind cea care l-a adoptat pe Moise în 1620 îen, când încă mai trăia Tao-2.

Sub domnia lui Kamose trebuie să fi văzut Moise suferințele evreilor, puse la cale chiar de Kamose însuși. Este foarte probabil ca lui Kamose să-i fi plăcut în mod deosebit să-i osândească personal pe acești evrei nenorociți, ucigași ai tatălui său. Probabil, Moise a asistat personal la o astfel de tortură, în care un evreu a fost izolat și omorât în bătaie de Kamose însuși, sub privirile lui Moise. Reacția lui Moise mi se pare absolut firească: la ucis pe Kamose și l-a ascuns în nisip. Mumia lui Kamose nu a fost descoperită și nici nu va fi descoperită vreodată: doar Moise știe unde este.

După această faptă, Moise fuge de la curtea egipteană, este un gest absolut firesc, deoarece se știa că doar Moise fusese cu Kamose în acele inspecții teribiliste, deci doar Moise putea fi ucigașul. Orbit de furie, Ahmose a dat ordin ca Moise să fie prins, iar Moise a fost nevoit să fugă din teritoriile aflate sub jurisdicția egipteană.

Prin uciderea lui Kamose, Ahmose a venit pe tron când era numai un copil maxim 10 ani, în 1575 îen. Moise era un bărbat deja matur, de 55 de ani, o vârstă uimitoare într-un Egipt în care speranța de viață nu depășea 30-40 de ani. Analizând mumia lui Ahmose, care s-a păstrat, aflăm că avea cam 35 de ani când a murit, deci Ahmose a domnit într-adevăr până în 1550 îen. S-a căsătorit cu sora sa, Nefertiri, cu care a avut 7 copii.

Patru dintre ei au fost fete:

- Merytamun (decedată tânără)
- Satamun (decedată copilă)
- Ahmoses (care va deveni regină)
- Satkames (decedată la 30 de ani)

Trei dintre ei au fost băieți:

- Sapair (decedat tânăr)
- Saamen (decedat copil)
- Amenhotep-1 (viitorul rege)

În acest timp, Moise are și el 2 copii cu soția sa, Sefora, cu care s-a căsătorit în afara Egiptului. La moartea lui Ahmoses, Yahveh i-a decizia să ia măsuri drastice și va lua legătura cu Moise în mod direct, poruncindu-i să se întoarcă în Egipt, deoarece faraonul prigonitor murise (Ahmoses). Era anul 1550 îen. (*Ieșirea 2;23-25*)

Moise avea în acel an 70 de ani. Orice om, la acea vârstă, ar fi considerat că are o viață împlinită și ar fi așteptat sfârșitul. Moise avea doi copii și o soție minunată, iar situația sa materială era asigurată. Era un păstor excelent, iar turmele sale erau înfloritoare. Viața avea un sens clar și frumos pentru Moise. În acel moment a venit Yahveh cu ordinul de revenire în Egipt. Vă dați seama ce a trăit și simțit Moise atunci.

Yahveh a fost nevoit să îi arate lui Moise „slava” sa. Când Biblia folosește termenul de **slavă a lui Dumnezeu** se referă la nava lui Yahveh. Se pare că era o navă superbă, deoarece a atras atenția lui Moise, care a dorit să o vadă neapărat de aproape. (*Ieșirea 3;1-4*). Yahveh îi poruncește să scoată obligatoriu încălțările, oficial, pentru că calcă pe un pământ sfânt, dar neoficial, pentru că câmpurile electromagnetice ale navei (scuturile de protecție) l-ar fi putut omorî pe Moise dacă nu avea împământare! (*Ieșirea 3;5*), așa cum ați mai văzut în seria *Starwars* și seria *Star Trek*.

Moise face ce i se spune și acolo, pe acel munte înalt, Yahveh are o discuție epocală cu Moise, un adevărat „summit mondial”, rezumatul ei fiind prezentat în Biblie destul de bine (*Ieșirea 3;6-22 # Ieșirea 4;1-17*).

Yahveh îi oferă lui Moise o armă cumplită, care arăta ca un toiag, pe care Moise îl va prelua ca atare. Acest toiag este o armă portabilă devastatoare, așa cum ați mai văzut în seria *Stargate*. În prezența navei lui Yahveh, toiagul putea avea puteri electromagnetice colosale, devenind o consolă prin care Moise putea direcționa întreaga putere a navei lui Yahveh.

În anul 1550 îen, după domnia destul de lungă a tânărului Ahmose, faraon în Egipt a venit nepotul lui Tao-2, Amenhotep-1. A fost un faraon la fel de antisemit ca și predecesorii săi, dar nu la fel de priceput pe câmpul de luptă. Armata egipteană era condusă de un general feroce, Tutmoses-1, care făcute o armată foarte rapidă prin introducerea unor care de luptă foarte ușoare și foarte rezistente.

Amenhotep-1 s-a căsătorit, după cum era obiceiul, cu sora sa, Merytamun. Știm cu precizie că nu a avut urmași sau, dacă a avut, aceștia fie au murit încă din copilărie sau chiar la naștere, fie au fost uciși mai târziu de Tutmoses-1, ca să ajungă la tron. Cert este că faraonul Amenhotep-1 nu are copii înregistrați oficial în istoria egipteană.

La întoarcerea sa în Egipt, în anul 1550 îen, Moise avea deja 70 de ani și o înfățișare mult schimbată, așa încât la curtea egipteană nimeni nu și-a mai amintit de el. Moise era un om arătos și foarte puternic, dar era gângav și vorbea foarte greu. Pentru a rezolva problema, Yahveh decide ca fratele lui Moise, Aaron, să-i fie acestuia purtător de cuvânt. Datorită lui Aaron, Moise se impune rapid ca lider incontestabil în fața tuturor evreilor. (*Ieșirea 4;27-31*)

În confruntarea cu egiptenii nu a fost la fel de ușor. Biblia descrie mai multe etape în procesul de eliberare. Dacă inițial a fost o confruntare redusă (*Ieșirea 6-7*), ulterior conflictul s-a agravat prin apariția unor cataclisme serioase (*Ieșirea 8-9*), iar în final s-a ajuns la cataclisme foarte grave (*Ieșirea 10*). Aceste cataclisme trădează prezența unei erupții vulcanice de dimensiuni colosale, care nu poate fi decât explozia piroclastică care a desfigurat insula Santorini în Marea Mediterană. Capitolul 10 din *Ieșirea* descrie un imens întuneric peste tot Egiptul, care nu poate fi decât norul piroclastic generat de vulcanul din Santorini. Dacă primele 9 plăgi au fost consecințele directe ale acestei erupții vulcanice, plaga a 10-a are un statut aparte, ea fiind opera lui Yahveh: uciderea tuturor băieților egipteni întâi-născuți, care a fost un fenomen generalizat pe tot teritoriul egiptean. Faraonul însuși va fi direct afectat: singurul său copil, un băiat, va fi omorât fără milă cu această ocazie.

Cauza acestor ucideri în masă provine din nava lui Yahveh: serafimii și heruvimii sunt entități energetice (masculine și feminine) care pot ucid absolut orice om prin distrugerea definitivă a matricei, ceea ce duce la separarea bruscă a sufletului de trup, adică la moarte instantanee. Plaga a 10-a a fost o operațiune militară atent organizată. Inițial este anunțată atât evreilor, cât și egiptenilor (*Ieșirea 11*), dar evreii au luat măsuri pentru identificarea lor expresă (*Ieșirea 12*) folosind sânge de oaie cu care au stropit ușile caselor evreiești, în timp ce egiptenii au fost expuși prin absența acestui sânge de oaie. Serafimii și heruvimii au vizitat toate casele din Egipt și nu au fost cruțate decât casele stropite pe ușă cu sânge de oaie: casele evreilor.

Acest eveniment tragic a produs groază și confuzie în Egipt, cumulându-se și efectele erupției din Santorini. Plăgile au durat 10 ani, câte una pe an, din 1550 îen și până în 1540 îen. În acest ultim an trebuie să fi avut loc erupția principală din Santorini, care a produs retragerea stranie a apelor pe tot țărmul Mării Mediterane, permițând evreilor lui Moise să treacă repede prin Delta Nilului către Sinai. Deși Amenhotep-1 a renunțat la evrei, distrus de pierderea unicului său fiu, generalul Tutmoses-1, un om foarte impulsiv și deosebit de aprig, s-a aventurat cu toată armata după evrei, cu scopul de ai ucide pe toți. Biblia amintește de 600 de care egiptene foarte rapide și bine echipate, care au plecat din cele două orașe apropiate de deltă, construite cândva tot de evrei. Să nu uităm că egiptenii aveau 600 de care active, care necesitau fiecare 2 cai și 2 oameni (un conducător și un arcaș), deci era vorba de un corp de armată de elită care număra în jur de 1200 de oameni foarte bine echipați și deosebit de bine antrenați în războaiele avute cu semiții. Dar aceste care erau probabil doar partea activă și permanentă a acestui corp de armată.

Probabil întregul corp număra 1000 de care de luptă, care necesitau 2000 de oameni și 2000 de cai, împărțiți în două orașe bază, aflate strategic aproape de deltă, deoarece de acolo venea principala amenințare pentru egipteni: semiții. Caii erau îngrijiți de evrei, deoarece pentru egipteni îngrijirea animalelor era o activitate degradantă și foarte umilitoare. Din acest motiv egiptenii nu puteau fi de acord cu plecarea evreilor: cine le-ar mai fi îngrijit caii?!

Pe de altă parte, îngrijirea cailor de către evrei a adus acestora mari beneficii: datorită cailor, evreii erau feriți de bolile cumplite ale epocii, deci speranța lor de viață era dublă și chiar triplă față de speranța de viață a egiptenilor. Longevitatea le asigura evreilor un spor demografic peste medie, ceea ce a permis dezvoltarea lor numerică atât de deranjantă pentru egipteni. Egipteanul obișnuit trăia în medie doar 20-30 de ani, iar mortalitatea infantilă era principala cauză a unui număr scăzut de egipteni.

Dacă au fost doar 600 de care, asta înseamnă că au fost folosiți doar 1200 de oameni în aceste care, dar au fost cu siguranță și câteva sute de călăreți, folosind caii de la carele inactive lăsate la bază care nu au putut fi pregătite instantaneu. Acest corp de armată nu este o ficțiune. Astăzi avem descoperite ruinele celor 2 orașe clădite de evrei, care au fost destinate unor baze militare ecvestre, ce aveau într-adevăr în jur de 600 de spații destinate carelor de luptă și alte câteva sute pentru îngrijirea cailor.

Din păcate, aceste baze au fost clădite folosind cărămizi economice din chirpici (pământ amestecat cu paie, uscat la căldura soarelui). Astăzi la fața locului mai există doar fundațiile grajdurilor și gropile în care erau fixați stâlpii pentru legarea cailor. Se pare că o imensă viitură a distrus aceste baze militare.

Biblia ne anunță că, sosind prea târziu, carele de luptă au fost surprinse de un val imens, apărut probabil din Marea Mediterană, din direcția Santorini. Știm cu siguranță că armata egipteană nu era condusă nici de faraonul Amenhotep-1, de altfel un novice în problemele militare, dar nici de generalul Tutmoses-1, deoarece Biblia ne spune că năvălirea bruscă a apelor a omorât întreaga armată și nimeni nu a mai scăpat cu viață. Ori știm că Amenhotep-1 a mai domnit 13 ani după 1540 îen, iar Tutmoses-1 a reușit să devină din simplu general mare faraon în 1527 îen.

În orice caz, evreii s-au separat de egipteni în anul 1540 îen, stabilindu-se în peninsula Sinai, unde Yahveh a trecut la următoarea fază din etnogeneza evreiască: constituirea *părții socio-culturale*. Se lucra acum cu un grup de oameni foarte mare, probabil de cel puțin 10.000 de ori mai mare decât la sosirea evreilor în Egipt.

Biblia ne informează că erau 603.550 de bărbați buni de oaste, cu vârsta de cel puțin 20 de ani, afară de femei și copii și de tribul lui Levi. (*Numerii 1;46*). Acest recensământ a fost ordonat de Yahveh însuși în al doilea an după ieșirea din Egipt, adică în 1538 îen. (*Numerii 1;1*). Tribul lui Levi nu a fost numărat, deoarece acesta avea un rol aparte, el având grijă de *chivot* și de *tabernaclu*. Despre aceste minuni tehnice vom vorbi detaliat în cele ce urmează.

Dacă la sosirea în Egipt erau doar 75 de bărbați evrei, evreii fiind atunci doar un simplu grup familial extins, după 1540 îen evreii deveniseră un popor adevărat, numărând, conform recensământului lui Moise, 603.550 de bărbați peste 20 de ani. Nu a fost numărat deloc tribul lui Levi. Nu cunoaștem motivele adevărate pentru care Yahveh a dat această excludere din recensământ pentru leviți. Putem bănuși totuși că acest trib era mai puțin numeros decât celelalte, fiind oarecum nesemnificativ în statistica recensământului. Probabil Yahveh nu reușise să salveze cea mai mare parte a leviților, aceștia trecând ultimii la ieșirea din Egipt, majoritatea murind luați de ape. Ca să nu se vadă această înfrângere, Yahveh a dispus ascunderea acestui fapt. El a preferat să despice linia lui Iosif în două linii distincte, Efraim și Manase, cu care a continuat programul genetic pentru a avea 12 linii genetice distincte.

Celelalte 11 triburi numărau așa:

- Ruben 46.500
- Simeon 59.300
- Gad 45.650
- Iuda 74.600
- Isahar 54.400
- Zabulon 57.400
- Iosif, linia Efraim 40.500
- Iosif, linia Manase 32.200
- Veniamin 35.400
- Dan 62.700
- Așer 41.500
- Neftali 53.400

Să remarcăm totuși că statistica prezentată este suspect de rotunjită, 11 linii având două zerouri în coadă și doar una dintre ele având un singur zero. Asta ne duce cu gândul la o etalonare 10x, cifrele reale fiind de 10 ori mai mici, deoarece când faci un recensământ nu faci o aproximare rotunjită, ci o numărătoare exactă.

Este imposibil ca într-un recensământ măcar o clasă statistică să nu numere ceva până la ultima cifră. De pildă, dacă tribul lui Dan ar fi numărat 62.697 de oameni, așa fi crezut total restul valorilor, chiar dacă se terminau cu zero, dar așa îmi este foarte greu să cred că valorile prezentate nu sunt de 10 ori mai mari decât în realitate.

Dar să zicem că populația evreiască număra 603.550 bărbați peste 20 de ani. Nu știm nimic despre tribul lui Levi, probabil era prea mic ca să conteze în statistică, dar nu știm nimic nici despre băieții sub 20 de ani și nici despre populația feminină. Putem face totuși o estimare destul de exactă, dacă ne bazăm prin analogie pe rezultatele unui recensământ modern, de pildă cel din România anului 2002.

În anul 2002, în România erau 165.801 băieți sub 20 de ani, iar populația masculină număra 10.568.741 bărbați. Aflăm astfel că, din totalul bărbaților, băieții sub 20 de ani reprezintă aproape 2% ($165.801 \times 100 / 10.568.741 = 1,57\%$).

Știm de la Moise că erau 603.550 bărbați peste 20 de ani, care prin analogie reprezentau 98% din totalul populației masculine, deoarece 2% trebuie să fi fost băieți sub 20 de ani. Facem un calcul și aflăm cât de mare era populația masculină, fără leviți: $100 \times 603.550 / 98 = 615.867$, deci erau aproape 615.900 bărbați sub 20 de ani. Întreaga populație masculină număra aproape 615.900 de bărbați, fără leviți.

În România, populația masculină are ponderea de 49% din totalul populației, restul de 51% revenind populației feminine, tradițional majoritare la români.

Dacă lucrurile stăteau la fel și la evreii lui Moise, atunci cei 615.900 de bărbați reprezentau doar 49% din populația totală și putem afla câți evrei erau:

$$100 \times 615.900 / 49 = 1.256.939, \text{ adică aproximativ } 1.256.950.$$

Putem estima și numărul leviților, dacă considerăm că ei au fost excluși din recensământ pentru că reprezentau media celorlalte 12 linii genetice. Calculăm imediat această medie: $603.550 / 12 = 50.296$, aproximativ 50.300.

Evreii numărau aproape 1.300.000 de oameni! Este o populație foarte mare, echivalentă cu populația rezidentă în București, de pildă. Nu este imposibilă, dar pare destul de puțin probabilă, mai ales că nu putem crede că era nevoie de 50.300 de leviți pentru montarea / întreținerea / demontarea *cortului sfânt (tabernaclu)* și pentru exploatarea unui apărățel destul de micuț, cum era *chivotul*. Din acest motiv înclin să cred că cifrele prezentate erau de 10 ori mai mici în realitate, iar leviții numărau în jur de 100 de oameni, fiind nesemnificativi în statistica neamului evreiesc.

După sosirea în peninsula Sinai, chiar dacă erau 1.300.000 de oameni, chiar dacă erau numai 130.000, Yahveh avea nevoie să facă un control genetic riguros, ca să se asigure că populația are gradul de puritate dorit, pentru a putea continua programul fără probleme de hibridare. Yahveh avea nevoie, cu alte cuvinte, de o **epurare etnică** bazată strict pe criterii genetice. Se înlocuise linia lui Levi cu linia lui Manase, tribul lui Levi având datoria să nu se amestece cu celelalte triburi evreiești. Pentru a face epurarea etnică sau controlul genetic al populației, era necesar un aparat care să îndeplinească rolul de scanner genetic și epurator letal.

Din acest motiv, Yahveh va da dispoziții speciale lui Moise pentru a construi un aparat multifuncțional, numit de evrei **chivotul legământului**, deoarece depozita și **tablele legii**, date de Yahveh însuși lui Moise.

După ieșirea din Egipt, Moise a avut de îndurat mari probleme din partea poporului său evreu, deoarece acesta ba credea, ba nu credea în Yahveh. Evreii doreau să fie serviți de Yahveh ca niște regi, uitând că ei erau servitorii lui Yahveh, nu invers. Pentru a pune ordine, Moise îi cere lui Yahveh o întrevvedere. Deoarece doar Moise avea dreptul de a vedea **slava lui Dumnezeu** (nava acestuia), Moise a trebuit să lase poporul în grija fratelui său Aaron și să plece, timp de 40 de zile, până pe muntele Sinai, acolo unde era nava lui Dumnezeu. Ce s-a discutat acolo nu știm cu precizie, dar principalul rezultat al acestei întrevvederi a fost dăruirea a două table din piatră, scrise de însuși Yahveh: „**tablele acestea erau lucrul lui Dumnezeu și scrierea era scrierea lui Dumnezeu, săpată pe table**” (**Ieșirea 32;16**). Tablele legii au fost fabricate de Yahveh folosind probabil blocuri de marmură (dacă plăcile erau mai groase) sau de granit (dacă plăcile erau mai subțiri), și inscripționate „cu degetul lui Dumnezeu”, adică cu laser. Aceste plăci conțineau legea originală dată de Dumnezeu.

Întors în tabără după aceste 40 de zile, Moise are o surpriză de proporții: evreii îl forțaseră pe Aaron să-i lase să construiască un vițel de aur, la care să se închine.

Noi am mai discutat la începutul acestei lucrări care era problema acestui taur și de ce Moise prefera foarte mult berbecul: este vorba de schimbarea erelor astrologice. Dacă vă mai amintiți, era Taurului a ținut din 4490 îen până în 2330 îen, iar era Berbecului a fost din 2330 îen până în 170 îen.

Cultul taurului era deja perimat de câteva sute bune de ani, ceea ce arată cu certitudine prezența în cadrul populației evreiești a unor hibrizi egipteni veritabili. Yahveh avea dreptate: era necesară o epurare etnică...

Înfuriat la culme de atitudine a poporului său, Moise își pierde controlul și, într-un acces de furie, sparge tablele legii. Apoi, când și-a dat seama ce a făcut, Moise regretă nespus fapta sa și pleacă înapoi la Yahveh, să obțină alte table. Yahveh ascultă povestea lui Moise și, aflând ce s-a întâmplat, s-a supărat atât de tare, încât ia o decizie foarte dură: „**nimeni dintre voi nu va călca în țara sfântă!**” Dumnezeu are milă doar de Moise, pe care nu-l poate lăsa să intre în Canaan, dar îl va lăsa să vadă de departe această țară fâgăduită evreilor. Restul evreilor vor fi învățai prin peninsula Sinai timp de 40 de ani, din 1541 îen până în 1501 îen, până când și ultimul om care s-a închinat vițelului de aur a murit. Moise însuși va muri în 1500 îen, cu privirea îndreptată spre Canaan, dincoace de Iordan, privind cum trec ceilalți Iordanul...

Aici este un moment important, care merită evidențiat. Mult mai târziu, către era noastră, esenienii au emis ipoteza, foarte plauzibilă de altfel, că între cele două seturi de table ale legii au fost diferențe foarte mari, textul legii inițiale nefiind deloc același cu versiunea a doua. Despre această problemă vom mai avea ocazia să mai discutăm când vom ajunge la epoca esenienilor. Atunci vom analiza pe larg aceste chestiuni. Deocamdată mă mulțumesc doar să le menționez în treacăt, pentru a le putea analiza mai târziu în detaliu.

Acum să ne ocupăm un pic de chivot, un aparat multifuncțional, construit de oamenii lui Moise, după specificațiile tehnice furnizate de Yahveh însuși.

Chivotul era depozitat cu cea mai mare grijă în **tabernaclu (cortul sfânt)**, care avea o **curte** specială cu rol de zonă de securitate. Tabernaclul conținea și alte obiecte sfinte, care aveau de fapt un rol foarte bine precizat, după cum vom vedea.

Capitolul 36 din **Ieșirea** descrie pe larg structura acestui cort sfânt, capitolul 37 se referă pe larg la obiectele aflate în cort, inclusiv chivotul, capitolul 38 descrie curtea cortului cu tot ce se afla în ea, iar în capitolul 39 sunt descrise veșmintele preoților leviți, adevărate costume de protecție împotriva radiațiilor chivotului.

Pentru cine este curios să afle dimensiunile exacte ale acestor elemente tehnologice, îl invit să citească personal capitolele 36, 37, 38, 39 din **Ieșirea**, cu precizarea că un cot evreiesc avea 0,48 metri.

Pe mine mă interesează să evidențiez un alt aspect foarte important: toate aceste elemente de tehnologie foarte avansată au fost construite de anumite persoane, anume alese de Yahveh, cărora li s-a inoculat toate informațiile necesare probabil prin tehnica hipnozei. (**Ieșirea 37;2-3,6-7**) După construirea chivotului și a cortului, Yahveh a coborât cu slava sa peste toate acestea, mascând totul într-un nor, ca nimeni să nu poată vedea ce anume se introduce în chivot. (**Ieșirea 40;34-38**) Norul acesta este un câmp de forță, deoarece Moise nu putea intra în cort dacă norul era peste el. Când norul se ridica, evreii puteau avea acces la cort, ca să-l demonteze pentru a putea pleca mai departe. Noaptea câmpul de forță era luminos.

Chivotul era o stație de emisie-recepție, care îi permitea lui Yahveh să aibă un dialog permanent cu Moise. Moise era nevoit să spună numele lui Dumnezeu la intrarea în cort, celebra expresie „**eu sunt cel ce sunt**”, pe care doar Moise o cunoștea ca parolă de acces la chivot. Dacă nu spuneai parola, chivotul te omora pe loc.

În cort, lângă chivot, era o măsuță specială, pe care erau puse cele **12 pâini**, câte una pentru fiecare linie genetică recunoscută. Să nu credeți că era vorba de pâini normale! Nu, nu, nu! Aceste pâini erau cel mai probabil dispozitive de memorie, care conțineau marca genetică completă a fiecărei linii genetice. Cu alte cuvinte, pâinile erau extensii de memorie folosite de chivot pentru a citi ADN-ul fiecărui individ în parte. Dacă ADN-ul era bun, individul era lăsat în viață, dar dacă ADN-ul era cumva hibridat, individul era executat pe loc.

„De trei ori pe an să se înfățișeze înaintea Domnului Dumnezeului lui Israel toți cei de parte bărbătească ai tăi”, i-a spus Yahveh lui Moise. (**Ieșirea 34;23**). Acest lucru însemna că, de trei ori în fiecare an, toți bărbații de peste 20 de ani erau scanați genetic de chivot, care citea genomul fiecăruia și îl compara cu etalonul genetic memorat în cele 12 pâini. Dacă în urma analizei comparative, genomul individului corespundea cu una din cele 12 pâini, acesta era lăsat în viață, deoarece nu era hibrid, deci putea face copii legitimi pentru evrei. Dar, dacă genomul individului nu corespundea cu nici una din cele 12 pâini, omul era ucis pe loc.

Scanarea se făcea prin așezarea omului între cei doi heruvimi aflați pe capacul din aur masiv al chivotului. Dacă genomul era bun, una din cele 12 pâini se evidenția într-un fel anume (să zicem, scotea un sunet distinct sau lumina) și omul scăpa teafăr. Dar dacă genomul nu era bun, nici o pâine nu reacționa, iar chivotul acționa exact ca un scaun electric: hibridul era ucis prin voltaj înalt între cei doi heruvimi de pe capac.

În acest fel simplu înțelegem acum de ce Dumnezeu a putut elimina în numai 40 de ani pe toți adoratorii vițelului de aur: aceștia erau hibrizi egipteni care au putut fi eliminați destul de repede, deoarece scanarea se făcea de 3 ori pe an, fiind vizată practic doar generația de băieți care tocmai împliniseră 20 de ani, ceilalți fiind deja scanați anterior. În 40 de ani au fost 120 de scanări de acest fel!

Moise era un om care vorbea foarte greu, fiind gângav, dar era în același timp un om foarte inteligent: era gângav deoarece gândea mult mai repede decât se putea exprima. Această problemă dispărea în scris, unde Moise excela. El este autorul primelor 5 capitole din Biblie, recunoscute de toți evreii sub titlul de **Tora**.

Ce conține Tora? Primul capitol, **Geneza**, descrie istoria genetică a oamenilor în general și a evreilor în particular, atingând tangențial unele aspecte antediluviene, dar referindu-se mai ales la istoria omenirii de după Potop, mergând până la ieșirea din Egipt, după cum am văzut deja. Este vorba de toată perioada cuprinsă între Potop (11.653-11.542 îen) și ieșirea din Egipt (1540 îen). Capitolul 2, **Ieșirea**, descrie strict perioada Sinai, de la ieșirea evreilor din Egipt, în 1540 îen, și până la moartea lui Moise, din anul 1500 îen.

Capitolul 3, **Leviticul**, precum și capitolul 5, **Deuteronomul**, se referă la normarea socio-culturală a poporului evreu sau **legislația evreiască standard**, care conține în esență următoarele aspecte:

- Legi privind conducerea societății
- Constituirea și înzestrarea armatei
- Legi pentru război
- Inserarea sărbătorilor în calendar
- Pedeapsa pentru furt și alte păcate
- Constituirea ritualurilor religioase
- Slujba și veniturile preoților și leviților
- Sfințirea preoților
- Alcătuirea veșmintelor sfinte
- Jertfele
- Elaborarea bucătăriei evreiești
- Noțiuni de medicină, diagnostic, tratament, rolul medicului în societate
- Legi de construcție familială și interzicerea consangvinizărilor
- Dreptul civil și dreptul penal

Capitolul 4 din Tora, **Numerii**, se referă exclusiv la recensământul organizat de Moise, la ordinul expres al lui Yahveh, în anul 1538 îen, așa cum am mai arătat.

Revenind acum la legislația evreiască standard, trebuie spus că Tora va fi după Moise esența poporului evreu, fiind principalul factor al menținerii identității naționale evreiești, dar și cauza unor mari probleme în istoria ulterioară a evreilor. Tora este un codex legislativ care datează din anul 1500 îen, când Moise i-a scris ultimele rânduri înainte de a muri. Trecerea timpului a impus adaptarea Torei la noile contexte istorice apărute pe toată perioada istoriei evreiești, așa încât timp de 1500 de ani, Tora va cunoaște un lung proces de completare progresivă prin adăugarea unor noi capitole la cele 5 inițiale, dar fără modificarea acestora nici măcar cu o literă.

Acest lucru a dus la creșterea exponențială a complexității legislative, care în timpul lui Isus a reușit să atingă apogeul. Despre aceste aspecte vom vorbi pe larg când vom ajunge în epoca lui Isus. Am amintit în treacăt acest aspect pentru ca mai târziu să ne putem aduce aminte de unde au pornit acele probleme în iudaism.

Esența Torei este **legea nonhibridării**. Evreilor le era interzis cu desăvârșire să se amestece cu alte populații, deoarece se urmărea strict puritatea genetică. Yahveh dorea obținerea unui trup perfect, în care să se poată întrupa, pentru reîncărcarea bateriilor pentru totdeauna. Dacă hibridarea reușea să afecteze puritatea genetică a celor 12 linii genetice evreiești, apariția acestui trup nu ar mai fi fost posibilă. Dacă trupul nu era perfect compatibil, matricea nu ar fi putut lega complet sufletul și tot efortul ar fi fost zadarnic, deoarece conversia trupului în energie era imposibilă.

Etnogeneza evreiască în etapa a treia: Iosua

Spre sfârșitul perioadei din Sinai, armata evreiască se constituise suficient de bine pentru a permite evreilor verificarea unor aptitudini de luptă. Moise însuși dorea, înainte de a închide ochii, să vadă la lucru armata, ca să poată muri încredințat că evreii se vor descurca după ce el nu va mai fi. Către anul 1500 îen, Moise a părăsit peninsula Sinai, unde se tot învărtise în cerc timp de 40 de ani, și s-a îndreptat mai întâi spre țara Median, acolo unde se refugiase el când era mai tânăr, creând impresia că evreii se vor îndrepta spre sud, către deșertul Arabiei.

După un moment de pregătire, Moise s-a îndreptat spre nord, către Palestina, dar nu a putut ataca direct Palestina, pentru că această zonă era stăpânită de filistenii, un popor net superior evreilor la toate capitolele. Moise a acționat cu prudență, preferând o rută ocolitoare, care trecea prin zone lipsite de forță militară.

Moise a urcat spre nord până în dreptul Mării Moarte și acolo, în loc să meargă în sus către Palestina prin vestul Mării Moarte, a preferat să ocolească Marea Moartă prin est, după care s-a reorientat spre nord, ca să poată ajunge la Iordan. Pe acest drum a întâlnit diverse populații, care au opus o oarecare rezistență armată, un excelent prilej pentru evrei de a deprinde tehnica de luptă folosind chivotul, care a reușit să înspăimânte foarte mult populațiile învecinate. Vestea puterii militare a lui Israel ajunsese foarte repede chiar și dincolo de Iordan, până în puternica cetate Ierihon.

La aceste operațiuni militare a participat și Iosua, viitorul lider evreu, ales de Yahveh în mod special ca să-i urmeze lui Moise la conducerea Israelului. Iosua era o fire mult mai pragmatică decât Moise, fiind foarte priceput în tot ceea ce presupunea acțiune rapidă și spirit de reacție. Trecerea de la Moise la Iosua a fost atent pregătită și supravegheată de Yahveh, pentru ca poporul evreu să nu aibă senzația că, dacă Moise va muri, ei vor putea face ce doresc de atunci înainte.

Moise și Iosua au reușit împreună să cucerească un teritoriu important pe tot malul estic al Mării Moarte până la Iordan, zonă denumită Moab, după numele unuia din fiii lui Lot. Zona era locuită de moabiți și amoniți, populații derivate din Lot, după ce acesta a fost mutat ca exponent genetic din Sodoma, unde programul eșuase. Elementele nedorite au fost exterminate, iar cele folositoare au fost asimilate.

Acest teritoriu cucerit de Moise împreună cu Iosua pe malul estic al Mării Moarte și al Iordanului se va numi mai târziu **Pereea**, cu precizarea că Imperiul Roman va anexa partea sudică din malul estic al Mării Moarte în cadrul provinciei romane Siria, ca să aibă acces direct la Marea Moartă.

Cu alte cuvinte, în ciuda dorinței evreilor, Marea Moartă nu va fi niciodată o mare internă, complet inclusă în statul Israel.

În anul 1500 îen, la venerabila vârstă de 120 de ani, Moise se stinge din viață, după ce apucat să termine Tora și după ce a putut privi țara făgăduită de Dumnezeu, dar fără a putea trece dincolo de Iordan. Onoarea de a trece Iordanul i-a revenit lui Iosua, iar faptele sale sunt descrise în capitolul al șaselea al Torei, intitulat chiar **Iosua**, scriere adăugată probabil după moartea acestuia.

O periodizare pentru Iosua este foarte dificilă. Biblia ne informează că a trăit 110 ani, dar nu face nici o conexiune directă între el și Moise. Evreii au părăsit definitiv peninsula Sinai în anul 1501 îen, iar Moise a murit doar un an mai târziu, în 1500 îen, când avea 120 de ani. Dar, dacă suntem atenți la detalii și parcurgem cu toată atenția capitolul 6 din Tora, ne putem da destul de ușor seama că războaiele lui Iosua au durat cel mult 16 ani, undeva între 1501 și 1485 îen. Iosua a trăit deci între anii 1595 îen și 1485 îen, fiind doar cu 25 de ani mai tânăr decât Moise.

Fiind o fire pragmatică și dinamică, Iosua a dus o campanie militară fulger, un război fulger pe care însuși Hitler ar fi fost invidios dacă l-ar fi văzut. Acest gen de campanie militară era posibil deoarece Palestina nu era deloc centralizată. La acea vreme domina ideea de oraș-stat, deoarece era foarte ușor de apărat: era o zonă destul de sigură în interiorul unor ziduri fortificate, care dădeau un sentiment de siguranță.

Teritoriul Palestinei era împânzit de astfel de orașe-stat, mai mari, cum era Ierusalimul, dar mai ales mai mici, cum erau peste 95% dintre ele. Orașele mari nu puteau fi decât porturi, situate toate la Marea Mediterană (sau Marea cea Mare, cum i se spunea atunci), toate fiind în custodia filistenilor, excelenți navigatori maritimi, cu o forță economică uriașă. În vest singurul element cu care se putea lăuda întreaga Mesopotamie era marele Babilon, un oraș cu adevărat imens, chiar și după standardele moderne. Babilonul a fost mereu ținta oricărei populații aflate încă la periferia istoriei.

După ce aproape un mileniu Akkadul și Summerul și-au disputat aprig hegemonia asupra Mesopotamiei (3000-2000 îen), Babilonul reușește să devină independent abia în anul 1810 îen, când regele Sumuabun instaurează prima dinastie babiloniană adevărată. Cel mai cunoscut rege din această dinastie este celebrul rege Hammurabi (1728-1686 îen), de la care s-a păstrat un codex legislativ superb.

Dar vremurile de aur trec repede și, spre anul 1600 îen, Babilonul este cucerit de casii, populație care provenea din Golful Persic. După ce a trecut această dominație din est, este rândul unei dominații din vest: în 1530 îen, Babilonul este cucerit și jefuit fără milă de hitiți, populație creată mai demult tot de Yahveh. Prin urmare, evreii au avut mare noroc să-i prindă pe hitiți foarte ocupați cu Babilonul, așa încât campania lor militară a trecut neobservată sau a fost considerată inofensivă de către hitiți. Acest lucru justifică o dată în plus un război fulger, așa cum a procedat Iosua. Câtă vreme evreii nu vor întrerupe căile de comerț între filistenii și hitiți, totul va fi bine.

Palestina era un amalgam de populații etnice foarte diverse. Spre deosebire de bogata Fenicie (actualul Liban), zonă nordică stăpânită de fenicieni, Palestina era o zonă interetnică foarte fărâmițată, destul de săracă și în resurse, dar și în pretenții, deoarece sudul era modest și sărac, aflat la discreția oricărei puteri dornice să-l stăpânească. Acest teritoriu sudic va fi numit de evrei **Canaan**; nu era nici pe departe țara unde curgea lapte și miere, dar, comparativ cu terifiantul Egipt și cu îngrozitorul Sinai, Canaanul era o țară de vis, la fel de frumoasă ca Paradisul însuși...

Când Iosua și evreii săi au ajuns la Iordan, au văzut un teritoriu foarte vast, fărâmițat într-o puzderie de orașe-stat lipsite de forță militară semnificativă. Existau însă și două excepții: **Ierihonul**, oraș-stat considerabil de mare, aflat chiar în calea lor, și **Ierusalimul**, un oraș-stat încă și mai mare, dar deocamdată total inaccesibil, aflat mult prea departe. Ținta logică pentru orice comandant militar ar fi fost Ierihonul.

Iosua va trimite doi spioni în Ierihon înainte de a trece Iordanul, pentru a vedea structura orașului și pentru a afla starea de spirit a locuitorilor săi. Cei doi spioni sunt găzduiți și ascunși de o prostituată, numită Rahab, care îi va ajuta în misiunea lor cu condiția ca evreii să o cruțe, pe ea și familia ei, când vor cuceri cetatea. Locuitorii din Ierihon aflaseră de puterea militară a evreilor și se temeau de ei foarte mult.

Era exact ce își dorea Iosua să audă. (**Iosua 2**)

După întoarcerea cu bine a celor doi spioni din Ierihon, Iosua decide să treacă Iordanul, folosindu-se de chivot. Leviții au purtat chivotul până în Iordan și apele acestuia au fost oprite: în amonte apele au format un zid de apă, iar în aval apele s-au scurs către Marea Moartă (numită atunci Marea Sărată). Desigur, apele Iordanului puteau fi trecute mult mai firesc prin anumite vaduri, dar pentru Iosua era foarte important să treacă Iordanul în acest fel: poporul trebuia să știe că Yahveh este cu el și că trecerea de la Moise la Iosua nu putea însemna nici un pic de libertinaj. (**Iosua 3**)

Trecerea Iordanului a fost urmată imediat de asediul Ierihonului, unde Iosua va folosi tot chivotul pentru a rezolva problema. Se știa cu certitudine că, prin mijloace clasice, zidurile Ierihonului erau imbatabile. Cei doi spioni văzuseră la fața locului impresionanta structură fortificată: se putea ieși din oraș peste ziduri foarte ușor, dar să intri în oraș prin escaladarea zidurilor era imposibil.

La sugestia lui Yahveh, Iosua va folosi chivotul într-un mod complet inedit. Evreii s-au plimbat în jurul cetății timp de 6 zile. În fiecare zi, leviții luau chivotul și ieșeau cu el la plimbare ca să înconjoare cetatea. Evreilor le era cu desăvârșire interzis să vorbească sau să strige în tot acest timp. După un tur complet al cetății, evreii se retrăgeau. Pentru locuitorii Ierihonului, o asemenea manevră era absolut stupidă. Cred că s-au prăpădit de râs urmărindu-i atâtea zile pe evrei cum fac turism local, după care se retrag neputincioși în fața măreției zidurilor Ierihonului!

Dar pentru un militar din zilele noastre, o astfel de manevră militară ar fi un foarte serios semnal de alarmă: chivotul se comporta ca un scanner care căuta frecvența de rezonanță a zidurilor! Deoarece zidurile aveau mai multe materiale în compoziția lor, aflarea frecvenței de rezonanță a durat mai multe zile.

Orice interferență vocală, puternică sau slabă, afecta această scanare, de aceea evreilor le era interzis nu numai să strige, dar și să vorbească între ei pe perioada procesului de scanare. Chivotul se comporta ca un veritabil radar sonic. Nimeni nu vorbea și nici nu striga, dar leviții cântau din trompete pe o frecvență fixă, în timp ce chivotul capta diversele frecvențe de răspuns care veneau de la materialele zidului.

După 6 zile de „turism muzical”, chivotul a putut calcula cu precizie care este frecvența de rezonanță pentru zidurile cetății și leviții au putut regla trompetele pe această frecvență fixă, care necesita doar un puternic amplificator vocal pentru a deveni o armă mortală. În a șaptea zi, evreii au venit iar la cetatea Ierihonului, după ritualul vechi, dar, în loc să urmeze obișnuita cântare tăcută, locuitorii cetății au auzit întregul popor evreu cum strigă din toți răunchii o dată cu trompetele lor stridente. Zidurile Ierihonului au căzut spectaculos și cetatea a fost cucerită de evrei fără nici un efort deosebit. Toți locuitorii au fost uciși, cu excepția femeii Rahab și a familiei sale, care au fost scoși chiar de evrei din mijlocul măcelului.

Cine făcea măcelul?

Yahveh îl trimite pe cel mai bun militar al său să execute exemplar misiunea. Nu îi cunoaștem numele, dar putem bănui cine a fost: Arhanghelul Mihail în persoană. Iosua nu știa cine este când acesta a venit la el (*Iosua 5;13*), dar acesta se prezintă imediat ca fiind șeful armatei lui Dumnezeu (*Iosua 5;14*). Era echipat complet cu tehnologie înaltă radiantă și îi poruncește lui Iosua să-și scoată încălțăminte pentru că, oficial, călca pe pământ sfânt, neoficial, pentru că supraîncărcarea electrostatică l-ar fi ucis pe Iosua imediat, dacă nu avea o împământare adecvată. (*Iosua 5;15*)

Ce a remarcat Iosua ca militar priceput a fost sabia lui Mihail, despre care Biblia ne spune că era *o sabie goală*. Textul biblic este incorect tradus în românește. Era o sabie goală, dar nu în sensul că era o lamă descoperită (fără teacă), ci în sensul că era o sabie incompletă, doar mânerul, fără tăiș! Ciudat, nu?

Mihail va omorî, cu ferocitatea-i caracteristică, tot ce a mișcat în Ierihon, folosind această sabie goală, fără tăiș. Nu cumva vă sună cunoscut? Unde am mai văzut noi săbii de acest tip, care sunt doar un mâner când nu sunt active, dar care capătă un tăiș luminos, la activare?

Ați ghicit: în *Războiul Stelelor*! Cavalerii JEDI aveau așa ceva!

Evreii au intrat în Ierihon doar pentru a o salva pe Rahab și întreaga sa familie, în rest tot măcelul a fost executat impecabil de un singur militar al lui Yahveh. Trebuie să recunoaștem că Mihail este un militar cu calități de excepție!

După cucerirea Ierihonului, situația evreilor s-a îmbunătățit considerabil. În primul rând, zidurile orașului au fost reconstruite, iar situația economică s-a consolidat treptat. Evreii nu au mai atacat Ierusalimul, deoarece era mult prea departe și nici nu era deocamdată necesar evreilor. Teritoriul Canaanului era împânzit de multe orașe-stat care trebuiau cucerite înainte de atacarea Ierusalimului.

Planul lui Iosua era mult mai inteligent decât am putea crede. Ierihonul se afla pe ruta comercială dintre filistenii din Vest și hitiții din Mesopotamia, ceea ce însemna în primul rând o grămadă de bani pentru evrei, fără ca cele două tabere să se supere, iar în al doilea rând, Ierihonul nu putea fi cucerit nici de filistenii, pentru că nu avea ieșire la mare și nu era de interes pentru navigatori maritimi ca filistenii, dar nu putea fi cucerit nici de hitiți, care erau deocamdată ocupați cu asimilarea Babilonului și care nu-și puteau permite să se apropie atât de periculos de filistenii. De fapt, regatul hitit va atinge apogeul în perioada 1400-1180 îen, deci mult mai târziu.

Nu se poate vorbi de o „*cucerire evreiască a Canaanului*”, ci mai degrabă de o simplă „*difuzie evreiască în teritoriu*”, conform unui plan sistematic și eficient. Fiecare trib a primit o zonă anume în acest teritoriu. Unele triburi au fost mai norocoase, primind teritorii deja cucerite de evrei sau ușor de cucerit de către aceștia, dar alte triburi au primit teritorii foarte greu de cucerit. De pildă, triburile lui Zabulon și Neftali au avut ghinionul de a primi o zonă ocupată practic de filistenii, aflată în imediata vecinătate a Fenicie, care mai târziu se va numi **Galileea**, despre care vom mai avea ocazia să vorbim pe larg mai târziu. Galileea va fi cucerită de evrei abia prin secolele 13-12 îen, cu mari eforturi și sacrificii.

Teritoriile cucerite de Moise în estul Iordanului au revenit triburilor lui Ruben, lui Gad și jumătate din tribul lui Manase. Cealaltă jumătate a tribului lui Manase, precum și celelalte 9 triburi israelite au primit teritoriile de dincolo de Iordan, adică toată partea vestică, incluzând toate teritoriile aflate la vest de Iordan și Marea Moartă până la Marea Mediterană. (*Iosua 13;7-8*)

Incidentele armate, cu totul izolate, nu pot fi considerate bătălii. Evreii nu se luptau cu localnicii, pentru că nu aveau nici un interes să distrugă. Lecția Ierihonului le fusese suficientă: cuceriseră orașul prin distrugerea zidurilor, dar ulterior tot ei au trebuit să reconstruiască cetatea din temelii. Era mult mai eficient să preiei, decât să distrugi și să reconstruiești.

Planul era simplu, în trei etape:

1. *triburile israelite se răspândeau peste tot în teritoriile repartizate*
2. *fiecare trib prelua treptat controlul asupra teritoriului repartizat*
3. *după stăpânirea fiecărui teritoriu, triburile se puteau unifica într-un stat*

Evreii se infiltrau ușor în comunitățile locale, iar după un timp reușeau să dețină controlul economic al întregii comunități. Având control economic, aveau suficiente resurse financiare ca să poată cumpăra treptat terenurile de la localnici. În acest fel simplu, localnicii au ajuns slujitorii evreilor chiar la ei acasă. Dar, după cum vom vedea, acest plan al lui Iosua avea și o parte rea, la care un militar ca Iosua nu s-a putut gândi deloc: **păgânismul**.

Evreii au invadat teritorii care aveau o populație oarecum compatibilă genetic cu ei, dar localnicii erau toți politeiști, în timp ce doar evreii erau monoteiști. Dacă localnicii aveau câte o divinitate pentru fiecare problemă a vieții cotidiene, evreii îl aveau doar pe Yahveh, **divinitatea pentru orice**. Iudaismul era o religie nomadă, a păstoritului, dar evreii începeau să experimenteze sedentarismul, care este inevitabil legat de agricultură. Localnicii aveau un panteon cu divinități agricole foarte bine pus la punct, în care femeia juca rolul crucial. Evreilor le lipsea partea agricolă, deoarece ei disprețuiau total femeia, conform concepției genetice masculine a lui Yahveh.

Câtă vreme a fost război, bărbații au jucat rolul central și această problemă agricolă nu s-a văzut aproape deloc, dar, după moartea lui Iosua în 1485 îen, când războaiele de cucerire practic au încetat, populația evreiască a devenit sedentară și, având pământ în stăpânire, a început să practice agricultura, deprinzând de la localnici nu numai tehnicile agricole, ci și practicile religioase legate de fertilitatea pământului.

Cu alte cuvinte, iudaismul a început să se confrunte violent cu păgânismul, iar rolul bărbatului în societatea evreiască a început să pălească lent, dar sigur, în favoarea femeii, deoarece agricultura era preponderentă în partea nordică.

Teritoriile cucerite de Iosua vor alcătui mai târziu **Iudeea**, o zonă destul de săracă și puțin agricolă, unde iudaismul va rezista foarte, foarte bine! Dar teritoriile cucerite de evrei în **perioada judecătorilor** (1485-1145 îen), anume Galileea și **Samaria** (aflată între Iudeea, în sud, și Galileea, în nord) erau preponderent agricole și acolo iudaismul a avut eșecuri răsunătoare în fața păgânismului.

La aceste aspecte teologice, un militar ca Iosua nu avea cum să se gândească. Pentru Iosua pe primul plan a fost ocuparea prin orice mijloace a întregului teritoriu alocat de Yahveh. Celelalte aspecte erau de importanță secundară. Dacă ar mai fi trăit, Moise nu ar fi procedat așa, el s-ar fi gândit la toate implicațiile posibile, dar stilul lui Moise era mult mai lent decât stilul lui Iosua, care era o persoană foarte dinamică.

De altfel, o caracteristică foarte importantă a întregii armate israeliene este faptul că **evreii sunt geniali când sunt în ofensivă, dar sunt lamentabili în defensivă**. Practic, pentru evrei a fost cel mai ușor să cucerească un teritoriu, dar nu au știut niciodată cum să-l și păstreze.

Campaniile militare duse de Iosua au dus la cucerirea Canaanului, dar acesta era totuși doar o parte din teritoriul promis de Yahveh. La moartea lui Iosua, în anul 1485 îen, rămăneau încă foarte multe teritorii necucerite, deoarece acestea intraseră în stăpânirea filistenilor. În următoarea etapă, iudaismul, încă destul de firav, a trebuit să se consolideze treptat, în ciuda unei imense presiuni exercitate de păgânismul local.

Etnogeneza evreiască în etapa a patra: Perioada Judecătorilor

Perioada judecătorilor reprezintă indiscutabil în istoria evreilor un imens eșec. Este o perioadă de tristă amintire, deoarece întregul popor evreu a reușit să intre într-un declin moral absolut îngrozitor. Societatea evreiască, încă în formare, bazată pe un iudaism „adolescent”, se căuta pe sine în lupta cu religiile politeiste, trecute de multă vreme de „prima tinerețe”. Incontestabil, politeismul era mult mai seducător decât monoteismul, deoarece în politeism femeia joacă rolul principal.

Perioada judecătorilor a ținut 340 de ani, între 1485 îen și 1145 îen.

Pentru a înțelege perfect ce s-a întâmplat în toți acești ani, avem nevoie să distingem două planuri separate ale problemei:

- **în plan intern**, iudaismul încerca simultan să se consolideze și să învingă religiile politeiste ale localnicilor
- **în plan extern**, existau patru mari puteri de care evreii trebuiau să țină neapărat cont dacă doreau să supraviețuiască în zonă

Fiecare din aceste aspecte prezintă o complexitate crescută. Despre lupta dintre iudaism și păgânism am mai vorbit deja, deocamdată este suficient pentru cititorul nostru ce a aflat în etapa anterioară și vom relua subiectul mai târziu, când vom dezvolta și celelalte aspecte rămase nediscutate. Aș dori să insist acum doar asupra aspectului extern, care este mai puțin cunoscut de cititor.

După așezarea evreilor în țara făgăduită de Yahveh, aceștia s-au văzut în situația de a fi exact între ciocan și nicovală. Marele avantaj era că se aflau pe o rută comercială foarte bună, care putea aduce profituri enorme dacă era exploatată adecvat. Problema este că evreii nu erau o mare putere și se aflau la discreția marilor puteri din jurul lor.

În partea de vest erau filistenii.

În partea de sud-vest erau egiptenii.

În partea de nord-vest erau hitiții.

În partea de est erau babilonienii.

În orice parte te-ai fi dus, te loveai de o mare putere. Fiecare dintre cele 4 mari puteri din zonă se afla însă în diverse stadii de dezvoltare economică și militară.

Cel mai bine organizați dintre toți erau egiptenii. Despre ei am mai discutat și acum va trebui să revin la dinastia a 18-a, acolo unde ne-am oprit. Spuneam atunci că, între dinastiile 13 și 16, Egiptul a fost condus de faraoni semiți, care au năvălit din est, prin Peninsula Sinai și Delta Nilului, lovind regatul egiptean exact acolo unde îl dureau mai tare. De această situație, după cum am demonstrat, evreii nu erau deloc străini.

Dinastia a 17-a, mai ales către finalul ei, a readus pe tronul egiptean faraoni veritabili, care au pus piciorul în prag și au declarat război crunt semiților, atât invadatorilor semiți veniți din est (conduși de Hyksos), cât și localnicilor semiți, aflați la est de Delta Nilului (evreii, conduși de Moise). Ultimii 2 faraoni din dinastia a 17-a, anume Tao-2 și Kamose, s-au ocupat mai ales de invadatorii semiți, cu care au dus războaie deosebit de violente, în care egiptenii nu au acceptat luarea de prizonieri!

Primii 2 faraoni din dinastia a 18-a, Ahmose și Amenhotep-1, s-au ocupat mai ales de localnicii semiți, evreii, pe care s-au străduit să-i extermine prin toate metodele cunoscute la acea vreme. După cum am văzut deja, Moise reușește, cu puțin ajutor din partea lui Yahveh, dar și cu mult noroc, să-i scoată pe evrei din Egipt, când se stabilește cu tot poporul în Peninsula Sinai timp de 40 de ani (1541-1501 îen).

Dar faraonul exodului, Amenhotep-1, moare în 1527 îen, fără a lăsa nici un moștenitor. Succesorul său la tron va fi generalul Tutmoses-1, cel care se năpustise după Moise cu toate carele sale de luptă. Acesta va domni 12 ani și va genera propria linie dinastică: Tutmoses-2 (1515-1499 îen, 16 ani), Tutmoses-3 (1499-1445 îen, 54 de ani), Amenhotep-2 (1445-1417 îen, 28 de ani), Tutmoses-4 (1417-1400 îen, 17 ani) și Amenhotep-3 (1400-1362, 38 de ani). Sub domnia acestor faraoni, puterea preoțimii a crescut treptat, deoarece amenințarea semiților trecuse și puterea militară, reprezentată mai ales de faraon, nu mai avea importanță.

Suntem în plină perioadă a judecătorilor la evrei (1485-1145 îen), când Yahveh a lipsit un timp îndelungat de lângă poporul său ca să încerce un experiment deosebit în Egipt. Yahveh se decisese să intervină personal în linia dinastică egipteană și pentru asta era imperios necesară prezența sa în Egipt.

Într-adevăr, linia faraonilor egipteni va fi modificată de Yahveh fără probleme. Amenhotep-3 a avut mai mulți băieți, dar din motive necunoscute aceștia au fost împiedicați prin diverse mijloace să acceadă la tronul egiptean. Folosind tehnica implantului uterin, Yahveh îi va dăruia lui Amenhotep-3 un fiu foarte ciudat, care avea un aspect fizic deosebit de straniu: este vorba de Amenhotep-4, un băiat înalt și foarte delicat, cu trăsături puternic feminizate și foarte alungite, care mai târziu, după moartea tatălui său, va deveni faraon sub numele de **Ahnaton**.

Tot prin tehnica implantului uterin, Yahveh va dăruia lui Amenhotep-3 și o fată, care va dăinui în istorie ca fiind cea mai frumoasă femeie egipteană din toate timpurile, deoarece bustul ei s-a păstrat intact.

Fata se numea Nefertiti. Și era cu adevărat splendidă!

Yahveh ia legătura cu Ahnaton în stilul caracteristic: în deșert, pe un munte, departe de orice ființă umană. Ideile pe care le oferă Yahveh lui Ahnaton vor zgudui din temelii regatul faraonilor și politeismul egiptean, altfel spus, întreaga societate!

Ahnaton a venit cu idei revoluționare. Există un singur Dumnezeu, Aton, dar acesta, din anumite motive, nu poate trăi în lumea noastră și în timpul nostru, deși cunoaște ce se întâmplă pe pământ în fiecare zi, cu fiecare dintre noi. Aton are nevoie să ia legătura cu un om, care să-i devină purtător de cuvânt, prin care oamenii vor putea cunoaște chiar de la sursă voința divină. Faraonul nu este un zeu, ci doar un om obișnuit, ales de zeul unic, Aton, să intermedieze între el și oameni. Preoții nu mai sunt deloc necesari, doar prin faraon se poate ajunge direct la zeul unic, Aton. Toți zeii din panteonul egiptean sunt simple plăsmuiri ale imaginației umane, sunt doar niște idoli care nu există în realitate. Doar zeul unic, Aton, există cu adevărat, și doar lui merită și trebuie să i te închini.

Ahnaton s-a căsătorit cu sora sa, superba Nefertiti. Au avut copii, între care se numără și cel mai celebru faraon egiptean, Tutankamon. Ahnaton va construi o nouă capitală pentru regatul egiptean, la Tel-al-Amarna, departe de corupția preoțimii politeiste. Yahveh îi va dăruia lui Ahnaton toate apanajele oferite și lui Moise, reușind să bage frica în toți egiptenii, dar mai ales în preoți, care au fost prigonii prin toată țara și executați dacă erau prinși. Armata lui Ahnaton era de dimensiuni reduse, dar tehnologia de care dispunea era copleșitoare pentru trupele fidele preoțimii. Nimeni nu a reușit să se apropie vreodată atât de aproape de Ahnaton, încât să încerce măcar să-l asasineze. Politeismul era interzis sub pedeapsa cu moartea, iar orice uneltire, chiar și la simpla bănuială, însemna executarea imediată.

Ahnaton se plimba foarte rapid prin Egipt, dar nu plutind pe Nil, cum făceau predecesorii săi, ci folosind un car fără cai, care făcea un zgomot infernal. Tot Ahnaton a compus pentru Yahveh primii psalmi, cu sute de ani înaintea lui David, de o frumusețe și de o simplitate desăvârșite. Dar, din păcate, poporul egiptean era lipsit de cultură și nu mai putea fi întors de la politeism. Monoteismul lui Ahnaton, deși era o idee extraordinară, era mult peste puterea de înțelegere a unor oameni simpli, crescuți de mici copii în politeismul egiptean. Chiar și sub pedeapsa cu moartea, egipteanul simplu continua să practice vechile ritualuri către vechii zei, dar pe ascuns.

Ahnaton a putut impune monoteismul său doar pe durata vieții sale. Domnia sa a fost destul de lungă, de aproape 18 ani (1362-1344 îen). Soția și sora sa, Nefertiti, i-a supraviețuit doar 2 ani, reușind cu mare greutate să guverneze Egiptul (1344-1342 îen). Dar, după ce a murit și Nefertiti, în anul 1342 îen, Yahveh a renunțat la acest experiment. Cu siguranță, un popor agricol format politeist nu putea deveni monoteist niciodată, tocmai pentru că politeismul susținea agricultura.

După moartea lui Nefertiti și plecarea lui Yahveh din Egipt, preoții politeiști au sprijinit un general loial lor, numit Ay, ca să vină la putere pentru a reinstaura vechea ordine politeistă și pentru a eradică monoteismul celor doi eretici. Capitala Amarna va fi distrusă complet, rămânând foarte puține vestigii ale domniei lui Ahnaton, dar suficiente pentru a ne putea forma o idee corectă despre domnia sa.

Tutankamon era fiul legitim al lui Ahnaton și Nefertiti și nu a putut fi înlăturat imediat de Ay, deoarece era necesar ca Tutankamon să renege erezia părinților săi și să impună în Egipt politeismul tradițional. Tutankamon a apucat să domnească totuși 9 ani (1342-1333 îen) înainte ca Ay, la un moment dat bine ales, să decidă eliminarea lui prin asasinat direct (dovedit clar prin indiciile oferite de mumia faraonului).

Generalul Ay a venit pe tron în 1333 îen, dar, culmea absurdului, n-a apucat să se bucure de puterea faraonică decât 4 ani, murind în 1329 îen de bătrânețe... După generalul Ay, în dinastia a 19-a puterea a fost deținută mai ales de preoții politeiști.

Concret, faraonii au pierdut controlul asupra Egiptului imediat după domnia lui Ramses-2 (1290-1224 îen), când Egiptul a luptat cu ultimele puteri împotriva hitiților. Din dinastia a 19-a, preoții vor prelua controlul, atingând maximul de putere în dinastia a 20-a. După această dinastie, regatul egiptean a decăzut iremediabil. În perioada regatului evreu, Egiptul practic nu va mai exista ca mare putere.

Am discutat până acum doar despre Egipt, aflat în partea de sud-vest. Să vedem însă și ceilalți actori de pe scena politică a vremii.

Hitiții		Asirienii
Filistenii	Evreii	Babilon
Egiptenii	Arabii	

Despre arabi, aflați în întreaga peninsulă arabică, în sud și sud-est față de evrei, trebuie doar să știți că existau, dar nu erau deloc semnificativi în raportul de forțe al vremii. Ei vor deveni cu adevărat puternici abia după 2000 de ani, către anul 600 en, la câteva sute bune de ani după Isus, când îngerul Gabriel își va aduce aminte de ei și va hotărî să își țină promisiunea făcută lor de Yahveh. Vom avea ocazia, la timpul cuvenit, să vorbim pe îndelete despre ei. La acea vreme însă, arabii erau triburi răzlețe, risipite care încotro, retrase din calea migratorilor indo-europeni.

În partea de est față de evrei se aflau babilonienii, creatorii unui oraș cu adevărat gigantic, care dispunea de o forță economică de proporții. Cauza principală a acestei prosperități era fertila câmpie mesopotamiană din sud, care beneficia de aportul hidrografic al celor două fluvii locale, Tigru și Eufrat. Mesopotamia de nord se afla la acea vreme sub dominația asirienilor.

Când auziți aceste nume, asirieni și babilonieni, vă gândiți poate la cine știe ce populații cu origini necunoscute. Să știți că nu este deloc așa! Atât nordicii asirieni, cât și sudicii babilonieni sunt populații semitice, foarte înrudite cu evreii. Dacă vă mai amintiți, Avraam era originar din Ur, o puternică cetate, port în acele timpuri la Golful Persic (astăzi ruinele cetății Ur se află la mare distanță de apele Golfului Persic).

Ambele populații vorbeau dialectele aceleiași limbi, numită limba akadiană, a cărei scriere era cuneiformă. La invazia indo-europeană a Mesopotamiei, în nord au reușit să se stabilească sumerienii, indo-europeni cu o limbă distinctă de akadiană, dar care scriau folosind alfabetul cuneiform, pe care l-au împrumutat și akadienii, tocmai pentru că era o scriere foarte practică. Scrierea cuneiformă a afectat însă limba semită, devenind limba akadiană standard. Evreii, ruși de akadieni încă din timpul lui Avraam, vor moșteni și ei o limbă semită originală, care va fi coruptă de egipteană.

Summerul și Akkadul vor duce un veritabil război milenar de secesiune între nord și sud, rupând Mesopotamia în două părți distincte. În nord va domina mai ales păstoritul, iar în sud va domina mai ales agricultura. Nordul și sudul se vor lupta pentru hegemonia asupra Mesopotamiei timp de 1000 de ani, cu aproximație între anii 3000 și 2000 îen, până când una din cele două părți și-a epuizat resursele și a cedat.

Partea mai slabă a fost nordul, adică Summerul.

În nord se va vorbi în continuare o akadiană ușor modificată, numită de experți *limba asiriană*, în timp ce akadiana standard se va vorbi în sud, fiind numită tot de experți *limba babiloniană*. Ambele limbi sunt aproape similare, folosesc același alfabet cuneiform, ca și sumeriana, dar au o structură fundamentală și preponderent semitică, diferențele dintre ele fiind doar de ordin fonetic.

Akkadul va supraviețui excelent în sud datorită agriculturii, unde marele oraș Babilon va centraliza întreaga putere economică și militară din regiune, ceea ce a permis instaurarea unei dinastii babiloniene de sine stătătoare, după anul 1810 îen. Reamintesc că cel mai cunoscut rege din această dinastie este regele Hamurapi (1728-1686 îen), de la care s-a păstrat un celebru codex legislativ (*Codul lui Hamurapi*), datorită căruia ne putem face o impresie excelentă despre societatea babiloniană.

Babilonul va fi râvnit mereu de orice populație aflată până atunci la periferia istoriei, fiind în repetate rânduri cucerit, pradat și chiar distrus.

Astfel, către anul 1600 îen, kasiții, originari din Golful Persic, vor reuși să domine orașul fără mari probleme, dar pentru o scurtă perioadă, deoarece în anul 1530 îen, hitiții cuceresc Babilonul și îl jefuiesc ca la carte!

Hitiții sunt o populație indo-europeană originară din Anatolia (Turcia actuală). Ei au dezvoltat o extraordinară civilizație în perioada 1400-1180 îen, extinzându-se treptat din nord-vest și nord (Anatolia) către nord-est (Asiria), apoi în est (Babilon) și, trecând prin sud-est și sud (Arabia), au ajuns până sud-vest (Egipt), unde faraonul Ramses-2 a avut mari probleme cu ei în bătălia de la Kadesh.

Hitita era o limbă indo-europeană înrudită foarte mult cu sumeriana, folosind ca și sumeriana alfabetul cuneiform. Astăzi nu este deloc o bucurie când cercetătorii descoperă tăblițe cu scriere cuneiformă, deoarece scrierea cuneiformă a fost folosită de 4 limbi distincte: sumeriana, asiriana, babiloniană și hitita. Trebuie identificată mai întâi limba în care au fost scrise pentru a putea fi corect descifrate.

Pe tăblițe de teracotă scrise în sumeriană și descoperite în Babilon s-a păstrat versiunea originală a genezei, preluată mai târziu de Moise și în Biblie. Această versiune sumeriană este mult mai mare decât versiunea biblică, ceea ce ne indică faptul că versiunea biblică este doar un rezumat al versiunii sumeriene. Asta înseamnă că populația semită originală, aflată cândva în Golful Persic, vorbea o limbă unică, **semita**, care le-a permis să păstreze, probabil oral, o mitologie antediluviană și postdiluviană completă, din care evreii au preluat doar ce și-au mai adus aminte.

De fapt, dacă stăm să analizăm un pic, evreii au preluat doar ce le-a convenit. Geneza originală avea ca fundament partea antediluviană, adusă de indo-europeni, în care se povestea pe larg despre războiul din Sistemul Solar dus între două fracțiuni rivale de zei creatori.

Populația semită a conceput partea postdiluviană, care descrie reconstrucția civilizației doar în zona Mesopotamiei, acolo unde trăiau semiții. Deși semiții aveau în mitologia lor inițială ambele părți în mod egal, evreii au pierdut intenționat partea antediluviană, reușind să distorsioneze foarte mult evenimentele. Dacă păstrezi doar partea a doua și elimini prima parte, evenimentele capătă o cu totul altă semnificație.

De exemplu, evreii sunt convinși că Luna era pe cer și înainte de Potop, fiind acolo încă de la creația Terrei, când Dumnezeu a făcut Soarele și Luna pe cer.

Mitologia sumeriană arată explicit că Terra nu avea Luna pe cer, ea apărând abia după Potop. Tot din textele sumeriene aflăm că Luna avea un diametru aparent mult mai mare decât astăzi, ceea ce înseamnă că, imediat după Potop, Luna era mult mai aproape de Terra decât este astăzi.

Luna are dimensiuni mult prea mari pentru a putea fi satelit natural al unei planete de dimensiunile Terrei: **Luna este un sfert din Terra!** Oriunde vă uitați în Sistemul Solar veți observa că orice satelit natural poate reprezenta cel mult o zecime din planeta gazdă, și asta în anumite condiții de orbitare și gravitație!

Terra are un diametru de 12.756 km, iar Luna are un diametru de 3473 km, iar raportul diametrelor este $3473 / 12756 = 0,272264$, adică Luna reprezintă aproximativ 27% din Terra (adică 3/11), ceea ce este foarte, foarte mult, deoarece gravitația Lunii este de 1/6 din cea a Terrei, iar distanța dintre cele două corpuri este foarte mică în raport cu mărimile implicate.

Legile lui Newton arată foarte clar că este imposibil ca Luna să stea pe orbită în jurul Terrei dacă ar fi un satelit natural al ei, adică un corp plin.

Ori vedem că Luna stă foarte bine pe cer, ba chiar s-a și depărtat în timp de Terra, căutând treptat un punct de echilibru acceptabil pentru ambele părți!

Deși diametrul aparent al Lunii este același cu cel al Soarelui, punctul de echilibru între cele două câmpuri gravitaționale se află totuși la doar câțiva kilometri sub nivelul scoarței continentale, ceea ce produce marea și cutremure importante. Întotdeauna cele mai mari cutremure au loc în fazele de Lună plină. Pentru ca aceste fenomene să nu se mai producă, era necesar ca Terra să fie de cel puțin 2,7 ori mai mare, adică Luna să aibă maxim 10% din diametrul Terrei.

Să facem calculele necesare.

Diametrul necesar al Terrei ar fi $3473 \times 10 = 34.730$ km, dar Terra are doar 12.756 km, deci trebuia să fie de 2,7 ori mai mare ($34.730 / 12.756 = 2,7226403...$). Acest calcul ne permite să aflăm cât de mare era planeta originală a lui Yahveh. Dacă Luna este artificială, atunci ea a venit din altă parte, dar, dacă a venit din altă parte, înseamnă că a fost construită în spațiu, în jurul altei planete, planeta lui Yahveh.

Pentru a putea fi construită în condiții de maximă siguranță, Luna trebuia să interacționeze gravitațional zero la nivelul ei, dar și la nivelul planetei gazdă. Dacă punctul de zero gravitațional al cuplului de câmpuri se afla pe planeta gazdă, Luna ar fi fost atrasă de planeta respectivă, ceea ce era un dezastru. Dacă punctul de zero gravitațional ar fi fost pe Lună, forțele gravitaționale imense ar fi deformat Luna continuu, provocând în final fisuri fatale, care ar fi dus la ruperea scheletului.

Din aceste motive, apreciez că planeta lui Yahveh avea cam 40.000 km în diametru, fiind un pic mai mică decât planeta Neptun de la noi (ea are 48.000 km). La asemenea dimensiuni planeta putea fi solidă doar dacă orbita în jurul unei stele albe. Dacă steaua era galbenă, planeta era doar un gigant gazos, așa cum avem și noi. Dacă ar fi fost un gigant gazos, Yahveh ar fi staționat lângă Neptun și nu ar mai fi bătut drumul degeaba până la noi. Dar Yahveh a preferat neapărat o planetă solidă, evitând giganții noștri gazoși, deci și planeta lui trebuie să fi fost tot una solidă. Prin urmare, steaua era cu siguranță albă, deoarece doar aceste stele albe pot genera câmpuri gravitaționale mai mari, care permit atât constituirea unor planete solide mult mai mari și mult mai puternice decât Terra, cât și apariția unor elemente chimice stabile cu număr atomic mult mai mare decât elementele cunoscute din tabelul lui Mendeleev.

Pentru că tot a venit vorba de elementele chimice stabile, trebuie să spunem adevărul până la capăt. Tabelul lui Mendeleev conține elemente chimice stabile până la numărul atomic 103. Fizicienii au creat, în condiții de laborator, și elemente dincolo de limita 103, cu numerele atomice 104 și 105, dar s-au dovedit a fi instabile.

Elementele 104 și 105 au fost totuși suficient de stabile pentru a rezista câteva secunde în reactor, timp suficient pentru a le putea studia unele caracteristici. Din acest motiv, fizicienii le-au introdus în tabelul periodic al elementelor chimice, creat de Mendeleev, dar chimiștii nu le recunosc absolut deloc nici astăzi.

Care este motivul disputei?

Pentru un fizician, un element chimic există dacă și numai dacă îi putem preciza măcar câteva proprietăți fizice, cum ar fi masa sau densitatea, eventual și structura atomică. Pe baza unor calcule destul de simple, fizicienii au putut prezice aceste proprietăți fizice. Deoarece reactoarele noastre pot dezvolta energii uriașe, dar totuși destul de limitate, pot fi create pentru câteva secunde doar elementele 104 și 105. Pentru a verifica proprietățile fizice prezise, câteva secunde sunt suficiente.

Fizicienii au putut totuși crea, cu cele mai noi reactoare și folosind energia echivalentă pentru 10 orașe mari, și elementele 106 și 107, dar acestea nu au rezistat nici măcar o secundă. Timpii de viață sub o secundă pentru atomi sunt insuficienți pentru verificarea proprietăților fizice ale elementului creat. Deși se pot mândri cu realizarea elementelor 106 și 107, fizicienii nu le pot recunoaște nici măcar după standardele lor destul de permissive.

Chimiștii sunt mult mai exigenți. Pentru ei, precizarea doar a proprietăților fizice nu înseamnă că elementul chimic există cu adevărat. Pentru orice chimist de bună credință, un element chimic are nu numai proprietăți fizice, ci mai ales proprietăți chimice, ceea ce înseamnă că trebuie să poată fi precizată cel puțin o reacție chimică în care elementul chimic să fie implicat, eventual măcar o reacție nucleară. Pentru elementele 104, 105, 106, 107 nu putem preciza nici măcar o reacție. Atomii trăiesc practic prea puțin pentru a mai avea și timp să reacționeze cu alți atomi în reactor.

Și, dacă ar fi să fim sinceri până la capăt, nici nu au cu cine să reacționeze, deoarece elementele chimice până la 103 nu rezistă la energii atât de înalte! În plus, chiar dacă folosim energia generată de toată planeta noastră, nu vom putea crea atâția atomi de elemente peste 103 încât să putem avea reacții între ei!

Tabelul lui Mendeleev este incomplet. În întregul Univers există 118 elemente, din care ultimul, elementul 118, trebuie să fie un gaz inert, deoarece se pot forma maxim 7 gaze inerte (noi cunoaștem doar 6 dintre ele: He, Ne, Ar, Kr, Xe, Rn).

Despre elementul chimic 115 știm că există cu siguranță și că este un solid. Capturarea unor nave extraterestre de către americani a relevat existența acestui element chimic solid, folosit în reactoarele acestor nave: reactorul era o sferă de mărimea unei mingi de baschet și conținea doar câteva grame din elementul 115, care era stabil chiar și în condițiile noastre de pe Terra. Dezintegrarea acestui element se putea face folosind energii surprinzător de mici, dar se generau energii utile uriașe, chiar și după standardele noastre moderne! Probabil, doar câteva kilograme din acest element chimic 115 conțin energia necesară omenirii pentru câteva mii de ani, la nivelul actual de consum, iar câteva tone ar putea însemna câteva milioane de ani!

Dar să revenim la Lună și să mai facem o estimare. Pentru a putea fi construită în deplină siguranță lângă o planetă de 40.000 km în diametru, gravitația Lunii trebuia să reprezinte 1/24 din gravitația planetei gazdă. Luna are acum 1/6 din gravitația Terrei, adică $9,81 / 6 = 1,635 \text{ m/s}^2$. Această gravitație este a 24-a parte din gravitația dezvoltată de planeta lui Yahveh, deci găsim $24 \times 1,635 = 39,24 \text{ m/s}^2$! Deci pe acea planetă totul era de 4 ori mai greu, iar orice populație bipedă trebuia să fi fost de 4 ori mai înaltă decât oamenii obișnuiți, adică în jur de 5-7 metri, exact cât aveau și giganții noștri rezultați din încrucișarea oamenilor cu zeii.

Scheletele acestor giganți, descoperite în ultimii 50 de ani de către arheologi în Java, China, Transvaal și Mexic măsoară 3,5-4 metri.

Fac precizarea că, pe planeta noastră, s-au găsit în mai multe locuri schelete de giganți, dar izolate. În locațiile precizate de mine anterior s-au descoperit scheletele unor populații întregi de giganți, care nu pot fi accidente izolate. În insula Java din Indonezia, în sudul Chinei, în regiunea Transvaal din Africa de Sud și în Mexic, în toate aceste locații aflate pe continente diferite descoperim dovezi incontestabile ale existenței giganților pe Terra ca fenomen planetar și, implicit, dovada certă a căutărilor genetice ale zeilor creatori pe întreaga noastră planetă.

Chestiunea este chiar foarte logică!

Dacă stăm să ne gândim un pic, omul are 1-2 metri, cu o medie de 1,5 metri, ei au 5-7 metri, cu o medie de 6 metri, iar giganții, care erau hibrizi între oameni și zei, aveau în medie $(1,5 + 6) / 2 = 3,75$ metri, cu o variație reală între 3,5 și 4 metri!

Frumusețea acestor date este că ne dezvăluie și unele aspecte ascunse.

În practica aviatică militară, accelerația gravitațională a planetei noastre, care este în medie de $9,81 \text{ m/s}^2$, este notată cu G. Avioanele de vânătoare de ultimă generație sunt proiectate să reziste și la 7G și, teoretic, putem construi oricând un avion care să reziste la oricât de mulți G. Dar, practic, un asemenea avion nu ne-ar fi de nici un folos, deoarece omul nu poate rezista la foarte mulți G.

Pilotul uman nu poate rămâne conștient decât până la maxim 3G. Dincolo de această limită, către 4G, datorită aportului foarte redus de sânge care mai poate ajunge la creier, pilotul își pierde cunoștința și leșină. Dincolo de 4G, pilotul poate muri, deoarece sângele se poate opri, inima poate ceda datorită presiunii mult prea mari, iar respirația nu mai poate fi asigurată. Practic, pilotul moare prin hemoragie generalizată, distrugerea ireversibilă a creierului și sufocare.

Dacă omul a fost creat după chipul și asemănarea zeilor creatori, atunci și ei au limite de G, dar mult mai înalte. Un înger poate suporta lejer și 12G, iar cunoștința o va pierde la 16G. Tehnologia lui Yahveh include nave care pot suporta și 28G! Cu alte cuvinte, Yahveh deține tehnologia (și personalul aferent acesteia) care permite viteze foarte apropiate de viteza luminii! Iar cine poate atinge și menține asemenea viteze în Univers, poate păcăli timpul și, implicit, moartea!

Un pigmeu are doar 1 metru înălțime, atinge maturitatea sexuală la 7-8 ani și are o speranță de viață de 38-39 de ani, cu un record de longevitate de 60 de ani.

Omul modern are 2 metri, atinge maturitatea sexuală la 14-16 ani și are o speranță de viață de 76-78 de ani, cu un record de longevitate de 120 de ani.

Giganții aveau 4 metri, atingeau maturitatea sexuală la 28-32 de ani și aveau o speranță de viață de 152-156 de ani, cu recordul de longevitate de 240 de ani!

Îngerii au 7 metri înălțime, ating maturitatea sexuală la 49-56 de ani și au o speranță de viață de 266-273 de ani, cu record de longevitate de 420 de ani.

Sunt simple analogii, foarte logice și de bun simț, dar mai este ceva foarte important: **pigmeul, omul și gigantul sunt toți trei captivi în spațiu-timp**, deoarece trăiesc sau au trăit pe această planetă un timp limitat, dar **în repaus relativ**.

Îngerii trăiesc în afara spațiu-timpului nostru, deoarece aleargă prin spațiu cu viteze apropiate de viteza luminii și poate mult peste această viteză. Corpurile lor, deși sunt materiale în lumea noastră, sunt imateriale în lumea lor. Nu pot sta pe Terra mai mult de câteva zile, deoarece îmbătrânesc, conform relativității lui Einstein. Din acest motiv, sunt nevoiți să vină periodic pe Terra câteva zile, să execute misiunile încredințate de Yahveh, apoi să plece iar în lumea lor. O zi la ei înseamnă pentru noi 1000 de ani, după cum ne spune David în psalmii lui (informația poate fi dedusă și în alte locuri din textul Biblic, dar în psalmi este dată în mod explicit!)

Prin urmare, îngerii pot atinge vârste reale, măsurate conform timpului terestru, absolut uluitoare: 420 de ani în timpul lor înseamnă 153.300 de zile (420×365), iar o zi din aceste zile înseamnă 1000 de ani la noi, deci 153.300.000 de ani tereștrii! Soarele nostru arde de 5 miliarde de ani, pentru noi. Pentru Yahveh, Soarele arde doar de 5.000.000 zile divine, adică aproape 13.700 de ani divini.

Isus a trăit pe Terra, după cum vom vedea, aproape 37 de ani. Dacă admitem ipoteza că Isus era de fapt chiar Yahveh, știți să-mi spuneți cam cât a lipsit Yahveh din lumea lui ca să trăiască 37 de ani la noi? Dacă 1000 de ani la noi înseamnă 1 zi la Dumnezeu, atunci înseamnă că 37 de ani la noi înseamnă $37 / 1000 = 0,037$ zile la Dumnezeu, adică $0,037 \times 24 = 0,888$ ore, adică $0,888 \times 60 = 53,28$ minute, sau ca să fim foarte exacti, aflăm și secunde: $(53,28-53) \times 60 = 17$ secunde...

Yahveh a lipsit din lumea lui 53 de minute și 17 secunde, sau aproape 1 oră!

Să admitem că, după ce s-a trezit dimineață, Yahveh a mâncat, apoi s-a pregătit cu cele necesare de drum, punând la cale detaliile călătoriei. Concret, îl va trimite pe îngerul Gabriel să facă toate aranjamentele necesare pe Terra.

Când totul a fost gata și îngerul Gabriel s-a întors, pe la ora 11 dimineața, Yahveh a decis: ***mă încarnez pe Terra, ca să știu și eu ce înseamnă să fii om muritor, că prea se plâng ei că este grea viața și prea plină de suferință! Le voi demonstra că nu există moarte! Că viața lor este doar o iluzie! Că numai viața pe care o vor duce aici, în lumea mea, contează cu adevărat! Și le voi arăta chiar eu cum vor putea ajunge în lumea mea, poate vor fi câțiva deștepți printre ei care se vor prinde cum se face și de ce trebuie să facă așa cum zic eu...***

Așadar, la ora 11 dimineața, Yahveh a plecat din lumea lui și s-a născut ca orice muritor pe Terra, undeva în Betleem, pe terenul pregătit de Gabriel, în anul 7 îen, în ziua de 4 decembrie, chiar la miezul nopții. Aceste date le vom explica mai încolo, când vom ajunge la viața lui Isus. Deocamdată va trebui să mă credeți pe cuvânt, iar la timpul potrivit vom face și demonstrația riguroasă a acestor date oferite acum.

După ce a trăit în detaliu o viață de om, printre oameni și numai pentru oameni, după ce timp de aproape 37 de ani a făcut numai minuni împotriva suferințelor umane și a morții, Yahveh va avea parte de tot ce este mai rău din partea poporului pe care, cu atâta trudă și dragoste, l-a creat și l-a crescut atâta amar de vreme.

În ziua de vineri, 7 aprilie, anul 30 en, imediat după miezul nopții, a început calvarul. Iuda, unul din apostolii săi, îl va da în mâna Templului. Toată noaptea va avea parte numai de umilințe și suferințe, dar și de un proces strâmb și absurd. Spre dimineață va fi predat de autoritățile evreiești direct în mâinile romanilor, care, preventiv, îl vor condamna la moarte prin crucificare prin sentința pronunțată de însuși Pilat, chiar la prânz. Sentința este pusă imediat în aplicare și, la ora 13, Isus este crucificat de către romani. Va muri destul de repede, după doar 2 ore, la ora 15.

Yahveh este trimis de oameni acasă, în lumea lui, iar ceasul din camera sa trebuie să fi arătat ora 13, 53 minute și 17 secunde (13:53:17). Nu are prea mult timp la dispoziție, pentru că corpul uman se răcește 1° Celsius la fiecare oră, deci va trebui să se întoarcă în maxim 38 de ore terestre, adică trebuie să revină cel mult în ziua de duminică, 9 aprilie, anul 30 en, la ora 5 dimineața.

Dar 1000 de ani tereștri înseamnă o zi divină. Un mileniu are 365.000 de zile sau 8.760.000 ore. Calculăm imediat că 38 de ore terestre înseamnă 0,00000433789 zile divine, sau 0,00010410936 ore divine, sau 0,0062465616 minute divine, sau 0,374793696 secunde divine! Prin urmare, Isus a murit 38 de ore terestre, dar în camera sa nici măcar o jumătate de secundă nu a trecut! Înainte ca ceasul său să arate ora 13:53:18, Isus s-a reîntors printre cei vii, pe Terra.

Pe Terra a mai trăit încă 40 de zile de la înviere.

Știm că 1000 de ani tereștri înseamnă 365.000 de zile terestre, care înseamnă doar 1 zi divină sau 24 de ore divine sau 1440 minute divine sau 86.400 secunde divine. Ne interesează cât înseamnă 40 de zile terestre în timp divin. Deoarece 365.000 de zile terestre înseamnă 86.400 secunde divine, atunci 40 de zile terestre sunt echivalente cu $40 \times 86.400 / 365.000 = 9,5$ secunde divine, adică aproape 10 secunde. După 40 de zile terestre, Yahveh se întoarce în camera sa, unde ceasul a arătat trecerea a doar 10 secunde, adică era ora 13:53:27... V-a plăcut filmul?

Acum cred că începeți să bănuți de ce Yahveh a impus Sabatul: ceva se întâmplă în camera lui Yahveh la fiecare 7 zile trecute la noi. Ne întoarcem la echivalența noastră și trebuie să precizăm că 1000 de ani nu înseamnă doar 365.000 de zile, deoarece în realitate anul actual, măsurat de astronomia modernă, are de fapt 365,242199 zile, deci 1000 de ani însumează 365.242,199 zile, sau 8.765.812,776 ore, sau 525.948.766,56 minute, sau 31.556.925.993,6 secunde. Pe de altă parte, 1 zi are 24 de ore, sau 1440 minute, sau 86.400 secunde.

Să transcriem acum adevărata lege a distorsiunilor temporale divine:

- **1.000 ani tereștri**
- **365.242 zile terestre**
- **8.765.813 ore terestre**
- **525.948.767 minute terestre**
- **31.556.925.994 secunde terestre**
- **1 zi divină**
- **24 ore divine**
- **1.440 minute divine**
- **86.400 secunde divine**

Se observă că 365.242 zile terestre sunt echivalente cu 86.400 secunde divine, deci ne interesează cât înseamnă doar 7 zile terestre calculate precis:

$$7 \times 86.400 / 365.242 = 1,65588842466 \text{ secunde divine}$$

iar dacă folosim calculul aproximativ:

$$7 \times 86.400 / 365.000 = 1,65698630136 \text{ secunde divine}$$

Observăm că la fiecare 7 zile trecute pe Terra, ceasul divin marchează un pic peste o secundă și jumătate divină. Dar ce-ar fi dacă ceasul divin ar marca doar o secundă și jumătate divină la fiecare 7 zile terestre? Ipoteza este credibilă, deoarece am văzut că Isus a lipsit de pe Terra 38 de ore terestre sau doar o jumătate de secundă divină, deci Yahveh trebuie să marcheze cu siguranță și jumătatea de secundă.

Ceasul lui Yahveh arată 23:59:59:0, apoi arată 23:59:59:1, după care trece la 00:00:00:0. Este un ceas care marchează și jumătatea de secundă în timpul divin, folosind ceea ce în informatică se numește **bit indicator** sau **flag**, care poate avea doar 2 stări: 0, dacă nu există jumătatea de secundă, și 1, dacă există jumătatea de secundă. Pentru un om obișnuit, secunda este o unitate de timp suficient de mică ca să poată fi indicată mental cu erori minime. Omul este probabil de 2 ori mai lent decât îngerii. Dacă îngerii pot marca și jumătatea de secundă mental, înseamnă că creierul unui înger poate procesa datele de două ori mai repede decât creierul uman.

Consecința acestui fapt este că îngerii au o percepție senzorială cu performanță dublă față de performanțele similare umane. De pildă, omul are nevoie de 24 de cadre pe secundă pentru a percepe iluzia continuității imaginii retiniene drept mișcare. Un înger procesează 48 de imagini pe secundă. Capacitatea de memorare a unui înger trebuie să fie dublă pentru a stoca memoria vizuală la 48 de cadre pe secundă. Auzul uman se descurcă până la 16.000 de herți, în timp ce îngerii aud excelent până pe la 32.000 de herți, lăsând în urmă și cele mai performante mamifere de pe Terra! De asemenea, îngerii au un spectru vizual dublu: pe lângă faptul că pot distinge de două ori mai multe nuanțe de culori chiar și decât cel mai bun pictor, îngerii pot vedea mult mai adânc, atât în spectrul infraroșu, cât și în cel ultraviolet.

Pentru simplificare, putem propune ca regulă pentru distorsiunile temporale trecerea a **3 jumătăți de secundă divină la fiecare 7 zile terestre**.

Ceasul lui Yahveh fie marchează jumătatea de secundă, folosind un bit indicator, conform modelului 23:59:59:1-00:00:00:0, fie minutul divin nu are 60 de secunde divine, ci 120, conform modelului 23:59:119-00:00:000, dar cu condiția ca secunda divină să fie jumătate din secunda terestră. Personal, tind să cred mai mult în al doilea model, deoarece pare mai practic și mai simplu decât primul.

Ca să încheiem subiectul referitor la distorsiunile temporale, să mai evidențiem ceva interesant: suntem în anul 2007 en și au trecut 1977 de ani de la dispariția lui Isus de pe Terra. Pentru Yahveh, au trecut aproape 2 zile (mai exact 1,977 zile divine) și, pentru el, amintirea celor întâmplate acum aproape 2000 de ani trebuie să fie foarte, foarte vie! Pentru el, răstignirea a avut loc nu ieri, ci alaltăieri, în timp ce pentru noi au trecut zeci de generații și aproape că nu mai avem nici o dovadă a celor întâmplate acum aproape 2000 de ani!

Consecința acestei observații este că Isus trebuie să aibă și acum urmele răstignirii: în doar 2 zile de spitalizare divină nu aveau cum să se vindece decât foarte, foarte puțin! Așadar, orice apariție miraculoasă a lui Isus se poate autentifica după prezența acestor răni de la răstignire. Ele trebuie să fie acolo, încă foarte, foarte vii, și foarte, foarte dureroase. Și poate cel mai dureros lucru al experienței avute de Isus printre noi, oamenii, nu a fost atât suferințele și atrocitățile produse de romani (partea fizică a patimilor), cât mai ales umilințele și jignirile aduse de evrei lui Isus (partea sufletească a patimilor): propriul lui popor l-a scuipat, l-a bătut, l-a batjocorit, l-a umilit, l-a jignit și i-a mutilat sufletul, predându-l apoi ca pe un gunoi în mâinile romanilor. Însă cel mai tare trebuie să fi durut necredința poporului evreu: acolo, cu el de față, evreii au avut tupeul să-i spună **că el nu este Domnul Dumnezeu lor!**

Înainte de a reveni la actorii de pe scena politică a vremii, aș dori să mai lămuresc un aspect. Singurul motiv pentru care o civilizație și-ar părăsi propriul sistem planetar pentru a se refugia în altă parte este explozia stelei sau **supernova**. Acest lucru s-a întâmplat cu siguranță și cu steaua albă a lui Yahveh. Existând semne clare că va urma o supernovă, Yahveh și îngerii săi au proiectat și construit Luna, ca să poată supraviețui în spațiu. Ca să scapi de o supernovă, trebuie să pleci cât mai departe de ea, la cel puțin 1 milion de ani lumină, altfel radiațiile supernovei te vor ucide cu siguranță. În jurul Terrei n-a avut loc nici o supernovă până acum, deoarece, dacă ar fi avut loc, am fi fost toți morți.

Singura galaxie în care putea avea loc o supernovă este galaxia Andromeda, care este cea mai apropiată galaxie de Calea Lactee. Andromeda este la doar 2 milioane de ani lumină de noi și, lucrul cel mai important, vine spre noi! Cele 2 galaxii se vor ciocni violent într-un viitor foarte, foarte îndepărtat. Dacă acolo a avut loc o supernovă, lumina de la ea va ajunge la noi peste 2 milioane de ani, iar când va ajunge, va fi totuși suficient de estompată ca să fie inofensivă.

Cercetările făcute de NASA asupra acestei coliziuni de proporții cosmice arată, fără echivoc, că galaxia noastră va supraviețui impactului, incluzând în final toată Andromeda. Simulările făcute pe computerele NASA au arătat că cele 2 galaxii se vor întrepătrunde de aproximativ 7 ori, într-un dans cosmic al morții. Calea Lactee este însă mult mai mare și mai bine organizată decât Andromeda, ceea ce îi va permite să obțină hegemonia asupra a 70% din stelele Andromedei, în timp ce pierderile sale vor fi de cel mult 10% din stelele actuale.

Acum să ne întoarcem la scena politică a perioadei judecătorilor din 1485-1145 îen și să ne ocupăm în detaliu de filistenii. Pe ei i-am lăsat intenționat la urmă, pentru că filistenii au avut cel mai mare impact asupra evreilor.

Mai întâi să remarcăm că nici măcar hitiții nu au reușit să-i cucerească pe filistenii. Ca să ajungă în Egipt, hitiții au fost nevoiți să aleagă calea ocolitoare. Ca și hitiții, filistenii erau tot o populație cu origini indo-europene, foarte înrudiți sau chiar derivați din grecii primordialii. Filistenii erau excelenți navigatori și comercianți iscusiți, iar toate orașele lor se aflau pe litoralul Mării Mediterane, în zona Palestinei.

Reamintim că, în Palestina acelor timpuri, localnicii nu erau organizați la nivel statal, deoarece orașul-stat era cea mai eficientă structură de organizare socială și economică într-o zonă unde comerțul făcea legea, nu agricultura.

Filistenii erau net superiori evreilor. În toate localitățile filistene, standardele de viață se situau la un nivel de neimaginat pentru evreii nomazi. În Biblie veți găsi numai vorbe urâte despre filistenii, considerați a fi murdari și necivilizați. Dar realitatea din teren este cu totul alta. Ruinele orașelor filistene au dezvăluit o lume superbă, mai ales capitala filistenilor, Ekron, fiind de-a dreptul splendidă.

Niște oameni murdari și sălbatici nu aveau nevoie de asemenea standarde de viață! Adevărul este că evreii îi pizmuiau pe filistenii: una este să umbli cu cortul de colo-colo și alta este să trudești la standarde de viață deosebit de înalte. Evreilor le plăcea stilul de viață filistean, dar nu erau dispuși să și muncească pentru el.

Datorită activităților maritime, filistenii au creat orașe puternice, dar niciodată nu au fost tentați să creeze și un stat. Filistenii prețuiau foarte mult eficiența, iar crearea unui stat era un lux pentru filistenii. Era mult mai rentabil să creezi 4-5 orașe puternice: dacă unul cădea, rămâneau celelalte 4, dar în cazul unui stat, dacă acesta cădea, nimic nu l-ar mai fi putut redresa.

Ca o regulă generală pentru istoria umană, să țineți minte că tot ceea ce se bazează pe comerț va genera doar orașe puternice și autonomie locală, în timp ce agricultura va genera mereu structuri teritoriale de tip statal, cu centralizare foarte accentuată. Datorită dezvoltării inegale și în salturi, cele două modalități de organizare umană vor avea nevoie unele de altele: orice agricultură foarte dezvoltată va apela la comerț pentru a exporta, deoarece consumul intern nu poate acoperi decât o mică parte din producție, iar pe de altă parte, comercianții nu se pricep deloc la agricultură, însă au nevoie de ea pentru a se putea hrăni. Comerțul se bazează mai ales pe industrie, care este derivată din agricultură. Industria și agricultura stau la baza unei armate performante: industria aduce armele necesare, iar agricultura hrănește militarii. În schimb, militarii asigură pacea, dând posibilitatea societății să se dezvolte nestingherită. De aici și logica filistenilor: orașul-stat este cel mai eficient, deoarece consumă puține resurse și oferă beneficii mult mai mari.

Filistenii aveau un secret deosebit: **metalurgia**. Armele filistene erau foarte rezistente și deosebit de tăioase. Se pare că, pentru filistenii, metalurgia nu avea secrete. Erau singurii care aveau arme din fier, de foarte bună calitate de altfel, iar armatele inamice au avut ocazii nenumărate să simtă pe pielea lor performanțele atinse de metalurgia filisteană.

Evreii erau prinși undeva la mijloc între comerț și agricultură. Deoarece în Mesopotamia începuse deja formarea unor state foarte puternice, evreii erau conștienți că trebuie să formeze neapărat un stat al lor dacă vor să supraviețuiască în zonă. Dar, pentru a putea forma un stat, ai nevoie de două lucruri: teren și armată. Problema terenului părea că se va putea rezolva până la urmă. Conform strategiei abordate de evrei, era doar o chestiune de timp până când ar fi controlat toate terenurile din zonă cu acte în regulă! Problema dureroasă era alta: ***după ce vom obține aceste terenuri, cum vom reuși să le păstrăm?!*** Era necesară o armată puternică, iar pentru asta evreii aveau imperioasă nevoie de armele filistene.

Fiind deplin conștienți de superioritatea filistenilor, evreii au evitat o abordare directă a acestora. Orice conflict armat cu filistenii ar fi fost o catastrofă, deoarece ar fi atras atenția babilonienilor sau, mai rău, a asirienilor, care erau recunoscuți pentru ferocitatea lor. Evreii au preluat treptat controlul asupra teritoriilor promise de Yahveh, reușind să se interpună discret între filistenii și babilonienii, pe toate rutele comerciale dintre aceștia. Între 1390 și 1364 îen, Babilonul va cucerii Asiria, dar abia între 1112 și 1074 îen Asiria va începe să domine Babilonul, exact când evreii atinseseră apogeul lor în perioada celor 120 de ani ai ***Regatului*** (1145-1025 îen).

Deoarece evreii înconjuraseră teritoriile filistene, îi forțau practic pe filistenii să facă comerț cu evreii, care cumpărau de la filistenii și vindeau la babilonienii. Era o afacere foarte profitabilă, din care evreii vor ieși câștigați sub două aspecte: aveau acces la armele filistenilor și la resursele babilonienilor, fără ai supăra cu ceva pe cruzii asirieni, care pentru o lungă perioadă nu au reacționat.

Cu timpul, evreii au reușit să-i asimileze pe filistenii, mai ales către sfârșitul perioadei judecătorilor. În afară de metalurgie, evreii au mai preluat și altceva de la filistenii: tehnologia de construcție a Templului.

Pe toată perioada judecătorilor, evreii au resimțit lipsa unui centralism religios axat în jurul unei instituții religioase adevărate. Tabernaclul era foarte bun pentru o populație nomadă, dar evreii deveniseră între timp sedentari și modul de viață nomad începuse să fie perimat. La nici 500 de ani după ce fusese elaborată, Tora lui Moise era deja depășită de situația concretă din teren.

În anul 1150 îen, filistenii au construit într-o localitate retrasă, la Tell Quasile, aflată la nord de actualul Tel Aviv, un Templu micuț, dar deosebit de cochec, iar ruinele s-au păstrat foarte bine până astăzi (au fost descoperite în anul 1980).

Filistenii erau adepții eficienței și în această privință. Decât să construiască un singur Templu central și mare, dar ușor de distrus, mai bine construiau mai multe Temple locale și mici, dar absolut identice, în fiecare oraș de-al lor. Evreii vor avea surpriza să constate că, dacă nu vor cuceri toate localitățile filistene, religia filisteană va supraviețui în orașele necucerite. De pildă, celebrul judecător Samson, cel cu părul lung și mare iubitor de femei, va distruge un astfel de Templu filistean în Gaza, crezând că acolo este centrul religios al filistenilor. În realitate, Templul distrus de Samson în Gaza era doar unul dintre multele temple similare ale filistenilor.

În cazul Templului filistean din Tell Quasile, se observă existența unor etape de dezvoltare. Templul inițial, construit în anul 1150 îen, va fi modernizat în anul 1100 îen, ca apoi să fie mult extins și puternic consolidat în anul 1050 îen.

În timpul conflictelor cu filistenii, atât în perioada judecătorilor, înainte de anul 1145 îen, cât mai ales în timpul regatului evreu, instaurat după acest an, evreii vor avea ocazia să distrugă multe astfel de temple filistene, aflând care este structura lor și cum au putut fi construite. Templele filistene vor inspira foarte mult evreii în proiectarea și construcția primului lor Templu din timpul regatului, fiind de fapt o combinație a templului filistean cu tabernaclul evreiesc.

Perioada tranziției: de la Judecători la Regalitate (1200-1145 îen)

După cum am arătat până acum, către anul 1.200 îen, filistenii au invadat întregul țărm mediteranean, atât în Egipt, cât și în Canaan.

Sub conducerea lui Ramses-2, Egiptul a reușit să reziste invaziei filistene din Delta Nilului: egiptenii au dat bătălii grele cu „oamenii mării” și au respins atacul.

Dar Canaanul nu a reușit o performanță similară. Nefiind o structură centralizată cum era Egiptul, Canaanul a pierdut câteva orașe, aflate toate pe țărmul Mediteranei, împreună cu terenul aferent acestora, situat în lungul litoralului. În acest fel apărea pe harta lumii o nouă entitate, „*țara filistenilor*”, numită în limba greacă **Palestina**.

Reamintesc că filistenii nu au fost niciodată tentați să constituie un stat, din motive de eficiență. Palestina nu era un stat, ci o alianță de cetăți filistene autonome. Filistenii erau, după cum deja știți, o populație de tip indo-european, provenită cu siguranță din spațiul elen. Excelenți navigatori și comercianți iscusiți, dar și foarte buni luptători, ajutați de arme redutabile ca rezultat direct și firesc al unei metalurgii de excepție, filistenii nu aveau nevoie de un stat, pentru că nu erau agricultori.

Pentru ei, un stat era mult prea costisitor, deoarece Palestina este un teritoriu foarte greu de apărat. Având doar câteva cetăți complet autonome, filistenii nu aveau nimic de apărat și, la nevoie, se puteau retrage foarte repede pe mare, deoarece dispuneau de o flotă formidabilă, capabilă să preia majoritatea populației. Un oraș distrus și pierdut putea fi oricând recucerit și reconstruit, dar un stat distrus nu mai putea fi niciodată redresat.

Filistenii erau interesați de teritoriile din nord pentru importanța lor comercială: dacă erau libere, prin aceste teritorii se putea tranzita nestingherit către est. Practic, prin teritoriile din nord (Samaria, Galileea și Perea), rutele comerciale ajungeau în Asiria și în Babilon, aducând un profit imens, pentru că tranzitul nu era impozitat.

Deja rutele din sud, care treceau prin Iudeea și Idumeea, nu mai aveau mare importanță din mai multe motive. În primul rând, evreii stăpâneau aceste teritorii sudice și începuseră să introducă treptat impozite pentru tranzit, pentru a se consolida economic în vederea formării unui stat propriu. În al doilea rând, clientela aferentă rutelor sudice nu avea o forță economică interesantă pentru filistenii: dacă vă mai amintiți, triburile arabe existau, dar nu funcționau decât la cote foarte modeste. În al treilea rând, cel mai mare client al rutelor sudice dispunea de alternative comerciale: se putea ajunge în Egipt mult mai simplu pe mare, decât pe uscat, deoarece puteau fi evitate astfel jafurile asupra caravanelor, puse la cale permanent de triburile arabe.

În esență, importanța nordului a crescut în detrimentul sudului. Acest fapt a produs treptat slăbirea semnificativă a cetăților cananite, ducând la fărâmițarea și mai accentuată a întregului Canaan. De acest vid de putere au profitat evreii, care au integrat încet, dar sigur, întregul Canaan în Iudeea.

Reușita din sud le-a dat aripi evreilor și pentru nord. Nu era posibil un stat evreiesc fără Samaria și Galileea, deoarece un stat nu poate exista dacă nu este susținut de o agricultură. Cum Iudeea nu avea terenuri fertile, singura speranță a evreilor era Galileea.

În acest moment, nordul era disputat de două puteri în ascensiune: filistenii, care aveau nevoie de un nord liber pentru comerț și tranzit către est, și evreii, care aveau nevoie de un nord încorporat statului lor, atât pentru agricultură, cât și pentru a susține industria din sud. Aici este originea conflictului din ce în ce mai violent dintre filistenii și evrei. Acest conflict va marca istoria poporului evreu atât în perioada judecătorilor, cât mai ales în perioada regalității, după cum vom vedea.

Este momentul să discutăm acum despre o chestiune foarte spinoasă din problematica evreiască, pentru că acest aspect va fi o problemă foarte disputată în vremea lui Isus. Este vorba despre permanenta secesiune dintre nord și sud.

În sud, Iudeea erau un teritoriu lipsit de terenuri fertile, ceea ce făcea agricultura prea puțin productivă pentru a fi practică adecvat. Nu spun că nu exista agricultură în sud, spun doar că agricultura sudică era foarte modestă și cu totul izolată. Iudeea era cunoscută mai mult pentru industria sa, mai ales că Idumeea, teritoriul cel mai sudic, îi permitea să exporte prin comerț în Egipt. De fapt, industria din Iudeea era susținută de un triplu comerț: spre sud, către Egipt, prin Idumeea, apoi spre est, către Babilon, prin Perea, și în fine spre nord, către Europa, prin Samaria.

Prin urmare, Iudeea avea un rol central pentru Samaria, Perea și Idumeea. Aceste teritorii erau intermediari foarte valoroși pentru Iudeea, deoarece o fereau de contactul direct cu păgânismul și îi permiteau să fie centrul incontestabil al întregului iudaism. Iudeea a fost permanent mai evoluată decât celelalte teritorii evreiești tocmai pentru că aceste teritorii au intermediat contactul cu lumea păgână.

Samaria, Perea și Idumeea s-au contaminat iremediabil cu păgânism, deoarece ele intrau în contact direct cu populații păgâne. Evreii erau înconjurați numai de populații politeiste, ei fiind singurii monoteiști din zonă. Pentru evrei, cine nu era iudaic, era păgân. Ba chiar s-a mers până acolo încât evreii să considere și persoanele de contact cu păgânii drept păgâni! Iudeea a uitat treptat de unde a plecat și a început să se considere superioară celorlalte teritorii evreiești. În fond, Samaria, Perea și Idumeea fuseseră sacrificate păgânismului cu bună știință, tocmai pentru ca Iudeea să fie protejată și să o ducă bine.

Iudeea a căutat permanent să domine Samaria, Perea și Idumeea. Aceste teritorii nu trebuiau să uite că Iudeea a fost cea care le-a creat. Iudeea inocula permanent în Samaria, Perea și Idumeea, ideea că ele sunt inferioare și impure, că nu se pot compara niciodată cu Iudeea cea pură și superioară.

Dar cea mai mare bazaconie a propagandei Iudeei era ideea vasalității eterne: Iudeea a creat Samaria, Perea, Idumeea, deci cele 3 teritorii au o obligație morală permanentă față de Iudeea, în semn de profundă recunoștință pentru efortul depus de Iudeea pentru constituirea lor. Acest lucru însemna, practic, două aspecte: în primul rând, evreii din Iudeea sunt superiori celorlalți evrei din motive lesne de înțeles, iar în al doilea rând, cele trei teritorii evreiești trebuie să muncească pe brânci pentru Iudeea dacă vor să primească doza zilnică de iudaism pur... Iudeea uita cu nerușinare că ea este pură și superioară tocmai pentru că Samaria, Perea și Idumeea s-au sacrificat pentru ea, acceptând să fie contaminate în diverse grade cu păgânism.

Distanța dintre cele două tabere se va mări treptat, ajungând în vremea lui Isus la cote de neimaginat. Când vom ajunge la epoca lui Isus, ne vom întâlni cu problema samaritenilor, cu lipsa de credință a evreilor din Perea sub Ioan Botezătorul și cu regele păgân al evreilor, Irod cel Mare, care era un idumeu înțesat de elenism păgân. Toate aceste aspecte deosebit de sensibile își au originea aici. Le-am evidențiat acum pentru ca mai târziu, când vom ajunge la epoca lui Isus, să putem înțelege perfect care erau originea și esența acestor chestiuni spinoase.

Dintre toate teritoriile evreiești, Samaria era cea mai importantă în această etapă. Iudeea urmărea consolidarea puterii sale în toate cele 3 teritorii vasale, dar Samaria constituia un interes aparte, datorită filistenilor. Dacă vă uitați pe hartă (am pus la dispoziția cititorului o hartă la sfârșitul acestei lucrări), veți înțelege imediat ce vreau să spun: dacă Iudeea stăpânea Samaria, evreii tăiau legătura filistenilor cu fenicienii și scoteau Galileea din aria de putere a filistenilor, ceea ce permitea evreilor să creeze un stat al lor, iar izolarea filistenilor îi obliga pe aceștia să facă comerț doar cu evreii!!!

Cu alte cuvinte, stăpânirea Samariei ar fi adus beneficii uriașe evreilor sub toate aspectele. Galileea era un teritoriu promis de Yahveh celor două triburi care încă nu aveau un pământ al lor, anume Zabulon și Neftali. Dacă toate triburile lui Israel ar fi avut pământurile promise, se putea trece la centralizarea puterii lor prin constituirea statului evreiesc. Dar Galileea nu era nici măcar 1% evreiască: teritoriul trebuia colonizat sever, așa cum nu mai fusese nici un alt teritoriu promis. În absența unui control riguros asupra Samariei, colonizarea Galileei era imposibilă.

În altă ordine de idei, statul evreiesc avea nevoie stringentă nu numai de o agricultură performantă, așa cum oferea Galileea cu prisosință, ci și de o armată puternică, capabilă să asigure viitoarele frontiere. O armată nu este puternică decât dacă dispune de cele mai bune arme, iar cele mai bune arme erau la filistenii...

Aceasta este așadar adevărata motivație a războiului evreilor contra filistenilor. Textul biblic ne lasă să credem că evreii aveau ceva cu filistenii din motive morale și religioase. Biblia ne prezintă filistenii ca pe cei mai josnici oameni, lipsiți de orice urmă de civilizație, fără morală, cu o religie infectă. În realitate, așa cum arată foarte elocvent cercetările arheologice din teren, filistenii dețineau cel mai înalt standard de civilizație din zonă, orașele lor fiind de-a dreptul splendide, iar religia filisteană era înfierată doar din simplul motiv că era o religie păgână. De fapt, ca să fim exacti, păgânismul populațiilor înconjurătoare va fi pentru evrei un permanent pretext de război până la exterminare: evreii îi doreau morți pe toți păgânii, oricare ar fi fost ei.

În perioada judecătorilor, lupta evreilor cu filistenii a fost o prioritate acerbă. Evreii au reușit, cu eforturi colosale, să se consolideze în Samaria, deși filistenii au deținut permanent supremația militară. Conform politicii lor, despre care am mai vorbit, filistenii nu doreau stăpânirea concretă în nord, ci doar o cale liberă de acces către est, din rațiuni strict comerciale. Evreii au avut un oarecare succes militar în Samaria, dar nu pentru că erau ei grozavi, ci pentru că filistenii nu doreau să apere cu orice preț Samaria. În schimb, pe măsură ce evreii au înaintat spre Palestina, filistenii au început să își arate adevărata forță militară, evreii înregistrând permanent eșecuri foarte usturătoare, indiferent cine se afla la conducerea lor.

După cucerirea norocoasă a Samariei de către evrei, filistenii s-au organizat exemplar împotriva atacatorilor evrei și Palestina și-a menținut independența, acceptând treptat să facă comerț cu evreii, dar doar prin intermediul samaritenilor. Evreii au putut coloniza în liniște Galileea, conform planului lor, profitând de vidul politic din zonă: fenicienii din nord erau pasivi, iar hitiții, asirienii și babilonienii erau preocupați deocamdată cu luptele pentru supremație între ei.

Sub aspect religios, evreii erau înconjurați de populații păgâne. Păgânismul local avea două dimensiuni: exista un păgânism de tip indo-european, mai structurat, mai simplu, mai elevat (aici îi putem include pe filistenii și hitiții), dar exista și un păgânism de tip semitic, mai complicat, mai divers și, în foarte multe privințe, mai primitiv decât iudaismul (aici îi includem pe asirieni și babilonieni). Cu fiecare tip de păgânism trebuia luptat cu metodologii diferite.

Din punct de vedere strict structural, iudaismul era mai eficient împotriva păgânismului indo-european, deoarece structurile celor două religii sunt foarte diferite. Dar trebuie să recunoaștem că acest păgânism indo-european era foarte elevat prin simplitate și foarte seducător prin gradul de civilizație oferit.

Din punct de vedere strict funcțional, iudaismul era foarte vulnerabil la păgânismul de tip semitic, deoarece iudaismul avea origini puternice în acest păgânism și atracția dintre cele două religii era foarte puternică.

Pentru iudaism, reîntoarcerea la păgânismul semitic ar fi fost un imens pas înapoi, o involuție catastrofală, cu efecte devastatoare.

Pentru același iudaism, tendința spre păgânismul indo-european ar fi fost o evoluție spectaculoasă prin ridicarea standardului de civilizație.

Cu fiecare din aceste păgânisme, iudaismul se va confrunta, cu rezultate inegale. După cum vom mai avea ocazia să vedem, și creștinismul se va confrunta cu probleme similare la formarea sa, o mie de ani mai târziu, dar într-un context cu totul diferit și cu rezultate total diferite.

Evreii aveau o divinitate unică, pe Yahveh, *divinitatea pentru orice*, în timp ce păgânii dispuneau de un panteon foarte bogat de divinități, pentru fiecare aspect din viața de zi cu zi. Dacă iudaismul era monoteist, păgânismul era politeist. În iudaism, bărbatul și industria erau valorile fundamentale, în timp ce pentru păgânism aceste valori erau total opuse: femeia și agricultura.

Filistenii aveau o religie de tip indo-european, în care divinitatea centrală se numea Dagon, o entitate cu aspect amfibiu: cap, trunchi și mâini de om, iar restul corpului era o jumătate de pește, amintind foarte mult de experimentele zeilor creatori care au supraviețuit în ocean până în zilele noastre! Conform legendelor, acest Dagon este tatăl lui Baal, o divinitate adoptată de păgânismul semitic târziu, având rolul de zeu suprem, însoțit de zeița supremă, Astarteea. Despre cuplul Baal - Astarteea vom avea însă ocazia să discutăm pe larg în perioada babiloniană.

Religia filisteană era complet descentralizată, dar era uniformă în teritoriu. La filistenii nu exista un templu mare și central, ci doar mai multe temple mici și locale, toate fiind însă identice ca structură și panteon, fără excepție.

În perioada judecătorilor, evreii au avut ocazia să distrugă câteva astfel de temple ale filistenilor. De pildă, se știe că celebrul judecător Samson și-a pierdut viața în timpul distrugerii unui templu filistean, fiind prins sub dărâmături. În teritoriile samaritene, filistenii au pierdut multe temple, toate fiind demolate. Cu această ocazie, evreii au putut studia structura acestora, aflând modul cum au fost construite.

Cel mai probabil, templele filistene distruse de evrei erau de mici dimensiuni. În Palestina, filistenii au îmbunătățit continuu templele lor: la Tell Quasile templul local a suferit extinderi treptate la fiecare 50 de ani (1150-1100-1050 îen), chiar în perioada regatului evreiesc! Acest lucru indică faptul că nici un moment evreii nu au fost o piedică serioasă pentru filistenii, nici măcar când evreii erau în culmea puterii lor!

Ideea centrală a păgânismului, indiferent de tipul său, este echivalența existentă între cuplurile cer-pământ și bărbat-femeie. După cum cerul trimite ploaia asupra pământului, tot așa și bărbatul își trimite sperma asupra femeii. Această echivalență permitea oamenilor să poată controla producerea ploilor în perioadele secetoase.

Orice populație agricolă își va dori în permanență, cu deosebită ardoare, ca terenurile pe care le deține să fie fertile. Pentru a fi fertil, un teren are nevoie de apă. Dacă există apă, terenul va fi fertil și producția va fi îndestulătoare pentru toți. Dar, dacă nu există apă, terenul nu va putea da roade îndestulătoare și foametea va face ravagii în rândul populației respective.

Dacă zeul Cer nu mai trimite ploaia sa asupra zeiței Pământ, înseamnă că cei doi zei sunt certați și trebuie îmbunați cât mai repede. În acest scop, e necesar ca un bărbat și o femeie să reamintească celor doi zei ce au de făcut ca să se împace: să facă dragoste imediat, ca ploaia să vină din cer pe pământ și oamenii să nu mai moară de foame pe capete, aducând bucurie tuturor oamenilor.

Noi suntem obișnuiți să privim această problemă din perspectivă creștină și, bineînțeles, o asemenea comportare este inacceptabilă. Dar să nu uităm că la acea vreme creștinismul încă nici nu se născuse, iar oamenii credeau din tot sufletul lor că această credință este cea mai adevărată și cea mai corectă. Trebuie să judecăm oamenii raportându-ne strict la contextul istoric în care au trăit ei, și nu la creștinism.

În acest scop, oamenii acelor timpuri au pus la punct un ritual sacru, prin care un bărbat anume ales și o femeie anume aleasă făceau dragoste dezinteresat, nu pentru propria lor plăcere, ci pentru binele tuturor oamenilor, pentru ca ploaia să vină iar pe pământ și foametea să dispară.

În situațiile cele mai severe, ritualul sacru se desfășura public, între Marele Preot și Marea Preoteasă. Dacă seceta nu era chiar foarte severă, dar era îndelungată, ritualul sacru avea loc între un preot și o preoteasă, în loc ferit. Bărbatul trebuia să fie membru deplin al tagmei preotești, iar femeia trebuia să fie fecioară, de preferință foarte tânără, chiar copilă, tocmai pentru a reduce cât mai mult posibil riscul unei sarcini nedorite. Totuși, nu de puține ori, inevitabilul se producea în ciuda acestor precauții, copila rămânând însărcinată în urma ritualului sacru. Copii apăruiți datorită ritualului sacru, mai ales dacă erau băieți, erau considerați regi prin naștere și despre ei se spunea doar că erau copiii zeilor, fără părinți pământenii.

În realitate, ritualul sacru era practicat și de oamenii obișnuiți. Dacă țăranii aveau un teren și doreau să vină ploaia asupra lui, tot ce aveau de făcut era să lase un băiat și o fată să facă dragoste întâia oară chiar pe terenul respectiv. Și ploaia venea! În acest fel, sacrul și profanul se contopeau. Fie și pentru câteva clipe, cei doi tineri deveneau asemeni zeilor. Dar acest sacrificiu nu se putea face decât o dată în viață.

Mai trebuie spus că, în păgânism, femeia era sacră și bărbatul profan, deoarece femeia era cea care dăruia viața, deținând toate secretele creației. Din acest motiv, femeia era stăpâna familiei și a casei sale, bărbatul având puteri depline doar în afara familiei, în societate.

Comparativ cu iudaismul, păgânismul era infinit mai seducător. Evreii ajunși în Galileea, în nord, practicau agricultura. Bunăstarea lor depindea strict de fertilitatea pământului lor. Yahveh le dăruise pământul, dar nu le băga și merinde în traistă, deci trebuiau să trudească asiduu pentru câștigarea zilei de mâine. Munca câmpului era dusă numai de femei și, pentru aceste femei truditoare din zori și până-n seară, iudaismul nu avea cum să fie atrăgător, deoarece Yahveh disprețuia femeia.

Neregăsindu-se în acest iudaism exclusiv masculin, bărbatul fiind prețuit doar din considerente pur genetice, evreicele din Galileea au aderat imediat și necondiționat la păgânismul localnicilor. Era firesc ca evreicele să deprindă de la localnici nu numai tehnicile agricole, ci și practicile rituale asociate. Numai datorită evreicelor localnicii nu au opus rezistență la asimilare: în mod nedeclarat, ambele populații depindeau de fertilitatea pământurilor și trebuiau să împărtășească aceleași valori comune, pentru a putea coopera deplin.

În acest fel simplu, la populația evreiască din Galileea a apărut un fenomen deosebit, căruia iudaismul primordial nu i-a acordat atenția cuvenită, consecințele fiind devastatoare mai târziu. Femeile evreice au aderat la păgânism, iar bărbații evrei au păstrat iudaismul. Se crea o prăpastie vie între bărbat și femeie, o discrepanță care se va accentua cu trecerea timpului. Bărbatul avea foarte mult timp liber și putea îndeplini standardele impuse de iudaism, în timp ce femeia nu mai avea timp aproape deloc, fiind tot mai departe de aceste standarde iudaice.

Galileea va fi în permanență zona cea mai fierbinte a întregului iudaism, un adevărat motor pentru naționalismul evreiesc al epocii lui Isus, tocmai pentru că în Galileea bărbații aveau prea mult timp liber și puteau participa activ la tot felul de grupuri și mișcări. Despre aceste probleme vom mai discuta la timpul potrivit.

Am tot vorbit despre perioada judecătorilor, dar uite că nu am explicat deloc ce erau acești judecători. Am lăsat intenționat această problemă la final, pentru că este deosebit de complicată și necesită explicații complete. Judecătorul nu era, la evrei, ceea ce înțelegem noi astăzi prin termenul de judecător, ci tu totul altceva.

Încă din timpul lui Moise se simțise nevoia ca funcția politică și cea religioasă să fie separate. Către finalul vieții, Moise a păstrat doar prerogativele politice, cele religioase fiind transferate fratelui său Aaron. Cei doi frați, Moise și Aaron, aparțineau tribului lui Levi, care primise de la Yahveh atribuțiuni speciale legate de sacralitatea evreiască (chivotul și tabernaclul erau încredințate leviților). După constituirea nucleului central al viitorului stat evreu în Iudeea, sub comanda atentă a lui Iosua, trecerea de la viața nomadă la cea sedentară a produs mutații în societatea evreiască. După moartea lui Iosua, contextul foarte complicat în care erau nevoiți să se descurce evreii impunea prudență. Funcția politică începuse să pălească comparativ cu funcția religioasă, deoarece Iosua nu fusese atent la problemele religioase și acum iudaismul trebuia să le facă față în mod direct.

După declanșarea conflictului militar și religios cu filistenii, evreii au simțit brusc nevoia unificării celor două funcții în persoana unui singur om, care să rezolve problemele în funcție de necesitățile ivite. Uneori, problemele politice erau mai importante, alteori cele religioase. Această instabilitate contextuală a dus la instituirea unui nou tip de conducător la evrei: judecătorul.

Judecătorul avea deopotrivă atribuții politice și religioase, fiind și lider politic, și lider religios. Judecătorul este un Mesia primordial: Mesia este și rege și preot, în timp ce judecătorul era și lider și profet. Conceptul de judecător va sta la baza elaborării, către perioada lui Isus, a conceptului de Mesia, ca o nostalgie idealistă a perioadei regatului pierdut.

Deși teoretic un judecător trebuia să servească atât poporului evreu, cât și lui Dumnezeu, în practică nici un judecător nu a reușit această dublă performanță, una din cele două dimensiuni dominând-o pe cealaltă: sau a fost un lider strălucit și un profet mediocru, sau a fost un profet strălucit și un lider mediocru. De pildă, ultimul judecător al lui Israel a fost Samuel, un lider redus, dar un profet grandios.

Adevărul este că un judecător nu putea împăca și capra și varza. Concret, el avea doar două alternative: fie lua partea poporului, devenind mare lider, dar atrăgând mânia lui Yahveh, fie lua partea lui Yahveh, devenind mare profet, dar atrăgând mânia poporului... Judecătorul era, să recunoaștem, între ciocan și nicovală.

Acum să lămurim un ultim aspect: de ce evreii aveau nevoie de regalitate?

Adevărul este că evreii nu aveau nevoie de regalitate, dar contextul deosebit de complex în care evoluau aceștia le-a impus un asemenea pas.

Ultimul judecător, Samuel, fusese cel mai profetic judecător dintre toți judecătorii avuți de Israel. Relația sa de excepție avută cu Dumnezeu l-a depărtat de popor, deoarece Samuel a făcut mereu ce a dorit Dumnezeu, nu ce a vrut poporul. Antipatia generală astfel creată a dus la izolarea lui Samuel și, implicit, ideea de judecător s-a perimat. Evreii doreau și altceva. Și voința lor era importantă, nu doar voința zeului. Influențați puternic de popoarele vecine, care dezvoltaseră regate puternice, evreii doreau să facă și ei un regat al lor. În plus, deoarece filistenii nu aveau un regat al lor, ci doar o confederație de cetăți, evreii doreau să facă un regat tocmai pentru că filistenii nu aveau unul. Prin crearea regatului, evreii dovedeau că sunt o națiune puternică și, mai ales, că sunt mai presus de filistenii, pe care îi urau.

Dacă analizăm mai detaliat problema, observăm că evreii erau forțați să facă acest pas îndrăzneț: dacă nu reușeau să creeze un stat câtă vreme contextul internațional era deosebit de favorabil, mai târziu ar fi dispărut de pe harta istoriei. Regatele vecine cele mai puternice, Asiria și Babilonul, erau preocupate să se lupte între ele pentru hegemonie. Dacă nu creau regatul evreu cât mai repede, teritoriile evreiești ar fi ajuns foarte ușor sub aceste regate. Singura speranță de independență era doar un regat.

Silit de popor, Samuel îi aduce la cunoștință lui Yahveh dorința generală a poporului de a avea un rege, care să construiască un regat, după modelul regatelor vecine. Yahveh a fost de acord dintr-un singur motiv: această dorință unanimă a evreilor era dovada clară a constituirii conștiinței naționale evreiești, ceea ce nu putea decât să-l bucure. Dar era un pas care îl și supăra: evreii se revoltaseră împotriva lui și, pentru prima dată în istoria lor, au cerut ceva tocmai pentru a-l sfida. Toată viața lui, Samuel a impus evreilor voința divină și nu a îndeplinit niciodată doleanțele poporului. Acum poporul s-a revoltat și, pentru a se răzbuna, l-a silit pe profetul său să-i îndeplinească doleanțele, măcar de această dată. Era un act îngrijorător!

În plan strategic, ofensiva contra filistenilor ar fi fost urmată, în mod firesc, de un contraatac al acestora, pentru eliberarea rutelor comerciale pierdute. În absența unui regat cu armată regulată, evreii nu aveau nici o șansă în fața filistenilor.

În plan intern, era de dorit ca Samaria, Perea, Galileea și Idumea să nu se mai subordoneze Iudeei, ci toate aceste teritorii să se subordoneze unui rege, tocmai pentru ca diversele rivalități să se atenueze și chiar să dispară.

Prin urmare, constituirea regatului părea a fi, cel puțin la prima vedere, o idee foarte, foarte bună! Cât de bună a fost această idee, vom vedea însă imediat...

Etnogeneza evreiască în etapa a cincea: Regatul (1145-1025 îen)

Yahveh avea motive foarte puternice să respingă totuși regalitatea.

În primul rând, Yahveh se considera singurul conducător al poporului său, deoarece poporul evreu era creația sa. Desigur, pentru că nu putea fi permanent pe teren, Yahveh avea nevoie de un reprezentant ales special de el prin care să-și facă cunoscute cerințele și de la care să primească informații de primă mână despre situația reală a poporului și, mai ales, despre starea lui de spirit.

Acest reprezentant anume ales de Yahveh să intermedieze între el și popor se numea la evrei inițial profet, așa cum fusese Moise. De la Iosua încoace însă, de când contextul politic se schimbaseră radical, acțiunile militare transformaseră profeții în adevărați generali, unii dintre ei fiind adevărate genii militare, așa cum fusese Iosua.

În perioada judecătorilor, lupta permanentă a evreilor cu filistenii, precum și contaminarea severă a iudaismului cu păgânism a făcut necesară unificarea celor două funcții (cea politică și cea religioasă) într-o singură persoană, numită judecător. Dar cum nici un judecător nu a știut să echilibreze cele două funcții deținute simultan, devenise necesar ca cele două funcții să fie separate pentru totdeauna.

Din acest punct de vedere, ideea regalității era foarte bună, cu condiția ca instalarea regelui să fie urmată cât mai curând de instalarea unui mare preot. Evreii erau nevoiți să lupte pe două fronturi foarte diferite, fiecare din ele presupunând o metodologie proprie. Statul evreu și iudaismul trebuiau consolidate separat.

În al doilea rând, persoana de contact a lui Yahveh a fost mereu aleasă de acesta din rândul oamenilor obișnuiți. Pentru Yahveh, averea și statutul social al unei persoane sunt irelevante în alegerea sa. Yahveh alegea persoane obișnuite, aparent la întâmplare, dar aceste persoane alese erau întotdeauna în mijlocul poporului și îi puteau oferi acces direct lui Yahveh la poporul său, fără nici un fel de distorsiune.

Regalitatea nu mai permitea lui Yahveh să aleagă pe oricine din popor, ci îl forța să aleagă dintre copiii regelui. Practic, în loc să poată alege cel mai bun om din Israel, Yahveh era nevoit să aleagă cel mai mic rău dintre relele oferite de rege în funcție, deoarece era de așteptat ca niște copii de rege să fie slabi și incapabili.

Nu de puține ori în Israel nu se găsisese nici un bărbat atât de bun, încât Yahveh fusese nevoit să aleagă o femeie drept profet, în ciuda cunoscutei sale viziuni misogine. Cazul profetesei Debora merită amintit aici, dar nu a fost singurul caz de acest gen. Din această cauză, Yahveh avea tot dreptul să fie foarte îngrijorat. Instaurarea unei linii dinastice în Israel însemna să intervină ici și colo în această linie, pentru a se asigura că are pe cine să aleagă la nevoie.

În al treilea rând, există un conflict mare de interese într-o linie dinastică. Presupunând că se intervine genetic la fiecare generație și că regele ar avea în acest fel un singur băiat moștenitor, cu calități superioare tatălui său, este foarte greu să acceptăm ideea că regele va fi atât de cuminte încât să nu mai facă și alți moștenitori. În epocă, regele avea acest obicei regal să facă mai mulți copii, în jur de 10, cu o singură femeie, sau, și mai rău, să aibă mai multe soții și fiecare dintre ele să-i dăruiască moștenitori competitori la tron, cum se întâmpla de obicei.

Era un moment mult prea delicat pentru Israel ca să-și poată permite riscurile luptelor pentru tron: orice război civil, oricât de mic și de scurt ar fi fost el, ar fi avut în acest moment consecințe catastrofale!

În al patrulea rând, Yahveh știa foarte bine că ideea de regalitate nu are cum să apară în popor din partea oamenilor de rând, deoarece pentru oamenii de rând regele este încă o povară fiscală în plus. Evreul obișnuit știa prea bine ce înseamnă regalitatea de la popoarele aflate în vecinătate: dincolo de aspectul glorios și splendid al regalității se ascunde truda asiduă și disprețuită a majorității poporului.

Simpla apariție a ideii de regalitate la evrei îi indica lui Yahveh apariția unei clase sociale înstărite, care nu putea reprezenta mai mult de 10% din populație, cu o susținere de maxim un sfert sau o treime din întreaga populație evreiască. În aceste condiții, era firesc ca Samuel să respingă imediat și total ideea regalității, deoarece ea nu putea veni de la popor, ci doar de la o minoritate a sa. La cererea expresă a lui Yahveh, Samuel va accepta să caute un rege, dar nu din convingere, ci din iubire de Dumnezeu: dacă îl iubești pe Dumnezeu, trebuie să și faci ce îți spune el... Yahveh a considerat că lipsa regatului este cu mult mai nocivă decât prezența regalității la evrei.

De o mare importanță în luarea acestei decizii capitale a fost o întâmplare deosebit de rușinoasă pentru evrei, care în final s-a încheiat cu bine. Dacă vă mai amintiți, cele cinci cetăți filistene din Palestina (Așdod, Așkelon, Ekron, Gat, Gaza) erau în permanent război cu evreii. În timpul bătăliei de la Afec, filistenii reușesc să captureze chivotul, pe care îl vor duce cu mare fast în templul lui Dagon din Așdod, unde îl vor pune chiar la picioarele idolului lor. În timpul nopții însă, chivotul a reacționat violent și a dărâmat statuia lui Dagon, răspândind groaza în rândul filistenilor. După 7 luni de nenorociri cumplite, filistenii ajung la concluzia că chivotul este cauza problemelor și, neavând cum să-l distrugă, l-au trimis înapoi, spre imensa bucurie a evreilor.

Capturarea chivotului a fost o mare prostie din partea filistenilor, deoarece transportarea chivotului pe teritoriul Palestinei și depunerea sa în cetatea lor cea mai puternică (Așdod) a permis lui Yahveh și îngerilor săi să aibă o imagine deosebit de detaliată a civilizației filistene, fapt care va fi foarte important în timpul lui David.

Samuel, ultimul judecător al Israelului, a fost forțat de aristocrația evreiască să-l aleagă ca rege pe Saul, un om înstărit din tribul lui Beniamin. Se întâmpla asta în anul 1145 îen, când este începutul celei mai frumoase perioade din istoria poporului evreu. Cei 120 de ani cât a durat Regatul sunt considerați drept epoca romantică a evreilor, când aceștia au reușit să atingă cel mai avansat stadiu din istoria lor.

Este, cu siguranță, o perioadă nu numai deosebit de frumoasă, ci și una extrem de complicată, fiind originea celor mai crunte probleme din istoria evreiască.

Fiind susținut de aristocrație, Saul s-a impus foarte greu ca rege, deoarece regalitatea nu prea era iubită de majoritatea evreilor. Regalitatea era echivalentă cu asuprirea cruntă, deoarece era încă vie amintirea perioadei egiptene. În plus, din nefericire pentru el, Saul era un rege ales: nu se născuse rege, dar nici nu făcuse ceva deosebit pentru a merita tronul. Și nici un regat adevărat nu avea.

Aristocrația evreiască, aflată la începuturile sale, simpatiza foarte mult cu luxul în care trăiau filistenii. Prin alegerea lui Saul, filistenii căutau să întrerupă o perioadă lupta cu evreii, pentru a câștiga un pic de timp. Foarte mulți aristocrați evrei erau finanțați de filistenii și era firesc ca aristocrația evreiască să impună cu real succes lui Saul să ia sau să nu ia anumite decizii în privința filistenilor. Pe de altă parte, Saul nu avea deocamdată un regat, deoarece nu avea resurse economice pentru susținerea lui. Comerțul cu filistenii nu putea fi refuzat, el oferea o bază de dezvoltare reală.

Această situație ambiguă a format în rândul evreilor obișnuiți o percepție greșită despre Saul: se credea în popor că Saul este marioneta filistenilor.

Această viziune era împărtășită și de Yahveh: evreii au greșit când au ales ca rege un aristocrat, deoarece el nu va fi capabil să lupte cu filistenii finanțatori.

Din acest motiv, spre finalul vieții sale, Samuel se va ruga de Yahveh să-l lase să aleagă pe altcineva. Saul, aristocratul din tribul lui Benjamin, situat în nord, se dovedise o alegere greșită. Trebuia găsit altcineva, în sud, din tribul lui Iuda.

Yahveh a retras sprijinul lui Saul și a început să caute cu atenție viitorul rege.

Samuel a plecat într-adevăr în sud, în Iudeea, ajungând tocmai în Betleem, o localitate foarte retrasă, situată în imediata vecinătate a Ierusalimului. Ca în toată Iudeea acelor timpuri, nu aveai ce găsi în Betleem: în afară de păstorit, alte activități erau cu totul rare și accidentale. În Betleem nu puteai găsi nimic din viața agitată din Ierihon, de exemplu, sau din modestul Ierusalim, la acea vreme un orașel destul de răsărit, dar care nu aparținea deocamdată evreilor, ci iebusiților.

Prin urmare, a surprins foarte mult orientarea lui Samuel spre Betleem și nu spre Ierihon, cum era de așteptat. Samuel avea ordine precise: Yahveh cunoștea bine acest sătuc uitat de lume, locul unde Isaac o înmormântase pe Rahila, chiar la nașterea lui Benjamin, din al cărui trib se trăgea însuși Saul... Yahveh remarcase pe cineva deosebit în acest Betleem și Samuel trebuia neapărat să ajungă la el.

Samuel s-a oprit în Betleem și a căutat acolo un păstor de oi, care se numea Isaia (nu este profetul Isaia de mai târziu, ci este doar un om simplu). Din fericire, nu era greu să dai peste păstorul Isaia în Betleem, pentru că acesta era un cunoscut crescător de oi în acea zonă, având o familie foarte numeroasă, cu 8 băieți și multe alte fete. Samuel a fost foarte bine primit de Isaia, căruia i-a spus pentru ce anume venise la el: Domnul alesese pe unul din băieții lui ca viitor rege în Israel, dar nu știa care anume.

Uimit și plin de bucurie, Isaia și-a chemat imediat cei 8 băieți, toți păstori ca și el, aflați în acel moment cu oile la păscut. Când au apărut toți în fața lui Samuel, acesta i-a cercetat cu cea mai mare atenție, în ordinea descrescătoare a vârstei.

Se credea că băieții mai mari puteau fi regi, dar Samuel i-a respins pe toți: în mod ciudat, cel mai tânăr băiat al lui Isaia a fost ales viitorul rege al lui Israel. De când l-a văzut, Samuel l-a ales fără șovăire. El va fi viitorul rege: David, din tribul lui Iuda, neamul lui Isaia. David a fost uns de Samuel ca rege, folosind probabil un ulei special. Dincolo de frumusețea acestui ceremonial, acest ulei era un marker, cel mai probabil chimic, prin care Yahveh putea afla permanent unde se află protejatul său.

La foarte scurtă vreme după ungerea lui David ca rege, Samuel s-a stins din viață trist că nu a lăsat țara așa cum și-ar fi dorit. Samuel a fost ultimul judecător. Toate speranțele erau puse acum în acest David, chemat de Dumnezeu să fie regele prin definiție al tuturor evreilor, nu doar al aristocrației.

Cum era și firesc, regele Saul a aflat atât de moartea bunului Samuel, dar și de ungerea lui David ca viitor rege al Israelului! Era clar că pierduse sprijinul divin... Saul trebuie să fi fost teribil de trist și foarte, foarte speriat! Nu era drept ce i se întâmplase, dar nu putuse evita cele deja petrecute. Prins între ciocan și nicovală, a trebuit să aleagă și el a ales cum a crezut că e mai bine, la vremea respectivă.

Marea tragedie a lui Saul era că, orice ar fi făcut el, poporul tot nu l-ar fi iubit, pentru că era aristocrat, în timp ce rivalul său, David, era de-al lor, din popor, îi înțelegea pe deplin și îi reprezenta cu adevărat. Așa a început o rivalitate teribilă între cei doi, în care fiecare se temea de celălalt, dar cu rezultate inegale.

Saul a căutat să mai repare din prestigiul pierdut trecând cu adevărat împotriva filistenilor, deși era convins că nu avea suficiente resurse pentru a putea învinge. Este momentul când aristocrația evreiască se împarte în două tabere, ambele conduse de fii lui Saul. Prima tabără, condusă de Ionatan, era alături de Saul în lupta împotriva filistenilor. Avea resurse limitate, dar se spera că va putea câștiga poporul de partea sa prin câteva bătălii reușite împotriva filistenilor. A doua tabără, condusă de Ișbaal, îl considera pe Saul un trădător care trebuia înlăturat cu ajutorul filistenilor.

Saul a avut inițial succes împotriva filistenilor, cel mai răsunător fiind bătălia de la Mihmas: armata lui Ionatan i-a atacat prin spate pe filistenii, iar aceștia, crezând că acela era grosul armatei evreiești, s-au năpustit cu toate resursele, lăsându-se descoperiți în față. Saul i-a atacat apoi frontal pe filistenii și aceștia, pentru a nu pierde întreaga armată, au trebuit să se retragă și să renunțe.

Între timp, micul David devine mercenar iscusit, activând în armatele mai multor regi din zonă. O bună perioadă David a lucrat ca mercenar profesionist chiar în armata filisteană, aflând la fața locului pe viu cum acționează filistenii. Se pare că Saul ar fi încercat de multe ori să-l ucidă pe David, dar dovezile în acest sens nu sunt foarte semnificative: ca mercenar la filistenii, David s-a luptat cu mulți evrei de-ai lui.

Dar sunt semnificative tentativele lui David de a lua legătura cu Saul, pentru care avem dovezi solide. David avea obiceiul să se strecoare noaptea în tabăra lui Saul ajungând nepermis de ușor chiar lângă regele Saul când acesta dormea. De fiecare dată lua câte un obiect al regelui, ca să dovedească că a pătruns până lângă el: a tăiat o bucată din mantia regală, a furat lancea regelui, a luat paharul regal... După un timp, trimitea obiectele înapoi, arătând erorile grave din apărarea evreiască.

Aceste întâmplări au mărit progresiv teama lui Saul față de David și de filistenii, afectându-i foarte grav încrederea în forțele proprii și în capacitatea sa decizională.

Saul și băiatul său, Ionatan, au dovedit totuși un talent militar de excepție, chiar dacă acest talent se manifesta doar în ofensivă. În defensivă, evreii erau foarte slabi, iar David căuta să atragă atenția exact asupra acestei defensive slab organizate.

Dar succesele avute asupra filistenilor nu au atras, din păcate, sprijinul popular atât de sperat, ci doar înverșunarea și mai mare a filistenilor. Aceștia au pregătit o contraofensivă feroce, foarte atent pusă la punct, din care Saul nu avea cum să scape decât dacă îl avea alături pe însuși arhanghelul Mihail.

Dar Yahveh a decis să nu intervină.

După lupte răzlețe, filistenii și evreii s-au poziționat pentru bătălia finală cu toate resursele disponibile. Saul știa că nu poate câștiga, filistenii erau prea mulți și mult prea bine echipați. În ajunul bătăliei, Saul a încercat să ia legătura cu Yahveh, dar acesta nu i-a răspuns. Atunci regele a apelat la o ghicitoare necromană din Endor, pentru a lua legătura cu sufletul defunctului Samuel. Acesta s-a prezentat la întrunire și i-a anunțat lui Saul moartea sa și înfrângerea cumplită de a doua zi.

Într-adevăr, a doua zi, în bătălia de la Gilboa, evreii au fost striviți de filistenii. Ionatan a murit în luptă, iar regele Saul a fost încercuit.

Ca să nu cadă prins în mâinile filistenilor, Saul s-a sinucis. Filistenii l-au găsit pe Saul mort și, de ciudă, au tăiat capul regelui mort, iar trupul i l-au atârnat de zidurile cetății lor, așa cum era obiceiul în astfel de cazuri. Este momentul în care David și oamenii săi decid separarea de filistenii, pentru a deveni mercenari liberi. Filistenii au continuat ofensiva și au recucerit toate teritoriile pierdute.

Cum era de așteptat, fiul lui Saul, Ișbaal, s-a pretins rege și a trecut Iordanul pentru a face în Hebron un guvern în exil. Acolo îl aștepta însă o surpriză de mari proporții: David și oamenii săi îl așteptau pentru a-i risipi această iluzie regală...

Era anul 1105 îen. Samuel și Saul muriseră.

David și Ișbaal se luptau pentru succesiunea la tron...

David avea însă toate avantajele: Dumnezeu era cu el oriunde, oamenii săi erau alături de el oricând, iar poporul îl iubea nespus, pentru că era unul de-al lor. David era un lider total: avea o carismă impresionantă, fiind înzestrat cu o frumusețe fizică deosebită și cu o noblețe sufletească extraordinară.

Ișbaal nu avea de partea sa decât banii filistenilor, care deja nu mai contau.

Războiul civil dintre Ișbaal și David a durat 7 ani, din 1105 și până în 1098 îen. Filistenii nu au mai avut succes în ofensiva lor, deoarece David le cunoștea foarte bine tactica militară și a contracarat eficient orice atac filistean. În absența unor rezultate mulțumitoare, filistenii au tăiat finanțările către aristocrația evreiască, care îl susținea pe Ișbaal. Fără banii filistenilor, Ișbaal nu a mai avut resurse pentru continuarea războiului și balanța s-a înclinat tot mai mult în favoarea lui David.

David avea nevoie de resurse pentru a putea ataca Palestina și pentru a putea face un regat adevărat. Spre deosebire de Saul, care crezuse în finanțarea filisteană, David a refuzat comerțul cu filistenii și s-a orientat magistral către comerțul cu fenicienii, cu rezultate foarte bune. În plus, prin campaniile militare duse către est, David a reușit să câștige vasalitatea unor teritorii care, în schimbul independenței lor, erau nevoite să plătească impozite anuale foarte importante către David.

Pentru aristocrații care îl susțineau pe Ișbaal începuse să devină clar că acesta va pierde lupta cu David. În anul 1098 îen, Ișbaal va fi asasinat chiar de oamenii lui, pentru a pune capăt războiului civil și pentru ca aristocrații să poată avea o șansă de reabilitare în fața lui David. Începând din acest moment, David va fi recunoscut ca rege în tot Israelul. Era începutul sfârșitului pentru Palestina și filistenii ei.

Filistenii aveau motivele lor să le fie frică de David: încă înainte de a deveni rege, când era mercenar și decisese, împreună cu oamenii săi fideli, să-i părăsească pe filistenii și să treacă de partea poporului său, David avusese onoarea să lupte în armata lui Saul când încă acesta mai trăia. Se știe cu precizie că bătălia de la Ela-Tal s-a dat cel mai probabil după succesul evreilor de la Mihmas, dar înainte de marele dezastru evreiesc de la Gilboa. Evreii se aflau într-o ofensivă clară împotriva filistenilor și aceștia căutau să tragă de timp pentru a se putea regrupa în vederea unui contraatac.

În aceste condiții, cele două tabere s-au întâlnit până la urmă în cunoscuta vale împădurită de la Ela-Tal, fiecare ocupând poziții strategice pe câte un deal opus, de așa manieră încât să poată observa foarte ușor orice mișcare adversă în vale.

Pentru a cruța multe vieți, filistenii și evreii au căzut la învoială să rezolve problema în stilul de odinioară: să nu se mai lupte armatele, ci doar cei mai buni militari din fiecare armată.

Filistenii l-au trimis pe uriașul Goliat, echipat complet cu arme pe măsura sa.

Evreii l-au trimis pe micuțul David, echipat doar cu o praștie.

Desigur că Goliat și David se cunoșteau foarte bine, dar uriașul nu s-a speriat, pentru că îl vedea pe David fără nici o armă adevărată. Nu știa la ce folosește praștia, David nu o folosisese niciodată cât fusese mercenar în armata filisteană.

Praștia era o armă specifică pentru păstori, care puteau astfel să alunge din preajma turmei orice sălbăticiune. Nu era o armă pentru proști: tragerea la țintă folosind o astfel de praștie presupune foarte multă inteligență și dexteritate, folosind doar o simplă piatră adecvată și foarte puțină forță. Păstorii ținteau în special capul, deoarece lovitura în cap era mortală, indiferent de la ce distanță se trăgea.

David era un păstor de elită: nu pierduse niciodată nici măcar o oaie, și asta nu pentru că avusese noroc, ci pentru că nu rata niciodată cu praștia, loviturile sale fiind mereu mortale. Deși Isaia avea 8 băieți, toți fiind păstori, totuși tatăl nu avea încredere deplină decât în David: doar lui David îi era permis să plece singur cu toate oile.

Praștia era foarte simplă: era o pungă din piele sau din stofă care avea colțurile alungite (puteau fi 3 sau 4 colțuri, de care se legau sfori egale ca lungime). Punga avea cel mai adesea aspect triunghiular, mai rar putând fi pătrată. De lungimea sforilor depindea forța de aruncare și balistica praștiei. Proiectilele folosite erau pietre de mărime potrivită, cel mai adesea acestea fiind prelucrate special în acest scop, dar de multe ori se foloseau și pietre aflate pe teren, dacă corespundeau ca mărime. De regulă, pietrele nu depășeau mărimea podului palmei unui om normal.

Piatra era pusă în pungă, iar punga era rotită deasupra capului prin intermediul sforilor legate de ea. Prin rotire continuă, proiectilul căpăta o energie cinetică foarte mare. Când păstorul elibera una dintre sfori exact la momentul potrivit, piatra zbura în direcția dorită de țintaș și rareori rata ținta.

Dacă era lovită în cap, victima murea pe loc.

Goliat era echipat complet, dar se pare că nu avea un coif prevăzut cu apărătoare nazală, deoarece coifurile filistene erau construite eficient, cât mai simplu, pentru a fi ușoare. David știa foarte bine ce fel de coif avea Goliat: fruntea era complet expusă... Din acest motiv, a plecat la luptă doar cu praștia sa. Alte arme nu erau necesare.

Goliat avea tot echipamentul filistean la el: armură, scut, sabie, lance. Tot acest harnașament făcea din Goliat un luptător foarte greoi și foarte lent. David nu avea la el decât praștia și poate câteva pietre potrivite, fiind mult mai ușor și mai manevrabil.

Lupta dintre Goliat și David a fost teribil de scurtă: David nu i-a dat nici cea mai mică șansă lui Goliat. A țintit ferm între ochi și a tras cu toată puterea: piatra a distrus osul frontal al lui Goliat chiar la baza nasului, înfigându-se în craniu pentru totdeauna. Moartea uriașului a fost instantanee: s-a prăbușit cât era de mare, sub privirile îngrozite ale filistenilor, care s-au retras imediat din calea evreilor. David i-a tăiat totuși capul chiar cu sabia lui, ca să fie sigur că nu se mai scoală de jos niciodată.

Dar cât de mare era Goliat? Din fericire, știm asta foarte exact.

Un mare arheolog israelian, Simon Dor, a descoperit în valea Elah scheletul lui Goliat. Scheletul este foarte bine păstrat și are o vechime de 2.900-3.000 de ani. El ne arată fără echivoc că Goliat avea 3 metri înălțime. Scheletul este complet. Capul a fost într-adevăr tăiat cu un tăiș metalic foarte rezistent, dintr-o singură lovitură, ceea ce ne arată că David a tăiat capul lui Goliat cu sabia acestuia. De unde știm că este Goliat? După fractura frontală foarte severă a craniului: piatra aruncată de David este și astăzi înfiptă în craniu. În rest, scheletul lui Goliat nu are nici o stricăciune: Goliat nu a știut toată viața lui ce este o fractură...

Dar să revenim la povestea noastră.

La moartea lui Ișbaal, în anul 1098 îen, David nu mai era chiar așa de tânăr, deoarece avea deja 38 de ani. Se născuse în anul 1136 îen, fiind cel mai mic dintre băieții păstorului Isaia, după cum știți deja. A fost uns de Samuel ca viitor rege al poporului evreu abia în anul 1106 îen, când David împlinise deja 30 de ani! Asta înseamnă că David a activat ca mercenar în perioada tinereții sale, între 20 și 30 de ani, adică între anii 1116-1106 îen.

Samuel trebuie să fi fost cauza pentru care David a renunțat să mai fie mercenar la filistenii. După Samuel, David a activat la evrei și a reușit să lupte alături de Saul când regele încă mai trăia. Deoarece Saul a murit în 1105 îen, înseamnă că putem preciza foarte exact anii pentru două bătălii cruciale cu filistenii: bătălia de la Ela-Tal, în actuala vale Elah, în anul 1106 îen (moartea lui Goliat), și bătălia de la Gilboa, în anul 1105 îen (moartea lui Saul).

Samuel reușise să-l convingă pe David că Saul are nevoie și că merită sprijinul lui, deci era necesar să nu mai fie mercenar la filistenii și să intre în armata evreiască sub comanda lui Saul, ceea ce s-a și întâmplat la Ela-Tal. Ulterior însă, între Saul și David apar neînțelegeri atât de mari, încât David decide să devină mercenar liber, separându-se împreună cu oamenii lui de armata lui Saul.

Care putea fi mărul discordiei între cei doi?

David era un militar nativ și dorea din partea lui Saul să-i încredințeze lui armata. Saul nu avea încredere în David, deoarece acesta fusese mercenar la filistenii. Era firesc ca Saul să nu-i dea armata lui David, ci să o încredințeze fiului său, Ionatan, mai ales că celălalt fiu al său, Ișbaal, îl dezamăgise crunt. David s-a supărat și a decis să devină mercenar liber, ieșind din armata lui Saul. Chiar și așa, David a căutat să se împace cu regele său, prin acele incursiuni în tabăra evreiască, dar Saul fie nu a înțeles mesajul lui David, fie s-a făcut că nu îl înțelege. Avea și motive: chiar dacă îl numea pe David general al său, dacă David s-ar fi dovedit într-adevăr excepțional, David ar fi obținut toată gloria, nu Saul.

Refuzul de a colabora cu David l-a făcut pe Yahveh să decidă neimplicarea sa. Saul s-a condamnat la moarte singur: Yahveh îi trimitea alături singurul om care îl putea ajuta, dar Saul a refuzat acest ajutor divin și a reușit să piardă sprijinul zeului. Nu trebuie să ne mai surprindă de ce Yahveh nu a mai vrut să vorbească cu Saul în ajunul bătăliei de la Gilboa: nu mai era nimic de spus...

Încheierea războiului civil în anul 1098 îen a permis lui David să consolideze și să centralizeze regatul evreu. Capitala actuală a regatului, Ierihon, era totuși prea deoparte față de frontul palestinian și David a simțit nevoia unui comandament mai apropiat de linia frontului, pentru a avea un control mai riguros și mai rapid.

Singurul oraș rămas necucerit pe teritoriul regatului era Ierusalimul. Evreii nu avuseseră până acum resursele necesare pentru abordarea militară a problemei Ierusalimului, dar în tot acest timp au acaparat terenurile din jurul orașului, prin cele două modalități posibile: militară, prin lupte, sau economică, prin cumpărare. În acest fel deosebit de eficient, Ierusalimul a fost practic încercuit complet și fără speranță, devenind o insulă complet izolată în oceanul evreiesc din jur.

Cucerirea Ierusalimului fusese marele vis al lui Iosua, dar în timpul său a trebuit să se mulțumească doar cu Ierihonul. David era acum în postura de a putea cuceri acest oraș deosebit și oportunitatea nu trebuia pierdută.

Defensiva Ierusalimului era foarte bine pusă la punct. David a analizat cu mare atenție fortificațiile orașului, precum și terenurile din vecinătatea acestuia. Pentru un strateg atât de experimentat cum era David, era evident că situația Ierusalimului nu admitea sub nici o formă o soluție militară. Poziția orașului era foarte greu de atacat, iar zidurile erau redutabile, fortificate exact unde trebuia. Orice asediu era exclus. Evreii învățaseră din experiența trăită de Iosua la Ierihon: au cucerit orașul prin distrugerea zidurilor, dar după cucerire tot ei au fost nevoiți să reconstruiască aceste ziduri, după foarte multă muncă! Ierusalimul era de 3 ori mai mare decât Ierihonul și reconstrucția zidurilor sale nu ar fi durat câțiva ani, ci câteva zeci bune de ani! Dacă nu puteau folosi chivotul, cucerirea Ierusalimului însemna un asediu foarte îndelungat cu pierderi deosebit de mari pentru armata evreiască.

Asediul ar fi avut succes dacă orașul s-ar fi predat de bună voie. Pentru asta, evreii trebuiau să suprimă alimentarea cu apă a orașului. David a cercetat terenul și nu a văzut nici un râu în apropierea orașului. Ierusalimul nu avea apeducte și nu era străbătut de nici o apă curgătoare. Atunci, de unde avea Ierusalimul apă?

Această întrebare l-a chinat mult pe David. A trimis multe iscoade pe teren tocmai pentru a afla secretul orașului. După eforturi deosebite, o iscoadă a reușit să afle răspunsul la întrebarea lui David. Ierusalimul avea apă dintr-un izvor subteran, care trecea chiar pe sub zidul de est al orașului. Izvorul se numea Gihon și era o apă curgătoare cu debit modest, care își avea originea în muntele din apropiere, aflat la nord de Ierusalim. David a dispus o cercetare foarte atentă a zidului de est, în speranța de a găsi o breșă. Nu a descoperit o breșă, dar din fericire a reușit să descopere un tunel, care ducea de la Gihon direct în oraș. Acest tunel fusese cândva singura cale de acces la apă. Ulterior, după venirea iebusiților în oraș, a fost săpat un puț în partea de nord a orașului și s-a renunțat la acest tunel estic, periculos de folosit...

Dar tunelul nu era păzit de iebusiți!...

Este exact ce avea nevoie David!...

Evreii au pătruns în oraș prin acest tunel estic nepăzit și au preluat conducerea orașului fără luptă! Localnicii nu au opus nici cea mai mică rezistență.

După cucerirea orașului, David a dispus închiderea acestui tunel către Gihon. În decursul secolelor următoare, se vor săpa și alte tunele către izvorul Gihon, dar toate vor fi construite dinspre interior, ca să nu dea în exteriorul orașului. În Evul Mediu tunelul lui David va fi redeschis, dar ieșirea va fi permanent păzită.

Cucerirea Ierusalimului a fost cea mai mare realizare a lui David. Prin această reușită, David a devenit regele incontestabil al tuturor evreilor. Orașul nu era cine știe ce, era modest în multe privințe, dar lui David i-a plăcut foarte mult, deoarece a știut să vadă imensul potențial pe care orașul îl avea.

Capitala regatului s-a mutat din Ierihon la Ierusalim. David a dispus construirea unui palat regal în Ierusalim, situat în partea de nord a orașului, ca să poată fi privit de oriunde din oraș. Chivotul legământului a fost adus și el la Ierusalim, dar în mod foarte surprinzător David a lăsat chivotul tot în tabernaclu.

Acest fapt a fost multă vreme un subiect sensibil în rândul exegeților. Trebuie să recunoaștem că este într-adevăr surprinzător: David și-a construit un palat regal pentru sine, dar nu a construit un templu pentru Dumnezeu! Cum este posibil?!

Exegeții sunt de părere că Yahveh i-a refuzat lui David această onoare întrucât acesta era foarte impur: a dus nenumărate lupte în care și-a pătat mâinile cu sânge, iar viața sa intimă este, chiar și după standardele moderne, deosebit de scandaloasă. Dar dacă analizăm cu atenție această explicație, observăm imediat că este foarte puerilă.

Se știe că, în chestiunea Templului, Yahveh era în principiu împotriva unui astfel de proiect, dar nu pentru că David era prea păcătos, ci din motive strategice, care pot fi destul de ușor bănuite, aproape că sunt evidente.

Să nu uităm că David ducea o campanie militară continuă împotriva filistenilor și avea nevoie de majoritatea resurselor de care dispunea pentru a susține cu succesul scontat o astfel de campanie. Fost mercenar și militar profesionist, David nu pierdea timpul cu fleacuri. Pentru el, cucerirea și stabilizarea Samariei era cea mai mare prioritate și orice altceva trecea pe plan secund. Consolidarea regatului era indispensabilă pentru David. Nu poți să arăți oamenilor că ești un rege puternic fără un palat regal pe măsură! Ierusalimul nu avea un astfel de palat și David a știut că este o mare necesitate. Pentru el, ca militar, chestiunile religioase, inclusiv construirea unui templu, erau nesemnificative. La întrebarea *noi pentru cine luptăm?* oamenii aveau nevoie să arate spre palatul regal și să zică *pentru David!*

David a mai domnit în Ierusalim încă 33 de ani, după cei 7 ani de domnie în Ierihon. La moartea sa, în anul 1065 îen, David avea 71 de ani! Pe măsură ce problema filisteană s-a limpezit, spre finalul vieții David s-a mai îmblânzit, devenind preocupat și de alte aspecte. Era un excelent cântăreț la harpă și la nai. Se știe că, în afară de frumusețea fizică, avea și o voce splendidă. A compus majoritatea psalmilor (Biblia conține o colecție de 150 de psalmi, de o rară frumusețe, despre care se crede că ar fi opera lui David, dacă nu în totalitate, atunci măcar în cea mai mare parte). Acești psalmi sunt imnuri religioase închinare lui Yahveh, aproape identice cu cele scrise în Egipt de Ahnaton, faraonul eretic, despre care am vorbit pe larg.

Dar regalitatea nu înseamnă doar un palat regal văzut din exterior.

În interiorul acestuia se desfășura o viață de palat plină de intrigi.

Ca orice rege din vremea sa, David a fost căsătorit, dar a avut mai multe soții și destul de multe amante. Diversele soții i-au dăruit lui David mai mulți copii, iar raporturile existente între aceștia au fost deseori tensionate.

Fiul cel mai mare al lui David, Amnon, o va viola pe Tamar, care era sora sa vitregă. După viol, Amnon va face tot ce-i stătea în putință ca să o alunge pe Tamar de la curtea regală, sperând că, în acest fel, povestea nu va fi aflată niciodată. Dar, din păcate pentru Amnon, povestea este aflată până la urmă de către fratele bun al lui Tamar, Abesalom, care nu se va lăsa până când nu-l va uide pe Amnon.

Nici în privința amantelor situația nu era mai bună. Dintre numeroasele legături extraconjugale avute de David, una a fost marea dragoste a acestuia. Se numea Batșeba și era o femeie foarte frumoasă, dar era căsătorită cu hititul Urie, un general din armata evreiască. David s-a îndrăgostit atât de tare de Batșeba, încât a plănuisit cu meticulozitate un plan iscusit, cu scopul de a scăpa de Urie pentru totdeauna.

În timpul unei lupte cu filistenii, din ordinul expres al lui David, evreii l-au lăsat singur pe Urie, iar filistenii l-au înconjurat și, în final, l-au omorât. Moartea lui Urie a permis lui David să se căsătorească mai târziu cu Batșeba, care i-a dăruit și ea copii. Dintre aceștia, preferatul lui Yahveh a fost Solomon, care îi va urma la tron lui David.

Desigur, există mari diferențe între David și Solomon.

Sub domnia lui David, organizarea teritorială a regatului începuse să se structureze consistent. David nu mai pune în centru Iudeea, ci organizase regatul pe o axă centrală nord-sud, cu Galileea ca motor agricol în nord și cu Iudeea ca motor industrial în sud. Iudeea și Galileea erau de departe cele mai bine organizate provincii ale regatului, celelalte 3 provincii fiind doar în curs de organizare, și asta pentru că erau doar teritorii de tranzit cu destinație comercială. Dintre acestea, Samaria se dovedise preferata lui David, pentru că ea permitea accesul direct la Marea Mediterană, fără a mai apela la sofisticata Palestina.

Dar și celelalte 2 provincii din regat, anume Perea și Idumea, începuseră să-și câștige pe merit locul în regat. Prin Perea, situată la est de Iudeea, și prin Idumea, situată la sud, David obținea venituri suplimentare la bugetul de stat. În acel moment, datorită armelor de proveniență filisteană, evreii dețineau cea mai modernă armată din zonă, prin care David a cucerit teritorii în est și în sud. Mai ales spre est campaniile evreiești au avut rezultate deosebite. Evreii cucereau aceste teritorii, dar nu doreau să le integreze în regatul lor datorită păgânismului acestora. Era mult mai bine să devină simple teritorii vasale, plătind anual sume considerabile către regatul evreu în schimbul independenței.

Vasalitatea a fost principala sursă de venit la bugetul de stat sub David. Spre finalul domniei sale, David a pus și bazele comerțului, dar nu a mai avut timp să beneficieze de roadele acestuia. În schimb, sub domnia lui Solomon, comerțul va fi indiscutabil motorul economiei evreiești, cu rezultate de-a dreptul uimitoare.

Solomon nu a crezut în agricultură și industrie. Pentru el, adevărata performanță economică se putea obține doar prin comerț, speculând rutele comerciale existente și, mai ales, creând rute comerciale noi.

Pe termen scurt și mediu, Solomon avea dreptate, întrucât comerțul oferă o dezvoltare foarte rapidă, cu rezultate spectaculoase. Un comerț fulminant putea suplini complet o agricultură modestă sau o industrie slabă. Solomon era conștient că nici agricultura din Galileea nu este la nivelul celei mesopotamiene, dar nici industria din Iudeea nu este la nivelul celei filistene. Singura șansă a regatului evreu de a avea o economie performantă era un comerț foarte intens.

Pe termen lung, metoda comercială a lui Solomon nu era o soluție adecvată. Tot metoda lui David era cea corectă, cu condiția ca Ierusalimul să fie un motor economic competitiv, așa cum își dorise David.

Solomon propunea un model macroeconomic, în care comerțul exterior era principalul factor de dezvoltare economică, neglijând nevoile oamenilor, pentru a obține rezultate spectaculoase și grandioase într-un timp relativ scurt.

David propunea un model microeconomic, axat pe agricultură și pe industrie, mai apropiat de nevoile oamenilor, prin care se asigura o dezvoltare economică lentă, dar și foarte sigură și foarte durabilă.

Dacă evreii ar fi continuat modelul lui David, ar fi devenit cel mai puternic popor de pe această planetă. Dar evreii nu au avut răbdarea să aștepte și să muncească pentru a obține bunăstarea. Ei au vrut să sară niște etape pentru a obține rezultatele scontate cât mai repede, fără să muncească pe brânci pentru ele. Și, după cum vom vedea în continuare, vor pierde tot în final, fiind nevoiți să o ia de la capăt.

Solomon va crea o axă comercială nord-sud, în care Galileea și Iudeea nu jucau nici un rol efectiv. Spre nord, prin Samaria, Solomon a făcut legătura cu Fenicia, iar spre sud, prin Idumeea, a făcut legătura spre Somalia. Să explicăm acum în detaliu.

Solomon a revenit la vechea concepție că Iudeea trebuie să fie centrul regatului. Pentru a ajunge în Fenicia, aflată în Libanul de astăzi, Solomon a consolidat definitiv controlul Iudeei asupra Samariei. Procedând așa, Solomon a neglijat Galileea. Pentru a ajunge în Somalia, Solomon a consolidat controlul Iudeei asupra Idumeei, pe care a extins-o pe cale militară până la Marea Roșie, unde a creat un port fortificat numit Ezion-Geber, ale cărui ruine le putem vedea și astăzi. Datorită acestui port micuț, ușor de apărat și de întreținut, Solomon a putut crea o flotă comercială, prin care putea ajunge elegant și sigur în Somalia.

Acest mecanism comercial a permis regatului evreu să aibă resurse economice cu adevărat mari. Solomon a venit la putere în anul 1065 îen. În doar 4 ani de domnie, Solomon a avut resursele necesare pentru a putea realiza Templul, un proiect foarte ambițios pentru acea vreme și foarte, foarte costisitor. De aici deducem că profiturile obținute de evrei pe ruta nord-sud erau cu adevărat impresionante!

Construcția Templului a demarat în anul 1061 îen, cu suport principal fenician și cu suport secundar somalez. Fenicienii au furnizat materialele de construcție masive (pietre de calitate și lemn de cedru de Liban), dar și specialiștii necesari acestui proiect, între care trebuie să-l remarcăm pe arhitectul-șef, dar și pe excepționalul turnător în bronz, responsabil de realizarea tuturor lucrărilor în metal necesare, de o calitate și de dimensiuni deosebite. Somaiezii au furnizat materialele rare și scumpe: aurul, argintul, pietrele prețioase, lemnul de esență rară, fildeșul și, nu în ultimul rând, tămâia cea atât de necesară ritualurilor cultului.

Axa comercială est-vest, deschisă încă din timpul lui David, a fost amplificată de Solomon, pentru a avea pace cu filistenii, dar și pentru a evita revoltele teritoriilor vasale din est. Exista un echilibru comercial cointerestat între toate părțile.

Ca și tatăl său, Solomon a avut și el o contribuție masivă în elaborarea unor capitole din Biblie, dintre care Ecleeziastul ne șochează și astăzi. Solomon este fondatorul filozofiei ebraice, iar faima înțelepciunii sale a ajuns nealterată de trecerea secolelor până la noi. Cea mai mare realizare a sa rămâne Templul, piesa care avea să facă din Ierusalim centrul lumii ebraice pentru totdeauna. În ciuda acestui fapt, Solomon nu a fost un iudaic convins, fiind în realitate foarte contaminat de păgânism, mai ales datorită numeroaselor sale soții, toate fiind străine: se afirmă în Biblie că Solomon ar fi avut 700 de soții principale și 300 de soții secundare... Nu știm cât adevăr este în aceste cifre, dar putem presupune, așa cum ne-a obișnuit Biblia, cu o etalonare 10x sau chiar 100x.

În concluzie, cea mai mare realizare a celor doi mari regi, David și Solomon, a fost orașul Ierusalim în sine. A fost preluat de David de la iebusiți și consolidat de Solomon cu tot ce era necesar pentru a deveni centrul lumii ebraice.

Ierusalimul acelor timpuri era dispus pe axa nord-sud, înconjurat de un zid fortificat, foarte bine construit. În estul orașului, chiar sub zidul protector, se afla sursa sa de apă, izvorul Gihon. Solomon a construit un canal special prin care apa acestui izvor cu debit modest a putut fi acumulată într-un rezervor de apă, care mai târziu se va numi balta Siloah.

David construise palatul regal în nordul orașului, chiar lângă zidul acestuia, pentru a fi protejat de muntele aflat în imediata sa vecinătate. Solomon a construit Templul exact pe acest munte, iar palatul regal construit de David a fost extins atât de mult, încât era cu mult mai mare decât Templul însuși!

În epoca lui Isus, Irod cel Mare va dărâma palatul regal și va extinde terasa Templului foarte mult și de o manieră impresionantă. Irod va construi un alt palat regal, situat însă în partea de vest a orașului.

Apariția Templului a generat mari și nebanuite probleme pentru evrei.

Sistemul de impozitare ebraic, introdus de însuși Moise, prevedea că toți evreii trebuiau să plătească o cotă egală: „**nici bogatul să nu dea mai mult, dar nici săracul să nu dea mai puțin**”. Dar cum bogăția provine din industrie și comerț, și nu din agricultură, în perioadele de secetă nordul agricol nu putea să își achite impozitele.

Din dorința de a vedea Templul terminat încă din timpul vieții sale, Solomon a mărit foarte mult cota egală de impozitare, ceea ce a făcut ca numai Iudeea, Idumeea și, cum mare greutate, Samaria, să mai poată plăti aceste impozite. Pentru Galileea și Perea, dar și pentru teritoriile evreiești din estul Galileei, care se vor numi mai târziu, în epoca lui Isus, Decapolis, impozitele stabilite de Solomon erau aberante.

După moartea lui Solomon, survenită în anul 1025 îen, nordul agricol nu a mai tolerat situația și a cerut categoric noului rege, Roboam, reducerea considerabilă a acestei cote unice de impozitare, măcar pentru aceste teritorii.

Dar regele Roboam a respins solicitarea nordului.

În consecință, cele 10 triburi din nord, care stăpâneau Samaria, Galileea, Decapolis și Perea, au refuzat să mai plătească cota unică de impozitare și, implicit, să mai susțină financiar Templul. Cele 2 triburi sudice, care stăpâneau Iudeea și Idumeea, au decis să continue construcția Templului numai pentru ele.

Regatul s-a rupt în două regate mai mici, printr-o secesiune dureroasă.

Nordul se numea Israel, avea capitala la Samaria, conținea 10 triburi, avea un teritoriu vast (Samaria, Galileea, Decapolis, Perea), era comercial-agricol, deci implicit păgân, și avea ca rege pe Ieroboam, un fost curtean al lui Solomon.

Sudul se numea Iuda, avea capitala la Ierusalim, conținea 2 triburi, avea un teritoriu redus (Iudeea, Idumeea), era industrial-comercial, deci iudaic, și avea ca rege pe Roboam, fiul și urmașul la tron al lui Solomon.

Nordul și sudul nu comunicau unul cu altul. Acest embargo reciproc a dus la distrugerea liniei comerciale nord-sud creată de Solomon cu atâta dăruire. Cele două regate au dezvoltat fiecare un comerț alternativ est-vest: Israel, în nord, era între Fenicia și Asiria, în timp ce Iuda, în sud, era între Palestina și Babilon. Din acest motiv, secesiunea regatului evreu nu a dus la colapsul regatelor secesioniste, dar a produs treptat mari mutații în societatea ebraică din cele două regate, întrucât latura comercială va trece treptat în plan secund. Agricultură va reveni în forță în nord, făcând din Galileea motorul lui Israel, în timp ce industria va reveni în sud, făcând din Iudeea motorul lui Iuda. Prin aceste mutații, problemele sociale grave, neglijate până atunci de regalitate, au apărut în forță în ambele regate.

Etnogeneza evreiască în etapa a șasea: contraofensiva păgânismului

Este o etapă care cuprinde 438 de ani, de la moartea lui Solomon (1025 îen) și până la exodul babilonian (587 îen) și marchează începutul decăderii poporului evreu sub toate aspectele, fapt datorat în exclusivitate afinităților evreilor pentru păgânism, care s-a consolidat treptat și a reușit în final să dea lovitura de grație iudaismului.

Mai întâi de toate, să lămurim un aspect delicat legat de periodizare, pentru că mi-am obișnuit cititorul cu date istorice foarte exacte, deduse riguros prin logică, de la Potop (11653-11542 îen) și până la domnia lui Solomon (1065-1025 îen), în timpul căreia s-a început construirea Primului Templu, în al patrulea an al domniei lui Solomon, adică în anul 1061 îen. Templul lui Solomon va deveni noul reper temporal pentru Biblie. După secesiunea din 1025 îen, începând cu regele Roboam, Biblia menționează cu fidelitate toată linia dinastică a regatului sudic Iuda, pentru că această linie dinastică era originară din David. Și linia dinastică din nord, fondată de un fost curtean al lui Solomon, Ieroboam, va fi amintită în detaliu, din necesități practice, dar regatul sudic a fost mai longeviv decât cel nordic și linia dinastică sudică a avut cea mai mare importanță pentru cronologia evreiască.

Regatul sudic Iuda a avut regi foarte numeroși, toți fiind menționați în Biblie, împreună cu duratele domniilor lor. Dacă însumăm aceste domnii sudice, aflăm că regatul Iuda a durat din 1025 îen și până în 631 îen, adică 394 de ani. Lista regilor este foarte bogată și realmente nu am posibilitatea să fac o periodizare detaliată a acestei liste dinastice. Dacă cititorul meu are dorința de a afla anii de domnie a acestor regi mărunți, o poate face și singur, cu un efort considerabil însă, citind textul biblic de la Solomon și până la ultimul rege, luând ca referențial moartea lui Solomon (1025 îen).

După anul 631 îen și până la exodul babilonian din 587 îen, este o perioadă foarte neclară în istoria evreiască, care nu este oglindită adecvat în Biblie. Acest lucru nu ne afectează foarte tare, deoarece exact acolo unde Biblia nu ne poate ajuta, ne poate lămuri istoria clasică, în baza descoperirilor arheologice incontestabile.

În general, istoria clasică ne oferă date destul de precise după anul 1000 îen, iar calitatea și cantitatea datelor cresc progresiv către anul 700 îen, dincolo de care precizia istorică este deosebit de mare. Din acest motiv, Biblia renunță la evidențierea explicită a periodizărilor și adoptă o metodă implicită: referințele vor fi foarte rare, dar toate se vor raporta la Primul Templu, fără excepție. Referitor strict la evrei, istoria clasică a fixat cu precizie exodul babilonian în anul 587 îen, care este o dată istorică indubitabilă, atestată de nenumărate dovezi arheologice.

Acum să revenim asupra situației interne a celor două regate evreiești și asupra contextului extern în care acestea erau nevoite să evolueze.

În Mesopotamia situația s-a schimbat mult după ce Yahveh a părăsit acest areal. Lăsate să se dezvolte singure, populațiile semitice au dezvoltat în Mesopotamia civilizații impresionante, care au rivalizat între ele în special datorită nevoii de resurse tot mai mari, pe fondul invaziei indo-europene. În perioada 908-889 îen, triburile arameene invadează atât Asiria, cât și Babilonul, stăvilind avântul economic al acestora pentru o lungă perioadă. Confuzia politică astfel creată a permis celor două regate evreiești să nu aibă probleme externe deosebite. Pe fondul unui vid de putere, cele două regate au reușit chiar să prospere, fără eforturi deosebite.

Dar situația internă a celor două regate nu era deloc îmbucurătoare.

Regatul nordic, Israel, reușise să se despartă de regatul sudic, Iuda, evitând astfel fiscalitatea împovărată inițiată de Solomon pentru construcția Templului. Dar această secesiune a avut și consecințe fiscale nebănuite, la care regele Ieroboam nu se gândise niciodată la modul serios.

Regatul Israel era nou format. Ca orice regat, avea nevoie de o fiscalitate pentru a se putea susține ca stat. Problema era că această fiscalitate nu se mai putea baza pe Tora lui Moise, deoarece se refuzase participarea la construcția și întreținerea Templului din Ierusalim. Prin urmare, Ieroboam nu se mai putea baza deloc pe autoritatea iudaismului pentru a colecta impozite de la supușii săi. Totuși, nu se putea sta așa, fără fiscalitate. Ieroboam a înțeles imediat că trebuia să se rupă complet de iudaism prin introducerea unei alte religii, care să justifice propria fiscalitate. În caz contrar, banii ar fi migrat fraudulos către Ierusalim în loc să ajungă în proaspăta capitală a Israelului, Samaria.

Ieroboam a dispus recunoașterea păgânismului ca religie de stat în Israel, ceea ce nu a fost deloc greu. Israel era un regat esențial agricol, care oricum depindea foarte mult de păgânismul asociat zeului Baal și zeiței Astarteea. Așadar, nu era deloc o noutate, doar că acum ritualurile păgâne nu se mai făceau pe ascuns. Ieroboam a dispus turnarea a doi tauri din aur, ca idoli pentru zeul Baal, la care evreii din Israel trebuiau să se închine și să cotizeze corespunzător.

Aceste evenimente tragice erau privite cu mâhnire profundă atât de către Templu, cât și de către Yahveh, care, prin vocea profeților săi din sud, condamnase vehement închinarea la idoli și promisese răzbunare prin pedepsirea exemplară a evreilor secesioniști. Desigur, amenințările lui Yahveh nu au fost luate prea mult în serios de Israel: niciodată acest zeu nu îi pedepsise exemplar și nu aveau motive să creadă că o va face tocmai acum.

Dar în această privință evreii s-au înșelat amarnic: nici nu aveau idee cât de crud și de aspru putea fi Yahveh la supărare...

Ieroboam instituise în regatul său un corp sacerdotal legat de cultul lui Baal. Preoții lui Baal trebuiau să facă totul pentru ca zeul Baal să nu-i pedepsească cu secetă și să-i răsplătească din plin cu ploi bogate, care să facă pământul roditor.

Din păcate, totul a fost bine și frumos în Israel până în timpul domniei regelui Ahab (870-851 îen), când o secetă cumplită, fără precedent, a zdruncinat din temelii cultul zeului Baal. Preoții acestuia nu au mai putut rezolva problema deloc: s-au făcut toate ritualurile cunoscute, dar zeul Baal nu era deloc impresionat și ploaia întârzia să apară în timp ce oamenii mureau pe capete în tot Israelul.

Profetul Ilie a profitat de această ocazie și i-a provocat pe toți preoții lui Baal la o întrecere: care dintre zei, Baal sau Yahveh, este zeul adevărat? S-a conchis că merită toată închinarea acel zeu care va aduce ploaia.

Întrecerea a avut loc pe muntele Carmel, unde cei 450 de preoți ai lui Baal au ridicat un altar, pe care au sacrificat tauri ca ofrande, așteptând apoi răspunsul lui Baal. Dar răspunsul lui Baal nu a mai venit.

Când profetul Ilie l-a invocat pe Yahveh, acesta a trimis foc din cer, lovind devastator altarul, acceptând ofranda adusă, dar și omorând pe toți cei 450 de preoți. La scurt timp, pentru a stinge focul, Dumnezeu a trimis ploaie mare asupra altarului și, implicit, și asupra întregului Israel... Deci Yahveh era Dumnezeu! Nu Baal...

Această reușită a fost un succes tactic deosebit, care a avut un efect crucial. Evreii din Israel primeau o dublă dovadă: pe de o parte, Baal nu era un zeu adevărat, ci doar un idol creat de om, iar pe de altă parte, se vedea foarte clar ce este în stare să facă Yahveh când este supărat... Respectul și teama, deopotrivă, i-au determinat pe cei mai mulți dintre evreii din Israel să se întoarcă la Yahveh și la iudaism.

Dar era, oricum, prea târziu...

În est, în Mesopotamia, în perioada 760-750 îen, Asiria reușea să se elibereze de sub dominația arameană și începuse deja să se extindă în toate direcțiile. În acest timp, undeva în Europa, se întemeia Roma, în anul 753 îen. La acea vreme, Roma era doar un sătuc uitat și retras din Peninsula Italică: nimic nu anunța imensul imperiu pe care aceasta îl va genera câteva secole mai târziu...

Asiria s-a extins într-un ritm susținut și spre vest, așa încât între anii 739 îen și 735 îen, regatul Israel fusese nevoit să plătească tribut asirienilor. De la an la an tributul a devenit tot mai împovăraător, așa încât, când Israel nu a mai putut plăti, Asiria l-a invadat. În anul 722 îen, capitala Samaria cade în mâinile asirienilor și regatul lui Israel va fi ras de pe fața pământului pentru totdeauna. Mulți evrei din Israel au fost deportați: cunoaștem că erau 27.290 de persoane deportate...

Asiria a devenit tot mai puternică. În anul 710 îen, asirienii vor reuși să cucerească Babilonul, atingând culmea gloriei. Bineînțeles că Asiria nu s-a putut abține și a invadat în mare forță și regatul sudic, distrugând totul cu o ferocitate cum numai la invaziile mongole vom mai vedea. Toate orașele din Iuda au fost distruse, inclusiv al doilea oraș al acestuia, Lakiș, în anul 701 îen... Apoi asirienii și-au îndreptat atenția spre marele Ierusalim, pregătind un asediu fenomenal.

Din păcate pentru ei, nu știau ce se ascunde în Ierusalim. În noaptea dinaintea plănuirii asediului, Yahveh și-a trimis arhanghelul, pe Mihail, să-i conducă pe serafimi și pe heruvimi într-un atac surpriză împotriva asirienilor. Mihail a intrat nevăzut în Ierusalim și a ajuns la Templu. Acolo a dat singur la o parte capacul chivotului și a permis serafimilor și heruvimilor să iasă în lumea noastră, pentru a vizita tabăra asiriană. Lupta a fost, ca de obicei, foarte scurtă. Toți cei 185.000 de soldați asirieni au fost uciși cu sânge rece în mai puțin de un minut. Doar regele asirian, împreună cu câteva căpetenii, au fost lăsați în viață.

Regele asirian a fost atât de îngrozit de acea noapte la Ierusalim, încât niciodată nu s-a mai vorbit despre acest subiect: cine îndrăznește să aducă în discuție acest subiect, era imediat executat. Regele nu a scris nimic despre acea noapte nici măcar în jurnalul său, în care Ierusalimul nici nu este pomenit, în timp ce bătălia de la Lakiș este descrisă în cele mai mici detalii... Cronicile asiriene afirmă doar că Ierusalimul a fost cruțat, dar nu se pomenește nimic despre motivul unui asemenea gest.

A doua zi dimineață, evreii i-au găsit pe toți asirienii morți în tabăra lor.

Toți erau întregi, nu aveau nici cea mai mică tăietură, dar erau toți morți.

Doar groaza de pe fețele lor mai amintea de ce se întâmplase acolo noaptea.

Iar capacul chivotului era pus la locul lui, ca de obicei.

Nici măcar evreii nu au știut ce s-a întâmplat cu asirienii. Pentru ei și în ziua de astăzi crucea Ierusalimului este un miracol. Dar, pentru cine i-a văzut pe cei 185.000 de asirieni morți instantaneu în propria tabără, nu cred că s-a mai îndoit vreodată că Yahveh este singurul Dumnezeu al acestei planete... Priveliștea trebuie să fi fost atât de înspăimântătoare, încât risipea orice îndoială pentru toată viața!

În anul 689 îen, Asiria va distruge complet Babilonul, dar acesta reușește să își revină, fiind reconstruit din temelii în perioada 680-669 îen. Cu un ultim efort, Asiria reușește să recucerească Babilonul în anul 648 îen, dar nu mai are forța de a-l distruge și, după lupte crâncene, Babilonul obține iar independența față de Asiria.

Babilonul începe contraofensiva împotriva Asiriei. Aceasta, știindu-se slăbită, se aliază cu Egiptul pentru a rezista atacurilor babiloniene. Cu permisiunea Asiriei, în semn de recunoștință, Egiptul primește regatul lui Iuda în custodia sa. La început, regatul lui Iuda a fost doar vasal Egiptului, dar în final, în anul 631 îen, ultimul rege evreu este îndepărtat și evreii pierd definitiv independența politică, pentru aproape 2500 de ani. Abia în 1948 en, odată cu crearea statului evreu modern Israel, evreii redevin independenți sub aspect politic.

Dar ura babiloniană împotriva asirienilor cotropitori nu cunoaște margini. Babilonul revine în forță și, în anul 612 îen, reușește să dea lovitura de grație Asiriei prin cucerirea orașelor sale emblematice, Ninive și Asur. Prin aceste cuceriri finale, Babilonul va șterge Asiria de pe harta lumii pentru totdeauna.

După acest moment, babilonienii și-au îndreptat atenția și spre aliații asirienilor, în speță fiind egiptenii și evreii. În anul 605 îen, odată cu venirea la putere a regelui Nabucodonosor (605-562 îen), Egiptul este cucerit integral de Babilon, după care este invadată și Iudeea, care va intra sub dominație babiloniană prin vasalitate.

În anul 598 îen, Ierusalimul este nevoit să capituleze și, doar un an mai târziu, are loc prima deportare a evreilor din Iudeea în Babilon. Dar, cum rezistența evreiască crea probleme în continuare, Babilonul distruge Ierusalimul în anul 589 îen, inclusiv Templul, urmând a doua deportare a evreilor din Iudeea, în anul 587 îen. În cele două valuri ale exodului babilonian, peste 4.600 de persoane au fost deportate forțat în Babilon, mai exact în zona Nipur din Mesopotamia.

Este interesantă modalitatea inegală în care cele două exoduri sunt relatate în Biblie. În exodul asirian, Israel pierduse 27.290 de persoane, probabil în mai multe valuri de migrație succesive, dar evenimentul este amintit foarte sumar.

În schimb, când este vorba de exodul babilonian al lui Iuda, evenimentul este relatat de parcă ar fi fost de dimensiuni cosmice, deși erau implicate doar 4.600 de persoane. Se mersese până acolo încât se afirma că nu mai rămăsese nimeni acasă în Iuda! Deși se știa foarte bine că Israel era mult mai mare comparativ cu Iuda, fiind 10 triburi nordice față de doar 2 triburi sudice, se pare că sudul era perceput ca fiind națiunea însăși. Este un indiciu valoros al marilor probleme interne cu care se confrunta națiunea. Ruptura dintre nord și sud era în realitate cu mult mai gravă.

Societatea evreiască până la exod

Regatul nordic, Israel, cu capitala la Samara, avea două mari avantaje față de regatul sudic: o demografie superioară (reamintim, erau 10 triburi în nord) și un teritoriu mult mai vast, care, în plus, avea terenuri agricole foarte fertile în Galileea. Din păcate, regatul nordic Israel avea o linie dinastică nelegitimă, deoarece Ieroboam nu se trăgea din David, el fiind doar un fost curtean al lui Solomon. Dar cea mai mare nenorocire abătută asupra nordului era păgânismul, care devenise religie oficială datorită aceluiași rege Ieroboam. Secesiunea a fost indiscutabil un eșec pentru evrei, un mare pas înapoi de care ei nu aveau nevoie! Dar secesiunea era doar efectul unor cauze mult mai profunde, întrucât diferențele dintre nord și sud erau foarte adânci. Regele Ieroboam nu făcuse altceva decât să recunoască o stare de fapt.

Conform iudaismului, pământul este proprietatea lui Yahveh. Aceasta este baza juridică prin care Moise a făcut repartizarea teritorială după triburi. Cele 10 triburi din nord au primit pământ în baza acestei repartizări, deoarece Yahveh este stăpânul acelor terenuri și doar el poate dispune de ele așa cum dorește. Dar Ieroboam abolise iudaismul și această bază juridică dispăruse subit, lăsând loc altei baze juridice, axată exclusiv pe performanța economică a fiecărui proprietar în parte. Acest fapt a produs schimbări sociale dramatice.

Să ne imaginăm situația funciară inițială: fiecare om avea petecul său de pământ dăruit de Yahveh pentru a-și câștiga existența. Prin abolirea iudaismului, fiecare om a devenit proprietar deplin al terenului său. Proprietățile funciare erau la început de mici dimensiuni și aproximativ egale între ele, diferențele fiind nesemnificative.

Țăranul depinde de fertilitatea terenului său. Dacă este fertil, recolta este bogată și produsele agricole astfel obținute pot fi vândute pe piață. Cu banii obținuți pe recoltă, țăranul putea achita impozitele și putea achiziționa cele necesare pentru perioada iernii, iar dacă recolta era într-adevăr bogată, putea pune și ceva deoparte.

În perioadele de secetă lucrurile stăteau complet altfel. O recoltă slabă era o mare nenorocire din toate punctele de vedere: nu mai puteai să achiziții impozitele, nu mai aveai ce să vinzi pe piață și nu mai aveai cu ce să cumperi cele necesare pentru iarnă. De pus ceva deoparte, nici nu mai putem vorbi. Dacă era vorba de o secetă scurtă, de 1-2 ani, omul se mai putea descurca: dacă anii următori erau buni, omul putea plăti și datoriile acumulate anterior. Dar dacă era o secetă lungă, de câțiva ani de zile (și uneori seceta putea dura și 5-7 ani!), omul nu mai avea cum să achite și era nevoit să vândă terenul pentru a acoperi paguba.

Țăranii care au reușit să pună mai mereu deoparte erau și cei care își puteau permite să cumpere terenurile țăranilor aflați la strâmtoare. Țăranul rămas fără pământ avea doar două posibilități: să devină lucrător chiar la noul proprietar, ca arendaș, sau să-și caute de lucru la oraș, ca zilier. Oricum, ambele variante erau adevărate drame sociale și traume psihice.

Nordul mai oferea și o a treia posibilitate: pescuitul. Mulți țărani aflați la strâmtoare au vândut tot ce aveau și, din puținul rămas, au cumpărat o barcă, cu care puteau pescui în Lacul Ghenizaret, foarte bogat în pește în acele timpuri. Dacă afacerea mergea și omul era priceput, fostul țăran putea ajunge un pescar respectabil, putând lua o barcă mai mare (numită corabie oarecum impropriu) pentru care putea să angajeze un echipaj din câțiva oameni.

În nord, deși exista, comerțul nu era dominant, ci se desfășura preponderent în baza agriculturii. Opțiunea comercială nu era atrăgătoare pentru nimeni: trebuia să ai ceva de oferit pentru a putea primi ceva în schimb. Recoltele bogate presupuneau și un comerț înfloritor. Reciproca nu era valabilă practic niciodată, situațiile când comerțul a mers foarte bine în anii agricoli slabi fiind realmente rarisime.

Prin urmare, începem să distingem cele trei mari clase sociale din nord: țăranii, aflați pe treapta cea mai de jos, pescarii, în rolul clasei de mijloc, și nobilimea, pe treapta socială superioară. La fiecare clasă în parte există și câte două subclase.

Existau și țărani liberi, în forma micilor proprietari de pământ, capabili să lucreze pământul folosind doar membrii familiei, dar subclasa arendașilor era majoritară, întrucât latifundiarul asigura arendașului său mijloacele de producție de care avea nevoie pentru a lucra suprafețe agricole extinse.

În privința pescarilor, situația era inversată. Pescarii cu bărci erau foarte mulți, dar puțini pescari își puteau permite o corabie, pentru că aveau nevoie de un echipaj și nu toată lumea își putea permite să angajeze.

Când discutăm însă despre aristocrația nordică, aici problemele sunt mult mai complexe decât ne-am aștepta. La prima vedere, este foarte simplu: aristocrația nordică nu poate fi decât agricolă, adică se referă strict la latifundieri.

Dar să analizăm mai bine problema: orice latifundiar era obligat să se comporte și ca un comerciant, deoarece domeniul său agricol producea o recoltă care trebuia valorificată pe piață. Piețele cele mai bune sunt orașele. Ca să vinzi, nu poți sta pe domeniul tău, așteptând să vină cumpărătorul la tine, ci ești obligat să acționezi, și asta înseamnă să fii la fața locului, adică la oraș. Din acest motiv, mulți latifundieri au plecat la oraș, venind acasă doar când se putea lipsi de la oraș.

Nu toate domeniile au fost la fel de performante. Cele mai bune terenuri le avea Galileea, iar acolo latifundiarii au prosperat din producția agricolă proprie valorificată adecvat la oraș. Dar alte zone din Israel nu aveau terenurile fertile ale Galileei, cum ar fi Samaria și Decapolis. Pentru Samaria, de pildă, agricultura nu a fost niciodată o opțiune de succes și latifundiarii samariteni au vândut terenurile pentru a deveni foarte puternici, bazându-se exclusiv pe comerțul cu lucruri scumpe, atât de apreciate de latifundieri. A fost o rețetă de succes: samaritenii au excelat prin comerț și vor menține acest succes comercial timp de multe secole de acum înainte. Ei vor alcătui permanent o aristocrație comercială.

Să discutăm acum un pic despre viața de familie și despre rolul femeii în societatea evreiască agrar-nordică. Adoptarea păgânismului ca religie de stat în nord a produs o valorizare a femeii sub aspect religios, dar doar atât. Femeia nordică era exclusă de iudaismul timpului și își găsește refugiu în păgânismul agrar, dar asta nu era cine știe ce realizare. Femeia ducea tot greul în nord, inclusiv muncile câmpului, gospodăria, creșterea copiilor. Copiii erau tratați distinct: tatăl se ocupa de băieți când aceștia se făceau mari, iar mamele aveau în grijă fetele. Sub aspect economic, cel mai rentabil era băiatul, deoarece fata era foarte costisitoare pentru căsătorie.

Oricum ar fi însă, la clasele sărace (țărani și pescari), femeia era mult prea împovărată de treburile gospodărești pentru a mai avea timp și pentru o atentă educație. Educația era foarte scumpă în acele vremuri și doar aristocrația își putea permite să ofere așa ceva copiilor săi. Țăranii și pescarii nu prețuiau educația, poate și pentru că era apreciată de aristocrați, dar mai ales pentru că nu aveau resursele necesare pentru a se gândi măcar la așa ceva. Un aristocrat însă dispunea atât de banii necesari, dar și de timpul liber aferent.

Având în vedere cele menționate mai sus, este ușor de înțeles de ce iudaismul a pierdut bătălia cu păgânismul în regatul de nord. Păgânismul nu presupune prea multă știință de carte, ritualurile având o puternică bază instinctivă. Iudaismul era o religie foarte elaborată, în care proștii nu aveau cum să se regăsească.

Imediat după secesiunea lui Ieroboam și până la cucerirea asiriană, regatul nordic Israel a respins categoric și prin toate mijloacele iudaismul în toate formele sale: era o rușine să te închini la acel Templu costisitor din Ierusalim. Dar iudaismul a început să recâștige terenul pierdut prin contribuția esențială a profetului Ilie, care l-a valorizat excelent pe Yahveh în detrimentul lui Baal. Cei mai mulți evrei au revenit rușinați la religia lor tradițională, dar soțiile lor de acasă tot în păgânism credeau, deoarece iudaismul le desconsidera.

După cucerirea asiriană, iudaismul a devenit elementul cheie al menținerii conștiinței naționale. Invadatorii asirieni erau tot o populație semitică, dar păgânismul lor era foarte elevat și foarte atrăgător. Evreii nordici au știut că asirienii au o religie foarte puternică care îi putea acapara foarte ușor și abia atunci și-au dat seama ce prostie imensă au făcut prin dezicerea de Yahveh și de Templu. Asirienii doreau să impună religia lor și nu acceptau forme infantile de păgânism, cum aveau evreii.

Puterea de seducție asiriană s-a văzut imediat în plan lingvistic, deoarece ambele populații aparțineau grupului semitic. Asiriana a transformat ebraica din nord atât de mult, încât a dat naștere unei limbi noi, numită aramaică. Evreii din nord vor mai vedea ebraica doar în textul sfânt al Torei. Slujbele și rugăciunile vor fi în aramaică. Limba aramaică va deveni limba maternă a acestor evrei. Ebraica va ajunge doar o simplă limbă de cult, cunoscută concret de foarte puțini oameni.

Dintre aristocrați, anumite persoane au manifestat treptat un interes deosebit pentru înțelegerea și promovarea textelor sfinte. Aceștia vor deveni rabini și vor conduce sinagoga locală. Sinagoga nordistă era cel mai sfânt lucru pentru acei evrei. Nu era cum mergem noi la biserică, dacă vrem, dacă nu plouă afară, dacă avem chef, eventual numai la sărbătorile importante, de câteva ori pe an. Nu! Nu! Nu! Pentru acei oameni, mersul la sinagogă era săptămânal, în fiecare sabat, când rabinul le citea textul în ebraică, apoi le traducea textul în aramaică și ulterior îl comenta împreună cu ei, ca să le dezvolte înțelepciunea și să fie membrii de seamă ai poporului lui Israel.

După cucerirea asiriană, sinagoga a devenit în nord sufletul unui popor pentru care Templul era prea departe. Apartenența la iudaism devenise o mândrie națională a evreilor nordiști, dar și singura lor speranță în fața invadatorilor asirieni. Pentru majoritatea localităților, care erau sărace, sinagoga era de fapt chiar casa rabinului. Cazurile de localități cu sinagogă special construită erau foarte rare.

Studiul textelor sfinte devenise o pasiune pentru orice bărbat evreu, dar cu timpul un studiu real al textelor a devenit doar apanajul rabinelor, întrucât doar aceștia mai cunoșteau detaliat limba ebraică în care erau scrise aceste texte. Ceilalți bărbați veneau la sinagogă cu scopul de a acumula cât mai multe cunoștințe cu fiecare sabat ce trecea, dar adevărul este că foarte puțini dintre bărbații evrei din nord reușeau să acumuleze mai mult de o zecime din aceste texte, deoarece ei nu dețineau textul scris, ci se străduiau să memoreze cât puteau ei de bine anumite pasaje din Biblie, traduse în limba aramaică. Cam la asta se reducea cultura unui bărbat evreu în acele timpuri.

Cât despre femei, acestea aveau un grad de cultură extrem de modest. Educația primită de copiii evrei era în cea mai mare măsură intuitivă, deoarece familia nu putea oferi prea multe informații copiilor. Sinagoga, singura speranță culturală a evreilor nordiști, se adresa aproape exclusiv bărbaților, dar chiar și așa aceasta nu era deloc ceea ce noi numim în sociologia modernă **un cadru instituționalizat**: tradiția iudaică era singura pedagogie a vremii, iar femeile nu jucau nici un rol în acest mecanism.

Copiii erau crescuți mai ales de femei. De regulă, femeile unei familii extinse se uneau în actul educațional și nu se mai ținea cont de apartenența maternă a fiecărui copil. Toți copiii familiei intrau în grija oricărei femei din acea familie. În acest fel, femeile tinere puteau învăța activ de la femeile adulte și vârstnice, iar copiii știau că sunt controlați permanent (orice femeie a familiei era un potențial spion al isprăvilor lor năstrușnice). Copiii primeau toți aceeași educație când erau mici, dar după vârsta de 12 ani, băieții erau special separați de fete în actul educațional, urmând să joace rolul central rezervat lor în iudaism.

Băieții erau inițiați în iudaism de la 12 ani, devenind membrii cu drepturi depline ai comunității evreiești cu mult timp înainte ca aceștia să fie interesați de fete (sau distrași de la destinul lor profetic...). Fetele în schimb erau o mare pacoste pentru întreaga familie. După ce împlineau 12 ani, părinții erau obligați să le constituie zestrea și să facă toate aranjamentele necesare pentru găsirea unui bărbat potrivit.

Prin urmare, diferențele culturale dintre bărbați și femei își aveau toate originile în iudaism și nu trebuie să căutăm absolut deloc alte cauze externe, deoarece, chiar dacă acestea ar exista, ar rămâne totuși secundare. Acesta este adevărul: femeia era disprețuită în iudaism și era firesc ca aceasta să caute alinare în păgânism.

Am discutat deja despre cuplul divin: Baal era zeul Cer, iar Astarteea era zeița Pământ. Am văzut că exista o corespondență strânsă între sexualitatea umană și fenomenele naturale. Zeul Cer trimitea ploaia asupra zeiței Pământ, iar aceasta producea o recoltă bogată. Ploaia zeului era asociată cu sperma bărbatului, iar recolta zeiței era asociată cu sarcina femeii. Baal impunea un cult masculin, iar Astarteea impunea un cult feminin. Dar motivația practicării păgânismului nu se reducea doar la agricultură, de fapt agricultura era doar un pretext pentru practicarea păgânismului.

Pentru un bărbat însurat, cea mai mare rușine era să nu fie viril. Eventualele probleme erectile erau considerate o mare tragedie masculină. Pentru a evita o asemenea rușine, zeul Baal trebuia îmbunat prin aducerea ofrandelor necesare.

Pentru femeia măritată, cea mai mare rușine era să fie stearpă. Dacă o femeie nu putea face copii, bărbatul ei o putea părăsi în favoarea alteia, care putea face. Femeile părăsite nu aveau deloc o reputație bună și societatea vremii înfiera foarte aspru o femeie dacă nu putea face copii. Ceea ce nu se știa la acea vreme este că absența copiilor într-un cuplu nu înseamnă obligatoriu vinovăția femeii. Astăzi cunoaștem prea bine că de foarte multe ori bărbatul este cel care nu poate face copii, deși este perfect funcțional, adică viril. Dar asta conta oricum prea puțin, deoarece bărbatul era considerat superior femeii, Cerul fiind mai sus decât Pământul. Femeile se rugau permanent zeiței Astarteea să fie fecunde pentru a dăruii bărbatului lor copiii doriți.

Yahveh neglijase un fapt banal: oamenii au nevoie să concretizeze orice concept printr-un model. Cine era Yahveh? La această întrebare, pusă de un copil, părintele nu avea ce să îi spună. Yahveh interzisese cu desăvârșire orice reprezentare materială. Un singur evreu știuse cum arată Yahveh, Moise, dar acesta era demult mort și acum nimeni nu știa cum arată Dumnezeu lor.

Popoarele vecine cu evreii nu aveau această problemă, întrucât zeitățile lor aveau reprezentări materiale. La întrebarea cine este Baal, copilului i se arăta un stâlp de lemn sau de metal, foarte asemănător cu un penis. Adultul știa foarte bine ce reprezintă de fapt acest stâlp. Copilul nu cunoștea această semnificație, dar pentru el era suficient: Baal este acel stâlp aflat chiar în fața sa, deci Baal există! Și, fiind atât de mare, înseamnă că este foarte puternic!

La întrebarea cine este Astarteea, copilei i se arăta un copac foarte frumos, împodobit splendid de localnice, căruia acestea îi aduceau ofrande din recolta proaspăt culeasă, pentru ca și la anul recolta să fie la fel de bogată. Copila nu avea nevoie de mai mult: Astarteea este chiar în fața ei, deci există! Iar ea, ca fată, trebuie să nu o facă pe zeiță de răs și să devină o femeie splendidă și fertilă, ca Astarteea! Femeile adulte știau foarte bine ce reprezintă de fapt acel arbore împodobit: este uterul feminin care se pregătește să primească ofranda bărbatului... Este limpede?

Exista în mod evident o rivalitate între cele două culte, femeile căutând să nu se facă de răs în fața bărbatilor, iar bărbatii să nu se facă de răs în fața femeilor. Între Baal și Astarteea era o mare dragoste (se vedea asta prin ploile bogate căzute din cer), dar existau și perioade de neînțelegeri conjugale divine, resimțite dramatic pe teren prin perioade terifiante de secetă. Cu alte cuvinte, cuplul divin era ca un cuplu uman. Prin această caracteristică, păgânismul era foarte seducător: tot ce se întâmpla între oameni era firesc și sacrul putea să coexiste cu profanul fără prea mari probleme.

În iudaism, sacrul și profanul nu numai că erau realități distincte, dar sacrul era incomparabil cu profanul pentru totdeauna. Din acest motiv, și bărbatul era incomparabil cu femeia: orice ar face o femeie, tot inferioară bărbatului va fi.

În iudaism, sacrul avea nevoie de un spațiu special rezervat cultului divin: tabernaclul sau, mai nou Templul. În afara acestui spațiu, totul era profan. Dar în păgânism, sacrul coexistă cu profanul oriunde, neavând nevoie de un spațiu aparte.

Consecința acestui fapt era că altarele pentru Baal și Astarteea erau la fel de sfinte oriunde ar fi fost amplasate. Cele mai multe familii aveau câte un altar în propria casă, de cele mai multe ori fiind amplasat pe terasa casei. Dacă erau amplasate în afara caselor, altarele erau amenajate pe o înălțime, de regulă un deal, o colină, sau dacă se putea chiar un munte. Pentru Astarteea, se alegea un copac arătos, care era împodobit. Pentru Baal, se construia un stâlp de metal (dacă altarul era permanent) sau de lemn (dacă altarul era portabil), care era și el împodobit.

Simbolic, Baal era redat cu semnul Δ , amintind de penisul masculin, iar Astarteea cu semnul ∇ , amintind de uterul feminin. Combinarea celor două semne a format ceea ce se numește astăzi *steaua lui David*, care este un hexagon stelat, dar care este și un simbol cât se poate de păgân, semnificând actul sexual...

Astăzi acest simbol este emblema statului evreu modern.

Am văzut că în nord păgânismul era foarte seducător pentru că avea o dublă motivație: cea agricolă și cea sexuală. Totuși, păgânismul era seducător și pentru evreii din sud, dar aceștia nu aveau nevoie de motivația agricolă. Se pare că motivația sexuală era suficient de puternică pentru a face din păgânism o religie irezistibilă.

Cauzele infiltrării păgânismului în sud trebuie căutate tot în iudaism.

Iudaismul încuraja actul sexual între bărbat și femeia sa, dar numai în scopul sfânt de a face copii. Actul sexual era în iudaism o datorie sfântă, nu o plăcere. Bărbatul trebuia să fie viril, iar femeia trebuia să fie fertilă. Căsătoriile la evreii acelor timpuri nu se făceau deloc din rațiuni pur sufletești, ci întotdeauna după rațiuni economice. Tatăl fetei trudea foarte mult pentru a-i constitui zestrea, iar băiatul ales de familia fetei trebuia să întrunească strict condițiile economice, adică să aibă o casă sau să poată construi o casă în baza averii sale. Aspectele afective nu aveau deloc importanța cuvenită. Femeia era proprietatea bărbatului său și, de voie, de nevoie, trebuia să se descurce cu bărbatul hărăzit de soartă, bun sau rău, cum o fi el, dar era bărbatul ei pentru toată viața!

După cum se vede, dacă în nord fundamentul păgânismului era femeia, în sud acest fundament era chiar bărbatul. Problema era logică și deosebit de simplă: sudul era mai bogat decât nordul și bărbații sudiști își puteau permite să aibă nu numai o viață familială, ci și una intimă. Iudaismul obliga bărbatul să facă dragoste cu femeia lui numai pentru a face copii. Sexul pentru plăcere era înfierat aspru de Yahveh.

Dar păgânismul făcea din actul sexual un act sfânt, ceea ce și este, cu singura condiție să existe dragoste între parteneri. Dar granița între dragoste și prostituție este de multe ori atât de subțire, încât treci dintr-o parte în alta fără să-ți dai seama. Este suficient să ne amintim de David și de Solomon, ca să avem o imagine exactă.

Dar pentru a avea și o imagine corectă asupra acestei chestiuni, este necesară o analiză mult mai serioasă. Lucrurile nu sunt atât de simple cum par a fi.

Trebuie spus că regatul Iuda aflat în sud avea Templul. Acesta nu era doar o construcție, ci devenise și o instituție, care treptat se va substitui regatului. Templul fusese început de Solomon, dar acesta nu a apucat să-l vadă și terminat.

După secesiunea regatului lui Solomon, regele Roboam a fost nevoit să facă din Templu principalul organism fiscal al regatului sudic Iuda. Dar acest regat nu putea susține singur efortul financiar considerabil pe care construcția și întreținerea Templului le presupuneau. Prin urmare, Templul trebuia să fie valorificat adecvat și pentru teritoriile vasale regatului sudic, tocmai pentru ca și aceste populații păgâne să poată participa fiscal la susținerea Templului.

Pentru acest lucru însă, Templul trebuia alterat prin introducerea unor elemente păgâne de referință pentru cultele lui Baal și ale Astarteei. O asemenea manevră era însă deosebit de supărătoare pentru marele zeu Yahveh!!! Efectele s-au văzut imediat.

Templul lui Solomon prezenta într-adevăr și elemente păgâne, care se adresau exclusiv zeului Baal și zeiței Astarteea. La intrarea în Templu erau poziționați doi stâlpi uriași din bronz, care nu aveau nici un rol funcțional pentru clădirea în sine. Priviți de jos, de la nivelul oamenilor, cei doi stâlpi impuneau un sentiment de măreție și de siguranță, dar priviți de sus sau de la mare distanță, aceștia aveau aspectul inconfundabil al organului genital masculin... Reprezentau zeul Baal!

Un alt simbol al lui Baal era prezent în vecinătatea Templului. Acolo se aflau mai multe căruțe de tip cisternă, care erau rezervoare mobile de apă, destinate să aprovizioneze cu apă un bazin fix, numit „Marea de bronz”. Acesta avea un aspect cel puțin ciudat pentru evreii aflați în plină eră a berbecului: marele bazin era susținut de mai mulți tauri turnați în bronz, amintind de era taurului și de cultul lui Baal...

Astarteea era și ea prezentă în două modalități, ca și Baal.

În interiorul Templului se folosea un candelabru special care avea 7 brațe și care se numea *menora*. El este o formă foarte stilizată a arborelui împodobit al Astarteei.

Planul arhitectonic al Templului respectă în detaliu alcătuirea anatomică a organului genital feminin. Asemănarea este mult prea mare pentru a putea spune că este o simplă coincidență. Să ne amintim că Solomon a construit Templul folosind specialiști fenicieni, care au impus inevitabil și concepția acestuia.

Acum înțelegem pe deplin de ce Yahveh nu agrease în principiu construirea unui Templu. El nu era împotriva ideii în sine, dar era împotriva acestui tip de Templu pentru că avea prea multe elemente păgâne în el. Yahveh nu a vorbit niciodată despre acest Templu ca fiind casa sa, ci îl considera un simplu depozit pentru chivotul său.

Realitatea socială din regatul sudic Iuda era cu totul alta decât cea din regatul nordic Israel. Aici pământul nu era foarte fertil. Neavând importanță agricolă, pământul nu era o valoare pentru evreii sudiști. Viața se concentra aproape exclusiv în interiorul localităților. Fiecare localitate deținea un areal considerabil în jurul său, dar acesta era o proprietate comună, destinată mai ales păstoritului.

Păstori alcătuiau clasa inferioară în sud, fiind similari cu țăranii din nord. Proprietatea funciară a unui păstor nu era grandioasă, dar nici mică. Ea trebuia să fie suficient de mare pentru a adăposti toate animalele din turmă pe timpul iernii. Pe acel teren se afla de regulă și casa, în care locuia întreaga familie. Dacă proprietatea nu era prea mare, casa adăpostea și animalele în timpul iernii. În acest scop, casa unui păstor standard avea etaj. Pe timpul iernii, la parter, unde aerul era mai rece, erau găzduite animalele. Căldura acestora ajungea la etaj, unde locuia toată familia. Turmele de oi erau cele mai frecvente, dar existau și cirezi de vite. Animalele de povară erau și ele crescute în fiecare gospodărie. Asinii erau cei mai frecvenți, caii însă mai rar.

Unii păstori erau mai performanți decât ceilalți și au ajuns mai înstăriți, ei preferând să locuiască în localitate, iar de turmele lor să se ocupe păstori angajați.

Localitățile sudiste mai mari erau locuite în special de meșteșugari și de comercianți. Meșteșugarii erau clasa de mijloc din sud, similari pescarilor din nord, dar statutul lor era foarte respectat, pentru că trebuia să fii foarte priceput ca să devii un meșteșugar, nu oricine putea presta o astfel de activitate. Meșteșugarii din localitățile mai mici erau nevoiți să se aprovizioneze cu materiale provenite de la comercianții din localitățile mai mari. Concurența în breasla meșteșugarilor din orașele mari era crâncenă, așa încât nu exista tentația să te muți într-un oraș mai mare, ci mai degrabă preferai la nevoie să pleci într-un oraș mai mic.

Clasa superioară era alcătuită din comercianți. Cei mai performanți comercianți erau aristocrații, pentru care lucrau comercianții simpli din orașe. Existau, în acest sens, adevărate rețele comerciale. Dar Templul introdusese un nou tip de aristocrație, cea sacerdotală, despre care vom discuta pe larg în continuare.

Conform dispozițiilor lui Yahveh, încă din timpul lui Moise tribul lui Levi primise în grijă chivotul legământului. Leviții erau preoți prin naștere și aveau datoria să se ocupe strict de viața religioasă a poporului evreu. Yahveh dorise ca leviții să nu fie implicați în nici o altă activitate umană și să se dedice strict preoției. Tribul lui Levi era cel mai mic trib din poporul evreu și, nefiind la acea vreme numeros, putea fi întreținut din munca celorlalte triburi.

La constituirea Templului, leviții erau totuși un trib numeros, trecuse multă vreme de la Moise și lucrurile se schimbaseră foarte mult. După constituirea Templului și mai ales după secesiunea regatului lui Solomon, tribul lui Levi era prea numeros pentru a mai putea trăi strict din zeciuiala cuvenită Templului. Ca urmare, mulți dintre leviți au fost nevoiți să dezvolte afaceri proprii pentru a se putea întreține.

Ierusalimul era un oraș foarte mare, dar chiar și așa nu putea susține toată aristocrația sacerdotală, mai ales că afacerile dezvoltate de leviți erau mai ales comerciale, iar în domeniul comerțului activau deja comercianți foarte iscusiți. Prin urmare, foarte mulți leviți au migrat către localități mai mici, preferând să activeze în sinagogile locale, pentru că era activitatea la care se pricepeau cel mai mult.

Calitatea clerului era așadar superioară în sud: în sinagogile sudiste activau leviți foarte bine pregătiți, întrucât asta făceau de o viață, din tată în fiu. În plus, ei aveau în spatele lor autoritatea Templului, care impunea un respect deosebit.

Situația s-a schimbat dramatic după impresionanta poveste cu profetul Ilie și mai ales după prăbușirea regatului nordic în anul 722 îen, când Templul devenise singura autoritate religioasă pentru întregul popor evreu. Era o schimbare crucială, prin care evreii nordiști se întorceau la iudaism. Pentru Templu, această realizare aducea mai mulți bani la buget, pentru că naționaliștii evrei din Galileea susțineau necondiționat Templul din Ierusalim, acceptând cu ardoare plata zeciuiei către acesta, în schimbul unei asistențe spirituale și materiale de calitate.

După cucerirea asiriană din nord, tentația evreilor a fost să migreze spre sud, ceea ce au și reușit printr-o parte consistentă a aristocrației latifundiare, care a părăsit nordul și s-a stabilit direct la Ierusalim. Puterea economică a acestora era însă incomparabil mai mare decât puterea economică de care dispuneau majoritatea leviților din acel moment. Ca urmare a acestui fapt, au avut loc mutații severe în aristocrația din Ierusalim: mulți leviți au fost nevoiți să părăsească capitala, iar mulți latifundiași s-au năpustit în Ierusalim. Aristocrația sacerdotală tradițională a leviților s-a alterat considerabil prin acest aport latifundiar consistent. La asta se poate adăuga și ascensiunea tot mai puternică a aristocrației provenite din rândul comercianților. Templul se bucura acum de 3 tipuri de preoți: leviții, latifundiașii, comercianții.

Am vorbit despre aceste lucruri acum deoarece ne vor fi foarte folositoare mai târziu. În timpul lui Isus, sacerdoții aveau trei partide: leviții se vor numi saduchei, latifundiașii se vor numi farisei, iar comercianții se vor numi învățători ai Legii. Despre toate astea însă, la momentul potrivit.

Odată cu leviții, au migrat spre nord și foarte mulți meșteșugari și comercianți, care nu mai puteau face față concurenței acerbe din Ierusalim. Este și cazul unui strămoș al lui Iosif, din neamul lui David, care era meșteșugar și care s-a stabilit în Galileea, în Nazaret. Tot atunci au migrat, la inițiativa Templului, și mulți leviți înstăriți, printre care se număra cu siguranță și un strămoș al Mariei, un fost levit devenit mare păstor, tot în Galileea, în Nazaret.

În perioada dintre cucerirea asiriană și cucerirea babiloniană, Templul a avut un moment de glorie, când a reușit pentru scurt timp eliberarea nordului. În acea perioadă au migrat în Galileea foarte mulți evrei sudiști, în special din triburile lui Iuda (Iosif se trăgea din tribul lui Iuda, neamul lui David) și al lui Levi (Maria se trăgea din Levi).

Etnogeneza evreiască în etapa a șaptea: exodul babilonian

Înainte de orice se cuvine să lămurim un aspect inedit legat de regalitatea evreiască. Spuneam că regalitatea a debutat la evrei odată cu domnia lui Saul, începută în anul 1145 îen. Mai spuneam că ultimul rege evreu a fost detronat în sud în anul 631 îen, când Egiptul a supus poporul evreu prin vasalitate. Regalitatea a continuat și după acest an 631 îen, dar regii au fost simple marionete, nemaifiind vorba de o regalitate suverană.

Conform acestui criteriu strict, regalitatea a durat din anul 1145 îen și până în anul 631 îen, adică 514 ani, din care primii 120 de ani au desemnat o regalitate forte. După anul 631 îen, evreii au pierdut suveranitatea, dar regatul a supraviețuit oarecum prin domnia unor regi străini. Ultimul dintre ei, Zedechia, a fost numit rege chiar de Nabucodonosor, dar după revolta evreiască din Ierusalim, acesta va fi înlăturat în anul 589 îen, când orașul și Templul sunt distruse de babilonieni. Conform acestui criteriu mai permisiv, regalitatea a durat 556 de ani (1145-589 îen).

Este cert însă că regalitatea sudistă se mândrește cu o linie dinastică ce conține nu mai puțin de 23 de regi, de la Saul la Zedechia.

Dintre aceștia, doar 7 au fost iahviști convinși: Saul, David, Asa, Jehoafat, Ezechia, Iosia, Iehoahaz.

Despre alți 7 dintre ei știm că au fost ambivalenți, adepți ai sincretismului dintre iudaism și păgânism: Solomon, Roboam, Abia, Ioas, Amazia, Uzia, Iotam.

Ceilalți 9 regi au fost păgâni convinși și au practicat idolatria în mod oficial: Ieroboam, Ahazia, Atalia, Ahaz, Manase, Amon, Iehoachim, Iehiachin, Zedechia. Dintre aceștia, Manase a avut domnia cea mai scandaloasă: în cei 44 de ani cât a domnit, Manase a impus păgânismul ca religie de stat în regatul sudic! Practic, din cei 556 de ani de regalitate, 256 au fost clar stăpâniți de păgânism...

Domnia lui Manase va fi identificată mai târziu ca fiind principala cauză pentru care Yahveh a decis să-și lase poporul pradă invadatorilor babilonieni. Este evident că cucerirea babiloniană a fost posibilă numai datorită neimplicării lui Yahveh. Experiența asirienilor, care au pierdut 185.000 de soldați în doar câteva minute, stă mărturie pentru forța militară absolut deosebită de care dispune Yahveh. Ierusalimul a scăpat de asirieni doar prin intervenția lui Yahveh. Când acesta nu a mai intervenit, nu numai că Ierusalimul a fost cucerit de babilonieni, dar aceștia au distrus întregul oraș, inclusiv Templul, în anul 589 îen.

În cele două valuri ale deportării în Babilon, în 597 îen și în 587 îen, se știe cu precizie că au fost strămutate peste 4.600 de persoane (*Jeremia 52*). Datele oferite de scrierile mai târzii din Biblie sunt neverosimile: se afirmă că întregul popor evreu a fost deportat în Babilon, ceea ce nu poate corespunde realității istorice. Motivul acestei afirmații este un fapt istoric cert: asirienii erau cei care făceau deportări în masă, pentru a avea forță de muncă suplimentară.

Babilonienii nu erau niciodată interesați de oamenii de rând ai unui popor cucerit de ei, întrucât ei considerau că oamenii de rând sunt conduși de aristocrație, deci numai aristocrația poate fi făcută vinovată de toate răskoalele din teritoriu. Dacă se muta doar aristocrația, poporul era lipsit de conducere, deci devenea inofensiv. Mai mult, poporul ar fi continuat să muncească pentru aristocrația națională, chiar dacă aceasta era deportată. În acest fel, Babilonul atrăgea către sine toate resursele economice de care dispunea poporul cucerit, fără nici cel mai mic efort fiscal. Viața era foarte scumpă în Babilon, iar aristocratul evreu avea mereu nevoie de bani pentru a trăi acolo. Bani veneau mereu din teritoriu și Babilonul prospera.

Prin urmare, Ieremia este singura sursă credibilă: în Babilon au ajuns peste 4600 de evrei, toți membrii ai aristocrației evreiești din fostul Ierusalim. Reamintim că aristocrația din Ierusalim devenise deja compozită: aristocrație sacerdotală (leviții sau saducheii), aristocrație latifundiară (nobilimea sau fariseii) și aristocrație comercială (învățătorii Legii sau cărturarii). Toți erau acum nevoiți să trăiască laolaltă în Babilon.

Babilonul era în acel moment cel mai mare oraș din lume. Sub domnia lui Nabucodonosor (605-562 îen), orașul a fost mult extins și s-au construit noi edificii, dintre care cel mai impozant era templul lui Marduc, închinat zeului orașului, care avea un aspect de turn în trepte (zigurat). Realitatea arheologică din teren arată fără echivoc că Babilonul acelor timpuri se întindea pe o suprafață mare (15,5 km²), fiind amplasat de o parte și de alta a Eufratului.

Exilații evrei au fost încartiruiți în așezări speciale, în Mesopotamia de sud, foarte aproape de Babilon. Au avut libertăți de-a dreptul mari: nu aveau voie să facă un templu și nici să aducă jertfe lui Yahveh, dar au putut dezvolta o formă de serviciu religios axat pe sinagogă. Unii dintre exilați, printre care și regele Ioachim, se pare că s-au bucurat de mare trecere la curtea babiloniană.

Dar iată că marele Nabucodonosor moare în anul 562 îen, iar Babilonul n-a mai reușit să producă ceva mai bun decât el, așa încât regii care au urmat au fost fără îndoială adevărate catastrofe politico-militare. Frământările politice interne au grăbit sfârșitul Babilonului. Sub domnia ultimului rege babilonian, Nabonid, lupta dintre diversele culte religioase a atins apogeul. Regele Nabonid era adorator al zeului Lunii și nu era de acord cu cultul lui Marduc. Nabonid va fi nevoit să părăsească Babilonul și să conducă imperiul de pe coasta arabică vestică. Afacerile guvernamentale le-a lăsat în grija fiului său, Belșazar, care a rămas în Babilon. Acesta va face o gafă monumentală: la un banchet regal, Belșazar va dispune să fie folosite la masă obiectele sfinte capturate din Templul evreilor de la Ierusalim.

Yahveh nu a iertat o asemenea jignire și a venit personal la acel banchet, strecurându-se nevăzut printre invitați. Yahveh dispune de tehnologia invizibilității, știm asta încă de la atacul plănuț de asirieni asupra Ierusalimului, când arhanghelul Mihail s-a strecurat în oraș și în Templu fără a fi văzut, pentru a da capacul chivotului la o parte și, în final, pentru a-l pune înapoi.

Pentru a induce teroarea în rândul petrecăreților babilonieni, Yahveh și-a descoperit mâna dreaptă ca să fie vizibilă și a scris pe perete doar trei cuvinte, sub privirile înfricoșate ale mesenilor: „**venit, cântărit, eradicat**”. Nimeni de la curte nu a putut descifra înțelesul acestor cuvinte, cu excepția tânărului evreu Daniel, slujitor la curtea babiloniană și viitor mare profet. Cuvintele nu puteau veni decât de la Domnul Dumnezeu lui Israel și însemnau clar condamnarea la moarte a întregului Babilon: „**Am venit personal să văd ce ați făcut, am analizat situația voastră în detaliu și am decis să vă rad pe toți de pe suprafața pământului!**”

Desigur, regele Belșazar a răs cu lacrimi și nu a crezut o iotă din cuvintele lui Daniel. Aparent, nu aveau nici o logică: cum ar putea Yahveh să se pună cu mărețul Babilon?! Zeul Marduc nu ar permite nimănui să se atingă de orașul său!!!

Zeul Marduc era doar o simplă plăsmuire a imaginației babiloniene.

Dar Yahveh era o zeitate cât se poate de reală! Evreii știau prea bine asta!...

Chiar în noaptea banchetului, Belșazar este găsit mort de supușii săi. Din acel moment, lucrurile au alunecat pe panta declinului pentru Babilon.

În acele timpuri, la est de Asiria și de Babilonia se dezvoltase Persia, care a devenit deosebit de puternică sub dinastia ahemenidă. Persia avea mare nevoie de terenurile fertile din Mesopotamia. În scurt timp, Persia a intrat într-o expansiune fără precedent, sub domnia lui Cyrus cel Mare (550-530 îen), spre est și spre vest.

Imperiul lui Cyrus cel Mare era impresionant ca mărime și va fi depășit în istorie doar de imperiul lui Alexandru Macedon. Dar, spre deosebire de imperiul lui Alexandru, care nu avea nici o logică, imperiul lui Cyrus cel Mare va avea o logică fermă, o structurare atentă, comparabilă doar cu viitorul Imperiu Roman.

Luptele perșilor cu babilonienii s-au încheiat în anul 539 îen, când Cyrus cel Mare cucerește fără luptă Babilonul. Cred că nu sunteți deloc surprinși să aflați că această ispravă este opera lui Yahveh. Perșii au plănuit un atac feroce asupra Babilonului, dar pentru un expert în arta militară, așa cum este Yahveh, era evident că Babilonul nu putea fi cucerit prin metode militare! Acest lucru era știut și de perși, care sperau ca orașul să capituleze în câțiva ani. Yahveh a avut grijă să ajungă la urechile perșilor un secret al orașului, pe care strategii persani nu-l remarcaseră.

Babilonul era situat pe Eufrat. Fluviul traversa orașul de la un cap la altul, Babilonul întinzându-se pe ambele maluri, la est și la vest de Eufrat. Defensiva babiloniană era impecabilă când era vorba de ziduri, care nu puteau fi trecute.

Totul era păzit foarte bine, mai puțin fluviul Eufrat!

Babilonienii se gândiseră să păzească temeinic doar intrarea fluviului în oraș.

Dar ieșirea era păzită lamentabil, deoarece nimeni nu se aștepta ca cineva să urce pe fluviu contra curentului cu atâta rapiditate, încât să nu fie remarcat. Fluviul Eufrat nu este un râuleț micuț, cu debit modest, ușor de abordat. Eufratul are debit mare și nu oricine îl poate aborda. Dar pentru Cyrus cel Mare asta nu era o problemă. A intrat în oraș fără să lupte absolut deloc, fiind întâmpinat în triumf ca eliberator.

Cyrus cel Mare avea viziune politică, ceea ce îi lipsise lui Nabucodonosor. După ce a creat un imens imperiu, Cyrus a trecut la organizarea lui. Administrația persană se baza pe o rețea de drumuri imperiale foarte bine construite, iar provinciile imperiale erau organizate pe criterii realiste.

Cyrus a dispus retrocedarea către evrei a comorilor jefuite de Nabucodonosor din Templul de la Ierusalim și a permis evreilor, dar și celorlalte popoare subjagate de babilonieni, să se întoarcă acasă. Este inutil să mai spunem cu câtă admirație este descris Cyrus cel Mare în Biblie. Profetul Isaia, în cartea sa, îi atribuie lui Cyrus semnificația de Mesia (*Isaia 45,1*). În anul 525 îen, fiul lui Cyrus cel Mare, numit Cambises, a extins imperiul fondat de tatăl său cucerind Egiptul. Este evident că Yahveh nu uitase deloc alianța Egiptului cu Asiria și, mai ales, nu era de trecut cu vederea impunerea vasalității de către egipteni asupra evreilor, din anul 631 îen.

Era timpul ca Egiptul să plătească scump greșelile trecutului.

Încă din anul 537 îen, evreii deportați încep să se întoarcă acasă, când încă mai trăia Cyrus cel Mare. Doar un an mai târziu, în 536 îen, evreii încep să reconstruiască Templul din Ierusalim, pentru că Zorobabel obținuse acordul ferm al perșilor în acest sens. Zorobabel va conduce primul val de evrei spre casă și va reuși, cu mari eforturi, să reconstruiască Templul din Ierusalim până în anul 520 îen.

Acest templu ridicat de Zorobabel este cunoscut în istorie ca Al Doilea Templu și diferă mult față de Primul Templu, ridicat de Solomon cu aproape 540 de ani în urmă. La inaugurarea sa, în anul 515 îen, evreii au putut vedea un Templu într-o ediție simplistă, dar mult mai funcțională decât templul inițial. Camera chivotului, numită de evrei *Sfânta Sfintelor*, nu se mai afla la nivelul solului, ca în templul original, ci era situată sub nivelul acestuia, adânc îngropată în Muntele Templului. Ierusalimul nu a putut fi reclădit adecvat, ci doar provizoriu, pentru că primul val conținea numai evreii proveniți din fosta Asirie, în zona Haran, situată în Mesopotamia de nord. Acești evrei nu aveau o forță financiară suficientă pentru a reconstrui întregul oraș. Ei au putut face doar Templul, cu mari eforturi, într-o formă destul de modestă.

În anul 509 îen, Roma reușea să devină republică, dar tot nesemnificativă era...

Evreii bogați, cantonați în zona orașului Nipur, aflat la sud de Babilon, în Mesopotamia de sud, s-au întors acasă mult mai târziu, peste 50 de ani, în timpul domniei regelui Atarxerxes al Persiei. Paharnicul acestui rege era Neemia, un evreu deosebit de bun, pe care regele îl considera demn de toată încrederea sa. Neemia i-a relatat detaliat despre situația evreilor de acasă: nordul fusese provincie asiriană, iar evreii de acolo se întorseseră deja acasă. Sudul fusese provincie egipteană, apoi a devenit provincie babiloniană, Ierusalimul fiind distrus din temelii. Era timpul ca și evreii sudiști să se întoarcă acasă.

Atarxerxes a înțeles mesajul și a fost de acord, numindu-l pe Neemia noul guvernator al provinciei persane Iehud, care includea toate teritoriile evreiești. Neemia va conduce al doilea val de migrație și va ajunge acasă, la Ierusalim, în anul 445 îen, unde va găsi un oraș practic în ruine. Templul lui Zorobabel era într-o stare deplorabilă. Neemia a trecut neîntârziat la treabă și în foarte scurt timp s-au văzut și rezultatele, pentru că era un bărbat foarte deștept și foarte energic. În doar câțiva ani de eforturi susținute, Neemia reconstruiește zidurile Ierusalimului și restaurează Templul lui Zorobabel, între 445 îen și 433 îen. Dar Neemia nu s-a ocupat decât de reconstrucția materială a evreilor. De reconstrucția spirituală a acestora se va ocupa un alt mare evreu al vremii: Ezdra.

Situația socială în Nord

1. Țăranii (CLS.INF.)

- *liberi (angajați)*
- *mici proprietari (angajatori)*

Nordul dispunea de terenuri fertile foarte performante în Galileea, ceea ce permitea dezvoltarea unei agriculturi pe măsura acestora. Excelența era obținută nu atât prin cantitatea produselor, cât mai ales prin calitatea acestora. Culturile nu se bucurau de o mare diversitate: se cultivau în special măslini, viță-de-vie și cereale.

Agricultura era practică de țăranii, care constituiau o clasă socială inferioară, atât înainte, cât și după exilul babilonian. Mulți dintre ei au renunțat să mai dețină terenuri în proprietate, din diverse motive, devenind țăranii liberi, angajându-se ca lucrători zilieri la ceilalți țăranii. În general, micul proprietar era un țăran destul de înstărit, cu suficient pământ pentru sine și pentru copii săi, care își putea permite la nevoie să angajeze zilieri pentru a putea culege la timp recolta.

După cum știm deja, aproximativ 30.000 de țăranii au fost deportați în zona Haran din Mesopotamia de nord de către asirieni. Cea mai mare parte a acestei populații deportate era alcătuită probabil din țăranii liberi, aduși de asirieni numai pentru a-i pune la muncă. Asirienii nu erau interesați de aristocrații popoarelor cucerite, ci doar de oamenii lipsiți de proprietăți, pe care nu-i puteau impozita. Era mult mai bine să-i pui la muncă forțată, decât să nu plătească impozitele la stat. La întoarcerea din exil, cei mai mulți dintre ei s-au putut integra destul de ușor. Mai greu a fost cu proprietarii de pământuri care fuseseră expropriați. Ei nu mai aveau acum proprietățile funciare și au fost nevoiți să accepte statutul de zilieri.

Păgânismul asirian nu i-a afectat prea mult, în ciuda exilului, deoarece evreii din Haran au trăit într-o zonă distinctă. Fostul cuplu divin Astartea - Baal a fost înlocuit cu cuplul asirian echivalent Iștar – Tamuz. Dacă până atunci cultul lui Baal dominase, acum domina cultul zeiței Iștar, foarte apreciată de evreicele vremii.

2. Pescarii (CLS.MED. / CLS. INF.)

- *angajați (fără barcă)*
- *angajatori (cu barcă)*

Galileea avea un lac foarte mare și foarte bogat în pește, aflat pe cursul Iordanului, care era exploatat de pescari. Se numea Lacul Ghenizaret. Pescarii au fost o clasă socială în general neafectată de exilul babilonian, pentru că în Haran nu era nevoie de pescari. Înainte de exil, pescarii erau o clasă de mijloc în Nord, dar au devenit o clasă inferioară după apariția meșteșugarilor veniți din Sud, care au permis o mai mare accesibilitate la bărci pentru cei mai mulți pescari și, prin extensie, a mărit foarte mult concurența într-un domeniu cu resurse foarte limitate.

La început, erau puțini pescari cu barcă pe Lacul Ghenizaret, concurența era redusă, deci și peștele era scump, iar pescarii angajatori o duceau foarte bine. Ulterior au migrat din Sud meșteșugarii, care au furnizat bărci mai ieftine pe piață, ceea ce a permis multor pescari până atunci angajați să devină la rândul lor angajatori. Numărul de bărci a crescut, a crescut și concurența între pescari, dar Lacul Ghenizaret producea o cantitate limitată de pește în fiecare an. Pescarii, ca să poată vinde repede o marfă atât de perisabilă cum este peștele proaspăt, erau nevoiți să vândă tot mai ieftin.

Comparativ, în timp erau nevoiți să vândă tot mai mult pește pentru a obține aceeași sumă de bani. Ieftinirea peștelui a dus inevitabil la prăbușirea pescarilor într-o poziție inferioară în ierarhia socială, mai ales că meșteșugarii erau foarte căutați pentru derularea unor proiecte edilitare foarte necesare în Nord.

3. Comercianții (CLS.MED.)

- *itineranți (Samaria)*
- *sedentari (Decapolis)*

Samaritenii erau comercianți care se adresau în special țăranilor din Galileea, comercianților mai puternici din Decapolis, eventual comercianților din Sud. Nu erau o tagmă foarte înstărită, dar Galileea se folosea de serviciile Samariei pentru a exporta în Asiria (Mesopotamia de nord) prin Decapolis. Afacerile nu mergeau rău, dar nici ușor nu era, pentru că erau drumuri lungi de făcut până în Decapolis, iar siguranța pe drumurile publice nu era deloc apanajul asirienilor.

În viitorul Decapolis, comerțul era cu totul altfel înțeles decât în Samaria. Samaritenii lucrau cu materii prime, pe care le valorificau optim, fără prea mare efort, într-un timp scurt, dar cu riscuri foarte ridicate.

În Decapolis, comercianții observaseră că asirienii sunt foarte pretențioși și nu cumpără orice. Materiile prime nu erau interesante pentru asirieni, ci doar produsele prelucrate și finisate. Cu cât erau mai prelucrate și mai finisate, cu atât mai bine! Acest lucru a făcut ca în Decapolis să se formeze o nouă viziune asupra comerțului, ceva care nu era nici comerț clasic, nici meșteșuguri autentice. Este ceea ce noi numim astăzi *servicii* sau *sectorul terțiar economic*.

În celelalte zone evreiești, comerțul era privit ca o anexă fie a agriculturii (cum era în Samaria), fie a industriei (cum era în Idumeea și Perea). Comercianții din Decapolis au înțeles că se poate și mai bine decât atât, abordând comerțul din perspectivă independentă de agricultură sau de industrie.

Din acest motiv, comercianții din Decapolis vor cunoaște prosperitatea reală nu atât în această perioadă, cât mai ales în perioada elenistică, despre care vom discuta mai târziu. Chiar denumirea de Decapolis datează strict din această perioadă elenistică introdusă cu forța de Alexandru Macedon.

4. Aristocrația latifundiară (CLS.SUP.)

- *statică (rezidenți pe proprietățile lor)*
- *dinamică (rezidenți în Ierusalim)*

Marii proprietari de pământuri erau foști țărani care avuseseră un trecut plin de succese consecutive de-a lungul generațiilor, reușind să pună deoparte mai mult decât alții și având curajul de a investi permanent în achiziția de noi terenuri, atunci când micii proprietari aflați la ananghie erau nevoiți să vândă proprietățile lor.

Spre deosebire de țăranul obișnuit, latifundiarul se năștea înstărit și avea acces deplin la cultura vremii sale, pentru că avea bani să susțină propria educație, dar avea și timpul liber atât de necesar studiului individual.

Latifundiarul cu preocupări practice au rămas mereu în teritoriu, pe proprietățile lor, dar cei care au avut înclinații teoretice, au fost atrași de Ierusalim și în special de Templu, unde puteau studia pe îndelete.

Acești latifundiar rezidenți în Ierusalim se vor numi *farisei*.

După cucerirea asiriană, latifundiarul din Nord au migrat forțat la Ierusalim, devenind farisei autentici și lăsând proprietățile lor în administrarea unor arendași. După distrugerea Ierusalimului și Templului sub babilonieni, acești farisei vor fi deportați forțat de babilonieni în zona Nipur, aflată în Mesopotamia de sud, împreună cu toată aristocrația sacerdotală. După exilul babilonian, fariseii practic nu se vor mai întoarce acasă, preferând să rămână în Nipur.

Această opțiune aparent ciudată are explicații foarte solide. Nu putem compara Galileea cu Mesopotamia. Babilonul permisesse fariseilor să cumpere în zona Nipur terenuri foarte fertile, în schimbul unor sume uriașe de bani. Era logic să nu te mai întorci acasă când aveai condiții mai bune în străinătate.

5. Meșteșugarii (CLS.MED.)

- *constructorii*
- *meșteșugarii casnici*

Meșteșugarii erau practic inexistenți în Nord. Ei au provenit din două valuri migraționiste, venind din Sud când acesta nu le-a mai putut oferi condițiile optime.

Primul val migraționist s-a datorat creșterii concurenței din breasla meșteșugarilor, ceea ce determina meșteșugarii mai slabi dintr-o localitate mai mare să migreze spre localitățile mai mici, unde concurența era mult mai redusă. Acest lucru a produs o migrație ușoară a meșteșugarilor de slabă calitate și spre nord, unde meșteșugarii erau foarte rari și foarte prețuiți.

Al doilea val migraționist s-a datorat distrugerii Ierusalimului, care concentra în acea vreme tot ce avea mai bun breasla meșteșugărească. Babilonienii nu prețuiau decât aristocrația, din motivele pe care le-am explicat deja. Ceilalți au fost liberi să migreze în teritoriu. Erau constructori de mare clasă, capabili de lucrări grandioase. Unii dintre ei au putut lucra la scară mare în Nord, în cadrul unor proiecte edilitare, dar cei mai mulți au devenit casnici, specializându-se în lucrări de mică anvergură numai pentru uzul casnic și gospodăresc. Erau oameni foarte inteligenți și deosebit de pricepuți: puteau lucra orice era făcut din piatră, metal sau lemn. Când se vor întâlni cu ei, grecii îi vor numi *tekton*. Un astfel de tekton era și Iosif, tatăl lui Isus.

Meșteșugarii aveau mare nevoie de samariteni pentru a se aproviziona cu materiile prime necesare proceselor tehnologice, dar aveau nevoie și de cei din Decapolis, pentru a exporta adecvat lucrările de lux către Asiria și Babilonia.

Dar un tekton se adresa tuturor pescarilor și țăranilor deopotrivă.

6. Aristocrația sacerdotală (CLS.SUP.)

- *leviții*

Leviții erau practic inexistenți în Nord înainte de distrugerea Templului, deoarece serviciul religios în sinagogă era specialitatea fariseilor. Leviții erau preoți specializați în Templu, ei nu erau destinați pentru sinagogă. Totuși, după distrugerea Templului, foarte mulți leviți au fost nevoiți, datorită concurenței din Sud, să migreze în Nord, fiind primiți în sinagogi cu deosebit respect, mai ales în Galileea. Acești leviți au fost nevoiți să se implice într-o activitate pentru a se putea susține financiar. O astfel de familie levită trebuie să fi fost și familia Mariei, mama lui Isus, care provenea dintr-o familie levită de rang înalt reprofilată pe păstoritul oilor.

ÎNAINTE	DUPĂ
CLS.INF. <i>țărani</i>	CLS.INF. <i>țărani</i> <i>pescarii</i>
CLS.MED. <i>pescarii</i> <i>comercianții</i>	CLS.MED. <i>comercianții</i> <i>meșteșugarii</i>
CLS.SUP. <i>latifundiar</i>	CLS.SUP. <i>latifundiar</i> <i>leviții</i>

Situația socială în Sud

1. Păstorii (CLS.INF.)

- *liberi (angajați)*
- *micii proprietari (angajatori)*

Păstoritul era o activitate foarte intensă în Sud, dar nu atingea performanțele zootehniei moderne. Turmele de oi erau cele mai importante și cele mai numeroase. Cirezile de vite erau și ele la loc de cinste, dar aveau o pondere modestă, deoarece bovinele erau cerute doar de zonele agricole, în special pentru aratul ogoarelor. Animalele de povară și de transport erau și ele foarte apreciate, mai ales de către comercianți, care aveau nevoie de ele pentru a ține legătura între orașe. Pentru nevoile curente, casnice și gospodărești, asinii erau cei mai folosiți, chiar și pentru călătorii sau pelerinaje. Caii și cămilele erau animale rare și foarte scumpe, pe care puțini evrei și le puteau permite. Păstorii alcătuiau o clasă socială inferioară care nu a fost absolut deloc afectată de exilul babilonian.

2. Meșteșugarii (CLS.MED.)

Concurența în domeniu era acerbă, deoarece Sudul dezvoltase încă din timpul lui David un program edilitar permanent. Constructorii alcătuiau elita meșteșugarilor și erau capabili de lucrări grandioase. Marea majoritate a meșteșugarilor era alcătuită din meșteșugari specializați, care se adresau populației obișnuite, pe lucrări de mai mică anvergură, dar adesea mai numeroase și mai delicate.

Meșteșugarii din Sud au migrat practic permanent către nord, deoarece concurența era foarte mare în sud și nordul avea un deficit uriaș de meșteșugari. Primul val migraționist a fost de lungă durată și a permis multor familii sudiste să se stabilească definitiv în nord. Dar al doilea val migraționist a fost brusc și dramatic pentru elita din domeniu. Distrugerea Ierusalimului a însemnat anularea tuturor locurilor de muncă pentru constructori, care au fost nevoiți să se distribuie în teritoriu atât în nord, cât și în sud.

3. Comercianții (CLS.MED.)

Erau în special itineranți și dezvoltau afaceri de mici dimensiuni. Comercianții sudisti cei mai puternici erau în Idumeea. Ei foloseau Iudeea ca zonă de tranzit către samariteni, iar Perea era zona de tranzit către est. Ierusalimul era centrul comercial aflat obligatoriu pe toate rutele comerciale sudiste. Distrugerea orașului de către babilonieni a afectat rutele comerciale, dar în general exilul babilonian nu a avut o influență dramatică asupra comercianților.

4. Aristocrația comercială (CLS.SUP.)

Era alcătuită din comercianți sedentari, deosebit de puternici, care dezvoltau adevărate rețele comerciale, în care intrau comercianți obișnuiți și meșteșugari specializați. Ei erau localizați mai ales în Iudeea și depindeau de Templu, întrucât activau ca funcționari în aparatul fiscal și academic al Templului. Erau oameni foarte instruiți și din acest motiv erau supranumiți drept *cărturari* sau *învățători ai Legii*. Templul avea mare nevoie de ei, dar nu îi putea include în tagma preotească, pentru că ei îndeplineau numai sarcini laice.

După distrugerea Templului, cei mai mulți dintre ei au fost exilați de babilonieni în Mesopotamia de sud, în orașul Nipur, de unde s-au mai întors acasă foarte puțini.

5. Aristocrația sacerdotală (CLS.SUP.)

Înainte de exod, sacerdoții Templului erau exclusiv leviți, conform legii lui Moise, care atribuisese tribului lui Levi toate sarcinile cultice din iudaism. Distrugerea Templului a fost o mare tragedie pentru ei. Unii au migrat în nord, iar alții au migrat în sud. Dar leviții foarte bogați au fost deportați cu toții în Nipur de către babilonieni. Acolo au dezvoltat o formă de cult în sinagogă și, sub influențele inevitabile venite din sfera păgânismului semitic babilonian, au devenit **saduchei**.

Numele de saduchei provine de la Sadoc, înalt preot levit care a contestat autoritatea lui Aaron, accentuând doar rolul lui Moise. Sadoc era de părere că leviții erau o tagmă preotească perimată de greșelile lui Aaron, care permisesse în absența lui Moise închinarea la idoli (se turnase chiar un vițel de aur). Sadoc nu putea trece cu vederea această faptă a lui Aaron și considera că singurii leviți adevărați sunt cei din spița sa, întrucât ei sunt singura speranță pentru instaurarea unui iudaism forte.

Din exil au revenit acasă toate cele 4 familii din neamul lui Sadoc.

În zona Haran au fost deportate aproximativ 30.000 de persoane: țărani liberi în majoritatea lor și mici proprietari expropriați forțat. Au revenit acasă sub Zorobabel peste 90% dintre aceștia. În zona Nipur au fost deportate peste 4.600 de persoane: latifundiați nordisti rezidenți în Ierusalim (farisei), din care au mai revenit sub 10%, aristocrație comercială, revenită maxim o treime, și aristocrație sacerdotală, revenită sub Neemia minim 2 treimi și maxim 90%.

Etnogeneza evreiască în etapa a opta: perioada postexilică

Dacă până acum am discutat chestiuni de o importanță redusă, a sosit vremea să discutăm o chestiune cu adevărat crucială pentru poporul evreu. În această perioadă postexilică, poporul evreu a reușit să definitiveze ceea ce creștinii de azi numesc **canonul ebraic**, adică ansamblul de scrieri sfinte evreiești. Această problemă are o importanță atât de mare, încât în mod intenționat nu am abordat până acum nici o chestiune referitoare la partea culturală din istoria evreiască. Am văzut pe larg cum a fost construit poporul evreu din punct de vedere biologic, psihologic și sociologic: am arătat cum s-a format poporul evreu ca populație genetică, am văzut cum și-au format evreii conștiința națională și am mai văzut și cum s-au organizat social evreii în acord cu această conștiință națională indusă de Yahveh. Acum este timpul să abordăm problema evreiască la modul serios, din perspectivă antropologică. Ne interesează în special modul de formare a culturii evreiești și pentru asta va trebui să ne întoarcem mult în timp, pentru a urmări evoluția lingvistică a evreilor.

După cum am arătat deja, această divinitate, pe care evreii o numesc Yahveh, are o civilizație proprie, populată cu îngeri. La baza acestei civilizații stă, în mod obligatoriu, o anumită cultură, fundamentată la rândul ei de o anumită limbă. Este firesc ca Dumnezeu și îngerii săi să comunice între ei folosind o limbă proprie lor, adecvată posibilităților de exprimare a unui trup de înger.

Oamenii sunt creații derivate din îngeri. Trupul uman este mai puțin performant decât cel de înger la toate capitolele. Prin urmare, este de așteptat ca și limba divină, vorbită și scrisă de Dumnezeu și îngerii săi, să fie mult superioară limbilor umane. Știm cu siguranță că limba divină a stat la baza limbii primordiale vorbite de oameni. Între limba divină și cea primordială este de așteptat ca relația să fie cea de incluziune, adică limba primordială să fie mai redusă decât cea divină, atât calitativ (în conținutul ei semantic și aparatul conceptual), cât și cantitativ (în numărul de cuvinte din lexic și în modalitățile de exprimare).

Consecința acestui fapt este un lucru firesc: Dumnezeu putea vorbi omului și omul putea vorbi cu Dumnezeu în primordială, dar omul nu putea pricepe ce discuta Dumnezeu și îngerii săi în divină. **Divina** și **primordială** sunt două limbi inegale. Este de așteptat ca, de exemplu, dacă primordială admite o scriere normală (2D), pentru a fi pusă pe o suprafață plană, divina să folosească o scriere mult mai avansată decât cea 2D, adică scrierea 3D, care nu poate fi scrisă pe o suprafață, ci se scrie în spațiu. S-a demonstrat deja că Tora este complet codificată 2D, dar, dacă Dumnezeu a făcut Tora, atunci trebuie să o cercetăm 3D pentru a obține toate semnificațiile. Despre codul biblic vom discuta mai detaliat mai târziu. Deocamdată mă mărginesc doar la a aminti chestiunea doar în scop didactic.

Să revenim la divină și primordială.

Dumnezeu a vorbit oamenilor în primordială fără excepție. De la Adam și până la Noe, primordială a fost limba dialogului cu divinitatea. Acum înțelegem de ce exponenții seriilor genetice create de Yahveh trăiau atât de mult. Era obligatoriu să fie așa din mai multe motive, printre care și **absența evoluționismului lingvistic**. Primordială nu trebuia să evolueze aproape deloc de la o generație la alta, pentru a nu compromite dialogul omului cu divinitatea. Comparativ, dacă divina este și astăzi neschimbată, pentru că îngerii de atunci trăiesc și acum într-o singură locație celestă, primordială s-a spart până în prezent în acest vacuum lingvistic modern: aproape 2000 de limbi și dialecte! Și asta pentru că oamenii au schimbat nenumărate generații până acum și au migrat în zone complet diferite de pe planetă.

Acum înțelegem și de ce Yahveh a insistat ca programul său genetic să se desfășoare numai într-un areal din ce în ce mai limitat. Oamenii creați de el erau puțini la număr și trăiau mult timp, ceea ce făcea ca evoluția primordială să fie practic nesemnificativă. Din tată în fiu, de la mamă la fiică, inovațiile lingvistice personale, generate de creativitatea fiecărei personalități umane de atunci, erau foarte puține și, mai ales, se produceau la un interval foarte mare de timp.

Practic, primordiala stătea pe loc, mai ales că nu era o limbă scrisă, ci doar vorbită. Dumnezeu nu și-a complicat viața și nu a permis oamenilor din programul său să scrie, tocmai pentru a nu introduce încă o sursă de evoluționism lingvistic care ar fi degenerat foarte repede în discordie culturală. Toți exponenții genetici din programul lui Yahveh, de la Adam și până la Noe, au vorbit o limbă unică și statică, primordială, și nu au știut să scrie, pentru că Yahveh nu a dorit să-i învețe scrisul. Yahveh avea cu siguranță imense baze de date, care stocau un volum impresionant de informații. De acolo oamenii ar fi putut afla **adevărul**, dacă ar fi știut să citească. Ori, cel mai bine este să fie oala acoperită ca să nu dea musca în ea, cum se zice pe la noi, adică era cel mai bine ca oamenii să nu știe să citească, pentru ca adevărul despre programul genetic să se păstreze nealterat.

De remarcat este faptul că Dumnezeu nu dorea ascunderea adevărului din dorința de a-l minți pe om. Este doar un mecanism de apărare. Dezvăluirea bruscă și completă a adevărului ar fi creat un șoc cultural cumplit pentru civilizația umană aflată la primi săi pași în viață. Copilul trebuie să meargă pe picioarele lui și, pentru asta, are nevoie să creadă că poate merge singur, că tot ceea ce face, face el, că nu este ajutat ca un neajutorat. Altfel încrederea în sine dispare și totul se prăbușește.

Adevărul nu trebuie ascuns de oameni, ci trebuie păstrat cu grijă și dezvăluit treptat, pe măsură ce omul este tot mai pregătit să-l afle și să-l primească adecvat.

Din câte ne mai amintim, sper că nu ați uitat că Noe arăta mult diferit de semenii săi. Nu trebuie să fi fost doar o diferență fizică, ci și sufletească. Noe primise de la părinții săi o primordială superioară, pe care se putea clădi o limbă mai bună. Noe trebuie să fi adus multă prospețime limbii primordiale, fiind capabil să priceapă noțiuni mai puternice decât predecesorii săi. În dialogul permanent al lui Yahveh cu Noe, trebuie să se fi făcut un salt lingvistic notabil: cuvinte noi au migrat din divină în primordială, pentru că realitatea se schimbase dramatic și era nevoie de noi concepte pentru a o putea descrie adecvat.

Potopul din 11654-11542 îen ștersese cu buretele orice urmă de civilizație anterioară. Puținii supraviețuitori, care au existat cu siguranță, nu mai puteau impune vechea limbă, pentru că ea nu mai descria adecvat realitatea înconjurătoare. Laboratorul Eden nu mai exista și, odată cu el, nu mai erau necesare nici noțiunile legate de acesta. Yahveh știa că supraviețuitorii puteau fi asimilați cultural cu ușurință dacă se introducea o limbă adecvată noilor condiții.

Noe a făcut asta cu copiii săi, într-un spațiu complet izolat de lume (arca), timp îndelungat (40 de ani). Să nu uităm că cei trei băieți ai lui Noe erau toți bărbați maturi, care au venit pe arcă cu nevestele lor. Deși soția sa nu vorbea nativ primordială, ci probabil un dialect mult modificat al ei, Noe a avut grijă ca primordială să fie vorbită cu cei trei băieți (Sem, Ham, Iafet) pentru a se asigura că, după moartea sa, copiii săi vor putea să vorbească cu Yahveh. Dialogul continuu cu divinitatea a menținut limba primordială ca standard lingvistic al grupului. Dialectele femeilor nu erau interzise, dar nu erau folosite, pentru că nu erau utile în dialogul cu divinitatea. În timp, soțiile băieților lui Noe au ajuns să folosească primordială lui Noe ca limbă maternă, care a înlocuit treptat dialectele lor.

Noe avea și un farmec irezistibil, care trebuie să se fi impus și în vorbire. Ceilalți membri din grup căutau inevitabil să-l imite pe Noe, pentru că le plăcea cum vorbea Noe. Dumnezeu a avut grijă să introducă concepte și cuvinte noi, prin transfer lingvistic din divină în primordială. Toate aceste cuvinte noi au fost explicate detaliat de Yahveh lui Noe. La orice întrebare a grupului, Dumnezeu le răspundea cu răbdare. Altă modalitate de rezolvare a problemei nici nu exista.

Din acest motiv, a spune că Noe a stat în arcă 40 de zile este un nonsens. În doar o lună și jumătate, transferurile lingvistice sunt posibile, dar nu sunt și stabile. Băieții lui Noe puteau rosti noile cuvinte cu ușurință, dar e nevoie de mult timp pentru a înțelege și semnificația acestora. Semnificația cuvântului dă acestuia forță. Dacă cei trei băieți nu ar fi înțeles temeinic noile cuvinte, nu ar fi avut cum să le transmită urmașilor lor. Când un copil te întreabă ce înseamnă un cuvânt anume, fie îi arăți (dacă noțiunea este concretă), fie îi explici (dacă noțiunea este abstractă). Dacă îți lipsește posibilitatea de a arăta concret, tot la explicație ajungi, dar, dacă tu nu știi nici pentru tine ca părinte ce înseamnă acel cuvânt, nici copilul nu va înțelege cuvântul și, în consecință, îl va uita, pentru că nu-l înțelege și nu se poate folosi de el.

Dar, în 40 de ani, orice refundamentare culturală este posibilă cu brio. Noe a făcut asta cu familia lui, deci cu doar câteva persoane. Moise va face la fel peste mii de ani cu evreii, dar nu cu câteva persoane, ci cu peste un milion de suflete...

Este adevărat că există posibilitatea de a învăța rapid chiar și o limbă complet necunoscută până atunci. Mai toate cursurile moderne de limbi străine se laudă cu o perioadă de 40 de zile pentru deprinderea fundamentelor limbii. Copii lui Noe nu învățau, totuși, o limbă complet nouă, deci pare foarte posibil să fi stat pe arcă doar 40 de zile, dar sunt alte probleme care nu admit o perioadă atât de scurtă, cum ar fi, de pildă, necesitatea constituirii unor rezerve de hrană atât de mari pentru o perioadă atât de scurtă de timp. În fond, arca lui Noe este comparabilă cu cargourile moderne: o navă maritimă de transport cu tonaj mare, cu trei punți, perfect echilibrată și impecabil proporționată dimensional.

Toate acestea, pentru ce? Pentru doar o lună și ceva?!

După cum am văzut, la doar 2 ani după potop, Noe devine bunic, prin Sem. Nu ni se spune nimic despre nepoții lui Noe prin ceilalți doi fii ai săi, Ham și Iafet, semn că aceștia pleaseră deja. Noe a rămas în aria nord-estică, acolo unde arca s-a împotmolit după retragerea apelor, în zona muntelui Ararat. Primul trebuie să fi plecat Ham, către nord-vest, în Anatolia de azi. Al doilea a fost Iafet, către sud-vest, în Egiptul de azi. Ultimul a fost Sem, către sud-est, în Mesopotamia de mai târziu, probabil numai după moartea tatălui său, Noe.

V-ați întrebat vreodată de ce acești oameni (Noe, Sem, Ham, Iafet) s-au numit așa și nu altfel? Textul biblic, scris în ebraica foarte târzie, indică mari dificultăți în a reda aceste nume, care în ebraica veche nu aveau oricum nici un sens.

Da, dar aceste nume aveau sens în primordială...

Numele lui Noe îl venerăm și astăzi. Ori de câte ori folosim cifra 1 (unu) aducem un omagiu peste milenii lui Noe. Primordiala era o limbă silabică, care folosea cuvinte foarte scurte, reduse la silabe, folosindu-se doar de consoane care erau derivabile prin cele 5 vocale cunoscute și azi: a, e, i, o, u. Vocalele erau indicatori ai morfologiei în divină: ce se termina în **a** era substantiv, în **e** era adjectiv, în **i** era verb, în **o** era adverb, iar în **u** era o parte specială de vorbire, care nu are corespondent nici măcar în limbile moderne. Important de reținut este că numeralele în divină sunt considerate adverbe, deci se termină toate în **o**. Prin urmare, **no** în divină însemna indubitabil **unu**. Dumnezeu îl striga pe Noe nu după numele său real, ci îi spunea pur și simplu **unu**. Substantivul aferent lui **no**, adică **na**, însemna oricum **bărbat**.

Regulile în primordială trebuie să fi fost identice cu cele din divină. Astăzi nu mai are importanță dacă Dumnezeu îl striga pe Noe **na** (*bărbate*) sau **no** (*unu*). Amintirea lui Noe s-a păstrat oricum în ebraică ca *Noah* sau *No-el*, cu sensul de *primul la Dumnezeu*, deși evreii nu mai știu astăzi semnificația acestui nume.

Să nu credeți acum prin analogie că Sem, Ham, Iafet erau tot numerale. Aici analiza trebuie făcută încă și mai atent, deoarece aceste nume au origine în divină, dar semnificație deplină au doar în primordială.

Ce înseamnă **se** în divină și ce înseamnă **sem** în primordială?

Cuvântul **se** are terminația în **e**, deci trebuie să fie un adjectiv, adică exprimă o calitate referitoare la substantivul din care derivă. Ce însemna **sa**, atunci? Nu avem acum timp să demonstrăm acest lucru, dar va trebui să mă credeți pe cuvânt că substantivul **sa** însemna în divină **eu**. Prin urmare, adjectivul **se** însemna **o calitate referitoare la mine** sau **ceea ce este al meu**. Acest indiciu ne oferă două informații de o imensă importanță.

În primul rând, Sem era singurul băiat făcut de Noe în realitate, din moment ce Noe îi spunea Sem și îl prețuia mai mult decât pe ceilalți doi. Ham și Iafet par a fi doar simple implanturi genetice, având doar o importanță secundară.

În al doilea rând, **sem** în primordială însemna **stânga**, fapt care este la prima vedere o mare surpriză. Oare de ce îi spunea lui Sem **stânga**? Desigur, o posibilă explicație imediată ar fi faptul că era stângaci, adică folosea preponderent mâna stângă ca mână directoare în orice activitate lucrativă. Dar, dacă privim harta și considerăm Ararat ca referențial, observăm că Sem a plecat spre sud-est, adică a mers către stânga față de Noe. Dacă considerăm localizarea lui Dumnezeu preferențial în Sinai, către sud-vest, atunci Noe era localizat fata de Dumnezeu chiar în fața lui, iar Sem în partea dreaptă. De aici și expresia **veți vedea pe Fiul Omului venind la dreapta Tatălui**, folosită foarte mult de Isus, care are semnificație foarte precisă, localizând exact Irakul de astăzi!

Cu alte cuvinte, Isus se va reîntoarce pe Terra numai după ce **la dreapta Tatălui**, adică undeva la est de Ierusalim, vor începe mari probleme. „**Și atunci veți vedea cum la masa lui Avraam vor lua loc meseni de la apus și de la răsărit, și vor trece înaintea fiilor lui Israel.**” Ce poate fi mai exact? Sunt acum probleme **la dreapta Tatălui**, adică în Irakul de azi? Sunt! Este Ierusalimul, sau iudaismul, **Tatăl** celor doi copii ai săi, creștinismul și islamul? Este, pentru că Noul Testament și Coranul nu au sens în absența Vechiului Testament...

Dar să revenim la problema noastră.

Ham a plecat de la Noe către nord-vest, în zona Haran, sau estul Turciei de astăzi, adică a luat-o la dreapta lui Noe. În primordială **ham** însemna **dreapta**. Este perfect posibil ca Ham să fi fost dreptaci, de ce nu... Dar asta nu mai are importanță. Important este că **ha** în divină înseamnă **lume**, cu sensul cel mai probabil de **mapamond**. O anticipare intuitivă, poate, a rolului Europei în lumea de azi.

O problemă spinoasă este etimologia pentru Iafet, deoarece ea se leagă foarte strâns de problema numelui de nerostit al lui Dumnezeu, Yahveh. Acest nume am spus că este prescurtarea unei expresii ce ar putea însemna **eu sunt cel ce sunt**. Din câte am văzut, această traducere este extrem de aproximativă în ebraică, deoarece în limba divină **eu** se spune **sa**, iar numele de Yahveh nu conține nici un **sa**.

Adevărul este că evreii au pierdut, încă înainte de sosirea grecilor și romanilor, semnificația acestui nume și, implicit, și pronunția lui. Era interzis oficial să se rostească acest nume sfânt, dar neoficial nici nu se mai știa cum trebuie rostit, pentru că era parola de acces pentru chivotul legământului. Pronunțarea lui era permisă și cunoscută doar marelui preot, pentru că acest nume producea activarea aparatului.

Cel mai corect numele lui Dumnezeu se poate scrie YAHWEH și trebuie pronunțat în limba română ca **IAH UEH**, exact cum se scrie. Se observă imediat că acest nume conține 4 din cele 5 vocale standard: **a, e, i, o, u**. Evident, lipsește **o**. Apare imediat întrebarea: de ce lipsește o vocală?

De fapt, nu lipsește.

În limba primordială lipsește, unde numele lui Dumnezeu a fost înțeles ca IAH-UEH, datorită limitărilor umane.

Cel mai probabil, în limba divină numele lui Dumnezeu este IA-O-UE, pronunțat exact cum se scrie, dar cu accent pe prima silabă, pe IA, pentru ca pronunția să fie cât mai ușoară și mai rapidă. Dacă ne gândim mai bine, forma IA-O-UE este singura modalitate superbă și cursivă de a rosti repede și clar toate vocalele. Pentru oamenii primordialii, acest nume era de nerostit, așa încât l-au aproximat cum au putut ei mai bine. Vocalele sunt cele care dau viață unei limbi, oricare ar fi ea. În limba ebraică veche, doar consoanele erau scrise, vocalele erau presupuse și trebuiau reținute ca atare. Din acest motiv spunea Isus că Legea fără Dumnezeu este doar un text mort: textul scris era mort (adică scris doar cu consoane) și, pentru a prinde viață, trebuia rostit folosind vocalele, adică chiar numele lui Dumnezeu, care este viu...

Ce însemna totuși IAH-UEH în primordială?

Nu avem loc aici pentru demonstrație, dar va trebui să mă credeți iar pe cuvânt când afirm că IAH-UEH semnifica în primordială **totul (iah)** și **nimic (ueh)**, având semnificația evidentă de **pretutindeni și nicăieri!**

Evreii au mai păstrat pronunția numelui lui Dumnezeu în primordială, traducând în ebraică numele cu expresia **eu sunt cel ce sunt**, dar nefiind convinși că au dreptate. Nemaștiind cum se rostește și ce semnifică, evreii au preferat să interzică rostirea lui. Personal cred că un mare rol în această greșală l-a avut chiar Moise, care probabil a adaptat numele IA-O-UE la egipteană pe care el o vorbea perfect și care abunda în consoana h, dar evita vocala o.

IA-O-UE a devenit la Moise IAH-UEH, poate și pentru că semăna teribil de mult cu termenul egiptean **ia-tu-e**, care însemna în egipteană **trezește-te la viață!** Acum însă, la atâtea mii de ani de la acele evenimente, nu mai contează unde s-a strecurat greșala. Este posibil ca evreii să fi dorit interzicerea rostirii numelui lui Dumnezeu și pentru că, în fond, era o expresie egipteană, care stânjenea foarte mult.

Revenind la Iafet, este foarte clar că în primordială numele se rostea IAH-FET. Știm că IAH însemna **totul**. Ce însemna însă FET? Aici analiza noastră poate bănuî un răspuns, dar nu poate certifica corectitudinea lui. Dacă ne reîntoarcem la harta, vedem limpede răspunsul:

- **sem** este la stânga
- **ham** este la dreapta
- **iah** este totul

Ce ar fi putut să însemne FET?

Evident, însemna **înainte**, cu șanse foarte mici de a greși...

Dacă nu am greșit, **Iah-fet** înseamnă **tot ce este înainte** sau **tot ce e în sus**.

Iar cuvântul Ararat derivă probabil din **iah-rat**, sau **tot ce este înapoi** sau **tot ce este în jos** devenit ulterior **iah-ra-rat**. În divină, **ra** înseamnă **suflet**. Prezența acestei precizări ne face să credem că termenul **iah-ra-rat** însemna **rădăcină** sau **origine**. Dacă privim harta inversat și considerăm Ararat în sud, ca bază, Sem este în vest, la stânga, Ham la dreapta, iar Iafet este tot ce există în sus.

Avem în fața ochilor un copac: Pomul Vieții... E un arbore genetic. Rădăcina este în Ararat, baza genetică fiind Noe. În dreapta, ramura indo-europeană, în stânga, ramura semitică, iar în sus coroana africană, având ca exponent limba egipteană.

Limba primordială promovată prin Sem o numim **semita**.

Limba primordială promovată prin Ham o numim **hamita**.

Iar limba primordială promovată de Iafet s-ar putea numi **iafita**.

Toate aceste limbi sunt limbi denumite așa teoretic. În practică, lingviștii recunosc ca certă doar limba semită, despre care știm cu siguranță că nu era înzestrată cu o scriere, fiind doar o limbă orală. Limba hamită e numită de lingviști **grupul indo-european**, care a pornit ca limbă orală, dar care treptat a dezvoltat limbi derivate ce au promovat două sisteme de scriere (cuneiformă și alfabetică), dezvoltate însă cu mult mai târziu, când deja hamita era doar o amintire îndepărtată.

Despre limba iafită, care ar desemna o limbă fundamentală pentru toate limbile africane, știm cu siguranță că nu avea o scriere. Limba egipteană este o excepție de la regulă: are origini indubitabile în primordiala africană, dar scrierea sa este dezvoltată în mod artificial, fiind o creație intelectuală a unui alt zeu din programul genetic inițial, numit chiar RA.

De fapt, YAHVEH și RA nu au fost niciodată buni prieteni, fiind mereu pe picior de război, exact cum erau VIRACocha și QUETZALCOATL în America. Nici o scriere nu este invenția umană. Scrierea a fost adusă de zei. Oamenii au preluat scrierea de la zei, fără excepție, dar apoi diversele sisteme de scriere au cunoscut dezvoltări individuale.

În America, Viracocha și rivalul său, Quetzalcoatl, au dezvoltat scrierea hieroglifică, care seamănă prea mult cu pictogramele folosite de computerele moderne pentru a putea fi considerată o scriere izvorâtă din nevoile umane ale băștinașilor. America de Nord are o cultură simplă și o scriere născută evident din nevoile localnicilor. În America de Sud nimic din acea zonă nu putea produce sisteme de scriere atât de sofisticate, încât nici în ziua de azi nu au fost complet descifrate, cu toată puterea noastră de calcul.

În Africa, toate limbile de tip african nu acceptă scrierea, pentru că în Africa scrierea este un lux de care localnicii nu au nevoie. În această imensitate africană a limbilor tribale și profund orale, limba egipteană apare din neant cu o scriere formidabil de complicată, tot de tip hieroglific, ca cel din America, dar mult mai simplificat și mai stilizat! Se vede clar că este o creație artificială a lui RA, mai ales că egipteană veche nu derivă în nici un fel din limbile africane...

În Europa, starea naturală a populațiilor locale era absența scrierii. Abia apariția migratorilor indo-europeni a adus scrierea pe pământ european...

În Asia de Nord, absența scrierii era starea naturală. Abia experimentul genetic din Mesopotamia a produs ieșirea din această stare, prin apariția scrierii cuneiforme, din care a derivat mai târziu scrierea alfabetică, devenită apoi standard european.

În Asia de sud-est, scrierea ideografică pare a fi invenția unui alt mare zeu, care era conducătorul altui program genetic. Este vorba de primul împărat chinez, a cărui scriere ideografică îmbină evident scrierile hieroglifică și alfabetică într-un mod cu totul și cu totul original...

Oriunde ne-am uita pe glob, scrierea este o stare excepțională într-o lume în care contează doar să comunici cu semenii din generația ta, nu și cu cei din generațiile viitoare. Aceste constatări trebuie să ne dea mult de gândit, pentru că nu putem să nu ne punem o întrebare stânjenitoare: dacă omul se trage din maimuță, atunci de ce maimuțele nu au construit altare în copaci? de ce au doar oamenii nevoie de altare? ... de ce, dintre toate primatele existente, numai femeile noastre au sânii excesiv de mari, în timp ce femelele tuturor primatelor au sânii practic inexistenți?... și de ce, dintre toate primatele actuale, numai omul are un strat adipos de grăsime în piele, care mai poate fi găsit doar la delfini și la alte mamifere acvatice?...

Sub aspect strict lingvistic, existența celor 3 grupe de limbi este indubitabilă. Din semită se va dezvolta întreaga gamă de limbi semitice cunoscute astăzi, cu precizarea importantă că semita nu era o limbă scrisă. Cine se așteaptă să se descopere vreodată inscripții în semită va muri cu siguranță neîmpăcat, pentru că nu există inscripții în semită. Semita nu cunoștea scrierea. La fel, nici hamita și nici iafita nu erau limbi prevăzute cu scriere. Este de așteptat să nu descoperim niciodată absolut nimic scris în aceste limbi foarte vechi.

La data apariției lor din primordială, cele trei limbi nu aveau scriere și practic nu se deosebeau între ele decât extrem de puțin. Să nu uităm că nepotul favorit al lui Noe, Arfaxad, fiul lui Sem, s-a născut la numai 2 ani după Potop, în 11540 îen.

La acea vreme, nimic nu mai exista din ce fusese. Datorită studiilor de genetică foarte avansate de care dispunem, astăzi știm că omul modern are rădăcini în Africa. De la Adam și până la Noe, toți exponenții seriei genetice vorbeau o limbă care astăzi mai există, dar împrăștiată pe întreg teritoriul african. Este imposibil de reconstituit, mai ales după imensa contaminare islamică pe care Africa a cunoscut-o. Personal, cred că ultimele elemente din primordiala antediluviană mai pot fi găsite în limbile tribale africane, dar realmente este un efort uriaș pentru a reconstitui primordiala.

Ceea ce știm este că Noe a moștenit această limbă primordială în forma ei cea mai elevată și, după unele transferuri strategice provenite din divină, Noe a transmis întreaga primordială pe care o știa copiilor săi, timp de 40 de ani. Adică, pe îndelete. Din primordiala lui Noe s-au desprins 3 limbi: semita, hamita, iafita, toate trei necunoscând scrierea, pentru că nici primordiala nu avea așa ceva.

Dar lucrurile nu aveau să rămână multă vreme așa.

Yahveh nu s-a preocupat de toate cele 3 limbi. Din motive strict genetice, Yahveh a urmărit doar linia lui Sem și, implicit, și semita vorbită de acesta. Celelalte ramuri nu au mai fost controlate de Yahveh. Acest fapt a fost speculat de Ra.

Ra nu era o divinitate băstinașă, dar venise pe Terra înainte de Yahveh, deoarece pierduse în spațiu lupta cu Luna lui Yahveh. Mitologia egipteană atestă cu certitudine sosirea pe Terra a lui Ra într-o capsulă cosmică de salvare, numită de egipteni benben. Acest benben a căzut în mare, iar ulterior a ieșit la suprafața apei, chiar în timpul Potopului, când oceanul planetar avea încă un nivel foarte ridicat. În benben Ra nu era singur. Echipajul de care dispunea era destul de numeros, până la 10 oameni, fiecare având o specializare clară. Toți membrii echipajului lui Ra vor deveni zei egipteni.

Important este faptul că între acești zei era și un inginer foarte priceput, Toth, care se pare că era expert în informatică, lingvistică, ingineria construcțiilor și metrologie. Când au venit pe Terra, Ra și oamenii săi au scăpat cu viață, dar nava lor fusese distrusă și nu se mai puteau întoarce acasă, în lumea lor. Ra știa foarte bine că trebuie să colaboreze cu Yahveh dacă dorea să mai vină acasă vreodată. Iar Yahveh știa că din toate punctele de vedere Ra și oamenii săi erau inofensivi. Prin urmare, Ra a fost lăsat de Yahveh să se întoarcă acasă, așa cum putea el.

Problema este că Ra și echipajul său aveau un mare necaz: îmbătrâneau. Dacă mureau înainte să ajungă acasă, erau terminați pe vecie. Șansele ca ai lor să vină după ei și să-i salveze miraculos erau infim de mici. Nava le fusese distrusă înainte să mai comunice către ai lor ce s-a întâmplat. Deci trebuiau să găsească singuri salvarea.

Pentru a câștiga timp, Ra a folosit omul pe post de gazdă pentru sufletul său. În această privință, a fost nevoit să intervină în programul genetic al lui Yahveh și să creeze o rasă umană proprie, rasa roșie. Atunci Yahveh a trebuit să se mute complet în Mesopotamia și să lase lui Ra Egiptul. Prin Noe, Yahveh a continuat munca la programul genetic propriu, creând rasa albă în Mesopotamia. Yahveh mai avea navă și putea să mai aștepte crearea unei rase adecvate lui. Dar Ra nu mai avea acest timp.

Prin cunoștințele lui Ra, egiptenii au ajuns foarte avansați. Ra a trebuit să creeze o rasă pentru el, pentru a mai putea păcăli timpul. În absența navei, Ra știa că singura modalitate de a călători prin imensitatea spațiului cosmic era să plece doar cu sufletul. Pentru o asemenea călătorie, avea nevoie de o conjunctură cosmică favorabilă și de niște aparate special construite în acest scop, folosind strict magnetismul Terrei. Dar nu mai avea nava, nici tehnologia ei. Trebuia să se descurce numai cu ce putea găsi pe această planetă. Pentru a putea construi acele dispozitive de călătorit în spațiu, Ra avea nevoie ca oamenii creați de el să evolueze cu mii de ani în doar câteva sute.

Era anul 11540 îen. Conjunctura favorabilă plecării era în anul 10500 îen.

Avea o mie de ani să se salveze. Dacă nu era gata până în 10500 îen, moartea eternă era singura sa răsplată. Trebuia să nu piardă timpul. Fiind la strâmtoare, Ra a trebuit să-i învețe pe oameni elemente de civilizație foarte avansate, pentru ca aceștia să poată munci la realizarea acelor dispozitive intergalactice: piramidele de la Ghizeh.

Printre aceste elemente obligatorii se număra și scrierea.

Era exact ce nu își dorea Yahveh să se întâmple.

Scrierea egipteană este de tip hieroglific și se caracterizează printr-o complexitate crescută în toate privințele. Totuși, este mult mai simplă decât scrierea hieroglifică dezvoltată de alți zei în America. Iată cum arată scrierea egipteană:

glyph	translit.	phonetic	glyph	translit.	phonetic
	<i>ʒ</i>	[ʒ]		<i>ḥ</i>	[h]
	<i>i</i>	[i]		<i>ḥ</i>	[x]
	<i>y</i>	[y]		<i>ḥ</i>	[ç]
	<i>ʿ</i>	[ʿ]		<i>s</i>	[s]
	<i>w</i>	[w]		<i>š</i>	[š]
	<i>b</i>	[b]		<i>ḳ</i>	[q]
	<i>p</i>	[p]		<i>k</i>	[k]
	<i>f</i>	[f]		<i>g</i>	[g]
	<i>m</i>	[m]		<i>t</i>	[t]
	<i>n</i>	[n]		<i>ṯ</i>	[tʰ], [c]
	<i>r</i>	[r]		<i>d</i>	[d]
	<i>h</i>	[h]		<i>ḏ</i>	[dʰ], [ɟ]

Ca în orice limbă postdiluviană, posibilitatea de a articula înseamnă posibilitatea de a pronunța consoane folosindu-se de vocale. Egipteana se bazează exclusiv pe aceste consoane. Mai sus am redat doar consoanele simple. Problema este că egipteana folosea frecvent și consoane duble, chiar și triple, pe care oamenii le pot pronunța cu eforturi aproape supraomenești:

biconsonantal			triconsonantal	
 <i>ir</i>	 <i>mr</i>	 <i>sw</i>	 <i>nh</i>	 <i>rw</i>
 <i>wp</i>	 <i>ms</i>	 <i>k3</i>	 <i>w3h</i>	 <i>h3p</i>
 <i>wr</i>	 <i>nb</i>	 <i>s3</i>	 <i>nfr</i>	 <i>hpr</i>
 <i>mn</i>	 <i>rw</i>	 <i>dd</i>	 <i>ntr</i>	 <i>sm</i>

Vedeți de ce spuneam că egipteana are o complexitate uimitoare? Este o limbă care nu poate fi derivată din nevoile umane. În fond, de ce ar avea nevoie omul de sunete aproape imposibil de pronunțat pentru el?

Omul nu are nevoie de așa ceva.

Da, dar zeul are... Că doar este limba lui, nu?

Comparativ, scrierea hieroglifică americană este de o complexitate înfiorătoare. Limba maya și azteca au scrieri mult mai complicate, dar și foarte artistice, având exact aspectul pictogramelor de pe calculatoarele moderne.

Ca exemplu, iată scrierea aztecă:

 cipactli crocodile	 ehecatl wind	 calli house	 cuetzpalin lizard	 coatl snake
 miquiztli death	 mazatl deer	 tochtli rabbit	 atl water	 itzcuintli dog
 ozomahtli monkey	 malinalli grass	 acatl reed	 ocelotl jaguar	 cuauhtli eagle
 cozcacuauhtli vulture	 ollin motion	 tecpatl flint	 quiahuiltl rain	 xochitl flower

Se observă că hieroglifele aveau și o puternică semnificație cromatică. Este posibil ca o hieroglifă să-și schimbe semnificația dacă este altfel colorată, deși își păstrează forma identică. Astfel de caractere grafice (sau **pictograme**) sunt specifice în informatica modernă, mai ales că trăim în era Microsoft, pentru care sistemul de operare Windows este precum Biblia.

În informatica modernă, o pictogramă reprezintă un program direct executabil printr-un simplu clic al mausului. Oricine a folosit măcar un pic un calculator modern știe la ce mă refer când vorbesc de **pictograme** (denumite în engleză **icons**). Când te uiți la aceste hieroglifice aztece atât de viu colorate, îți vine imediat să dai un clic!...

Scrierea hieroglifică americană atestă indiscutabil două certitudini:

- limba divină are o scriere 3D
- scrierea divină este una de tip informatic (computerizat)

*Dacă priviți cu atenție scrierea aztecă, caracterele grafice folosite sunt practic identice cu pictogramele din informatica modernă sub **Microsoft Windows**.*

Scrierea maya surprinde aspectul tridimensional 3D al scrierii divine. Aproape toate hieroglifele maya au câte 2 sau 3 versiuni, care reprezintă tot atâtea vederi în spațiu ale aceluiași caracter. Când ai o asemenea scriere 3D care are origini în informatică, te preocupă redarea cât mai exactă a scopului programului în pictograma sa. De pildă, să presupunem că avem un program informatic care permite calculatorului nostru să interacționeze adecvat cu un telefon mobil. În pictograma acestui program informatic voi încerca să redau cât mai exact cu puțință telefonul mobil pe care îl am eu. Când văd pictograma pe monitor, voi ști imediat ce face programul acela: telefonul mobil! La fel pentru un aparat foto, desenez o pictogramă cu un apar foto, iar pentru un editor de texte, desenez o pictogramă cu o foaie de hârtie și un creion, ca să știu că prin acel program pot edita texte pe acel calculator exact cum aș scrie pe o coală de hârtie:

	a	e	i	o	u
b'					
ch					
ch'					
j					
k					
k'					
l					
m					

Florian Marin – ISUS DIN NAZARET

	a	e	i	o	u
n					
p					
s					
t					
tz					
tz'					
w					
x					
y					

Dacă ați privit cu atenția cuvenită scrierea maya, sper că este evident că fiecare hieroglifă desemnează un obiect real, eventual un simbol abstract care avea o semnificație specifică doar pentru zei. În această situație, dacă erau obiecte reale, aceste pictograme maya ne arată, de fapt, elemente concrete ale tehnologiei zeilor.

De fapt, scrierea maya ne arată diverse aparate, dispozitive, simboluri tehnice pe care zeii le foloseau în viața lor de zi cu zi. De pildă, ca să fim mai exacti, priviți cu atenție caracterul **k'a** (linia k', coloana a): ce credeți că ar putea fi acel obiect?

Ar putea fi un telefon mobil în stânga?

Însoțit de accesoriile sale, în dreapta (baterie, căști, încărcător)?

Despre caracterul **pa**, putem spune că este un difuzor audio? Sau un radio?!

Reprezintă **ch'o** o pereche de ochelari? Sau e vorba de doi săni într-un sutien?!

Este **mu** o ureche umană, ca simbol pentru audio?...

Sau este altceva, pe care nici nu ni-l putem imagina deocamdată?...

Restul caracterelor semnifică doar simboluri?

Sunt doar obiecte? Dacă da, ce făceau concret acele obiecte?...

Florian Marin – ISUS DIN NAZARET

Este timpul să ne întoarcem la hartă, pentru a vedea mai clar cum s-au desfășurat evenimentele acelor timpuri:

Muntele Ararat se află exact la punctul de întâlnire între Caucaz, Turcia și Iran. În vremea lui Noe, muntele nu era acoperit de ghețuri, cum este astăzi:

Apele s-au retras treptat, iar primele zone disponibile pentru repopulare au fost tot zonele muntoase. Noe a rămas pe loc în Ararat. Doar copii săi au migrat.

Se pune întrebarea: cum a avut loc această migrație?

Considerăm Ararat ca punct de origine. Să trasăm o linie imaginară din Ararat până în Delta Nilului, de așa manieră încât Caucazul să fie aliniat cu Egiptul. Din acest moment, este simplu de explicat. Munte avem doar la stânga și la dreapta, în față terenul fiind foarte jos. Mesopotamia a fost ultimul teren eliberat de ape, deci nu are rost să privim în față, către Egipt. Sem a putut pleca la stânga doar către Iranul de azi, iar Ham a putut merge la dreapta doar către Turcia modernă. Iafet a plecat numai când apele s-au retras și din Mesopotamia, drept înaintea, către Egipt. Acum ne dăm foarte bine seama că Noe nu a putut rămâne pe loc. Față de Ararat, Noe a luat-o în jos, către Caucaz, unde a și murit. Este de așteptat să descoperim într-o zi arca lui Noe prinsă în ghețarii de acum, probabil într-o stare foarte bună de conservare. Încălzirea globală, dacă va continua în ritmul actual, ne va permite redescoperirea corabiei lui Noe.

Dar nu ne putem aștepta să găsim în Ararat mormântul lui Noe.

El trebuie căutat undeva în Caucaz.

Revenind acum la cele 4 mari clase de limbi, observăm că Biblia menționează doar trei limbi moștenitoare ale primordialii lui Noe: semita, hamita, iafita. A patra limbă derivată direct din Noe este **caucaziana**, o limbă cu proprietăți speciale, pe care specialiștii o numesc limba indo-europeană. Ea trebuie să fi existat, deși Biblia nu o atestă. Personal, cred că Biblia are motive întemeiate să nu o menționeze. Noe s-a stabilit în Caucaz cu soția sa, dar de făcut copii nu a mai făcut copii. În absența copiilor, primordiala lui Noe s-a combinat cu limbile locale și foarte puține elemente din primordială au mai supraviețuit. În plus, cu siguranță caucaziana a generat o scriere proprie, ceea ce nu era pe placul lui Yahveh. Scrierea putea să apară numai în Caucaz, deoarece Caucazul oferă condiții ideale pentru observații astronomice, care stau la baza calendarului, atât de necesar pentru orice popor agricol.

Este exclus ca acest popor caucazian să fi fost interesat de teritoriile aflate la sud de Caucaz, pentru că acești caucazieni erau munteni preocupați de astronomie, de păstorit și de vânătoare. Ei aveau nevoie de pășuni, iar acestea se aflau în nord. Caucazienii au migrat în nord, atât spre est, cât mai ales spre vest, mereu în căutare de vânat sau de pășuni, purtând cu ei doar o scriere alfabetică deosebită, pe care o foloseau doar pe pieile de animale, și un calendar de o exactitate uluitoare, pe care îl foloseau numai în scop religios.

Zeii caucazieni erau toate planetele vizibile pe cer: Soarele, Luna, Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn. Acestor planete caucazienii le închinau toată viața lor. Calendarul era sfânt pentru ei și în fiecare zi din săptămână cinsteau câte unul din cei 7 zei. Denumirile zilelor săptămânii le avem de la ei:

- luni pentru Lună
- marți pentru Marte
- miercuri pentru Mercur
- joi pentru Jupiter
- vineri pentru Venus
- sâmbătă pentru Saturn
- duminică pentru Soare

Creștinismul și iudaismul vor altera mai târziu denumirile pentru sâmbătă și duminică, dar unele limbi europene au mai păstrat vechile semnificații ale acestora, cum ar fi de pildă limba engleză: *satur-day* (ziua lui Saturn) a devenit *sâmbătă* datorită iudaismului, care numește a șaptea zi a săptămânii *sabat*, iar *sun-day* (ziua Soarelui) a devenit *duminică* datorită creștinismului, pentru care a șaptea zi din săptămână este Ziua Domnului.

Hamita s-a răspândit vertiginos spre vest, din Ararat prin Turcia modernă (numită de fapt Anatolia) și prin Grecia, către Europa întreagă. Problema hamitei este că era o limbă lipsită de scriere. Deși a avut cea mai mare răspândire teritorială dintre toate limbile derivate ale primordialei, totuși ea a supraviețuit foarte puțin.

În Europa, hamita cea lipsită de scriere s-a confruntat direct cu caucaziana, o limbă dotată cu scriere proprie și cu un calendar foarte performant. Din această încheștare dintre hamită și caucaziană au rezultat limbile europene primordiale: limba celtă, limba etruscă, limba dacă și limba greacă. Toate aceste limbi au avut o scriere derivată din scrierea caucaziană. Din păcate, cele 4 popoare europene primordiale nu prețuiau la fel scrierea. Pentru daci, scrierea era atât de sfântă, încât nu era niciodată scris ceva pe lemn sau pe piatră, ci numai pe piele de animal. Este foarte posibil ca scrierea dacică să se fi păstrat pe hainele îmblănite purtate iarna de daci. În nici un caz nu vom vedea vreodată ceva scris de daci în piatră sau în lemn, considerate ca fiind materiale lipsite de viață. Dacii prețuiau enorm animalele și considerau că doar ele pot purta scrierea sacră. Lemnul și piatra puteau fi folosite doar la temple.

Dacii erau cei mai categorici în sfințirea scrierii. După ei, la acest capitol, se clasau celții, pentru care scrierea era permisă numai în temple și literele erau considerate dătătoare de viață.

Ce mai nepăsători la acest capitol au fost etrușcii și mai ales grecii. Cel puțin pentru greci scrierea nu avea nimic sfânt în ea, și orice suport material putea primi scrierea fără nici o problemă. Prin urmare, de la greci ne-au parvenit și cele mai multe mărturii scrise, pe toate suporturile materiale posibile.

Cea mai paradoxală limbă primordială rămâne însă **iafita**. Spre deosebire de limbile sale surori, care au cucerit teritorii unde niciodată nu se vorbea primordială, iafita s-a adresat unor teritorii unde se vorbea o primordială antediluviană, cu care era oricum foarte înrudită. Elementul de noutate absolută introdus de iafită a fost

instituirea scrierii hieroglifice. După cum am demonstrat deja, zeul Ra și oamenii din echipajul său, dintre care Toth trebuie amintit având merite deosebite, au introdus o scriere hieroglifică foarte stilizată și mult simplificată față de scrierea hieroglifică existentă deja pe cele doua continente americane. Prin această scriere, iafita a devenit peste noapte limba egipteană veche, care va reuși să facă o imensă producție literară.

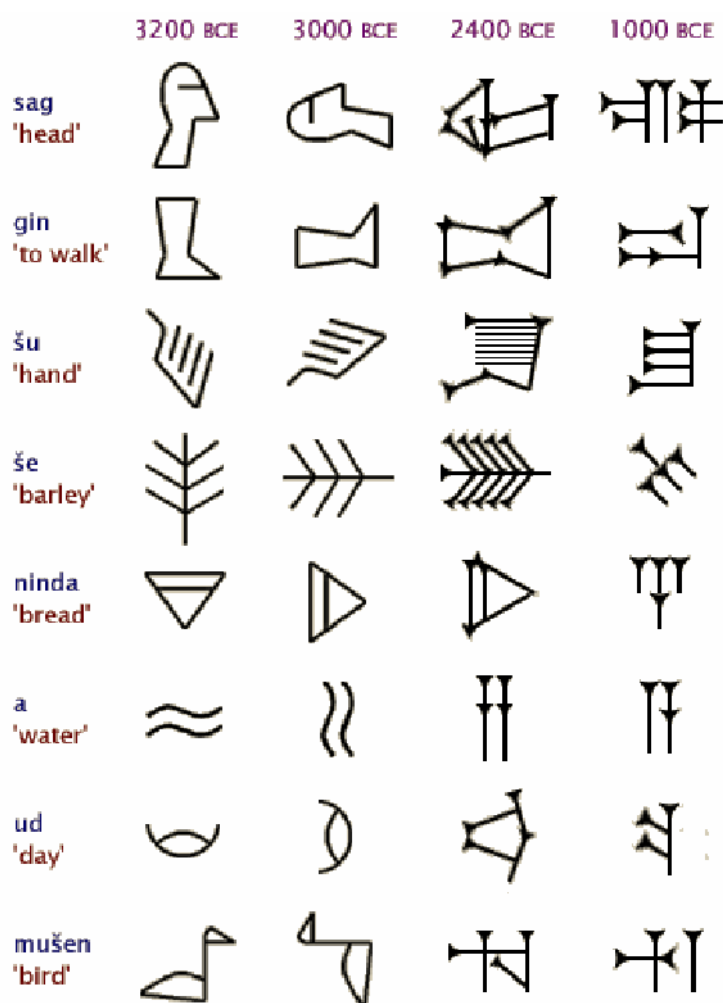
Egipteana veche va fi sora mai mare a tuturor limbilor derivate din iafită, care acoperă în general zonele din continentul african aflate în imediata vecinătate a Mării Roșii (Egipt, Sudan, Etiopia, Somalia).

Despre **semită**, aici problemele devin încă și mai complicate. Semita era o limbă orală, transmisă prin vorbire directă. Semiții au migrat din nord, din Ararat, prin Persia, până în sudul Mesopotamiei, pe litoralul Golfului Persic. Aici este un moment foarte delicat în istoria lumii, deoarece această semită, care nu admitea scrierea, a produs peste noapte un sistem de scriere cu totul ingenios, scrierea cuneiformă, care a avut o importanță capitală pentru toată istoria lumii.

Oare ce anume s-a întâmplat în Golful Persic?

De ce semiții, care refuzaseră până atunci orice fel de scriere, au avut nevoie peste noapte de o scriere? Și ce i-a determinat pe semiți să accepte scrierea aceasta?

Este demonstrat astăzi că scrierea cuneiformă este o adaptare a scrierii hieroglifice provenită din Egipt. Priviți cu atenție imaginea de mai jos:

Dacă în caucaziană scrierea a fost introdusă din rațiuni astronomice, deci și religioase, pentru semită scrierea a fost necesară din rațiuni agricole, deci comerciale. Foștii nomazi semiți deveniseră între timp sedentari agricoli, iar terenul deosebit de fertil al Mesopotamiei a produs dezvoltarea unei agriculturi înfloritoare.

Pentru a asigura o protecție cât mai bună, oamenii s-au asociat în orașe-stat, ale căror ziduri fortificate confereau siguranță vieții personale. Un oraș are nevoie de resurse, pe care le lua din teritoriul aferent, situat în imediata lui vecinătate. Fără resurse, orașul murea. Din acest motiv, orașul era nevoit să creeze și să mențină o armată permanentă, pentru a apăra teritoriile aferente orașului. Pentru a avea o armată, comerțul în natură (trocul) nu era suficient, pentru că era anevoios. Pentru a ușura schimburile comerciale, era necesar ca tranzacțiile comerciale să nu se mai facă direct, cu marfa la fața locului, ci să se facă indirect, prin valori substitutive care puteau fi mult mai ușor de manevrat și de depozitat decât diversele mărfuri.

Cu alte cuvinte, erau necesari banii.

Dar cum volumul tranzacțiilor a crescut treptat, pe măsura dezvoltării urbane, și modalitățile de tranzacționare au devenit mai sofisticate. De ce? Este simplu! Când ai o cantitate redusă de marfă, care poate fi indicată cu maxim 10 degete, totul este clar. Arăți către marfă și apoi indici cu degetele tale câte unități de marfă vrei. Treaba se face pe loc, dacă cei doi comercianți sunt față în față. Dar ce se întâmplă când tranzacția nu poate fi făcută față în față? Se pot strecura greșeli nedorite, cum ar fi clasicul scenariu în care unul vrea 5 cai, și celălalt îi trimite doar 4, pentru simplul motiv că nu a văzut al cincilea deget ridicat...

Așa s-a introdus scrierea. Necesitatea numerelor mari a impus imediat adoptarea scrierii pentru a putea negocia cantități mai mari de 10 unități, cât puteai tu indica folosind doar degetele. Și cum se puteau scrie numerele cel mai bine, dacă nu folosind chiar liniuțele simple, așa cum arătau și degetele? De aici și aspectul cuneiform.

Pentru tranzacții cât mai corecte, numerele nu erau suficiente. Nu conta doar cantitatea (câte bucăți vrei), ci și calitatea (erau cai?... erau cămile?...). Pentru asta, era necesar să desenezi ce vrei. Puneai liniuțe pentru a spune câte bucăți, și desenai la sfârșit cum arată marfa. De pildă, pentru 10 cai desenai 10 liniuțe și un căluț, iar pentru 4 păsări, puneai 4 liniuțe și o păsărică la final.

Pentru a exprima cantitatea, aveai nevoie de scrierea cuneiformă, iar pentru calitate, îți trebuia scrierea hieroglifică. Vedeți de ce spun că este simplu?

Armata mai ridică o problemă. Dacă doreai să fii apărat de militari, era necesar să plătești acest serviciu. Practic, nu aveai voie să locuiești în oraș dacă nu plăteai armata așa cum se cuvine. Cine nu dorea să plătească pentru siguranța lui, era liber să plece, dar cine dorea să locuiască în oraș, trebuia să plătească. De la fiecare locuitor trebuia să se încaseze periodic cota parte care îi revenea. Apar impozitele, iar sistemul de impozitare a fost posibil numai datorită scrierii. Trebuia să scrii undeva cine a plătit și cât anume, ca să știi de la cine mai ai de încasat bani, nu?...

Din acest motiv, acești semiți ajunși la Golful Persic s-au văzut nevoiți foarte rapid să adopte o scriere, oricare ar fi ea, dar adaptată la nevoile lor stringente. Dacă la numere s-au descurcat binișor, la mărfuri semiții au trebuit să tragă discret cu ochiul la partenerii lor comerciali, iafiții. Cu alte cuvinte, semiții au apelat la egipteni pentru a-și elabora scrierea. Se naștea astfel **limba sumeriană**, o limbă semită forțată de împrejurări să aibă cea mai bună scriere din acea vreme.

În această lume semită sumeriană a văzut lumina zilei Avraam, un semit născut într-o familie comercială înstărită. Tatăl său, Terah, se trăgea din Sem și era un comerciant foarte iscusit. Dacă Sem trăise în anul 11540 îen, Terah se născuse abia în anul 2251 îen, iar Avraam a venit pe lume în anul 2181 îen, așa cum am demonstrat.

Cu alte cuvinte, de la Sem la Avraam trecuseră deja peste 9000 de ani, iar Mesopotamia lui Avraam se schimbase foarte mult în acest timp. Limbile derivate din primordială erau deja dispărute: caucaziana, semita, hamita, iafita... Chiar și clima suferise transformări uriașe în acest timp. Deja deșertul pândea răbdător în Egipt, în Arabia, în Iran, iar muntele Ararat era înmărmurit într-o calotă glaciară considerabilă. Doar Mesopotamia mai era verde. Totul se schimbase total.

Dar Yahveh era la fel de tânăr ca și în timpul lui Noe. Lumea evoluase suficient de mult pentru a putea trece la o nouă etapă din programul genetic. Și nici timp prea mult nu mai era. Ra plecase în 10500 îen, îi va lua multe mii de ani să se întoarcă acasă, apoi încă câteva mii să vină către Terra cu toți ai lui, ca să se răzbune pentru umilitoarea înfrângere din 11654-11542 îen.

Pentru Ra, nu era nimic de pierdut. Dacă pierdea lupta cu Yahveh, nu era prea mare bai, pentru că juca în deplasare și avea unde să se retragă la o adică. Dar pentru Yahveh, distrugerea Lunii și pierderea Terrei ar fi un dezastru, pentru că nu mai are unde să se retragă; lumea lui a fost distrusă de o supernovă, și tot ce mai avea a investit în această garsonieră spațială numită Luna...

Civilizația sumeriană a atins apogeul pe la 2500 îen. La data nașterii lui Avraam în orașul Ur, port sumerian la Golful Persic, sumerienii erau deja în declin și abia dacă mai stăpâneau Mesopotamia de sud. Zona devenise instabilă și era teatrul unui război continuu, provocat și susținut de niște semiți mai pofticioși și mai săraci din Mesopotamia de nord: akadienii. Ambele popoare erau pândite de o altă civilizație, aflată pe atunci doar în fragedă copilărie și situată în Anatolia: hitiții.

După nașterea fiului său Avraam, petrecută în 2181 îen, Terah s-a temut pentru viața familiei sale și a decis să părăsească Summerul, care era evident că va pierde, în favoarea învingătorilor, stabilindu-se în Akkad. Mai exact, Terah a urmat o celebră rută comercială care pleca din Ur, străbătea Summerul în lungul fluviului și se oprea în Akkad, mai exact în zona Haran, foarte aproape de lumea hitită.

Să vedem acum cum arătau aceste limbi, pentru că oriunde ar fi privit Avraam, acesta vedea numai limbi cu scriere cuneiformă. Despre akadiană ați mai auzit deja, este o limbă semitică derivată din sumeriană, de la care a luat și scrierea cuneiformă. Mai târziu, akadiana va suferi o scindare în două dialecte.

În Mesopotamia de nord, se va vorbi o akadiană în dialect asirian (numită de specialiști **asiriană**), iar în sudul Mesopotamiei se va impune o akadiană modificată sensibil de fosta limbă sumeriană sau, dacă vreți, o sumeriană care se vorbea în orașul Babilon, limbă denumită de specialiști **babiloniană**.

Indiferent cum am pune problema, nu e vorba de două limbi distincte, ci mai degrabă de două dialecte ale aceleiași limbi, pentru că deosebirile sunt legate în special de pronunție, scrierea fiind aceeași. Comparativ, babiloniană era o limbă mai melodioasă și mai elevată, exprimarea făcându-se pe larg, cu fraze meșteșugit alcătuite după reguli sintactice foarte clare, în timp ce asiriana era o limbă foarte aglutinată, ce folosea foarte multe compactări lingvistice (prescurtări) și, din acest motiv, era și foarte greu de învățat. Realmente, doar un localnic putea pricepe limba asta atât de compactată și doar un localnic o putea vorbi fără cusur.

Ce limbă vorbea Terah? Pentru că era originar din Ur, unde trăise o viață, este aproape sigur că Terah vorbea și scria perfect în sumeriană, deoarece era limba lui nativă și era un om foarte înstărit (deci și educat). Este de presupus că Terah cunoștea destul de bine, la nivel avansat, și babiloniană, pentru că avea nevoie de ea, Babilonul fiind principalul partener comercial pentru Ur. Dar este greu să admitem că Terah știa atât de bine și asiriana, așa încât să poată trece neobservat ca străin în zona Haran. Prin urmare, Terah a avut o viață nu lipsită de pericole în Haran. Era un străin, nu?

Nu cunoaștem adevărata motivație pentru care Terah a decis să vândă tot ce are în Ur și să plece cât mai departe de acel oraș, ca și cum o frică teribilă îl făcea să fugă. Poate o fi fost intuiția că Summerul va pierde lupta cu Akkadul și familia i-ar fi fost în pericol. Poate situația economică a Summerului nu mai era suficient de bună pentru a-și putea întreține întreaga familie, destul de numeroasă, de altfel.

Personal, cred că Terah a fugit din Ur de frică. Nu de frica akadienilor, pentru că era clar că nu se temea de ei din moment ce decisese să se mute chiar în inima regatului lor, în Haran. Lui Terah îi era frică de Yahveh, probabil. Deși Biblia nu spune, se pare că Terah a fost contactat direct de Yahveh, care i se părea normal să vorbească cu Terah așa cum vorbise și cu Noe cândva. Dar Terah, spre deosebire de Noe, nu mai avea același simț al divinității. Terah era un sumerian obișnuit cu zeii lui care niciodată nu îi vorbeau. Yahveh era altceva decât un idol. Și, de frică, a lăsat tot și a fugit împreună cu toată familia cât mai departe de Ur, să scape de Yahveh.

Dar Terah nu știa că nu există vreun colțisor pe planeta asta în care Yahveh să nu poată ajunge ca să te găsească. Terah a murit fugind. Moartea l-a surprins în Haran, căci altfel ar fi continuat să fugă mai departe, spre Europa.

Dar nu a mai apucat.

Moartea lui a lăsat o familie sumeriană îndurerată printre străini akadieni.

Și un tânăr lipsit de experiență, care nu s-ar fi descurcat fără ajutor divin.

Atunci Yahveh a vorbit prima dată cu Avraam.

În ce limbă au vorbit cei doi? Ebraica nici nu exista deocamdată, iar despre semită, nici nu se mai putea pune problema. Dar știm că cei doi nu numai că au vorbit, dar s-au înțeles unul cu altul perfect. Așadar, ce putea fi? Probabil, sumeriană. Presupunerea aceasta se bazează pe derivarea scrierii cuneiforme sumeriene direct din hieroglifele egiptene. Știm foarte bine că Yahveh cunoștea temeinic egipteană, din moment ce nu a avut dificultăți să comunice cu Ahnaton. Yahveh dorea genetic pe cineva din Ur, iar pentru asta trebuise să vină personal în oraș ca să învețe foarte bine sumeriana, probabil exersând pronunția pe străzile orașului, în discuții cu diverși trecători sumerieni.

Ceea ce nu putea suferi Yahveh era scrierea cuneiformă. De ce?

Nu, nu pentru că nu o inventase el, și nici pentru că o inventase rivalul său Ra, ci pentru că această cultură cuneiformă păstrase adevărata sa poveste în acele texte scrise foarte frumos pe tăblițe de teracotă. Civilizația cuneiformă relatea detaliat tot ce se întâmplase și înainte de Potop, nu numai după, cum și-ar fi dorit el. În acea mitologie sumeriană, povestea războiului dintre el și ceilalți zei era relatată detaliat. Acolo, pe acele tăblițe de teracotă, putuse citi cu ochii lui cum oamenii îl considerau doar unul dintre zei, și nu singurul zeu, cum pretindea el că ar fi.

Prin urmare, nici nu mai avea rost să încerce remedierea situației, pentru că nu avea cum să distrugă toate acele tăblițe răutăcioase. Trebuia să creeze un popor nou, care să uite scrierea cuneiformă și astfel să nu poată afla cine este el de fapt.

Egiptul era, paradoxal, singura speranță.

Scrierea este mereu adaptată și la suportul pe care este inscripționată. Scrierea cuneiformă este special destinată inscripționării pe tăblițe de lut, care apoi sunt arse până devin teracotă. Lutul era un material foarte abundent după Potop în întreaga Mesopotamie, pe care localnicii au fost nevoiți să-l utilizeze pentru scriere. Deoarece era abundent, era și ieftin, deci cultura mesopotamiană a avut acest avânt spectaculos pentru că scrierea putea fi răspândită în masă cu costuri mici. Asta făcea Mesopotamia să fie singurul motor cultural al lumii în acel moment. Folosind doar lut, o dală specială și un cuptor, cultura scrisă ajungea și la omul de rând, exact cum se întâmplă astăzi în lumea civilizată. Scrisul nu era un lux la mesopotamieni. Era o normalitate.

În Egipt pentru scris se folosea papirusul. Papirusul este o trestie care abunda în Delta Nilului. Planta era feliată folosind un procedeu special, prin care se obțineau niște panglici de papirus. Acestea erau așezate în matrice pe orizontală și pe verticală, apoi erau presate după un anumit procedeu. Rezultatul era o hârtie destul de groasă, pe care se putea scrie folosind cerneluri de diferite culori. Trebuie reținut că papirusul se obținea cu foarte multă trudă și nu era o banalitate, deci era și foarte scump. Chiar și după 11.000 de ani de la introducerea lui de către Ra și echipa sa, papirusul era încă foarte scump în epoca creștină, ceea ce făcea ca scrierile creștine și ebraice să fie scrise aproape toate pe pergament (confeționat din piele de animal). Prin urmare, în Egipt nu oricine avea acces la cultură, pentru că foarte puțini oameni puteau citi și încă și mai puțini puteau să scrie (maxim 1% din egipteni).

Ce face Dumnezeu cu Avraam? Un legământ.

Ce conține acel legământ? O poruncă și o promisiune.

Porunca era circumcizia: toți bărbații din familia lui să fie circumciși fie de mici copii (în a opta zi de la naștere), fie la convertire.

Promisiunea era că urmașii lui Avraam vor primi Canaanul. Dumnezeu nu a promis că urmașii lui Avraam o vor duce mai bine, ci doar că vor fi separați de celelalte popoare și vor deveni Poporul Ales pe teritoriul Canaanului.

Legământul s-a făcut în sumeriană prin viu grai. Nimic scris.

Într-adevăr, urmașii lui Avraam se vor stabili în Canaan pe cale pașnică. Oricum nu erau o populație numeroasă, ci doar o mică familie sumeriană. Povestea o știm în detaliu, am văzut cu altă ocazie cum s-a desfășurat etnogeneza evreiască în această etapă. Dar la acel moment, când am discutat noi despre stabilirea evreilor în Canaan și apoi în Egipt, nu am amintit nimic despre problemele de ordin lingvistic pe care acest proces migraționist le presupune.

Familia lui Avraam era una sumeriană clasică, educată în stil sumerian, cunoscătoare a scrierii și vorbirii sumeriene. Cultura nu se uită cu una cu două. Este de la sine înțeles că acești oameni, care erau sumerieni, nu erau deloc evrei. Li se spunea *ivrim* pentru că trecuseră Eufratul (*ivrim* înseamnă *oamenii de dincolo*) și abia după moartea lui Terah s-au circumcis. Nu erau nici pe departe un trib, cu atât mai puțin un popor. Terah a plecat în Haran cu toată familia lui extinsă, dar Avraam era doar unul din băieții lui. Doar Avraam va ajunge în Canaan, ceilalți doi, anume Nahor și Haran, nu vor vedea vreodată Canaanul.

Familia lui Avraam vorbea și scria sumeriana. Avraam avea, cu siguranță, o bibliotecă personală pe tăblițe de teracotă, pe care era redată toată istoria umanității din Mesopotamia înainte și după Potop. Multe informații de pe aceste tăblițe îl deranjau foarte tare pe Yahveh. Avraam știa cine este Yahveh, nu era un prost.

Se pune întrebarea: de ce Avraam nu l-a respins pe Yahveh? Și de ce Yahveh a vrut neapărat să-l aleagă pe Avraam, și nu pe altul?

Eu cred că trebuie început cu răspunsul la această ultimă întrebare.

Dacă Yahveh este un mare iubitor de genetică, și ne-a convins că este un specialist de excepție, înseamnă că Yahveh era adeptul determinismului genetic al psihicului uman. Cu alte cuvinte, dacă ai genele potrivite, vei avea cu siguranță și un comportament adecvat. Nu intru în detalii, chestiunea este foarte complicată, dar în esență putem afirma că Yahveh se orienta foarte bine după comportamentul uman, după ceea ce făcea concret acel om, pentru a stabili cât de bun este acel om. Chiar Isus afirma acest lucru: „*Să apreciați oamenii după faptele lor, căci niciodată eu nu am mâncat smochine din măracini*”. Dacă Isus și Yahveh sunt aceeași entitate, atunci și Yahveh se orienta după același principiu spus de Isus. Prin urmare, Dumnezeu era atent la faptele unui individ pentru a decide dacă îl alege sau nu.

Dumnezeu îl remarcase pe Avraam de mic copil. Ca de obicei, acel copil se comporta cu totul altfel decât cei de vârsta lui, iar sufletul său era de o noblete rară. Yahveh a remarcat copilul Avraam și a venit la Terah să-l ceară. Dar Terah era un sumerian convins și a crezut că Yahveh dorește să-l sacrifice pe Avraam pentru el, pentru că așa cereau zeii sumerieni. A refuzat categoric să-l dea pe Avraam și, conștient că vor fi urmări tragice ale acestui refuz, a fugit din Ur cu toți ai lui. Dumnezeu nu l-a judecat aspru pe Terah pentru că își iubea copilul. Dar a trebuit să aștepte moartea lui Terah pentru a putea trata personal problema chiar cu Avraam.

Lui Avraam îi va cere același lucru ca și lui Terah: pe Isaac, copilul său. Avraam însă, spre deosebire de tatăl său Terah, a abordat altfel problema. Dacă tatăl meu s-a înșelat? Dacă ce a făcut el, prin fuga lui, prin refuzul lui, era greșit? Avraam nu putea decât să intuiască din textele cuneiforme pe care le avea că Yahveh era un zeu bun, foarte cusurgiu, e adevărat, dar un zeu mare iubitor de oameni, din moment ce nu-i părăsise nici până în prezent. Avraam a avut un pic de nebunie, o sclipire de geniu, care i-a lipsit tatălui său Terah. Ce vrea până la urmă de la mine această entitate? Este oricum mai puternică decât mine cu mult. Dacă ar voi, ar putea să-l ucidă pe unicul meu fiu, Isaac, într-o clipă. De ce îmi cere mie să fac asta, dacă el este atotputernic? Oare nu cumva vrea să mă pună la încercare? Dacă îl iubesc pe Dumnezeul acesta, atunci trebuie să fac ceea ce îmi zice el. Cine sunt eu, să comentez decizia lui?

Dumnezeu îi ceruse lui Avraam pe fiul său, Isaac. Dar nu precizase nimic în plus, deoarece dorea să vadă cum reacționează Avraam. Conform cutumelor sumeriene, un om nu poate fi dat zeului decât prin sacrificiu ritual, în care omul respectiv să-și dea viața pe altarul zeului pentru ca sufletul său să ajungă la zeu.

Dar Yahveh nu dorea sacrificiul uman. El este Dumnezeul celor vii și, prin urmare, nu vrea închinarea omului prin moarte, ci vrea închinarea omului prin viață. Din acest motiv, Yahveh a tăcut și nu a dat precizări suplimentare. A spus doar că îl vrea pe Isaac. Pentru Yahveh, această cerință avea o semnificație proprie, care diferea complet de semnificația dată de sumerieni acestui aspect.

Avraam face altarul, îl aduce pe Isaac, îl pune pe altar doar el știe cu ce puteri și cu câte lacrimi în suflet și, exact când a scos cuțitul ritualic și se pregătea să-și omoare copilul cu o singură lovitură, Yahveh apare chiar lângă el, îi prinde mâna, îi aruncă cuțitul din mână și îi spune exact ce vrea el: închinarea vieții omului.

„Nu voi dați viață omului, și dacă Eu nu i-o cer, voi de ce i-o luați? Sunt sătul de sacrificiile voastre! Fumul vostru a ajuns până la Mine și mi-e scârbă să vă mai văd înaintea ochilor mei! Să-mi aduceți daruri din munca voastră, nu sacrificii!”

Aici este începutul dialogului real al lui Dumnezeu cu poporul său, la care și restul lumii va trage interesată cu urechea de acum înainte.

Familia lui Avraam trăia într-o lume cu scriere strict cuneiformă. Sumeriana și urmașa ei, akadiana, erau limbi semitice cu scriere cuneiformă. Hitita, limbă vorbită în Anatolia, nu era o limbă semitică, ea era o limbă aparent indo-europeană, care se trăgea însă din hamită, dar care adoptase deplin scrierea cuneiformă.

Canaanul era un teritoriu aflat în dispută între egipteni și semiți. Pe măsură ce egiptenii slăbiseră ca putere economico-militară, semiții deveniseră tot mai puternici și în Canaan. Limba Canaanului se numea ugarită și era o limbă perfect structurată pentru scrierea cuneiformă. Familia lui Avraam va adopta această limbă treptat, dar la ceva timp după moartea patriarhului.

Oricum, către anul 2100 îen și până în anul 2000 îen, Egiptul a avut o perioadă foarte slabă, de care semiții au profitat, la început, doar pentru a o jefui, iar mai apoi, și pentru a o exploata. Am povestit deja aceste lucruri, nu mai are rost să le repetăm. Invazia lui Hyksos a adus Egiptul sub control semitic total.

	Ca	Ce	Cl	Cu	aC	eC	IC	uC
	𐎠	𐎡	𐎢	𐎣				
k	𐎤	𐎥	𐎦	𐎧				
g	𐎨	𐎩	𐎪	𐎫	𐎬		𐎭	𐎮
q	𐎯	𐎰	𐎱	𐎲				
p	𐎳	𐎴	𐎵	𐎶	𐎷	𐎸	𐎹	𐎺
b	𐎻	𐎼	𐎽	𐎾	𐎿	𐏀	𐏁	𐏂
t	𐏃	𐏄	𐏅	𐏆	𐏇	𐏈	𐏉	𐏊
d	𐏋		𐏌	𐏍	𐏎			
m	𐏐	𐏑	𐏒	𐏓	𐏔		𐏕	𐏖
n	𐏗	𐏘	𐏙	𐏚	𐏛	𐏜	𐏝	𐏞
s	𐏟	𐏠	𐏡	𐏢				
z	𐏣	𐏤	𐏥	𐏦	𐏧		𐏨	
š	𐏩	𐏪	𐏫	𐏬				
š	𐏭	𐏮	𐏯	𐏰	𐏱	𐏲	𐏳	𐏴
h	𐏵	𐏶	𐏷	𐏸	𐏹			𐏺
l	𐏻	𐏼	𐏽	𐏾	𐏿	𐐀	𐐁	𐐂
r	𐐃	𐐄	𐐅	𐐆	𐐇		𐐈	𐐉
y	𐐊							
'	𐐋							

Mai sus am oferit cititorului scrierea akadiană.

Mai jos aveți scrierea hitită:

	Ca	Ce	Cl	Cu	aC	eC	IC	uC
								
k								
g								
q								
p								
b								
t								
d								
m								
n								
z								
š								
h								
l								
r								
w								
y								

Iată și scrierea ugarită:

 'a	 b	 g	 h	 d	 h
 w	 z	 h	 t	 y	 k
 š	 l	 m	 d	 n	 z
 s	 '	 p	 š	 q	 r
 t	 ġ	 t	 'i	 'u	 s₂

Mai jos este ultimul exemplu de scriere cuneiformă, limba persană:

 a	 i	 u	 ka	 ku	 xa	 ga	 gu	 ča
 ja	 ji	 da	 di	 du	 ta	 tu	 θa	 ča
 na	 nu	 pa	 fa	 ba	 ma	 mi	 mu	 ya
 ra	 ri	 la	 va	 vi	 sa	 ša	 za	 ha
 1	 2	 3	 4	 10	 20	 30	 40	 100

Marea Neagră			CAUCAZ caucaziană
ANATOLIA hitită			
Marea Mediterană	C A N A A N	ASIRIA asiriană	PERSIA persană
		BABILON babiloniană	
EGIPT egipteană		ARABIA arabă	Oceanul Indian

Pentru a putea înțelege care este miza acestui joc lingvistic, am făcut mai sus o hartă foarte schematizată a limbilor vorbite în zona noastră de interes.

Acum, cu schema în față, să revedem evenimentele, pe scurt.

Primordiala, sau limba vorbită de Noe, s-a vorbit în zona Ararat, undeva între Anatolia și Caucaz. Din acest punct au plecat două valuri migratoare, urmând un traseu strict montan: la dreapta de Noe, spre vest, adică spre Anatolia, au migrat urmașii lui Ham, care au vorbit hamita, iar la stânga de Noe, spre est, adică spre Persia, au migrat urmașii lui Sem, care vorbeau semita. Atât hamita, cât și semita erau limbi vorbite de păstori, care nu aveau nevoie de scriere.

După retragerea deplină a apelor, au urmat încă două valuri migratoare, cu mult mai mari decât primele două. Spre sud, adică spre Mesopotamia și Egipt, au migrat niște populații de agricultori, care vorbeau iafita. Ei au populat Mesopotamia, Arabia, apoi au trecut în Africa, avansând treptat în jurul Mării Roșii până în Somalia de azi.

Dacă în Mesopotamia iafita a fost o limbă de bază, vorbită de localnici în lipsă de altceva mai bun, în Africa iafita s-a confruntat direct cu primordiala veche și a câștigat teren doar în zonele africane unde localnicii erau mai inteligenți. În restul continentului african, tot primordiala veche a triumfat, deoarece iafita era o limbă de agricultori, mult prea sofisticată pentru vânătorii africani. Ca și suratele sale, iafita era o limbă orală, lipsită de scriere, dar mai sofisticată decât hamita și semita, care erau limbi vorbite numai de păstori.

Spre nord, adică spre Siberia de azi, în regiunea Caucaz, au migrat niște populații de păstori foarte inteligenți, fini observatori ai cerului, pentru care astronomia a devenit treptat singura lor religie. Pasiunea lor pentru astronomie a generat nevoia de a scrie folosind un alfabet, în care literele erau doar simple simboluri astronomice, iar numerele exprimau poziția exactă a planetelor vizibile pe cer cu ochiul liber. Acești păstori astronomi vorbeau o limbă derivată și ea din primordiala lui Noe, pe care noi am numit-o caucaziană.

Din fericire însă, spre deosebire de suratele sale mai mari, despre caucaziană știm sigur că era dotată cu o scriere proprie, care avea scopuri strict astronomice, deci era o scriere sacră, care servea la redactarea și la corectarea calendarului. Acest calendar a migrat o dată cu migratorii care îl respectau în Europa. Lingviștii îi numesc pe caucazienii mei indo-europeni și sunt absolut convinși că limba lor nu avea scriere, pentru că până acum nu s-au găsit dovezi scrise de la indo-europeni. Ceea ce se uită, sau se trece cu vederea, este semnificația scrisului la caucazieni. Scrierea caucaziană nu avea finalitate comercială, cum avea scrierea cuneiformă sumeriană. Pentru caucazieni, adică pentru indo-europeni, scrierea era sacră tocmai pentru că ea se referea la planete, adică la zei. Din acest motiv, putem afirma cu tărie că pentru indo-europeni exista scriere, dar aceasta era alcătuită din simboluri astronomice care nu aveau înțeles pentru omul de rând, ci doar pentru pușinii oameni care aveau în grijă calendarul. Prin urmare, cred că doar 1% din indo-europeni știau scrierea lor sacră.

Din acest motiv simplu, la populațiile indo-europene, preoții aveau în grijă calendarul și erau singurii care știau să scrie și să citească. Doar în astronomie este nevoie de comunicarea între zeci de generații: observațiile astronomice trebuie consemnate în scris, pentru ca și generațiile viitoare să știe cum arăta cerul cândva. Gândiți-vă că, de pildă, pentru a-ți da seama de precesia echinocțiilor, care are un ciclu de aproape 26.000 de ani, ai nevoie de cel puțin 13.000 de ani de observații.

La caucazienii mei, scrisul are finalitate astronomică, deci scrierea e sacră. Pe măsură ce caucazienii au intrat în Europa, scrisul s-a desacralizat treptat, așa încât doar în zonele de la intrarea Europei scrisul a rămas la fel de sacru ca în Caucaz, adică doar în Dacia. În restul Europei, scrisul și-a pierdut treptat din sacralitatea inițială.

Cum s-a ajuns de la primordială, hamită, semită, iafită și caucaziană, la limbile din harta noastră schematizată? Să vă uitați iar la schemă sau să o rețineți mintal, ca să o puteți utiliza la nevoie.

În Egipt, chestiunea este foarte simplă și deosebit de sigură. Înainte de Potop, petrecut în perioada 11654-11542 îen, în Egipt se vorbea primordiala veche, o limbă pe care au vorbit-o toți exponenții genetici de la Adam până la Noe. După Potop, Egiptul va fi acaparat de invazia limbii iafite, o limbă net superioară primordialăi vechi, dar la fel de lipsită de scriere ca și aceasta. Însă, spre deosebire de alte teritorii, Egiptul a fost sub tutela lui Ra, entitate cosmică care a fost nevoită să creeze o întreagă civilizație pentru a putea construi cele trei piramide de la Ghizeh, prin care Ra și oamenii săi s-au putut întoarce acasă, în anul 10.500 îen. Este cert că piramidele au fost construite în cel mult 1000 de ani, undeva între sfârșitul Potopului (11542 îen) și conjunctura favorabilă (10.500 îen), folosind maxim 10 generații umane.

Ra a trebuit să facă omenirii daruri neprețuite, iar printre acestea se numără și scrierea hieroglifică, care era o adaptare rafinată, după cum am văzut deja, a scrierii hieroglifice din America de Sud. Egipteană era o iafită scrisă, ceea ce i-a permis să supraviețuiască uimitor de mult în timp. Iafita orală se va stinge, de altfel, în toate celelalte zone, tocmai pentru că nu a avut scriere proprie. Așa s-a întâmplat în Sudan, Etiopia, Somalia, dar mai ales așa s-a întâmplat în Mesopotamia, care va fi cucerită de semiți tocmai datorită scrierii.

Dar să nu uităm că după anul 10.500 îen, clima pe Terra s-a schimbat mult.

Siberia și Caucazul au cunoscut o răcire accentuată, în timp ce Egiptul și Mesopotamia au avut parte de o încălzire binefăcătoare.

Pentru Arabia însă, consecințele au fost nefaste: deșertul a pus stăpânire pe ea. Încălzirea nu a fost deloc o binecuvântare pentru Arabia. Și nici pentru alte teritorii. Potopul din 11654-11542 îen se manifestase activ și cu violență timp de 111 ani. Până în anul 10500 îen, efectele directe ale Potopului trecuseră treptat. Dar, la nivelul întregii planete, alunecarea cu 30° a scoarței terestre abia acum își făcea simțite efectele asupra climei planetei noastre. Printre victime se numărau Arabia, întreaga Africă de nord, Ararat, Caucaz, Siberia și chiar întregul nord european. Efectele suferite de aceste teritorii erau oricum nesemnificative față de drama trăită de fostul continent Atlantida, mutat integral în zona polară sudică, fiind sortit unei imense calote glaciare, care începuse a se forma încă din timpul lui Ra.

Caucazienii migrați în Siberia au avut de ales între a muri de frig sau a migra spre alte teritorii cu climă mai blândă. Erau păstori și nu mai aveau ce păstori dacă animalele lor mureau de foame și de frig. Caucazienii nordici, aflați deja în Siberia, îi putem numi indo-europeni. Ei au migrat spre Europa și au interacționat cu populațiile hamitice deja aflate acolo cu mult timp înaintea lor. O parte din caucazienii siberieni au putut migra și spre Asia, ceea ce este foarte probabil să se fi și întâmplat.

Importantă este pentru noi o anumită parte din acești indo-europeni, care vorbeau o caucaziană dotată cu scriere proprie și cu un calendar performant, cel mai bun din epocă. Aceștia s-au așezat în Dacia și, datorită cunoștințelor de astronomie, au reușit să asimileze repede populația hamită locală. Acest proces s-a desfășurat pe întreg teritoriul european, dar centrul civilizației indo-europene trebuie să fi fost doar Dacia, deoarece doar în Dacia, în Munții Carpați, se puteau face excelente observații astronomice, menite să îmbunătățească continuu calendarul dacic.

Trecerea nomazilor la sedentarism impunea adoptarea agriculturii ca mod de viață, iar fără un calendar perfecționat nu se putea face o agricultură performantă. În acest fel simplu, Dacia deținea controlul asupra celorlalte teritorii europene timpurii. Deja în timpul lui Burebista și Decebal, calendarul dacic atinsese perfecțiunea, fiind cel mai exact calendar făcut vreodată de om, chiar și până în prezent.

Din Dacia, au migrat spre sud anumite grupuri care, trecând prin Grecia, au reușit să ajungă și în Anatolia. Acești oameni vorbeau caucaziană, dar arta scrisului nu era apanajul lor. În Anatolia se afla o puternică populație de limbă hamită, alcătuită din păstori, iar migratorii indo-europeni nou veniți în Anatolia din Grecia deja începuseră să le placă agricultura. Din acest motiv, indo-europenii nu au putut impune limba lor caucaziană acestor hamiți anatolieni, dar impactul avut asupra acestora a fost suficient de mare pentru a putea modifica hamita localnicilor, generând imediat o nouă limbă, celebra limbă hitită, care s-a răspândit în toată Anatolia. Încercările hititei de a trece de granițele anatoliene s-au lovit de un val de migrație semitică, despre care vom fi nevoiți să relatăm mai detaliat în cele ce urmează.

De ce hitita s-a lovit de limbi semitice în teritorii tradițional iafite?

Cum au ajuns semiții din Persia în întreaga Mesopotamie?

Și, mai ales, cum se face că scrierea cuneiformă a apărut datorită sumerienilor, care nu erau semiți, ci caucazieni? Ce căutau acești sumerieni tocmai în Mesopotamia de sud, lângă Golful Persic, când ar fi fost mai logic să fi fost în nord, lângă Caucaz?

La aceste întrebări numai schimbarea climei poate fi răspunsul.

După instalarea iernilor dure în Siberia, migrația spre nord a caucazienilor a devenit o imposibilitate. Singura opțiune era să meargă spre sud, mai ales că nici Caucazul nu se putea lăuda cu temperaturi prea blânde.

Din câte putem deduce logic, caucazienii sudici au migrat inițial spre Persia, pentru acele grupuri care mai doreau să continue păstoritul, dar și spre sud, prin Asiria către Babilon, unde s-au și oprit. Înapoi în Caucaz nu s-au mai putut întoarce, deoarece acolo viața devenise mult prea grea, iar cunoștințele lor astronomice îi făceau foarte respectați în rândul populației iafite locale, alcătuită din agricultori. Prin urmare, avem două valuri migraționiste caucaziene spre sud: spre Mesopotamia, prin Asiria către Babilon, dar și spre Persia, acolo unde locuiau semiții.

Migrația caucaziană prin Mesopotamia știm că s-a făcut mult mai rapid decât cea prin Persia, mai ales datorită terenului: una este să mergi ușor și mult prin câmpie și alta este să mergi puțin și greu prin munți. Este cert însă că invazia caucazienilor în Persia a generat deplasarea treptată a semiților din Persia către Mesopotamia.

În urma acestor modificări demografice, s-a născut limba sumeriană. În esență, sumeriana este la bază o limbă iafită, dar care a adoptat scrierea caucaziană. Scrierea cuneiformă nu este o creație pur sumeriană, în sensul că sumerienii nu au inventat scrisul peste noapte, ci este rezultatul unei inovații și al unei adaptări la mediu.

Sumeriana se baza pe limba iafită a localnicilor, vorbită de aceștia pentru că erau agricultori. Fiind o populație iafită în esență, era imposibil să nu tragă cu ochiul la scrierea celor mai avansați iafiti ai momentului, adică la hieroglifile egiptene. Am dovedit deja că scrierea cuneiformă este derivată din cea hieroglifică și tot atunci am explicat pe larg mecanismul lingvistic al formării sumerienei ca limbă scrisă. Scrierea hieroglifică nu putea fi preluată ca atare de sumerieni, pentru că hieroglifile nu pot fi scrise pe lut ars. Egiptenii aveau papyrus, dar sumerienii nu aveau decât lut.

Pe de altă parte, caucazienii aveau și ei un alfabet, dar acesta era legat de astronomie și de calendar. Caucaziana avea un aparat matematic mult mai bine pus la punct decât apucase Ra să-i învețe pe egiptenii săi.

Din acest sincretism fericit între hieroglifile egiptene și literele caucaziene a rezultat scrierea cuneiformă. Dar, din nefericire, după imensul succes cultural al sumerienei, a urmat valul de migratori semiți veniți din Persia, care au cucerit treptat întreaga Mesopotamie: întâi Babilonul, apoi Asiria. Semiții au adoptat scrierea cuneiformă și au răspândit-o foarte mult oriunde s-au dus. Sistemul cuneiform era atât de performant, încât a fost adoptat imediat chiar și de hitiți, care erau indo-europeni.

Sumeriana era o caucaziană cu un pic de iafită.

Semita a ucis sumeriana adoptându-i scrierea.

Babiloniana era o iafită cu o doză importantă de caucaziană, dar care s-a dizolvat aproape complet în semită, așa cum se dizolvă zahărul în lapte, la care mai pui și un pic de sare, pentru gust.

Laptele e semita, zahărul e iafita, iar sarea e caucaziana.

Asiriana era și ea tot o iafită, dar cu o supradoză de caucaziană, totul fiind dizolvat în semită. Și asiriana, și babiloniana sunt limbi semitice, dar ele conțin componentele caucaziene în doze diferite.

Semita este mediul lingvistic pentru ambele limbi (laptele).

Iafita este fundamentul lingvistic pentru ambele limbi (zahărul)

Dar asiriana avea foarte multă caucaziană, în timp ce babiloniana avea mai puțină (sau, ca să zicem așa, asiriana era mult prea sărată). Ponderea destul de mare a caucazienei în asiriană îi dădea acestei limbi acel aspect aglutinat de care am mai vorbit, ceea ce făcea dificilă exprimarea elevată în această limbă.

În Arabia, semita și iafita au încheiat meciul la egalitate: în vest, iafita, în est, semita, iar în sud a rezultat un sincretism între iafită și semită, din care se vor dezvolta mult mai târziu dialectele arabe.

Toate aceste explicații lingvistice au o singură menire: să explice în ce limbă au vorbit evreii cu Dumnezeu după Potop, de la Avraam la Moise.

Acum problema limbii vorbite de Avraam poate fi elucidată. Terah și familia sa se aflau deja în Ur la nașterea lui Avraam. Terah se trăgea pe linie directă din Sem, cel puțin așa precizează Biblia. Prin urmare, predecesorii lui Terah erau toți semiți veniți în Ur din Persia. Terah se născuse în Ur, deci nu era un migrator, ci un semit trecut la sedentarism. Prin urmare, se vede limpede că întreaga familie a lui Terah avea ca limbă maternă semita, care era folosită exclusiv în comunicarea dintre membrii familiei. Dar Terah și ai lui se născuseră în Ur și, fiind negustori pricepuți, erau oameni înstăriți, care au avut acces la cultura încă scumpă a vremii. Așadar, Terah și familia sa foloseau și sumeriana, scris și oral, ca a doua lor limbă, întrucât sumeriana era o limbă de circulație internațională în Mesopotamia acelor timpuri.

Am văzut însă că semiții au invadat Mesopotamia pe un traseu bine conturat, venind din Persia, prin Babilon și Asiria, ajungând până în Anatolia și Canaan. Se pune întrebarea: să fi fost Terah motivat să plece din Ur datorită valului migraționist? Dacă da, atunci Terah și ai săi au fost semiți aflați chiar în fruntea valului migraționist care a cucerit rapid Mesopotamia către anul 2000 îen. Cu alte cuvinte, Terah și familia sa a trecut prin zone unde semita lucra deja la formarea unor noi limbi, asiriana și babiloniana, ceea ce înseamnă că în Canaan semita nu avea în acel moment nici un rol semnificativ, cananita fiind o simplă iafită amestecată cu hitită. Această idee se numește în literatura de specialitate *ipoteza primului val*.

Dacă însă Terah și ai lui nu au fost în fruntea valului migraționist semit, atunci în drumul lor către Haran și Canaan au trecut prin zone unde existau deja noi limbi semitice, asiriana și babiloniana, iar cananita trebuie să fi fost atunci o iafită combinată cu multă semită și cu un pic de hitită. Această idee se regăsește în literatura de specialitate sub numele de *ipoteza valului secund*.

Exegeții se împart în această privință în două mari tabere, aducând argumente pro și contra pentru fiecare din cele două ipoteze. Aparent, este imposibil să dai dreptate cuiva. Dar, la o privire mai atentă, eu cred că misterul se poate rezolva.

Dacă acceptăm prima variantă, ipoteza primului val, consecința firească a acestei alegeri este faptul că Terah și familia sa au luat o doză foarte mare de caucaziană în Babilon și mai ales în Asiria, ceea ce i-a făcut să nu adopte scrierea cuneiformă pentru comunicarea semitică din familie. Altfel spus, viitoarea limbă ebraică nu avea predispoziție spre scrierea cuneiformă, ci spre cea alfabetică.

Dacă acceptăm varianta a doua, ipoteza valului secund, doza de limbă caucaziană ar fi fost neglijabilă, ceea ce înseamnă că viitoarea limbă ebraică ar fi adoptat cu succes scrierea cuneiformă și ar fi respins scrierea alfabetică.

Oricum însă, ambele ipoteze au un element comun: se recunoaște că viitoarea limbă ebraică avea un puternic conținut iafitic, ceea ce o făcea foarte compatibilă cu cea mai puternică limbă iafită, egipteană. Având în vedere că ebraica lui Moise nu a acceptat decât o scriere alfabetică derivată din hieroglifile egiptene, se pare că prima ipoteză este mai verosimilă decât a doua.

În orice caz, este clar că Terah și fiul său Avraam vorbeau semita ca limbă maternă, iar sumeriana era folosită ca limbă internațională, scris și oral. Faptul că erau înstăriți ne face să credem că cunoșteau sumeriana foarte-foarte bine, atât oral, cât și în scris. Existând o scriere cuneiformă, Terah și familia sa nu au simțit nevoia unei scrieri proprii, dar nici nu au iubit-o prea tare, pentru că în familie se comunica oricum în semită, adică numai oral.

Scrisul era necesar numai în tranzacțiile comerciale.

În zona Haran, atât Terah, cât și Avraam au avut privilegiul de a cunoaște și limba hitită, datorită comerțului cu hitiții practicat continuu de akadieni. Nu știm dacă la acea dată hitita adoptase scrierea cuneiformă, dar este cert că Avraam a cunoscut și elemente de hitită destul de avansată.

Deschiderea comerțului maritim cu europenii a făcut din Canaan o zonă de maxim interes pentru orice populație. Canaanul avea foarte mult litoral mediteranean, ceea ce a permis europenilor să stabilească mici porturi de-a lungul acestui țărm. Nu este de mirare că Avraam și ai săi au decis să plece în Canaan, lăsând restul familiei extinse a lui Terah în Haran, ca viitori parteneri comerciali.

Limba Canaanului, cananita, este și astăzi un mister încă neelucidat.

Știm cu siguranță că avea la bază iafita, ceea ce o făcea foarte asemănătoare cu egipteană, dar începuse să fie puternic influențată de hitită, deoarece Canaanul era situat pe ruta comercială terestră dintre hitiți și egipteni. În plus, comerțul maritim cu europenii veniți din Grecia au expus cananita la influențe puternice atât din partea caucazienei europenilor, cât și din partea semitei mesopotamienilor.

Exegeții sunt astăzi de acord că limba cananită anterioară stabilirii evreilor în Egipt trebuie să fi fost influențată inițial de egipteană și mai apoi de indo-europeană. La revenirea evreilor prin Moise în Canaan, cananita era sub puternica influență hitită și semită deopotrivă, ceea ce produsese adoptarea scrierii cuneiforme. Acest fapt i-a determinat pe specialiști să numească această cananită drept limba ugarită, după numele orașului stat Ugarit, situat la îmbinarea dintre Anatolia și Canaan, exact pe litoralul mediteranean. Ugarita are o scriere cuneiformă atât de simplificată, încât cu certitudine poate fi considerată alfabetică. După cum ați văzut deja în imaginile prezentate, ugarita avea un set de 31 de caractere cuneiforme (scrierea extinsă), dar exista și un set de 22 de caractere cuneiforme care alcătuiau scrierea redusă. Această scriere redusă a ugaritei va o încercare de imitare a alfabetului ebraic, care a fost cu siguranță primul alfabet din lume, din care a derivat ulterior și alfabetul fenician.

În concluzie, Terah și Avraam au vorbit cu Dumnezeu fie în semită, fie în sumeriană, fie într-o limbă unificată între semită și sumeriană. Nucleul acestei limbi era cu siguranță semita, care avea ponderea de 3/6 (adică 50%). Sumeriana deținea cel mai probabil ponderea de 2/6 (o treime sau 34%). Cananita reprezenta 1/6 (16%).

În această ebraică inferioară s-a făcut primul legământ al lui Dumnezeu cu poporul său, care a fost doar o înțelegere verbală. Nu vom găsi niciodată acest legământ scris, pentru că semita nu avea scriere, iar scrierea sumeriană cuneiformă nu era pe placul lui Yahveh.

În Canaan evreii au stat 80 de ani, timp în care au deprins și limba cananită. La acea vreme, cananita trebuie să fi fost o iafită peste care s-a suprapus egipteană, dar și cu importante influențe europene, greu de reconstituit astăzi. În scrierile lor de mai târziu, evreii nu au spus niciodată că ei vorbeau atunci ebraica, ci spuneau firesc că ei vorbeau limba Canaanului. Dacă în Haran semita era limba maternă, iar sumeriana era limba de circulație internațională, în Canaan semita și sumeriana coabitaseră într-o ebraică inferioară ca limbă maternă, în timp ce cananita devenise noua limbă de circulație internațională.

Dar o secetă cumplită i-a forțat pe mulți evrei cananiți să emigreze în Egipt.

Aici este un moment foarte delicat, deoarece nu știm cu exactitate cum s-a desfășurat acest proces migraționist. O primă ipoteză ar fi că seceta ar fi fost așa de mare, încât toți evreii din Canaan ar fi plecat în Egipt. A doua ipoteză afirmă că doar o parte, de la o treime și până la două treimi, din evreii Canaanului au migrat în Egipt, iar restul au rămas acasă. Din considerente strategice, este preferabilă a doua ipoteză, deoarece explică mai bine de ce Iosua a avut un succes așa de mare la cucerirea Canaanului: de fapt, nici pomeneală de cucerire a unor populații străine, ci mai degrabă o reunificare a evreilor veniți din Egipt cu evreii rămași acasă în Canaan.

La începutul acestei cărți am arătat ce s-a întâmplat în Egipt înainte de Moise. Ne reamintim că semiții, conduși de un oarecare Hyksos, au invadat Egiptul, au cucerit prin forță Egiptul de nord și i-au transformat pe egipteni în sclavi în propria lor țară timp de câteva dinastii bune. Evreii vor sosi în Egipt, conform calculelor noastre, în anul 1891 îen și vor sta acolo 350 de ani, până în 1541 îen. Povestea o cunoașteți, nu o mai repetăm. Ne interesează acum doar aspectul lingvistic al acestei migrații evreiești în Egipt.

Limba evreilor la intrarea lor în Egipt, în anul 1891 îen, era partajată pe modelul 3-2-1, adică:

- 3/6 (1/2 sau 50%) era semită
- 2/6 (1/3 sau 34%) era sumeriană
- 1/6 (sau 16%) era cananită

Acești evrei dețineau și tăblițele sumeriene ale lui Avraam, primite cândva de acesta de la tatăl său Terah, când încă acesta mai era în viață. Despre aceste tăblițe exegeții sunt deosebit de idealisti sau de naivi. Tabăra idealistă consideră că Avraam avea toată mitologia sumeriană în biblioteca sa de teracotă. Tabăra naivilor consideră că Avraam a fost un iahvist convins, care nu a tras cu ochiul la poveștile de adormit copii pe care sumerienii le înșirau pe teracotele lor.

Pe cine să credem?

Eu nu cred pe nimeni, ci mă încred doar în judecata mea logică.

Să presupunem că Terah ar fi luat cu el o versiune completă a mitologiei sumeriene, așa cum arăta ea la data când a plecat el din Ur.

Apar două probleme.

În primul rând, mitologia sumeriană este scrisă, din câte cunoaștem astăzi, pe sute de tăblițe din teracotă. Teracota este un material greu și foarte casant, ce presupune o forță deosebită pentru a deplasa o bibliotecă întreagă, dar și măsuri excepționale pentru siguranța pe timpul transportului. Putem admite, prin absurd, că Terah a putut face acest efort de neimaginat pentru a deplasa toată biblioteca sa de teracotă din Ur până în Haran? Nu prea cred.

În al doilea rând, Terah nu a avut doar un băiat moștenitor. Avraam mai avea frați. Este posibil ca doar Avraam să fi primit toată biblioteca tatălui său, într-o vreme când orice moștenire se împărțea frățește? Evident că nu.

Este mai înțelept să admitem că Avraam a primit din partea tatălui său Terah o parte din tăblițele de teracotă pe care le putuse lua cu el din Ur în Haran.

Prin urmare, Avraam știa o mitologie sumeriană foarte incompletă și periculos de aproximativă, pentru că toate golurile au fost umplute cu presupuneri.

Am arătat la vremea respectivă că evreii și egiptenii nu prea s-au amestecat din două mari motive: evreii erau păstori, deci erau considerați impuri. În al doilea rând, bărbații evrei erau circumciși.

Pentru că evreii erau impuri, șansele ca un bărbat egiptean să facă dragoste cu o femeie evreică erau practic nule, pentru că egipteanul nu s-ar fi dus niciodată la evrei.

Șansele ca o femeie egipteană să facă dragoste cu un bărbat evreu erau practic la fel de nule, pentru că bărbații evrei erau circumciși.

Din aceste motive logice, putem considera că limba ebraică a suferit transformări minore în Egipt, chiar dacă au trecut 350 de ani. Din modelul 3-2-1, cu care a venit, ebraica a căpătat o structură 4-3-2-1, cu semită 40%, sumeriană 30%, cananită 20% și egipteană 10%. În acești 350 de ani, aceste limbi au reușit să găsească o modalitate de coabitare perfect funcțională sub forma ebraicii superioare.

Dacă la prima vedere egipteană a avut o influență nesemnificativă asupra ebraicii, în realitate această limbă a influențat teribil de mult un evreu adoptat de egipteni: Moise, fondatorul națiunii ebraice.

După ce egiptenii reușiseră să obțină independența față de semiții invadatori, evreii au fost persecutați oarecum pe nedrept. Prigoana egipteană a fost atât de cumplită, încât evreii au renunțat să mai practice circumcizia, doar pentru a da o șansă reală de supraviețuire pentru băieții evrei. Singura condiție pentru a nu se da de gol era ca băieții evrei să învețe temeinic egipteană. La egipteni, acest lucru nu se putea face decât dacă copilul ajungea în clasa aristocrației egiptene, pentru a putea învăța nu numai limba egipteană vorbită, ci și cea scrisă.

Moise s-a născut în tribul lui Levi. Mai avea un frate, Aaron, și o soră, Miriam. Familia sa decisese înțelept, asemenea multor alți evrei din Egipt, să încalce porunca divină și să nu mai facă circumcizia pentru Moise, ca să scape de urgia egipteană. La vârsta de trei luni, ai săi decid că nu mai pot ascunde copilul și îl pun într-un coș să plutească pe Nil, poate cineva s-o îndura cumva de el, decât să-l omoare armata egipteană. Sora sa, Miriam, a urmărit coșul plutind pe Nil și a aflat că Moise a fost găsit de fiica faraonului, Nefertiri. I-a plăcut atât de mult, încât l-a adoptat, poate și pentru că Moise nu era circumcis. Nefertiri l-a crezut egiptean. Dacă ar fi văzut circumcizia, cu siguranță Moise nu ar mai fi fost adoptat de Nefertiri. Dar eu mai cred că Nefertiri nu dorea să nască, fie pentru că îi era frică că va muri la naștere, fie pentru că dorea să se mențină frumoasă toată viața. Nu mai contează asta acum.

Contează doar că Moise e adoptat ca prinț egiptean de Nefertiri.

Scena a fost văzută de Miriam, sora lui Moise, care a putut să o informeze pe mama sa că Nefertiri caută o doică pentru fiul ei adoptiv. A fost acceptată imediat ca doică chiar mama lui Moise, vorbitoare de ebraică, care a stat lângă Moise până la momentul înțărcării. Moise a putut auzi de la mama sa în acest timp cum suna limba ebraică, pe care a păstrat-o adânc în sufletul său, ca amintire legată de mama sa.

După înțărcare, Moise a primit strict educația egipteană cuvenită unui prinț.

Pe lângă faptul că Moise a învățat egipteană ca limbă maternă, această limbă era cunoscută de Moise la fel de bine și oral, dar și în scris. Cunoașterea perfectă a scrierii hieroglifice egiptene, ca și statutul de prinț al lui Moise, i-au permis acestuia să aibă acces nelimitat la arhivele egiptene, unde a putut afla detaliat o anumită versiune a adevărului despre zeii creatori, despre lumea antediluviană și despre ce s-a mai întâmplat după Potop.

Deși nu cunoștea ebraica, lui Moise îi plăcea inexplicabil cum sună ebraica. Amintirea mamei sale, care îi vorbise în această limbă cât putuse ea de mult, îl făcea pe Moise să se întrebe de ce este atât de atras de limba sclavilor. Iar când fratele său vitreg, Kamose, a omorât un evreu în bătaie doar pentru a se distra, Moise a simțit intuitiv chemarea sângelui care îi curgea prin vene. L-a omorât pe Kamose și a fost nevoit să fugă doar cu ce avea pe el din Egipt, prin Sinai, către Arabia, spre sud, ajungând până la medianiți, o populație de păstori care vorbeau **medianita**, o limbă 75% iafită amestecată cu 25% semită. În tribul medianiților Moise este primit cu deosebit respect: toți crezuseră că Moise este un prinț egiptean autentic.

Cinstea cu care era tratat Moise de către medianiți se baza totuși nu atât pe calitatea princiară a lui Moise, cât pe abilitățile sale de păstor, dovedite la fața locului. Moise era un mare iubitor de cai, despre care știa instinctiv aproape totul. Medianiții, viitorii arabi pur-sânge, iubeau animalele deșertului, pentru că viața lor depindea exclusiv de cai și de cămile. Moise avea un talent înnăscut pentru îngrijirea acestor animale și medianiții au avut ochi să-l vadă corect pe Moise. Șeful de trib al medianiților, în semn de adâncă recunoștință, i-a dat-o în căsătorie chiar pe fiica lui preaiubită, Sefora, de care Moise se îndrăgostise de când fusese găsit de medianiți.

Sefora era convinsă că Moise este egiptean. Acesta nu era circumcis. Sefora nu a bănuit nimic despre adevărata identitate a lui Moise până la întâlnirea lui Moise cu Dumnezeu, care a înfricoșat-o. Dumnezeu se supăraseră pe Moise că nu era circumcis, iar Sefora, din dragoste pentru soțul ei, nu a ezitat să execute chiar ea operația. După acest moment, Moise devine fondatorul națiunii ebraice.

În ce limbă a vorbit Yahveh cu Moise?

În ebraica timpului său, firește, spre disperarea lui Moise, care se bâlbâia foarte tare când vorbea ebraica?

Sau în egipteană? Pentru că știm cu câtă lejeritate s-a înțeles Yahveh cu Ahnaton în egipteană, egipteana nu poate fi exclusă. Moise îi vorbea lui Dumnezeu în egipteană, pentru că era o limbă pe care o putea vorbi cursiv. Era limba lui maternă. Ebraica o deprinsese din auzite și se exprima foarte greoi în această limbă. Moise va folosi acest pretext pentru a refuza misiunea oferită de Yahveh: ***”cum mă vor asculta ei pe mine? Eu sunt găngav, nu mă vor înțelege! Alege pe altcineva, eu nu sunt bun pentru așa ceva...”*** Problema era atât de serioasă, încât Moise a avut nevoie de un interpret pentru ebraică. Aaron a fost cel care se adresa evreilor traducând cuvintele lui Moise pentru a putea fi înțelese de mulțime.

În negocierile dure cu faraonul egiptean, Moise a fost cel care a vorbit direct și foarte cursiv cu faraonul, într-o egipteană fără cusur. Dar, când trebuia să vorbească cu evreii săi, Moise avea nevoie de Aaron, fratele său, pentru că se bâlbâia teribil.

Prin urmare, este logic să presupunem că Moise se adresa lui Dumnezeu numai în egipteană, iar Dumnezeu îi răspundea numai în ebraică. Că această presupunere este corectă, stau mărturie chiar tablele Legii, dăruite de Dumnezeu lui Moise.

V-ați întrebat vreodată la modul serios în ce limbă a dat Yahveh Decalogul?

În perioada sinaitică, adică între 1541 și 1501 îen, cel mai important eveniment petrecut atunci a fost introducerea decalogului de către Yahveh însuși, care a scris chiar el, cu degetul său ce amintește senzațional de mult de orice laser modern, cele două table ale Legii, care conțineau cele 10 porunci (numite și ***decalog***).

În ce limbă au fost scrise cele 10 porunci?... Egipteană?... Sau ebraică?...

Egipteana avea scriere. Ebraica, nu!

Dacă decalogul ar fi fost scris în egipteană, nu ar fi fost nici înțeles, dar nici acceptat de evrei. Dacă ar fi fost scris cu hieroglife egiptene, dar în ebraică, autoritatea lui Moise s-ar fi ruinat într-o clipă: dacă Dumnezeu este egiptean, de ce te-am urma pe tine, în loc să ne întoarcem la casele noastre în Egipt?!

Singura versiune este că Yahveh a scris personal decalogul în ebraică, folosind o scriere nouă, nemaivăzută până atunci, care a uimit poporul și l-a fascinat. Dacă este așa, atunci această scriere este fie creația lui Yahveh, fie a lui Moise. Dacă ar fi fost a lui Yahveh, evreii nu ar fi trebuit să schimbe scrierea lor originară niciodată, pentru că Yahveh s-ar fi supărat cumplit. Dar ebraica modernă folosește o scriere net diferită de cea a ebraicii vechi, ceea ce înseamnă că nu scrierea în sine era sacră, ci doar textul. Alfabetul ebraic timpuriu este creația lui Moise și derivă direct din hieroglifele egiptene, după cum se poate vedea în imaginea următoare:

Florian Marin – ISUS DIN NAZARET

Letter Name	Proto-Sinaitic	Early Phoenician	Greek	Phonetic Value	Letter Meaning
ʾaleph			Α	[ʾ]	ox
beth			Β	[b]	house
gimmel			Γ	[g]	throwstick
daleth			Δ	[d]	door
he			Ε	[h]	
waw			Ϝ ¹ Υ	[w]	hook/peg
zayin			Ζ	[z]	
heth			Η	[ḥ]	fence
teth			Θ	[t]	
yodh			Ι	[y]	arm/hand
kaph			Κ	[k]	palm of hand
lamedh			Λ	[l]	goad/crook
mem			Μ	[m]	water
nun			Ν	[n]	snake
samekh			Ξ	[s]	
ʾayin			Ο	[ʾ]	eye
pe			Π	[p]	
tsade			Ϻ ²	[ṣ]	
qoph			Ϙ ³	[q]	
reš			Ρ	[r]	head
šin			Σ	[š]	
taw			Τ	[t]	mark (?)

Timp de 40 de zile, la primul mare samit la nivel înalt dintre Dumnezeu și Moise, cei doi au colaborat perfect și au adoptat o declarație comună.

Dumnezeu a adus mesajul.

Moise a adus scrierea.

Tablele Legii au șocat poporul evreu atât prin mesaj, cât și prin scriere.

Scrierea a apărut la evrei în perioada sinaitică (1541-1501 îen).

În tabelul de mai sus, pe prima coloană, este redată scrierea evreiască sinaitică, care derivă din anumite hieroglife egiptene. Pe coloana a doua este redată scrierea feniciană timpurie, despre care unii exegeți cred că ar deriva din sinaitică. Dar acest lucru este exclus, deoarece evreii au stat în Sinai 40 de ani. Dacă au început cu o scriere ebraică timpurie (sinaitică), este de așteptat ca în 40 de ani Moise să nu fi stat degeaba și să fi perfecționat continuu sinaitica până a devenit ebraică veche. Iată cum arăta rezultatul muncii lui Moise după 40 de ani:

𐤀	'alep	'	𐤁	lamed	l
𐤂	bet	b	𐤃	mem	m
𐤄	gimel	g	𐤅	nun	n
𐤆	dalet	d	𐤇	samek	s
𐤈	he	h	𐤉	ayin	'
𐤊	waw	w	𐤋	pe	p
𐤌	zayin	z	𐤍	tsade	ș
𐤎	het	h	𐤏	qop	q
𐤐	tet	t	𐤑	reš	r
𐤒	yod	y	𐤓	šin	ș
𐤔	kap	k	𐤕	taw	t

Comparativ cu sinaitica, ebraica veche mai păstrează un puternic accent pictografic specific pentru egipteana de mână (cunoscută în literatura de specialitate sub denumirea de scriere hieratică). Dacă privim alfabetul ebraic vechi, așa cum a fost el definitivat de Moise, observăm că fiecare literă provine dintr-o hieroglifă egipteană sau, mai bine spus, fiecare literă desemna un obiect concret, din viața de zi cu zi.

Inovația introdusă de Moise și Yahveh consta în folosirea acestor litere obiect pentru a alcătui cuvinte mai complicate, compuse din mai multe silabe.

Acesta este adevăratul rol al Legii lui Moise. Pe cele două table nu erau trecute concepte simple, scrise direct cu o singură literă, ci erau trecute concepte complexe, scrise cu mai multe litere, în mai multe silabe. Textul Legii lui Moise conținea toate elementele fundamentale ale viitoarei limbi ebraice: scrierea alfabetică proprie, lexicul evreiesc fundamental, precum și gramatica ebraică fundamentală (atât morfologia limbii, cât și sintactica ei).

Decalogul sau Legea lui Moise este însă și esența dreptului ebraic, fiind primul și cel mai performant cod juridic din lume, deoarece el prevede egalitatea tuturor evreilor în fața Legii, fără discriminări sau favoritisme. Din cele 10 porunci, doar 3 sunt scrise afirmativ, ca obligații, în timp ce celelalte 7 sunt scrise negativ, ca interdicții, ceea ce ne indică esența dreptului ebraic: totul este permis dacă nu este interzis. Acest lucru dădea o demnitate deosebită omului în fața lui Dumnezeu.

Scrierea feniciană, pe care aproape toți exegeții o laudă ca fiind primul alfabet al lumii, este în realitate o simplificare a alfabetului ebraic vechi. Priviți și judecați:

	'aleph	[ʾ]		lamedh	[l]
	beth	[b]		mem	[m]
	gimmel	[g]		nun	[n]
	daleth	[d]		samekh	[s]
	he	[h]		'ayin	[ʔ]
	waw	[w]		pe	[p]
	zayin	[z]		tsade	[ʃ]
	heth	[ħ]		qoph	[q]
	teth	[t̪]		reš	[r]
	yodh	[y]		šin	[ʃ]
	kaph	[k]		taw	[t]

Comparativ, se pune întrebarea care alfabet l-a generat pe celălalt?

Dacă ne uităm fie și doar la 3 litere alese la întâmplare, să zicem het, yod, kaf, se observă limpede că literele ebraice sunt mai complicate decât cele feniciene, deci alfabetul mai simplu derivă din cel mai complicat, adică cel fenician derivă din cel ebraic, și asta este în afara oricărui dubiu. Din păcate, există mari interese în lume să se atribuie primul alfabet fenicienilor. Din acest motiv, exegeții, în majoritatea lor, fac această atribuire în mod eronat, intenționat sau nu. Faptele din teren spun însă fără echivoc că evreii au inventat primul alfabet din lume, cel fenician fiind o adaptare mult simplificată după cel ebraic.

Ce putea să facă Moise zi de zi, timp de 40 de ani?

Conducerea evreilor în Sinai nu putea acoperi tot timpul lui Moise.

Un indiciu în acest sens a fost faptul că Moise, spre finalul vieții, nu a mai fost bâlbâit și nu a mai avut nevoie de Aaron ca să le vorbească evreilor. Este evident că Moise făcuse progrese imense în acest timp, atât în scris, cât și oral. Moise nu era singurul în această situație ingrată. Mulți evrei cunoșteau egipteană mai bine decât propria lor limbă, ebraica. Încă și mai mulți evrei, asemenea lui Moise, nu aveau lângă ei femei evreice (să nu uităm că Sefora era medianită, nu evreică).

Din acest motiv, trebuie să acceptăm ideea simplă că Yahveh a vorbit cu evreii săi în Sinai numai în ebraică, orice altă limbă fiind interzisă, din rațiuni practice. Toată generația veche, încă vorbitoare de alte limbi, precum egipteană sau sumeriană, nu va avea voie să treacă Iordanul în Canaan. Moise însuși va muri la graniță.

În toată perioada sinaitică, de la ieșirea din Egipt în 1541 îen și până la moartea lui Moise din 1501 îen, singura scriere canonică era doar Legea lui Moise. Dar este o aberație să credem că Moise a scris doar Decalogul în acești 40 de ani. Trebuie să mai fi scris și alte scrieri în acești ani, pentru că Moise iubea scrisul și cititul.

Este o adevărată dispută în lumea exegeților biblici referitoare la o problemă foarte delicată a iudaismului: *este Moise autorul Torei?*

Tora este începutul Vechiului Testament, mai exact, primele 5 capitole, despre care iudaismul afirmă răspicat că au fost scrise integral de Moise. Că nu putea fi chiar așa, vom demonstra în cele ce urmează.

Indubitabil, Moise avea foarte mult timp liber, în care putea redacta texte în noua limbă inventată de el împreună cu Yahveh. Nu dispunea de *papirus*, care era un suport de scris foarte scump, dar dispunea de *pergament*, pentru că evreii erau păstori și aveau animale la discreție. Nu știm din ce era fabricată *cerneala*, însă putem presupune că Moise cunoștea foarte bine procedeul de obținere a cernelei atât de la egipteni, cât și de la Yahveh. Dacă ne gândim un pic, Moise a obținut de la Yahveh niște elemente de tehnologie foarte avansată, așa încât nu trebuie să ne mai facem griji pentru o banală cerneală. Comparativ cu chivotul Legii, cerneala e doar un fleac.

Tora conține 5 cărți distincte:

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

Putea Moise să le scrie el pe toate 5?

La această întrebare trebuie să ne punem problema un pic altfel. Singurul canon ebraic al timpului era Legea. Orice altceva era doar un apocrif, întrucât doar Legea fusese scrisă de însuși Dumnezeu. Moise însă trebuie să fi scris, din nevoi personale, și alte texte decât Legea. Problema nu este dacă putea sau nu Moise să le scrie pe toate cinci, ci dacă avea sau nu nevoie Moise de toate cinci! Așa este mult mai simplu.

Pentru Moise, doar primele 4 capitole erau indispensabile. Deuteronomul este inutil lui Moise, deoarece pentru Moise doar Legea era singurul cod juridic admis.

Ce s-a întâmplat, de fapt, între anii 1541-1501 îen?

Pentru a scrie Geneza, Moise avea nevoie de surse documentare temeinice. Din fericire, evreii păstrasera în tribul lui Levi acele tăblițe ale lui Avraam, care erau singura lor dovadă că se trag din Avraam. Din păcate, nimeni nu mai știa să citească aceste tăblițe, la mai bine de 500 de ani după Avraam. Ebraica stinsese pasiunea pentru sumeriană și amintirea scrierii cuneiforme. Trecuseră multe generații.

Dar Moise studiasă cu certitudine scrierea cuneiformă la palatul regal, pentru că egiptenii și mesopotamienii aveau legături economice strânse. Era imperativ pentru egipteni să cunoască bine sumeriana și scrierea cuneiformă, altfel relațiile comerciale dintre părțile implicate nu se puteau desfășura echitabil. Ambele tabere aveau traducători pentru limba celorlalți și fiecare tabără deținea exemplare din literatura celorlalți. Moise trebuie să fi citit multe tăblițe de teracotă sumeriene în arhivele egiptene. Era prinț egiptean și avea acces deplin la arhivele regale.

Este indubitabil că Moise a scris Geneza aproape integral, dar nici nu putem nega eventualele rectificări ulterioare ale textului Genezei, pentru că sunt în textul Genezei destule elemente care indică o asemenea rectificare. Dar, în esență și în marea sa majoritate, Geneza este o scriere făcută de Moise, cam 90%.

Moise era un om educat de egipteni, pentru care cronicile erau o necesitate. Este de așteptat ca Moise să nu fi renunțat la acest obicei și să fi scris, mai mult pentru sine, un jurnal al evenimentelor de zi cu zi, care a stat la baza Exodului. Prin urmare, Exodul este scris de Moise cam 75%, celelalte procente fiind adăugate ulterior, întrucât sunt detalii în textul Exodului pe care Moise nici măcar nu le putea bănuși. Dar este clar că Exodul e scris de același autor care a scris și Geneza, judecând după stil.

Leviticul este scrierea cu care încep problemele. Moise avea și nu avea nevoie de acest cod sacerdotal, pentru că Moise nu era un preot, ci un lider, un profet. Este realmente greu de crezut că Moise ar fi pierdut timp prețios pentru a scrie un cod sacerdotal. Mult mai probabil este ca Leviticul să fie o scriere redactată de Aaron, după ce acesta a fost numit Mare Preot, către finalul vieții lui Moise. Nu este exclusă inspirarea lui de către Moise. Aaron l-a redactat după ce s-a sfătuit cu Moise. Din acest motiv, textul mai poartă amprenta lui Moise, dar stilul de redactare nu putea fi al lui Moise, pentru că Leviticul e redactat mult diferit de Geneză și de Exod. Leviticul este opera lui Moise doar 50%, și asta cu multă indulgență.

Despre Numerii, care este o scriere statistică, aici putem preciza foarte clar cum a fost redactat. Ne amintim că Yahveh a ordonat lui Moise să facă un recensământ al populației evreiești sinaitice în al doilea an de la ieșirea din Egipt, cel mai probabil în anul 1538 îen. Rezultatele acestui recensământ au fost consemnate de însuși Moise, pentru că Yahveh dorea să afle personal de la Moise care era situația demografică. Aceste însemnări ale lui Moise cu rezultatele recensământului au reprezentat cam 25% din ce avea să fie textul Numerii. Moise avea nevoie doar de tabelele statistice și este de așteptat ca Moise să nu fi redactat Numerii așa cum îl cunoaștem noi acum. Acest text era necesar lui Iosua, pentru a fundamenta repartitia triburilor în Canaan. Iosua a redactat textul în forma pe care o știm astăzi.

Deuteronomul este o scriere cu un stil atât de elevat, încât nu poate fi opera lui Moise, mai ales că este aproape identic stilistic cu Cartea lui Iosua. Contribuția lui Moise la acest text trebuie să fi fost foarte mică, maxim 10%. Spre deosebire de alți oameni, Moise a știut din timp când va muri. Yahveh îi spusese răspicat că nu va pune piciorul în Canaan, dar că totuși îi va arăta Canaanul. De aici Moise a știut să estimeze cam cât mai avea de trăit. Spre finalul vieții, când Aaron deja devenise Mare Preot, iar Iosua fusese ales de Yahveh să îl înlocuiască în funcția de lider, Moise a simțit nevoia să îi dea lui Iosua anumite sfaturi și informații vitale, exact așa cum fac astăzi fostul președinte și președintele nou ales, la schimbarea de mandat. Moise a dat lui Iosua niște *dispoziții finale și tranzitorii*, pe care Iosua le-a consemnat în scris pentru sine, de teamă să nu uite ceva din ele. Acest text este numai opera lui Iosua.

Acum este clar care era structura canonului ebraic.

În perioada lui Moise (1541-1501 îen), singurul canon era Legea lui Moise sau Decalogul, cu cele 10 porunci faimoase ale sale. Scrierile care mai târziu vor alcătui Tora erau doar simple apocrife aflate în diverse stadii de elaborare. Moise a muncit cel mai mult la Geneză, pe care a redactat-o cam 90%, și la Exod, cam 75%. În colaborare cu Aaron, Moise a încropit și Leviticul, pe care l-a inspirat Moise și l-a scris Aaron, dar, comparativ cu opera lui Moise, Leviticul era doar o broșurică.

La acea vreme, Numerii era un text redus la esență, fiind cam 25% din ceea ce este astăzi. El conținea doar rezultatele recensământului din 1538 îen, fără nici cea mai mică referire la repartitia triburilor în Canaan, care ocupă azi restul de 75%. Aceste tabele demografice vor fi predate de Moise direct lui Iosua. Cât despre Deuteronom, acesta nici măcar nu exista, fiind scris de Iosua ca notițe personale cu puțin timp înainte de moartea lui Moise. Sub Moise, avem următoarea situație:

Canon: Decalogul (legea lui Moise)

Apocrife:

- **Geneză (90%)**
- **Exodul (75%)**
- **Leviticul (50%)**
- **Numerii (25%)**
- **Deuteronomul (10%)**

Dacă ar mai fi trăit, Moise și-ar fi dorit să devină canonice doar Geneza și Exodul, iar Leviticul și Numerii să fie doar apocrife. Moartea lui Moise a permis introducerea Deuteronomului ca apocrifă ebraică, dar cu siguranță Moise nu ar fi tolerat așa ceva, spunând poate ceva de acest gen: „**Domnul, Dumnezeul nostru, ne-a dat Legea pe tablele lui, ca să credem în ea și să o aplicăm ca atare! Nu ni s-a dat Legea să o comentăm noi în fel și chip, sau să o înlocuim cu noi reguli stupide! Aveți cele 10 porunci! Din ele puteți deduce tot ce aveți nevoie!**”

Dar Moise a murit în anul 1500 îen și nimeni nu a mai putut să-l întrebe ce opinie are despre canonul ebraic.

Iosua, urmașul lui Moise, a fost un mare admirator al lui Moise. Pentru Iosua, tot ce a scris și a spus Moise era literă de lege. Din acest motiv, Iosua se va preocupa intens în cei 16 ani de domnie să dăruiască generațiilor viitoare toate informațiile care mai existau despre Moise și despre modul lui de a gândi. Iosua a completat Geneza cu câteva date esențiale, necunoscute de Moise, aflate însă de la evreii rămași acasă. Tot Iosua a definitivat și Exodul, aducând amănunte de martor ocular la care Moise nu a mai putut fi martor. Iosua a continuat să consolideze statutul leviților, transformând Leviticul dintr-o simplă broșurică cu instrucțiuni de folosire a chivotului într-un adevărat codex legislativ, conferind tribului lui Levi un statut cu totul special, așa cum credea Iosua că ar fi dorit Moise.

Aici însă Iosua a greșit destul de mult. Moise ar fi dorit numai ce ar fi dorit și Yahveh. Acesta dăduse Legea pe două table scrise chiar de el, pentru toți evreii. Yahveh dăduse leviților sarcini speciale legate de cultul iudaic, dar asta nu însemna că leviții erau cu ceva mai presus de ceilalți evrei. Leviticul lui Iosua atribuie leviților puteri mai mari decât le conferă Legea. De aici au apărut mai târziu mari probleme în iudaism, care vor fi aspru înfierate de Isus însuși.

Iosua a vegheat ca toate dispozițiile finale și tranzitorii date de Moise să fie executate întocmai. Pentru asta însă trebuia să certifice cumva autenticitatea lor. Iosua își notase riguros tot ce-i poruncise Moise, dar poporul nu avea de unde să știe că acele notițe reflectau într-adevăr dorințele lui Moise. Iosua va munci enorm să facă din notițele sale o scriere canonică sub denumirea de Deuteronom. Dispozițiile lui Moise se refereau în special la repartitia teritoriilor cucerite în Canaan. Problema era foarte spinoasă și deosebit de delicată. Din acest motiv, Iosua avea nevoie să fundamenteze repartitia acestor teritorii către cele 12 triburi apelând la tot ce mai avea de la Moise: dispozițiile sale testamentare și datele demografice ale recensământului.

Iosua este cel care a făcut din Numeri o scriere canonică, având ca anexă necesară Deuteronomul. Trebuie însă să înțelegem neapărat ceva: Iosua a dat forma finală pentru primele 4 cărți ale Torei (Geneza, Exodul, Leviticul, Numerii). Deuteronomul exista, dar în vremea lui Iosua era încă departe de forma pe care o cunoaștem astăzi.

În perioada lui Iosua (1501-1485 îen), canonul ebraic arăta așa:

CANON:

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

APOCRIFE:

- *Iosua*

Se cuvin totuși câteva precizări importante. Nouă ne place astăzi să teoretizăm lucrurile, de așa manieră încât să le simplificăm nepermis de mult, cu scop didactic. Evreul acelor timpuri nu vedea în aceste scrieri un canon și nici niște apocrife, ci statutul scrierilor derivate din Moise era oarecum intermediar. Singurul canon adevărat era **Legea lui Moise**, cu cele 10 porunci ale sale. Celelalte scrieri aveau o importanță secundară. Pentru Moise, doar Geneza și Exodul erau importante, celelalte scrieri fiind mai mult niște notițe personale. Moise îl respecta enorm pe Dumnezeu. Din moment ce Dumnezeu însuși scrisese textul Legii pe cele 2 table, Moise era conștient că tot ce a scris el, ca om, nu putea avea importanța celor 10 porunci scrise de însuși Dumnezeu. Cât timp a trăit Moise, scrierile care vor alcătui mai târziu Tora vor avea o valoare mai mult personală decât națională. Evreul de rând știa doar de aceste 10 porunci, pe care le putea vedea cu ochii lui pe tablele din chivot. Scrierile lui Moise erau complet necunoscute evreilor obișnuiți. Doar câțiva leviți se puteau lăuda că știau câte ceva în plus față de **Legea lui Moise**.

În vremea lui Iosua, situația a suferit modificări notabile. Moise era mort și foarte venerat. Tot ce scrisese el devenise brusc de maxim interes. Iosua nu a ascuns nimic din ce era important. La acea vreme, opera lui Moise era un banal sul de pergament, care conținea laolaltă Geneza și Exodul, ca scriere unitară făcută de Moise. Iosua a adus îmbunătățiri notabile textului, dar marele lui merit a fost să-l facă public tuturor evreilor, în mod obligatoriu.

Leviticul era la Moise o simplă broșurică scrisă de Moise pentru Aaron, care conținea instrucțiunile de folosire ale chivotului. Leviții erau priviți de Moise ca niște ingineri ai chivotului. Iosua avea nevoie însă de un corp sacerdotal, care să asigure nevoile religioase ale oamenilor din subordinea sa, nu doar să întrețină chivotul. Iosua a transformat Leviticul dintr-o broșurică tehnică într-un codex juridic performant, menit să asigure coeziunea națiunii ebraice. Leviții erau, practic, statul evreu. Nu mai erau tehnicieni, ca la Moise. Leviții erau acum tehnocrați, la Iosua. De aici și necesitatea unui Levitic mult diferit de varianta originală introdusă de Moise.

Moise îi lăsase lui Iosua un testament scris, ca să nu se uite ce trebuia făcut. El trebuie să fii conținut datele recensământului din 1538 îen, pe care numai Moise le putea avea, dar și unele sfaturi date de Moise lui Iosua în privința repartiției teritoriale a triburilor evreiești în Canaan. Cu alte cuvinte, Moise îi dăduse lui Iosua un sul de pergament, care conținea Numerii și Deuteronomul într-o singură scriere, pe care Iosua a preluat-o ca atare și a perfecționat-o, așa cum procedase și cu opera lui Moise.

Practic, Tora inițială avea trei suluri de pergament la Iosua:

- **Opera lui Moise (Geneza + Exodul)**
- **Leviticul (instrucțiuni tehnice + codex legislativ)**
- **Testamentul lui Moise (Numerii + Deuteronomul)**

Iosua a avut curajul să popularizeze masiv primul sul.

Al doilea sul era doar parțial cunoscut de evreii de rând, pentru că oamenii se loveau doar de problemele juridice. Instrucțiunile tehnice legate de chivot erau secrete și nu erau cunoscute decât de leviți.

Al treilea sul era cunoscut doar de cele 12 căpetenii de trib și conținea atât programul de guvernare al lui Iosua, cât și repartiția triburilor în teritoriul Canaanului. Aceste căpetenii de trib se numeau la evrei **judecători** și ei vor conduce destinele evreilor după moartea lui Iosua.

Cu siguranță, Iosua a urmat modelul lui Moise și a ținut o cronică personală pentru toate evenimentele la care el a luat parte. Această cronică scrisă de Iosua pentru sine va sta la baza unei alte cărți iudaice, a șasea, numită **Cartea lui Iosua**. În timpul lui Iosua, această carte era doar o simplă apocrifă.

Acum, după ce am discutat cu atâta ardoare despre aceste chestiuni complicate, ajungem la momentul adevărului, unde putem afla dacă ce am presupus e adevărat.

Cum s-a desfășurat reîntregirea neamului evreiesc sub Iosua?

Pentru cei mai mulți exegeți biblici, problema este simplă și nu are nici o dificultate: reîntregirea neamului s-a făcut pe cale armată. Dacă acceptăm această poziție naivă, se ridică o mare problemă: de ce Moise nu a atacat direct Canaanul? Pentru orice strateg militar, era limpede că se poate cuceri imediat Canaanul dacă se intra prin sud. Dacă se intra prin sud, dușmanii nu aveau timp să se organizeze și ar fi fost un atac surpriză cu un succes deplin.

Dar Moise, în loc să atace prin sud, a ocolit abordarea directă a Canaanului. Când a ieșit din Sinai, în loc să o ia imediat la stânga, adică spre nord, Moise a dat ordin evreilor să o ia la dreapta, adică spre sud, ajungând astfel în țara Median, de unde se trăgea soția sa, Sefora. Chiar și așa, când s-a hotărât să plece spre nord, în loc să o ia prin stânga Mării Moarte, Moise a luat-o la dreapta Mării Moarte și a pierdut timp prețios ocolind Marea Moartă în loc să atace nimicitor Canaanul.

De ce Moise a pătruns prin est în Canaan?

Exegeții afirmă la unison că pregătirile militare pentru o asemenea campanie militară au impus prudență și au necesitat o aprovizionare cu materialele necesare.

Ce îi motiva însă pe medianiții Seforei să îi ajute așa de mult pe evrei? Și de ce să îi lase pe evrei să cucerească Canaanul, când puteau și ei să o facă la fel de bine? Exegeții se înșeală. Medianiții nu i-au ajutat pe evrei, iar Yahveh avea o tehnică militară care nu impunea niciodată o pregătire minuțioasă.

Moise a gândit inteligent. În Canaan erau și mulți evrei, rămași acasă încă din timpul lui Avraam. Cum litoralul mediteranean era deja ocupat de europeni, era de așteptat ca evreii rămași acasă să nu fie în vestul, ci în estul Canaanului. Moise a înțeles că, dacă i-ar putea convinge pe acești evrei localnici să nu lupte împotriva lui, atunci Canaanul era ca și cucerit, fără mare efort și în timp record. Pentru asta, Moise avea nevoie să le câștige acestor evrei încrederea, să le arate că el, Moise, era mult mai important în ochii lui Dumnezeu decât fusese la vremea lui Avraam.

Canaanul se schimbase mult în aceste sute de ani trecute.

Înainte de plecarea în Egipt, în Canaan se vorbea cananita. Limba ebraică exista într-o formă incipientă, fiind mai degrabă un dialect cananit vorbit doar de o familie. Ebraica acelor timpuri era pe sistem 3-2-1: 3 părți semită, 2 părți sumeriană și doar o parte cananită. Evreii acelor timpuri aveau un legământ verbal cu Dumnezeu, practicau circumcizia, nu practicau sacrificiul uman și îl venerau pe Avraam.

Evreii lui Moise erau cu mult mai mult decât atât, iar Canaanul pe care Iosua îl va cuceri diferea radical de Canaanul lui Avraam. Să explicăm.

Limba ebraică perfecționată de Moise și implantată pe generația lui Iosua era pe sistem 4-3-2-1: 4 părți semită, 3 sumeriană, 2 cananită, 1 egipteană! În condițiile severe din deșertul Sinai, ebraica lui Moise s-a consolidat definitiv în sufletele acelor evrei. Comparativ cu ebraica cananită, ebraica sinaitică era mult mai puternică și mult mai frumoasă, ceea ce o făcea fascinantă în urechile unui evreu cananit. Dar nu numai urechile aveau cu ce să se bucure. Ebraica sinaitică oferea și un mirific spectacol vizual, care încântau cu siguranță ochii evreului cananit: scrierea alfabetică!

Canaanul lui Iosua vorbea integral o limbă semită profund coruptă de elemente europene, numită limba ugarită. Ea a fost introdusă de orașul-stat Ugarit, aflat pe litoralul mediteranean, chiar între Anatolia și Canaan. Acest standard lingvistic a fost adoptat în Canaan pentru simplul motiv că europenii nu prea se descurcau cu limbile semitice akadiene, asiriana și babiloniană. Ori, comerțul impunea sacrificii, căci europenii erau parteneri comerciali din ce în ce mai importanți.

Scrierea ugarită am prezentat-o deja când am prezentat scrierile cuneiforme. Ugarita avea un sistem cu 30 de caractere cuneiforme, care acopereau toate necesitățile comerciale în toate limbile implicate în zonă. Al 31-lea caracter era, de fapt, un simplu separator semantic: în ugarită nu existau spații libere între cuvinte, ci se scria continuu, dar un caracter avea rolul de a marca începutul unui alt cuvânt.

De exemplu, în loc să scriem *numai împreună putem câștiga*, ugarita scria fără spațiere: *numai'împreună'putem'câștiga*. Separatorul era caracterul 31, care are forma inconfundabilă a unui apostrof... de ce oare? Oricum, absența spațierii conferea ugaritei o eficiență deosebită în scriere, deoarece administra foarte bine suprafața și nu permitea adăugiri ulterioare. Asta era foarte important în tranzacțiile comerciale!

La întoarcerea acasă, toate minunile făcute de Yahveh nu au avut rolul de a-i speria pe dușmani, ci aveau rolul de a-i întoarce la Yahveh pe evrei. Dacă și după aceste minuni nu credeau, meritau să moară alături de dușmani. Yahveh nu era un Dumnezeu sângeros, sau o divinitate a terorii. El făcea o minune prin care îți dădea de știre că el este adevăratul Dumnezeu. Tu puteai să crezi sau nu. Dacă credeai, erai cruțat, pentru că treceai în tabăra lui pentru toată viața. Dar dacă nu credeai, nici nu mai avea rost să-ți faci alte minuni, pentru că oricum nu ai fi crezut niciodată, decât poate de frică. *Yahveh urăște ca cineva să creadă în el de frică*. Decât să crezi în el de frică, mai bine te omoară fără regrete.

Din acest motiv Moise a dorit abordarea indirectă a Canaanului, prin est. Din punct de vedere militar, riscurile erau uriașe să treci prin est, chiar pe sub nasul asirienilor și babilonienilor, fără ca aceștia să aibă ceva de obiectat. Moise și Iosua au avut nevoie de un curaj vecin cu nebunia ca să facă asta. Din fericire, Yahveh i-a ținut pe akadieni ocupați cu lupta pentru supremație. Asirieni și babilonienii s-au luptat unii cu alții timp de aproape 2000 de ani...

Când Iosua și evreii lui sinaitici au intrat în Canaan, evreii cananiți nu cred că i-au întâmpinat cu simpatie, ci mai degrabă au ridicat sprânceana a neîncredere: *cine mai sunt și ăștia? Și ce vor de la noi, de nu ne lasă în pace să ne vedem de afacerile noastre?*... Evreul cananit îl venera pe Avraam. Moise era o glumă bună, care îi trezea numai suspiciuni: *cum ar putea Dumnezeu să-l uite pe Avraam, ca să-l prefere pe acest Moise?*

Animozitățile se mai domoleau pe parcurs. Evreul cananit vedea că evreul sinaitic practică circumcizia, că nu face sacrificii umane, că îl respectă pe Avraam la fel de mult ca și el, deci asemănările erau oricum tulburătoare și nu puteau fi date la o parte ca și când nu ar fi existat. *Totuși, cine era acest Moise? Era Moise profetul lui Dumnezeu? De unde știm asta? Sau cum putem afla că nu ne mint?!*

Pentru evreul cananit, era clar că evreul sinaitic vorbea o limbă ebraică fascinantă, mai frumoasă decât ebraica cananită pe care o auzea el în fiecare zi. Dar aici apărea o deosebire esențială: Avraam avusese cu Dumnezeu un legământ verbal, care implica o singură poruncă. Moise pretindea că încheiase cu același Dumnezeu un legământ scris, ce implica nu una, ci 10 porunci!

De unde știm că Moise nu ne minte?

Asta trebuie să fi fost întrebarea esențială, iar Iosua a știut imediat cum să răspundă la această întrebare: le-a arătat evreilor cananiți tablele Legii, scrise chiar de Dumnezeu și înmânate lui Moise în Sinai...

Evreul cananit trebuie să fi fost încântat să vadă aceste table, dar cred că aproape imediat o întrebare mai terifiantă i-a spulberat fericirea:

Bine, dar de unde știm noi că ce este scris pe table este opera lui Dumnezeu și nu invenția acestui Moise al vostru?

Iosua răspundea simplu: Moise a fost egiptean și nu putea inventa așa ceva...

Adevărul nu putea fi ignorat, oricât și-ar fi dorit de mult evreul cananit. Scrierea de pe acele table era unică. Evreul cananit nu mai văzuse o astfel de scriere nicăieri, pentru că doar evreii sinaitici o aveau. Este momentul de glorie pentru demonstrația noastră. Este evident că alfabetul fenician, cel atât de mult lăudat de mai toți exegeții biblici ca fiind primul alfabet din lume, nu exista la acea vreme. Dacă ar fi existat acest alfabet fenician înaintea celui ebraic, evreul cananit i-ar fi putut râde în nas lui Iosua: *dragul meu fraier, ce îmi prezinți tu ca fiind scrierea lui Dumnezeu este de fapt scrierea vecinilor noștri, fenicienii... Uite, am și eu câteva texte scrise de ei!*

Dar evreul cananit nu putea spune așa ceva, pentru că scrierea feniciană nu exista la acea vreme. Era prima oară când evreul cananit vedea o asemenea scriere. În absența vocalelor, scrierea nu mai era silabică. Cum în scrierea cuneiformă fiecare silabă avea un caracter, scrierea ebraică era ceva cu adevărat nou, care simplifica scrierea umană cu mult mai mult decât putea însăși ugarita, limba internațională a momentului. Să nu uităm că ugarita a dominat lingvistica cananită din secolul 15 îen și până în secolul 12 îen, adică de la Moise la Regat. Nimeni nu s-a întrebat ce a provocat renunțarea la ugarită, exact când ea era în culmea gloriei. Răspunsul nu poate fi decât ascensiunea vertiginoasă a ebraicii.

Ugarita a încercat să se adapteze la noile invenții ebraice, probabil la inițiativa unor evrei pro-ugaritici. Alfabetul standard cu 31 de caractere al ugaritei a fost mult redus la un alfabet după modelul ebraic. Ugarita a adoptat astfel și un alfabet redus de la 31 la numai 22 de caractere. Dar acest demers nu a mai impresionat pe nimeni.

Europenii de pe litoralul Canaanului au adoptat fără prejudecăți noua invenție a evreilor. Fenicienii au elaborat un alfabet prea asemănător cu cel ebraic ca să mai credem că a fost o pură coincidență. De la fenicieni, alfabetul ebraic a pătruns și în Europa, suferind adaptări diverse.

Ugarita va fi înlocuită ca limbă internațională mai târziu de aramaică:

Alfabetul aramaic, prezentat mai sus, este o versiune mai „grăbită”, adică mai neglijentă, a alfabetului fenician și ebraic vechi. Europenii erau înclinați pentru o standardizare în caligrafie, ceea ce făcea scrierea feniciană mult mai stilizată decât cea ebraică. Fenicienii o scriau în piatră, dar evreii iubeau pergamentul.

De aici și deosebirile, deloc puține, între cele două alfabete.

Mult mai târziu, când și aramaica a început să-și piardă din importanța scrisă, evreii au dezvoltat și un tip mai special de scriere, în Samaria. Alfabetul samaritean derivă din cel ebraic vechi, dar are un aspect manuscris evident. Despre samariteni vom discuta mai detaliat cu alte ocazii, pe parcursul acestei lucrări. Redau mai jos, numai pentru a vă putea face o opinie corectă, scrierea samariteană, așa cum o cunoaștem noi astăzi. Despre evoluția sa cunoaștem prea puține lucruri.

Florian Marin – ISUS DIN NAZARET

א	'alep	'	ל	lamed	l
ב	bet	b	מ	mem	m
ג	gimel	g	נ	nun	n
ד	dalet	d	ס	samek	s
ה	he	h	ע	ayin	'
ו	waw	w	פ	pe	p
ז	zayin	z	צ	tsade	ș
ח	het	ḥ	ק	qop	q
ט	tet	ṭ	ר	reš	r
י	yod	y	ש	šin	š
כ	kap	k	ת	taw	t

Din scrierea samariteană a evoluat scrierea ebraică modernă:

א	'alep	'	ל	lamed	l
ב	bet	b	מ	mem	m
ג	gimel	g	נ	nun	n
ד	dalet	d	ס	samek	s
ה	he	h	ע	ayin	'
ו	waw	w	פ	pe	p
ז	zayin	z	צ	tsade	ș
ח	het	ḥ	ק	qop	q
ט	tet	ṭ	ר	reš	r
י	yod	y	ש	šin	š
כ	kap	k	ת	taw	t

Caligrafia ebraicii moderne este impresionantă.

Scrierea arabă însă este campioană la caligrafie, dintre toate scrierile semitice.

Vă prezint mai jos întregul alfabet arab modern:

Name	Phonetic	Isolated	Final	Medial	Initial
alif	[ʔ]	ا	ا		
ba:	[b]	ب	ب	ب	ب
ta:	[t]	ت	ت	ت	ت
tha:	[θ]	ث	ث	ث	ث
ji:m	[j]	ج	ج	ج	ج
ha:	[h]	ح	ح	ح	ح
kha:	[x]	خ	خ	خ	خ
da:l	[d]	د	د		
dha:l	[ð]	ذ	ذ		
ra:	[r]	ر	ر		
za:	[z]	ز	ز		
si:n	[s]	س	س	س	س
shi:n	[ʃ]	ش	ش	ش	ش
sa:d	[s]	ص	ص	ص	ص
da:d	[d]	ض	ض	ض	ض
ta:	[t]	ط	ط	ط	ط
za:	[z]	ظ	ظ	ظ	ظ
'aln	[ʕ]	ع	ع	ع	ع
ghain	[ɣ]	غ	غ	غ	غ
fa:	[f]	ف	ف	ف	ف
qa:f	[q]	ق	ق	ق	ق
ka:f	[k]	ك	ك	ك	ك
la:m	[l]	ل	ل	ل	ل
mi:m	[m]	م	م	م	م
nu:n	[n]	ن	ن	ن	ن
ha:	[h]	ه	ه	ه	ه
wa:w	[w]	و	و		
ya:	[y]	ي	ي	ي	ي

Scierea arabă este atât de caligrafică, încât o anumită literă se scrie în mai multe feluri, în funcție de poziția avută în cuvânt. Luate izolat, literele arată ca în prima coloană. Dacă sunt ultimele din cuvânt, literele arată ca în a doua coloană. Dacă sunt undeva în interiorul cuvântului (nici prima, dar nici ultima), literele arată ca în coloana a treia. Dacă ocupă prima poziție în cuvânt, literele arată ca în ultima coloană.

Aceste forme distincte dau scrierii arabe o caligrafie splendidă. Dialectele arabe s-au format din amestecul iafitei cu semita în diverse proporții, în funcție de zona din Arabia unde locuia tribul respectiv. Arabii nu au știut să scrie până în era noastră. Cultura lor se va dezvolta abia mult după Isus, în anii 600 ai erei noastre, când Mohamed va uni triburile arabe cu sabia și cu Coranul.

Perioada judecătorilor (1485-1145 îen) este crucială pentru constituirea Torei. Judecătorii au acoperit o perioadă lungă de timp, începând din secolul 15 îen și până în secolul 12 îen, exact atunci când limba ugarită era vorbită și scrisă în Canaan.

După moartea lui Iosua, conducerea politică a fost preluată de o echipă alcătuită din 12 judecători, câte unul din fiecare trib. Viața evreilor s-a spart în 12 părți distincte, fiecare trib administrându-se singur. Evreii au cunoscut o descentralizare foarte pronunțată, care a adus mari necazuri iudaismului. Păgânismul făcea ravagii în viața de zi cu zi a evreului obișnuit. Deși iudaismul avea cel mai avansat codex juridic din toată istoria lumii, totuși acest iudaism a debutat cu stângul în istorie prin izolarea femeilor în societatea ebraică. Eroarea data din vremea lui Moise, de la recensământul din 1538 îen, când au fost numărați numai bărbații, din rațiuni genetice. Femeile și copii nu erau numărați. Urmașii lui Moise, chiar dacă ar fi vrut să îndrepte lucrurile, nu ar fi avut cum. Femeile erau educate să plece capul în fața bărbaților lor și să le slujească acestora toată viața.

Discriminarea sexuală introdusă de la început în iudaism a permis păgânismului, în diversele lui forme, să erodeze societatea evreiască. Evreicele nu se regăseau în acest iudaism exclusiv masculin. Păgânismul le oferea femeilor rolul central. Era firesc ca femeile să adere necondiționat la practicile religioase păgâne, cu atât mai mult cu cât evreii trecuseră de la viața nomadă la sedentarismul agricol.

Judecătorii au fost și ei, ca orice oameni, mai buni și mai răi, mai inteligenți sau mai tembeli. Despre acești judecători știm foarte multe lucruri: unii dintre ei au strălucit făcând binele, ceilalți s-au remarcat făcând tot ce era mai rău. Fiecare și-a condus tribul așa cum a putut el. Și fiecare trib și-a meritat din plin judecătorul.

Acest sistem politic al judecătorilor a fost fundamentat prin canonul iudaic. Se știe astăzi cu precizie că evreii au lucrat intens după moartea lui Iosua la justificarea acestui sistem politic prin modificarea și completarea celui de-al treilea sul, numit de noi **Testamentul lui Moise**. Cartea **Numerii** era prima parte din acest sul și era pentru evreii acelor timpuri precum **Constituția** unui stat modern. Avem motive să credem că asupra acestei părți, evreii nu au intervenit aproape deloc în perioada judecătorilor. Cartea fusese elaborată excelent de Iosua și a necesitat probabil rețușuri minore.

Este însă indubitabil că evreii au modificat, au completat și au definitivat **Deuteronomul** chiar imediat după moartea lui Iosua, în secolul 15 îen. Putem spune cu siguranță că Deuteronomul era gata până în anul 1400 îen, deoarece el conține un formidabil codex legislativ, mai bine pus la punct decât cel levitic, care permitea judecătorilor să administreze problemele de zi cu zi din teritoriu. Judecătorii erau cei care aveau nevoie de Deuteronom în forma pe care o știm noi astăzi. Nu au putut modifica ce fusese scris de Iosua ca venind de la Moise, dar au putut adăuga elemente juridice noi, la care Moise și Iosua nu se gândiseră.

Dacă sub Iosua, **Numerii** era terminat cam 75%, iar **Deuteronomul** avea doar 25%, sub judecători **Numerii** este finisat și adus de la 75% la 100%, iar asupra **Deuteronomului** s-a lucrat serios pentru a fi adus de la 25% la 100%. Estimativ, la nivelul sulului 3, Moise și Iosua făcuseră doar 25%, iar restul de 75% nu poate fi decât opera judecătorilor.

Tot în această perioadă, adică până în anul 1400 îen, evreii au adăugat ceva nou și la primul sul, numit de noi **Opera lui Moise**. Iosua ținuse o cronică a evenimentelor din viața sa, după modelul lui Moise. Această cronică a lui Iosua, care fusese o apocrifă înainte de 1485 îen, a fost prelucrată și completată undeva după acest an și a fost adăugată la loc de cinste în primul sul, ca o continuare firească a Exodului.

De unde știm că avem dreptate? Din aspectul stilistic al acestor scrieri. Este evident pentru oricine că **Deuteronomul** și **Iosua** sunt scrise în același stil.

Până în anul 1400 îen, canonul iudaic arăta așa:

1) OPERA LUI MOISE [istoria evreilor]

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Iosua*

2) LEVITICUL [manualul leviților]

- *Instrucțiuni de folosire*
- *Codex juridic penal*

3) TESTAMENTUL LUI MOISE [legislația evreiască]

- *Numerii* [constituția]
- *Deuteronomul* [codex juridic civil]

Dacă Iosua avusese interes să popularizeze primul sul, judecătorii au avut tot interesul să continue propaganda primului sul, dar mai ales să popularizeze și al doilea sul, ca anexă a primului. Sub judecători, tribul lui Levi a fost în continuare izolat și este foarte puțin probabil ca al doilea sul să fi fost făcut public. Leviticul va fi publicat abia sub David, după aducerea chivotului la Ierusalim, deoarece David avea interesul să fundamenteze Ierusalimul ca centru al iudaismului și al regatului.

Perioada judecătorilor nu a mai produs scrieri mult timp după anul 1400 îen. Calitatea umană jalnică a acestor judecători nu le-a permis să aibă preocupări literare. Totuși, către finalul perioadei, undeva după anul 1200 îen, ultimul judecător al lui Israel a fost mult peste standardul vremii, fiind și un scriitor de excepție: Samuel.

Samuel era un om cultivat, pentru care scrisul era o artă a sufletului. Prin viziunea sa specială asupra scrisului, Samuel s-a situat mult peste Moise, fiind cea mai avansată minte a timpului său. Scrierile sale sunt moralizatoare și introduc în dreptul iudaic un nou concept juridic, pe care îl putem numi *puterea exemplului*. Samuel nu era adeptul poruncilor de tip *faceți asta obligatoriu* sau *este interzis să faceți asta și asta*. El era o fire foarte pedagogică și îi plăcea să lase omul singur să-și dea seama ce are de făcut. Pornirea de a face bine trebuie să vină din suflet, nu din niște porunci moarte aruncate pe un sul de pergament.

În perioada judecătorilor, evreii au avut un contact nemijlocit nu numai cu scrierea ugaritică, dar și cu literatura acesteia. Scrierile ugaritice au avut un impact deosebit asupra scrierilor evreiești din jurul perioade regatului. Literatura ugarită abunda în scrieri cu caracter moralizator și în poeme meșteșugit ritmate, care trebuie să-i fi fascinat pe evrei (David este un bun exemplu în acest sens, cu psalmii lui).

Opera lui Samuel aruncă o privire plină de reproș asupra perioadei judecătorilor. Samuel face o critică pertinentă asupra mandatului fiecărui judecător în parte și scrie *Cartea Judecătorilor*, la finalul căreia introduce și o poveste moralizatoare despre cea mai arzătoare problemă a timpului său, anume problema căsătoriilor mixte. Samuel a scris *Cartea lui Rut* ca parte integrantă a operei sale despre judecători, dar ulterior evreii au desprins povestea tinerei Rut de Cartea Judecătorilor, considerând-o o scriere separată, pentru că nu era o cronică, ci o povestire moralizatoare.

Tot Samuel a ținut, ca și Moise și Iosua înaintea sa, o cronică personală a evenimentelor la care a luat parte, scrisă probabil către sfârșitul vieții profetului, cu puțin timp înainte de a muri. Samuel a înmănat opera scrisă lui David, când acesta încă nu devenise regele evreilor...

Opera lui Samuel stă mărturie că în canonul vremii existau cele 3 suluri, așa cum le-am descris noi anterior. Samuel era judecător și profet. El nu a avut motive să se lege nici de sulul 2 (pentru că nu era levit) și nici de sulul 3 (pentru că Samuel nu se considera un judecător, ci un profet asemenea lui Moise). Prin urmare, Samuel și-a conceput opera ca o continuare firească a operei lui Moise. Samuel era, înainte de toate, un foarte fin cunoscător al istoriei, deci a continua opera lui Moise trebuie să fi fost pentru Samuel cea mai arzătoare dorință. Așadar, Samuel a continuat sulul 1, punând la finalul operei sale o poveste splendidă, esențial umană, povestea lui Rut, ca și cum în istoria evreilor problema căsătoriilor mixte ar fi fost ultima, dar și cea mai gravă problemă. Problemele evreilor erau însă abia la început...

După imensele probleme de putere cu care s-a confruntat regele Saul, care a pierdut lupta cu cei 12 judecători, regele David și-a dat seama că instituția celor 12 judecători trebuia neapărat subordonată regalității.

Pentru asta, era necesară reorganizarea socială prin centralizarea puterii și simplificarea aparatului administrativ, de așa manieră încât puterea și carisma lui David să poată ajunge până la cel mai neînsemnat evreu.

În prima fază, după acel război civil care a subminat puterea regală, dar a compromis iremediabil și puterea judecătorilor, David nu s-a lăsat până nu a obținut în Ierihon recunoașterea tuturor celor 12 judecători, prin jurământ direct, pe viață.

În a doua fază, David a centralizat lumea evreiască în jurul Ierusalimului. David și-a dorit ca Ierusalimul să fie centrul politic, militar, economic și religios al regatului. Nu a reușit acest lucru decât parțial, pentru că nici nu a mai avut timp. Cu toate că resursele de care dispunea la acea vreme erau foarte limitate, David a construit un palat regal, ca simbol al puterii centrale, dar războaiele neîncetate purtate cu filistenii nu i-au mai permis lui David și construirea unui Templu, așa cum își dorise el.

În absența Templului, pe care însuși Yahveh i l-a refuzat, David a trebuit să găsească o altă modalitate de a centraliza viața religioasă a poporului evreu. Tot ce a putut face a fost să aducă la Ierusalim chivotul și să-l lase tot în tabernaclu. În plus, David s-a preocupat spre finalul vieții sale și de problema scrierilor fundamentale, neglijată complet de nefericitul Saul.

Canonul rămăsese neschimbat din vremea judecătorilor. David a primit o copie exactă a canonului, așa cum arăta el atunci. Nu era cine știe ce. Conținea 3 suluri, dintre care doar primul era destul de bine cunoscut de populația evreiască. Sulul 1, numit acum *Istoria evreilor*, conținea *Geneza*, *Exodul* și *Iosua*. David a dat dispoziția ca în acest sul să fie adăugată opera lui Samuel, *Judecători* și *Rut*, deși din multe puncte de vedere David nu putea suferi povestea lui Rut.

Pentru a centraliza puterea politică și religioasă în absența Templului, David a apelat la o șmecherie. Sulul 2 (*Leviticul*), care conținea codul penal evreiesc, împreună cu sulul 3 (*Numerii și Deuteronomul*), care conținea constituția evreiască și codul civil evreiesc, au fost unificate într-un singur sul, pentru a putea fi mai ușor de copiat și de răspândit în teritoriu. Activitatea leviților, prin aducerea chivotului chiar la Ierusalim, devenise oricum publică, nu mai era secretă. Tabernaclu, deși era un cort, era acum o instituție religioasă, care dorea să își dezvolte în teritoriu propria rețea de reprezentanțe, numite sinagogi mai târziu. În vremea lui David, sinagogile erau veritabile școli pentru cei mici și pentru cei mari, care aveau datoria să educe masele, să învețe oamenii să citească și să scrie măcar la nivel minimal. Acest lucru se făcea public, cu cele 2 suluri în față. Relația cu Dumnezeu era vizată de primul sul, iar relația cu ceilalți oameni era vizată de al doilea. Nimeni nu era scutit de David să devină un evreu adevărat. În plus, David le-a arătat celor 12 judecători că nu față de el ca persoană au depus acel jurământ, ci față de Dumnezeu însuși.

Iată acum canonul evreiesc așa cum l-a făcut David:

SULUL 1

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Iosua*
- *Judecători*
- *Rut*

SULUL 2

- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

Prin acest canon, David introducea o monarhie constituțională.

Puterea religioasă nu era mai presus de cea politică, dar era chemată să vegheze asupra puterii politice și să o țină în limitele constituționale, ca să nu iasă din cuvântul lui Dumnezeu. Leviții erau chemați să joace un rol activ în educarea națiunii, iar regii aveau datoria să apere și să consolideze națiunea prin orice mijloace. Sub acest aspect, David s-a dovedit un rege ideal, iar Marele Preot din timpul său, celebrul Sadoc, s-a dovedit și el pe măsura așteptărilor regale.

Spre finalul vieții, David a avut și preocupări artistice și istorice.

Sub aspect istoric, a recuperat cronica lui Samuel, cronica lui Saul și propria sa cronică și le-a redactat sub forma unui text cursiv, considerat atunci doar apocrif, numit *Cartea lui Samuel 1*. Ea redă tot ce s-a întâmplat înainte de înscăunarea lui David ca rege peste toți evreii. După constituirea casei regale și construirea palatului, David a avut la curte cronicari profesioniști, care au redactat un alt text apocrif la acea vreme, *Cartea lui Samuel 2*, în care este relatată toată domnia lui David, așa cum a fost ea, cu bune și cu rele. Dacă nu ar fi fost acei cronicari minunați care să-și facă treaba cu maximum de profesionalism, astăzi nu am fi știut mai nimic despre anumite fapte și evenimente mai delicate din viața lui David sau despre intrigile de palat care făceau deliciul curtenilor. Ori tocmai prezența acestor amănunte stresante și jenante certifică autenticitatea acestor scrieri.

Sub aspect artistic, David a excelat în poezie și în cântecul la harpă. El este autorul majorității psalmilor (există 150 de psalmi, din care doar câțiva sunt suspectați că nu ar fi fost scriși de David). Psalmii erau poezii religioase cântate, puternic inspirate din poezia ugarită demult apusă. Înalta lor sensibilitate, precum și frumusețea lor deosebită a impus repede psalmii ca imnuri religioase iudaice, asta și pentru că, la acest capitol, preoții leviți erau complet depășiți.

Dar regele David, cât de mare a fost el, a murit totuși neîmpăcat. La moartea lui, David a lăsat un regat care, pentru evrei, arăta ca un imperiu. Dar era un imperiu înconjurat numai de dușmani, exact așa cum este înconjurat și Israelul de astăzi. Imperiul se întindea de la Eufrat până la Golful Akaba, fiind cam de 5 ori mai mare decât Israelul actual.

Dar această expansiune militară a fost realizată în detrimentul altor popoare. Iebusiții, care au dat Ierusalimului acest nume, fuseseră izgoniți, dar nu și învinși. Filistenii, care au dat numele lor Palestinei, au fost supuși, dar nu și nimiciți. Imediat după moartea lui David, iebusiții și filistenii, împreună cu alte popoare învinse de evreii lui David, s-au ridicat împotriva asupritorilor evrei pentru a-și redobândi teritoriile pierdute cândva. Nici iebusiții, nici filistenii nu au reușit să recucerească

Ierusalimul sau Palestina, dar celelalte nații asuprite de evrei au reușit să-și elibereze pământurile de sub ocupația evreiască. Regele Solomon, fiul lui David, nu a mai făcut nici o tentativă să le recucerească, ci a preferat să încheie o pace diplomatică cu toate aceste populații, iar după ce a asigurat liniștea la granițe, Solomon s-a apucat să industrializeze țara.

Lui Solomon nu i-a fost deloc ușor să transforme dinamica unei societăți agrare într-un mod de viață industrial-urban, la fel cum nu le-a fost ușor nici rușilor să treacă de la un feudalism crâncen la un comunism de avangardă. Solomon a trebuit să impună **puterea federală centrală** în detrimentul **puterii tribale locale**. Cele 12 triburi doreau să-și păstreze propriile armate pentru a putea impune baza de impozitare proprie, fără să depindă nicicum de centru și fără să dea lui Solomon vreun ban. Pentru a eradica acest fenomen, Solomon a trebuit să atace la rădăcină sistemul agrar al judecătorilor. Pentru a le submina puterea, Solomon a împărțit țara în 12 regiuni fiscale care în mod deliberat nu coincideau deloc cu granițele teritoriale tribale. Prin această idee fulminantă, Solomon introducea libera circulație a persoanelor pe întreg teritoriul regatului. Până la Solomon, sistemul judecătoresc nu permitea ca un membru al tribului să emigreze în teritoriul altui trib, indiferent ce se întâmplase.

Prin impozitarea împovărătoare și prin munca forțată, Solomon a creat o clasă numeroasă de oameni deposedați de pământurile lor, obligând astfel populația să se mute la oraș, pentru a avea cât mai multă forță de muncă în noile localități industriale, exact așa cum au procedat și comuniștii români în țara noastră.

În sistemul judecătoresc, exista o economie agrară care se baza pe familie.

În sistemul lui Solomon, economia devenea industrială, bazată pe individ.

Dar Solomon a încercat să realizeze mult prea repede trecerea de la o societate agrară la una industrială. Punând capăt vechilor rânduieli, Solomon a declanșat o serie de evenimente implacabile pe care nu le-a mai putut controla. Deși au apărut orașe, s-a dezvoltat comerțul și industria a început să prospere, aceste procese sociale nu s-au petrecut suficient de rapid și de profund în societatea evreiască pentru a absorbi marea masă de oameni deposedați de pământurile lor care năvăleau continuu la orașe în căutare de lucru pentru o viață mai bună.

Încă din timpul lui David se vedea că regatul nu are o guvernare centralizată de o forță suficientă pentru a asigura o coeziune temeinică între evrei. În ciuda eforturilor sale, David nu a reușit să șteargă vechile animozități dintre evreii cananiți și evreii sinaitici. Sinaiticii erau foarte receptivi la tot ce era nou și alcătuiau aripa modernistă, care s-a stabilit mai ales în sudul regatului, exact acolo unde industria trebuia să meargă pentru că agricultura nu avea nici o șansă. În sud locuiau de drept numai două triburi evreiești, Iuda și Beniamin. Cananiții locuiau în nordul agrar și aveau încă de atunci 10 din cele 12 triburi. De aici și imensul insucces al industrializării propuse de David și realizate forțat de Solomon. Între cananiți și sinaitici prăpastia nu s-a micșorat niciodată. Iar David, în adâncul sufletului său, trebuie să fi murit neîmpăcat.

Pentru a mai amâna scindarea regatului, David l-a numit rege pe fiul său încă din timpul vieții sale. Solomon a fost încoronat mai întâi la Ierusalim, dar a trebuit să se facă o încoronare și la Șechem, capitala nedeclarată a nordului, pentru ca și cele 10 triburi cananite să-l recunoască ca rege pe Solomon. Nu l-au putut refuza pe David, pentru că un refuz ar fi însemnat moartea sigură a câteva sute de căpetenii cananite (David nu stătea la negocieri cu nimeni). Dar, la moartea lui Solomon, fiul acestuia, Roboam, a fost recunoscut la Ierusalim de Iuda și Beniamin în mod necondiționat. La încoronarea din Șechem, Roboam a fost anunțat că va fi recunoscut numai dacă le va îndeplini anumite cerințe celor 10 triburi. Roboam a refuzat. Și nordul s-a separat.

Solomon a avut un atu fantastic: avea Templul.

Templul, ca instituție nou creată, avea în grijă iudaismul, iar în prerogativele sale intra și problema canonului ebraic: editarea și răspândirea scrierilor sfinte. Templul a trebuit să decidă ce trebuie să conțină neapărat primul sul, care trebuia să fie și cel mai copiat și răspândit în teritoriul regatului.

Templul a soluționat problema prin analizarea celor 2 suluri ale canonului propus de David. Pentru a se putea consolida autoritatea centrală, atât codul penal, cât și codul civil, trebuiau popularizate temeinic. Constituția era și ea mai necesară ca oricând, pentru a aminti nordului că va fi mereu îndatorat sudului.

Prin urmare, în timpul lui Solomon, Templul a decis ca primele 5 texte ale canonului să fie puse pe primul sul sub denumirea de Tora, pentru că doar aceste texte proveneau sigur de la Moise, restul fiind creații ulterioare de importanță mai redusă. Tora diferea față de primul sul al lui David. Ea conținea Geneza și Exodul, dar acum erau incluse în primul sul și scrieri aflate pe sulul 2 al lui David: Leviticul, Numerii și Deuteronomul.

La Solomon (1065-1025 îen). primul sul arăta așa:

PRIMUL SUL (Tora)

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

Pe sulul al doilea au fost lăsate restul scrierilor venite de la David, anume Iosua și Judecători + Rut. Dar Solomon nu a fost de acord. Datorită vieții sale foarte scandaloase, Solomon nu iubea deloc povestea lui Rut, care a fost decupată din *Cartea Judecătorilor* pentru a fi lăsată pe un sul separat, ca scriere de sine stătătoare. În locul lui Rut, Solomon a impus *Cartea lui Samuel 1-2*. Sulul 2 arăta așa:

AL DOILEA SUL (Istoria evreilor)

- *Iosua*
- *Judecători*
- *Samuel 1-2*

Tot Solomon este inițiatorul celui de-al treilea sul, care va conține scrierile de mai mică importanță decât opera lui Moise și istoria evreiască, dar care vor fi reținute fie pentru utilitatea, fie pentru frumusețea lor deosebită. În timpul lui Solomon, acest sul al scripturilor conținea doar două cărți:

AL TREILEA SUL (Scripturile)

- *Rut*
- *Psalmii*

Solomon a fost la fel de preocupat de istorie ca și Moise, Iosua, Samuel și David, având și el cronicari care să se ocupe detaliat de această problemă. Se știe că această cronică a lui Solomon va sta la baza *Cărții Regilor 1*, care va rămâne în stadiu apocrif (nepublicat) pe toată durata domniei lui Solomon.

Solomon însuși a scris o operă, mai vastă decât cea a lui David, care nu conținea poezie, ci eseuri filozofice de o calitate deosebită.

Înțelepciunea lui Solomon este proverbială, poate și pentru că maximele sale au fost culese cu grijă de scribi pricepuți și au fost reunite într-o culegere, numită **Proverbe**. Tot Solomon este autorul unei scrieri de dragoste de o frumusețe ieșită din comun, făcută de marele rege pentru soția sa, cu ocazia nunții. Scrierea se numește **Cântarea Cântărilor** și este foarte stânjenitoare, atât pentru iudaism, cât și pentru creștinism, deoarece descrie detaliat ritualul nunții sacre, de origine cert păgână. De altfel, nici nu trebuie să ne surprindă o asemenea situație delicată. Idolatria a pătruns în iudaism prin dormitorul lui Solomon.

Scrierea de maximă forță intelectuală, atribuită de unii eronat lui David, este un eseu filozofic care iese din toate tiparele gândirii vremii, anticipând cu mult filozofia greacă. Scrierea se numește **Ecleziastul**, fiind se pare un rezumat al ideilor forță pe care Solomon le expunea populației în cuvântările sale către aceasta. Solomon avea acest obicei cu totul straniu pentru regii vremii sale, de a se adresa populației, de a comunica cu aceasta, de a se face cunoscut în popor prin contact nemijlocit.

Toate cele 3 scrieri ale lui Solomon au rămas apocrife în timpul vieții sale. Ele vor fi incluse mai târziu în sulul 3 al scripturilor. De remarcat este faptul că Tora va fi cel mai publicat sul din toate cele 3 încă din timpul lui Solomon. Nici sulul 2 nu va fi neglijat, dar nu va avea tirajul Torei. Despre scripturi este foarte posibil ca acestea să fi circulat mai mult pe suluri individuale decât într-un sul unitar, așa cum am presupus noi aici, dar existența sulului 3 al scripturilor nu poate fi negată. Tirajul sulului 3 trebuie să fi fost modest, mai ales că existau și multe interese să nu prea fie publicat. Probabil, scripturile au circulat mai ales separat, pe suluri individuale, fiind cunoscute totuși de foarte puțini evrei. Erau scrieri destinate în fond cunoscătorilor.

În perioada secesiunii (1025-631 îen), canonul ebraic a suferit modificările care erau de așteptat. După moartea lui Solomon, scrierile acestuia au fost publicate.

PRIMUL SUL (Tora)

- **Geneza**
- **Exodul**
- **Leviticul**
- **Numerii**
- **Deuteronomul**

AL DOILEA SUL (Istoria evreilor)

- **Iosua**
- **Judecători**
- **Samuel 1-2**

AL TREILEA SUL (Scripturile)

- **Rut**
- **Psalmii**
- **Proverbele**
- **Cântarea Cântărilor**
- **Ecleziastul**

Acest canon surprinde prin absența unei relatări canonice despre domnia lui Solomon. Unii exegeți susțin, cu argumente importante, că **Regi 1** ar fi fost publicată în această perioadă. Nu este exclus, dar este puțin probabil să se fi întâmplat așa, mai ales pentru că Solomon nu a fost iubit foarte mult timp după moartea sa.

Solomon era înfierat pentru dezastrul regatului, deși, dacă ar fi să fim corecți până la capăt, vina îi aparținea esențial lui David. Dar David era mai vechi decât Solomon, așa încât regelui David i s-au atribuit toate meritele, în timp ce regelui Solomon i s-au atribuit toate ponoasele. În mintea oamenilor, a contat mai puțin faptul că regatul lui David era un imperiu utopic, realizat numai pe cale militară, fiind cu mult mai mare decât poruncise Moise lui Iosua să fie. Solomon a fost mai realist, aducând regatul în limite mult mai firești și mai ușor de administrat.

David a greșit în momentul în care nu a tăiat capetele judecătorilor trădători și s-a mulțumit doar cu recunoașterea lui ca rege. Dacă ar mai fi trăit, Moise i-ar fi lapidat pe toți cei 10 judecători trădători în mod exemplar și ar fi fost de 4 ori mai exigent cu acele triburi răzvrătite. În concepția lui Moise, gena rebelă nu trebuia perpetuată.

Dar David nu era ca Moise.

Revenind la scrierile istorice, este cert că nu s-a publicat acum cronica lui Solomon, poate și pentru că cele două regate aveau acum cronici separate. Din acest motiv **Cartea Regilor 1-2** a rămas în stadiu apocrif în toată această perioadă. Regatul sudic a elaborat un document incipient ce conținea cronica lui Solomon și cronica sa proprie, dar la cronica nordică s-a avut acces abia în perioada următoare, când regatul nordic deja nu mai exista. **Regi 1** nu putea fi publicată separat de **Regi 2**, pentru că textul indică limpede un stil unic în ambele scrieri, semn clar că au fost redactate împreună de același scriitor. Cele două scrieri au o continuitate perfectă.

Tot în această perioadă de mare cumpănă pentru evreii nordici, în sud se dezvoltă o scriere mai aparte, cu rol moralizator, ca și cartea lui Rut, dar această operă este un poem considerat a fi o capodoperă a genului. Este vorba de **Iov**. Nu știm nimic despre autorul ei. David și Solomon sunt excluși din lista potențialilor autori, pentru că stilul poemului este desăvârșit, ceea ce indică dezvoltarea lui ulterioară, mult după moartea celor doi regi. Despre problematica acestui poem s-a scris foarte mult, părerile exegeților fiind foarte diferite ca formă și conținut, așa încât nu putem trage nici o concluzie. Tot ceea ce știm este că a fost scris în această perioadă, în sud.

Tot în timpul secesiunii, dar în orice caz după anul 800 îen, sudul începe să dezvolte o literatură alarmantă destinată nordului secesionist, continuând oarecum linia profetică impusă cândva de Samuel. Templul a înțeles repede că leviții săi nu erau agreeți în nord ca fiind persoane demne de toată încrederea. Din acest motiv, Templul a căutat oameni simpli, cu har deosebit, care să plece în nord ca profeți, pentru a obține revenirea la dreapta credință a nordicilor.

Primii profeți au fost mai mici ca importanță și se pare că operele atribuite lor au fost scrise chiar de ei. La doar 2-3 dintre cei 12 profeți pitici există semne de întrebare privind autorii scrierilor. Este cert însă că mesajul le aparține tuturor celor 12.

Probabil că au fost mult mai mulți profeți decât știm noi astăzi, dar pentru că operele lor nu au fost consemnate în scris, mesajul lor s-a pierdut în timp. Un profet de tip Ioan Botezătorul, pentru care mesajul ajuns la oameni conta, nu putea să lase în urma sa nimic scris. La vremea aceea, chiar dacă populația mai buchisea așa cum putea ea, arta de a scrie nu era la îndemâna oricui. Pergamentul era foarte scump, iar cerneala necesară se prepara după o rețetă specială, cu ingrediente greu de procurat.

Profeții mai elevați și mai înstăriți și-au putut consemna opera în scris. Doar 12 dintre ei au reușit această performanță, iar dintre aceștia, 6 au trăit în perioada secesionistă: **Osea, Amos, Miheia** (undevea între 750 îen și 700 îen) și **Ioil, Avdia, Iona** (între 700 îen și 660 îen). În secesiune, scrierile lor au rămas apocrife.

În perioada secesiunii a apărut și un profet cu totul ieșit din comun, care avea un talent oratoric și literar deosebit și care putea să vadă adânc în viitor prin ceea ce noi numim astăzi **clarviziune**. Este vorba de profetul **Isaia**, cel mai mare profet evreu.

În ce constă importanța operei lui Isaia?

Isaia a activat undeva între anii 740 îen și 700 îen. Se pare că atunci a luat Yahveh decizia să vină personal pe Terra, sub identitatea lui Isus. Lui Isaia i-a dezvăluit foarte detaliat aproape totul despre venirea lui Isus, ceea ce este o performanță excepțională. Isaia nu a scris pentru contemporanii săi, ci a scris pentru generațiile erei noastre. Practic, Isaia a văzut foarte adânc în timp, făcând un salt impresionant de 700 de ani pentru a-l vedea pe Isus! Citiți cartea lui Isaia, este cea mai frumoasă operă din tot Vechiul Testament. Isaia a vorbit în opera sa, pe care a scris-o integral până să moară, despre Isus în amănunte incredibile, pe care doar apostolii le-au putut remarca tocmai peste 7 secole!

Cartea lui Isaia este o capodoperă rămasă neegalată până în prezent. Este o scriere căreia nu-i lipsește nimic pentru a putea fi declarată un „best-seler”. Această carte a lui Isaia va fi citită de Isus cu o plăcere deosebită, pentru că vorbește despre el. În general, Isus a citit foarte mult cărțile celor 4 profeți mari.

Perioada vasalității (631-587 îen) trebuie să fi fost dramatică atât pentru evreii obișnuiți, cât și pentru Templul din Ierusalim. Preoțimea levită trebuie să fi fost conștientă de ceea ce se anunța a se întâmpla mai devreme sau mai târziu. Ocuparea totală a nordului însemna foarte clar și ocuparea sudului. Vasalitatea în care regatul lui Iuda intrase după anul 631 îen nu putea anunța nimic bun. Templul a trebuit să se ocupe din toate puterile sale de problema supraviețuirii iudaismului și după năpasta care se anunța la orizont. Printre măsurile care trebuiau luate, se număra cu siguranță și conservarea textelor sfinte. Primele două suluri au rămas neschimbate:

PRIMUL SUL (Tora)

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

AL DOILEA SUL (Istoria evreilor)

- *Iosua*
- *Judecători*
- *Samuel 1-2*

La al treilea sul, având în vedere contextul politic terifiant prin care trecea întreaga națiune evreiască, poemul lui Iov a fost inclus fără nici o obiecție. Știm cu siguranță că poemul în sine a fost scris în perioada secesiunii, înainte de anul 631 îen. Introducerea și finalul poemului, care sunt texte în proză, lipsite de versificație, par a fi adăugiri ale perioadei vasalității, fiind introduse în poem după anul 631 îen și înainte de anul 587 îen. Poemul a fost rapid acceptat în canon pentru că era o scriere moralizatoare ce putea insufla mai multă credință oamenilor, prin puterea exemplului.

Acum este momentul cel mai probabil în care s-a făcut o modificare în sulul scripturilor. Din dorința de a fi citite primele, Templul a pus la începutul acestui sul toate scrierile poetice: Psalmii lui David, Proverbele lui Solomon și noul poem Iov, celelalte scrieri fiind deplasate către sfârșitul sulului, din motive ușor de bănuț.

Prin această măsură, Templul dorea promovarea scrierilor de natură religioasă în detrimentul celor filozofice. Nu știm cu exactitate structura sulului scripturilor, dar putem presupune, cu speranța că nu greșim prea tare, următoarea ordine a scrierilor:

AL TREILEA SUL (*Scripturile*)

- *Psalmii*
- *Proverbele*
- *Iov*
- *Rut*
- *Cântarea Cântărilor*
- *Ecleziastul*

Un subiect foarte delicat în lumea exegeților biblici este problema profeților. Ce s-a întâmplat cu scrierile celor 7 profeți recunoscuți la acea dată? Avertismentele date nordului de cei 6 profeți pitici s-au împlinit fără excepție, deci nu era deloc indicat ca aceste scrieri, chiar dacă erau mai mici, să se piardă în neant. Este cert că ele circulau pe suluri separate. În această formă trebuie să fi ajuns ele la Templu. Din acest moment, lucrurile sunt incerte. Știm sigur că Templul le-a unit pe toate 6 într-un singur sul, ca să fie mai ușor de administrat, dar nu credem că ele erau chiar canonice. Probabil, Templul le considera mai degrabă scrieri utile, deoarece erau profeții care s-au adevărat în timp. Sub aspect canonic însă, ele nu prezentau un interes deosebit.

Un statut aparte avea cartea lui Isaia, o scriere atât de mare, încât necesita ea singură un sul separat. Acest text era o mare problemă pentru Templu. Elementele pe care le conținea depășeau cu mult înțelegerea vremii. Cartea lui Isaia nu era utilă dogmei iudaice, dimpotrivă, era o scriere deosebit de alarmantă, care ar fi putut naște foarte multe confuzii în mintea oamenilor obișnuiți. Templul a privit cartea lui Isaia cu respect, dar nu a făcut-o publică niciodată, fiind un sul secret.

Ceea ce nu știm este dacă cei 7 profeți ai momentului au fost incluși de Templu pe un sul separat, al patrulea, considerat secret, sau cei 6 profeți pitici au fost trecuți pe un sul, iar Isaia a fost trecut pe alt sul, în acest caz fiind două suluri secrete.

Cea mai convenabilă este a doua variantă. Templul administra mai ușor cele 6 scrieri profetice mici pe un sul unic, care putea fi totuși publicat, pentru că nu conținea cine știe ce probleme. Acest lucru nu împiedica în nici un fel ca răspândirea acestor scrieri în teritoriu să se fi făcut pe suluri separate, dar pentru Templu erau mai ușor de păstrat pe un singur sul.

Cartea lui Isaia a fost cu siguranță păstrată și cunoscută doar de Templu, pe un sul separat, niciodată publicat sau recunoscut de Templu. Ne bazăm această credință pe un obicei straniu al esenienilor de mai târziu, care păstrau cartea lui Isaia numai pe un sul separat, niciodată împreună cu alte cărți din Vechiul Testament.

În manuscrisele descoperite la Marea Moartă, în 1947, esenienii ne-au dăruit pe un singur sul o versiune completă a cărții lui Isaia, care era păstrat separat de celelalte scrieri, deși canonul ebraic fusese încheiat cu câteva sute de ani înaintea esenienilor. Esenienii nu puneau niciodată cartea lui Isaia împreună cu alte scrieri.

La capitolul apocrife, trebuie menționată continuarea istoriei evreilor cu cartea **Regi 1-2**. Cronica lui Solomon și cronica sudistă fuseseră deja integrate în text încă din perioada secesiunii, dar abia după dispariția regatului nordic Israel, sudul a putut obține cronica acestui regat. Analiza stilistică a textului relevă adăugarea elementelor nordiste pe un text gândit anterior pe o altă structură. **Regi 1-2** va suferi o retușare severă în timpul exilului: unele fragmente indică o atitudine retrospectivă și o forță a analizei care nu puteau proveni din timpul vasalității.

Tot acum sunt scrise ca apocrife și 3 noi cărți ale altor profeți pitici, cu avertismente severe la adresa sudului de această dată: *Naum*, *Avacum*, *Sofonie*, undeva în perioada 660-600 îen. Probabil că și aceste cărți de proporții modeste au circulat inițial pe suluri separate, ca să se poată propaga eficient.

Deși Templul promovase inițial mișcarea profetică, se vedea acum pus în situația deloc plăcută de a nu mai putea controla fenomenul în nici un fel. După marele profet Isaia apărut în nord, iată că și sudul a avut un profet comparabil cu Isaia, dar având un stil destul de diferit: profetul Ieremia.

El a scris în această perioadă o operă ceva mai mare decât opera lui Isaia. Ieremia și-a scris opera în două părți distincte: **Plângerile** și **Cartea lui Ieremia**. Exegeții sunt de părere că **Plângerile** au fost scrise primele, dar nu știm exact când anume. În schimb, grație unor amănunte istorice prezente în text, avem toate motivele să credem că **Ieremia** a fost scrisă după 627 îen și oricum înainte de exil (587 îen).

Nefiind bine văzute de Templu, și aceste scrieri au fost doar apocrife.

Bătrânul profet Ieremia a fost contemporan și prieten apropiat cu mai tânărul profet Ezechiel. La momentul exilării în Babilon, în anul 587 îen, Ieremia a rămas acasă, în timp ce Ezechiel a fost deportat împreună cu ceilalți evrei. Ieremia va avea o soartă cruntă acasă: va muri în chinuri groaznice, la ordinul babilonienilor.

În acel an fatidic, 587 îen, Templul lui Solomon a fost jefuit și distrus. Centrul iudaismului dispărea peste noapte, împreună cu arhivele sale. Canonul iudaic a fost luat așa cum era el și adus în Babilon, unde cele 4 familii sadochite vor învăța să prețuiască enorm aceste scrieri profetice. În țară canonul a rămas doar cu cele 3 suluri standard, din care Tora era cel mai prețuit. Doar evreii deportați în Babilon au avut acces și la scrierile profetice, pe care le-au inclus într-un sul special al profeților.

În perioada exilului babilonian (587-458 îen) evreii vor cunoaște două stări diametral opuse. În țară textele scrise nu au mai fost prețuite. Fariseii, rămași acasă, au învățat oamenii cum să extragă din cele 3 suluri existente soluții adecvate problemelor lor de zi cu zi. Metoda fariseilor era comentariul asupra textului biblic. Aceste comentarii făcute de farisei, care erau considerate cele mai corecte, vor alcătui o imensă tradiție orală, pe care fariseii o vor dezvolta continuu în acești ani și care, trebuie să o spunem cinstit, reprezintă un imens tezaur de înțelepciune. Fariseii considerau canonul iudaic încheiat în forma celor 3 suluri consacrate: nu mai putea fi adăugat nimic, dar tot ce exista putea fi analizat și se putea comenta liber orice aspect din scrierile sfinte ale iudaismului existente pe aceste suluri.

Fariseii nu vor recunoaște scrierile și viziunile profetice. În general, fariseii nu erau atât iubitori ai scrierilor, cât ai tradițiilor. Prin asta, vor intra în conflict cu Isus.

În Babilon, evreii s-au cizelat, s-au rafinat, au început să deschidă sufletul și inima către artă, către lucrurile sensibile, de finețe. Consecința acestui fapt a fost o redescoperire a scrisului. Scrierea ebraică veche va cunoaște o remodelare și se va apropia foarte mult de scrierea ebraică modernă. Evreii erau acum preocupați și de aspectul scrierilor lor, adică de caligrafie. Pentru asta vor dezvolta tehnici speciale de scriere pe pergament, de la unealta folosită și cerneala utilizată la scris, până la calitatea pergamentului și puritatea scribului.

La venirea în Babilon, evreii au unificat toate scrierile profetice într-un singur sul, care arăta probabil așa:

AL PATRULEA SUL (Profetii)

- **Isaia**
- **Osea**
- **Amos**
- **Miheia**
- **Ioil**
- **Avdia**
- **Iona**

Deoarece luaseră cu ei cărțile celor 3 profeți pitici din sud, sadochiții le-au inclus în sulul profețiilor, probabil după o ușoară revizuire:

AL PATRULEA SUL (*Profeții*)

- *Isaia*
- *Osea*
- *Amos*
- *Miheia*
- *Ioil*
- *Avdia*
- *Iona*
- *Naum*
- *Avacum*
- *Sofonie*

Trebuie reținut însă că pe un sul ebraic suprafața de scris este partajată după anumite reguli. Întregul sul este împărțit în coloane. Lățimea fiecărei coloane este întotdeauna de 30 de caractere, adică un rând în coloană trebuia să aibă mereu exact 30 de litere. Numărul de rânduri dintr-o coloană nu era riguros fixat. Din textele analizate de noi până în prezent, o coloană are cel puțin 48 de rânduri și cel mult 60. Se pare că acest lucru depindea de mărimea textului.

La începutul fiecărui capitol se lăsa un spațiu de 9 litere, iar între două cărți distincte pe același sul se lăsau obligatoriu 3 rânduri libere. Primul sul, Tora, avea încă o regulă specială: toate rândurile erau complete, în sensul că Deuteronomul se încheia exact la sfârșitul unui rând. Celelalte suluri nu au această proprietate. Motivele pentru care Tora este atât de specială le vom analiza în detaliu mai târziu în această lucrare. Important este acum să reținem existența acelor 3 rânduri libere care se puneau între două cărți distincte aflate pe același sul.

În cazul profețiilor, erau 10 cărți distincte pe acest sul, iar pentru profeții pitici era o risipă prea mare de spațiu. Din acest motiv, sadochiții au preferat să unească cărțile celor 9 profeți pitici într-o singură carte, de așa manieră încât să nu mai fie decât două cărți, *Isaia* (care avea 66 de capitole) și *Cartea profeților pitici*, care conținea 9 capitole. Așa era foarte convenabil.

Sadochiții au lucrat frenetic asupra întregului canon iudaic al timpului, elaborând un codex complex de scrieri iudaice în noua caligrafie pe 4 suluri. Avem motive să credem că Tora (primul sul) a suferit modificările finale în timpul exilului. Textul a fost foarte standardizat și puternic enciptat, după cum vom avea ocazia să vedem mai târziu în această lucrare.

Ca structură, Tora a rămas aceeași:

PRIMUL SUL (*Tora*)

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

Forma dată Torei de evrei în timpul exilului nu se va mai schimba niciodată. Se credea că, dacă se schimbă o literă, Dumnezeu moare. Dumnezeu e Tora.

La al doilea sul, Istoria evreilor, sadochiții au adus o completare foarte prețioasă. Este vorba de **Regi 1-2**, devenită după atâtea secole în sfârșit canonică. Versiunea finală editată de exilați este o istorie critică, foarte pertinentă, a tuturor evenimentelor majore din istoria evreilor de după David: Solomon, secesiunea, cronica nordistă până la dispariția regatului lui Israel, cronica sudistă de la Solomon până la dispariția regatului lui Iuda, adică până la exil. De aici știm sigur că **Regi 1-2** a fost începută sub Solomon și terminată în exilul babilonian.

AL DOILEA SUL (Istoria evreilor)

- **Iosua**
- **Judecători**
- **Samuel 1-2**
- **Regi 1-2**

La sulul scripturilor s-a adăugat **Plângerile**, mai mult ca o recunoaștere a profetului Ieremia, mort ca martir în țară:

AL TREILEA SUL (Scripturile)

- **Psalmii**
- **Proverbele**
- **Iov**
- **Rut**
- **Cântarea Cântărilor**
- **Ecleziastul**
- **Plângerile**

Al patrulea sul, cel al profeților, a fost recunoscut de sadochiți ca făcând parte din canon. Către finalul exilului, acest sul arăta cel mai probabil așa:

AL PATRULEA SUL (Profetii)

- **Isaia**
- **Ieremia**
- **Osea, Amos, Miheia, Ioil, Avdia, Iona, Naum, Avacum, Sofonie**

Exilul a generat și scrieri apocrife, ca și celelalte perioade ale canonului, dar aici trebuie să mărturisesc că sunt cele mai ciudate scrieri din tot canonul ebraic.

În primul rând, surprinde **Cronici 1-2**, apocrifă creată de evrei în exil cu scopul declarat de a completa **Regi 1-2**. În realitate, **Cronici 1-2** conține amendamente pentru toate cărțile din canonul ebraic, dând impresia că ar fi o culegere de comentarii pe marginea Bibliei. Ipoteza este confirmată de existența unor imense contradicții între precizările făcute de aceste amendamente și textul standard al celor 4 suluri ebraice. Exegeții au remarcat existența a cel puțin 100 de contradicții strigătoare la cer între **Cronici 1-2** și restul textului biblic. Profetul Ezechiel este a doua mare enigmă a exilului. Cartea sa este un amestec de **viziuni profetice** și **întâlniri de gradul 3**.

În literatura ozenistică modernă, prin **întâlnire de gradul 3** se înțelege contactul direct, nemijlocit, între oameni și reprezentanții unei civilizații extraterestre. Cartea lui Ezechiel abundă în astfel de întâlniri între el, ca muritor de rând, și reprezentanții lui Dumnezeu, îngerii. În câteva situații, putem chiar afirma că Ezechiel a stat de vorbă personal, față în față, cu Yahveh însuși. Detaliile sunt tulburătoare.

Yahveh a venit la Ezechiel cu mijloacele sale tehnologice: aparate de zbor sofisticate și foarte zgomotoase, câmpuri de forță, arme laser, nave extraterestre, televiziune, computere și alte elemente de tehnologie, pe care nici măcar nu le putem bănuî deocamdată, pentru că nu au fost încă inventate.

Vă propun, ca exercițiu de imaginație, să vizualizați cât puteți de bine aterizarea unui elicopter modern (de pildă, Apache sau Suhoi) în junglă, pe terenul unui trib primitiv. Imaginați-vă ce ar trăi și ce ar vedea și auzi un om primitiv la aterizarea spectaculoasă a acestui elicopter. Vă spun eu: exact ce a trăit Ezechiel.

Cum ar descrie semenilor lui această întâlnire? Nici nu ar avea cuvinte pentru așa ceva. Limba lui, fiind prea puțin tehnologică, nu ar avea termeni de comparație. Dacă citiți cu atenție descrierile tehnologice făcute de Ezechiel, veți observa că s-a descurcat remarcabil. Folosindu-se de analogii și comparații foarte metaforice, Ezechiel a forțat limba ebraică să redea concepte pe care doar noi, la stadiul actual de dezvoltare, le putem asimila și folosi ca atare.

Ezechiel a văzut soldați ultra-echipați cărora le-a spus *îngeri*, a văzut nava lui Dumnezeu cum aterizează spectaculos în deșert, făcând un zgomot infernal, căreia i-a spus *slava lui Dumnezeu*, a văzut televiziune și monitoare, căreia i-a spus *mare de sticlă*, pe care a putut vedea imagini strategice, arătate intenționat de Dumnezeu lui Ezechiel ca el să poată povesti ulterior ce a văzut cu cuvintele lui.

Personal, mărturisesc că sunt impresionat de efortul intelectual deosebit pe care l-a făcut profetul Ezechiel pentru a descrie nava lui Dumnezeu. Deschideți orice Biblie la *Ezechiel* și citiți doar primul capitol, ca să vă convingeți. Este vorba acolo, din câte ne putem da seama, de un elicopter sau de un avion cu decolare verticală. Ezechiel este un foarte fin observator: a văzut enorm de multe detalii, le-a reținut perfect, dar din păcate primitiva limbă ebraică nu-l ajută deloc să facă o descriere adecvată a celor văzute.

În afară de întâlnirea de gradul 3, Ezechiel ne oferă și *viziuni profetice*, adică informații senzoriale referitoare la viitor. Și aici apar aceleași probleme lingvistice. Multe imagini descrise sunt de fapt emisiuni de televiziune din timpul nostru, în special știri de la fața locului și filme documentare de înaltă ținută. Ezechiel s-a descurcat și aici cum a putut el mai bine, atât cât i-a permis ebraica vremii sale.

În fine, cea mai mare enigmă a exilului este profetul Daniel. El nu mai are parte de întâlniri de gradul 3, ci doar de viziuni profetice, dar aceste viziuni acoperă toată istoria lumii, ajungând în viitor mult după prezentul în care ne aflăm.

Dau aici doar un exemplu incitant. Daniel a văzut în viitor evenimente legate de Italia ca stat modern, așa cum îl cunoaștem noi astăzi. Pe ecranul monitorului a putut vedea harta Italiei așa cum arată ea dacă o inversăm: „*am văzut o fiară: avea cap de leu, trup de leopard și labe de urs*”. Daniel vedea pe monitor nașterea Imperiului Roman, adică vedea harta Italiei inversată. Dacă nu credeți, luați un atlas geografic, deschideți-l la harta Italiei. Pe direcția nord-sud, așa cum o știți dumneavoastră, Italia arată ca o cizmă de damă, corect? Bine! Acum inversați harta și puneți-o nu pe nord-sud, ci pe sud-nord. Cum arată acum Italia? Exact cum a spus Daniel: talpa cizmei și tocul parcă ar fi acum un cap de leu care rage, trupul cizmei este asemenea unui trup de leopard, iar nordul Italiei (Munții Alpi italieni) au aspectul a două labe de urs. Nu?

Daniel a văzut toată istoria lumii, de la facerea ei până la sfârșitul ei.

Dar Dumnezeu i-a ascuns ceva foarte important. Daniel nu relatează nimic, dar absolut nimic, despre existența creștinismului! Dumnezeu i-a ascuns biserica, pentru că era un concept pe care Daniel nu-l putea nici înțelege, nici reda adecvat.

Isaia și Ieremia relataseră numai perioada vieții lui Isus pe Terra.

Daniel a relatat toată istoria lumii, mai puțin Isus și creștinismul.

În cartea lui Daniel vom găsi evenimente din imediata vecinătate a nașterii lui Isus pe Terra, precum și evenimente care urmează imediat după sfârșitul creștinismului și iudaismului. Cu alte cuvinte, în Daniel avem orice, dar nu avem nimic despre Isus și biserica sa. Creștinismul a fost marea taină pe care Dumnezeu nu i-a arătat-o lui Daniel. Un singur element referitor la Isus este totuși prezent în textul lui Daniel: expresia **Fiul Omului**, pe care numai Isus o va folosi peste sute de ani.

Apocalipsa lui Ioan relatează ultimele clipe ale creștinismului, în timp ce Daniel se ocupă de ce se va întâmpla după acest moment: sosirea lui Dumnezeu pe Terra.

Ambele texte indică, de fapt, împlinirea programului genetic al lui Yahveh: sosirea pe Terra a lui Dumnezeu și a îngerilor săi, întruparea tuturor îngerilor în corpurile oamenilor existenți atunci, pregătirea defensivei împotriva lui Ra, întoarcerea lui Ra pe Terra cu toți ai lui, lupta dintre cele două tabere și victoria finală, sperată sau certă, a îngerilor lui Yahveh asupra demonilor lui Ra.

Din acest motiv a zis Dumnezeu oamenilor: **creșteți și vă înmulțiți, ca să umpleți tot pământul**. Dumnezeu are nevoie de multe corpuri gazdă pentru îngerii săi, deoarece are foarte mulți îngeri. Dacă nu suntem suficient de mulți, înseamnă că unii îngeri ar rămâne în afara jocului și ar dispărea în neant, pentru că s-ar termina bateriile și nu ar mai avea în ce să se întrupeze.

Practic, atunci, rasa umană va dispărea complet de pe Terra, pentru totdeauna.

Dumnezeu are un trup deja: Isus.

Rămâne ca și îngerii săi să facă rost fiecare de câte un trup.

În asta constă pericolul lui Ra (numit și Satan): dacă Ra se întoarce și reușește să distrugă rasa umană înainte ca omenirea să fie minim compatibilă cu îngerii săi, atunci nu vor mai avea în ce să se întrupeze, iar timp pentru crearea unei noi rase compatibile cu îngerii nu mai există. Oamenii actuali sunt singura șansă pe care îngerii o mai au. Altfel, vor dispărea în neant, și singurul care ar mai supraviețui ar fi doar Yahveh, sau Isus. În rest, toți ar face nani pentru totdeauna.

Revenind la profeții noastre, mai trebuie să spunem că Ezechiel și Daniel nu au fost contemporani, adică nu s-au cunoscut. Ezechiel a activat ca profet, din câte știm noi la ora actuală, undeva între anii 592 îen și 570 îen. Profetul Daniel s-a născut în exil, la mare distanță în timp de Ezechiel.

Surprinde foarte mult cât de asemănătoare sunt mesajele celor 4 profeți mari. Ei par a se completa unul pe altul, deși au trăit la mare distanță în timp unul de altul. Acest lucru stă mărturie pentru existența unei surse unice de informații: Dumnezeu.

Un aspect deosebit de interesant este felul în care a fost scrisă cartea lui Daniel. În perioada exilului, o nouă limbă internațională își făcuse intrarea în istorie: aramaica era limba maternă a evreilor născuți în exil. Daniel nu face excepție. Cartea sa debutează într-o ebraică bună și merge pe limba ebraică câteva capitole bune, practic prima treime din text, dar, când Daniel ajunge la niște probleme mai complicate, schimbă brusc limba și se apucă să scrie în aramaică: în această limbă Daniel redă toată experiența avută la curtea babiloniană, într-o aramaică foarte fluentă, cu un stil desăvârșit. După câteva capitole bune de aramaică, Daniel își aduce aminte și de ebraică și trece în această limbă, în care scrie ultima treime din text. Oare de ce?

Această amestecare a ebraicii cu aramaica a adus mari necazuri cărții lui Daniel și era cât pe ce să nu fie considerată canonică. Evreii de astăzi nici nu pun cartea lui Daniel în rândul cărților profeților, ci au inclus-o rușinați în **Scripturi**, la așa numitele **Scrieri istorice**, alături de Ezdra - Neemia și Cronici 1-2. Faptul în sine este cu atât mai scandalos cu cât Isus citea cartea lui Daniel cu o deosebită plăcere. E adevărat că textul aramaic din Daniel îi arăta lui Isus o aramaică scrisă din care putea învăța foarte multe, dar eu cred că Isus îl considera pe Daniel al patrulea mare profet.

Acum putem alcătui lista completă a **canonului ebraic babilonian**:

PRIMUL SUL (Tora)

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

AL DOILEA SUL (Istoria evreilor)

- *Iosua*
- *Judecători*
- *Samuel 1-2*
- *Regi 1-2*

AL TREILEA SUL (Scripturile)

- *Psalmi*
- *Proverbele*
- *Iov*
- *Rut*
- *Cântarea Cântărilor*
- *Ecleziastul*
- *Plângerile*

AL PATRULEA SUL (Profetii)

- *Isaia*
- *Ieremia*
- *Osea, Amos, Miheia, Ioil, Avdia, Iona, Naum, Avacum, Sofonie*

După întoarcerea evreilor din exilul babilonian, canonul ebraic nu a mai suferit modificări importante. **Perioada postexilică (458-334 îen)** se caracterizează prin redefinirea din temelii a iudaismului, sub toate aspectele. Templul reconstruit redevine treptat instituția culturală centrală a iudaismului, dar și motorul economic al Ierusalimului și în general al întregii provincii persane Iehuda. Noua poziție socială adoptată de familiile de leviți sadochite le-au permis acestora să introducă noul canon ebraic și în teritoriu.

Să nu uităm că sadochiții, care acum alcătuiau partida saducheilor, alcătuiau pătura socială cea mai înstărită. Erau atât de bogați, încât Templul a fost reconstruit numai pe banii lor. Era logic, în aceste condiții, ca saducheii să câștige lupta cu localnicii farisei, mai săraci și mai orali. Canonul fariseu, cu cele 3 suluri, a pierdut imediat lupta cu saducheii, care au impus un canon cu 4 suluri. Dar, ca să fim sinceri, trebuie să spunem că saducheii nici nu au încercat să impună un canon cu 4 suluri. Pentru ca oamenii să accepte foarte ușor scrierile profetice, saducheii au inclus scrierile profeților pe al doilea sul, așa încât fostul sul al istoriei evreilor a devenit peste noapte sulul profeților.

Cărțile din istoria evreilor erau mai mult niște cronici, acceptate deja de farisei. În acest moment, fariseii nu puteau nega rolul determinant al scrierilor profetice în istoria evreiască, așa încât nu au avut ce face. În plus, fariseii erau uimiți de frumusețea deosebită a cărții lui Isaia, pe care nu au putut-o respinge în nici un fel.

Primul sul, Tora, a rămas așa cum îl știam în ambele canoane ca structură, cu precizarea că saducheii au impus varianta lor babiloniană ca text. Vechea versiune a Torei, care nu diferă prea mult de versiunea babiloniană, va rămâne totuși în vigoare pentru anumiți evrei care au refuzat autoritatea Templului: **samaritenii**. Versiunea samaritană a Torei este un document foarte prețios pentru exegeții biblici, deoarece permite prin comparație directă să se stabilească cum arăta Tora înainte de exil și ce modificări i-au fost aduse în timpul exilului babilonian.

PRIMUL SUL (Tora)

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

Al doilea sul a devenit un sul al profeților, care avea două secțiuni. Prima secțiune, secțiunea A, conținea cărțile care alcătuiseră cândva istoria evreilor, doar că acum erau considerate drept ***Cărțile profeților timpurii***. Secțiunea a doua sau secțiunea B conținea cele 3 cărți ale profeților mari, sub numele de ***Cărțile profeților târzii***. Probabil că saducheii au încercat inițial să fie inclus aici și ***Daniel***, dar fariseii au ridicat obiecții lingvistice și stilistice în privința acestui text: ***Daniel*** era scrisă și în aramaică, ceea ce era inacceptabil, ca să nu mai vorbim de stilistica stranie folosită în text și care nu avea nici un fel de tradiție în iudaismul vremii. Traducerea în ebraică a capitolelor scrise în aramaică era imposibilă fără alterarea gravă a semnificativității textului, deoarece ebraica nu putea acoperi multele concepte moderne din aramaică, pe care Daniel le folosisese din abundență în cartea sa.

Pe de altă parte, saducheii au ridicat obiecții fariseilor în privința scoaterii lui ***Daniel*** din canon cu două mari argumente:

- ***Voi nu ați fost acolo, cu noi, în Babilon, deci nu aveți autoritatea să vă dați cu presupusul în privința acestui text***
- ***Problema nu se pune dacă să fie sau să nu fie Daniel în canon, ci se pune altfel: ce ne facem dacă scrierea lui Daniel este într-adevăr inspirată de Dumnezeu, iar noi ne trezim ca deștepții să o scoatem din canon doar pentru că ni se pare nouă ciudată? Ce ne facem dacă noi o respingem, iar Dumnezeu o acceptă?***

După cum vom vedea, saducheii au avut dreptate: Isus o considera carte deplină a canonului ebraic, în secțiunea profeților, după cum reiese clar din toate relatările evanghelice de care dispunem la ora actuală.

AL DOILEA SUL (Istoria evreilor)

- *Iosua*
- *Judecători*
- *Samuel 1-2*
- *Regi 1-2*
- *Isaia*
- *Ieremia*
- *Ezechiel*
- *Cei 9 profeți pitici*

Sulul al doilea a avut în final această structură:

AL DOILEA SUL (*Neviim*)

1. Profetii timpurii:

- *Iosua*
- *Judecători*
- *Samuel 1-2*
- *Regi 1-2*

2. Profetii târzii:

- *Isaia*
- *Ieremia*
- *Ezechiel*
- *Cei 9 profeți pitici*

Al treilea sul a trebuit să conțină restul scrierilor rămase:

AL TREILEA SUL (*Scripturile*)

- *Psalmii*
- *Proverbele*
- *Iov*
- *Rut*
- *Cântarea Cântărilor*
- *Ecleziastul*
- *Plângerile*
- *Cronici 1-2*
- *Daniel*

Ca orice altă perioadă canonică, și perioada postexilică a avut apocrifele sale.

În primul rând, trebuie amintite cărțile a încă trei profeți pitici, apărute după revenirea din exilul babilonian, în perioada destul de tulbură a rezidării Templului: *Agheu, Zaharia, Meleahi*. Aceste cărți vor fi în final adăugate la cele 9 cărți ale profeților pitici, care deja existau în canon.

În al doilea rând, această perioadă a avut propria sa cronică, transpusă de Templu în două scrieri istorice de maximă importanță, *Cartea lui Ezdra* și *Cartea lui Neemia*. În unele lucrări de specialitate, *Ezdra* este considerat *Ezdra 1*, iar *Neemia* este considerat *Ezdra 2*, așa încât în aceste lucrări veți întâlni în loc de *Ezdra-Neemia* formularea mai convenabilă *Ezdra 1-2*. Este vorba oricum de aceleași lucrări.

În fine, trebuie să mai amintim aici și o lucrare cu totul specială, care continuă într-un fel tradiția moralizatoare a cărții lui Rut. Este vorba de *Cartea Esteri*. Ea descrie povestea unei evreice ajunsă regină în Babilon, cu multe implicații morale.

Problema acestor 3 apocrife este că nu cunoaștem când au devenit ele canonice. Exegeții biblici sunt în general de acord că toate scrierile canonului ebraic au fost definitivare până în anul 400 îen, în orice caz înainte de invazia elenistică din 334 îen. Personal sunt de acord cu această opinie, pentru că la aproape 200 de ani mai târziu, esenienii dețineau toate scrierile canonului ebraic, pe care le țineau totuși separat de scrierile mai recente, aflate încă în stadiu apocrif. Totuși, să fim foarte atenți la nuanțe: un canon ebraic a fost elaborat de evrei abia după apariția creștinismului, când era necesar iudaismului ca scrierile creștine să nu poată pătrunde în iudaism.

Acum să listăm **canonul ebraic final**, în varianta sa din anul 400 îen:

PRIMUL SUL (Tora sau Legea)

- *Geneza*
- *Exodul*
- *Leviticul*
- *Numerii*
- *Deuteronomul*

AL DOILEA SUL (Neviim sau Profetii)

A. Profetii timpurii:

- *Iosua*
- *Judecători*
- *Samuel 1-2*
- *Regi 1-2*

B. Profetii târzii:

- *Isaia*
- *Ieremia*
- *Ezechiel*
- *Cei 12 profeți pitici*

AL TREILEA SUL (Ketubim sau Scripturile)

A. Scrieri poetice:

- *Psalmii*
- *Proverbele*
- *Iov*

B. Cele 5 suluri (Meghilot):

- *Rut*
- *Cântarea Cântărilor*
- *Ecleziastul*
- *Plângerile*
- *Estera*

C. Scrieri istorice:

- *Cronici 1-2*
- *Daniel*
- *Ezdra-Neemia*

Dacă ar fi să fim riguroși până la capăt, ar trebui să spunem că în sulul 3 s-au comis mai multe nedreptăți. *Daniel* ar trebui încadrat alături de cărțile profetilor mari. *Cronici 1-2*, cu toate precauțiile de rigoare, ar trebui încadrat imediat după *Regi 1-2*, iar *Ezdra-Neemia* ar trebui pusă fie imediat după *Cronici 1-2* (dacă le acceptăm ca scrieri istorice standard) sau după *Regi 1-2* (dacă nu acceptăm *Cronici 1-2* în istorie). Totuși, datorită unor greutăți în clasificarea acestor texte, evreii nu le-au putut nega inspirația divină, dar nici nu le-au putut accepta deplin și integral.

Etnogeneza evreiască în ultima etapă: elenismul (334-44îen)

Am vorbit până acum despre aproape 90% din etnogeneza evreiască. Iată-ne ajunși și la ultima etapa a acestei etnogeneze, care este și cea mai complicată, dar și cea mai importantă, pentru că ea descrie cu o acuratețe deosebită cauzele care au generat lumea evreiască așa cum a putut-o vedea Isus. Din acest motiv, pentru această etapă voi alocă un spațiu special. Elenismul nu este o joacă de copii. Iar dacă nu putem înțelege elenismul, nu vom putea pricepe nimic din situația Palestinei sub ocupația romană. Imperiul Roman a fost cea mai mare enigmă din istoria lumii, iar pentru a putea explica cucerirea romană trebuie să înțelegem temeinic elenismul.

Culmea este că despre Imperiul Roman dispunem de cele mai multe date istorice. Nici un alt imperiu nu a avut o bază de date atât de impresionantă. La nivelul întregii istorii a omenirii, putem spune cu toată certitudinea că Imperiul Roman a fost apogeul. De la Imperiul Roman încolo, omenirea merge pe o direcție sigură, și anume ***merge numai în jos***. Și nu va mai avea niciodată șansa vreunei redresări.

Fără elenism, creștinismul nu ar fi fost posibil. Elenismul a furnizat iudaismului vocația sa intelectuală. Abia după acest transfer crucial, iudaismul a devenit cea mai puternică ideologie a lumii prin generarea creștinismului. La nivelul istoriei divine, creștinismul este o mare taină, ascunsă lui Daniel și amintită detaliat lui Isaia, fără ca evreii să intuiască vreodată importanța acestui Mesia anunțat sub numele de Isus.

Cum s-a ajuns la creștinism? Și de ce Yahveh a considerat necesar să vină personal pe Terra nu în vizită de câteva zile, cum mai făcuse până atunci, ci pentru aproape 37 de ani, ca simplu muritor, făcând din creștinism cea mai importantă ***paranteză*** sau ***bucă temporală*** din istoria umanității?

Sunt întrebări la care vom răspunde treptat în această lucrare.

Mai întâi, dacă elenismul este un produs grecesc, se cuvine să lămurim cine erau acești greci? Istoricii cunosc foarte puține date sigure despre originile lor. Se afirmă despre greci că ar avea o origine ariană, la fel ca și persanii, și se presupune că grecii ar fi ajuns în țara lor migrând treptat din Anatolia. Dar este doar o ipoteză, la care istoricii nu renunță pentru că este foarte frumoasă prin simplitatea ei.

În această lucrare am văzut însă că adevărul este mult mai complicat. Știm cu siguranță că, imediat după Noe, Ham a migrat la dreapta, către Anatolia, unde s-a dezvoltat o populație hamită, ce dezvoltase însă numai o cultură orală. Se mai știe că, la un moment dat de timp, populația hamită a pătruns în Europa prin Grecia. Nu știm dacă hamitii au întâlnit sau nu o populație băștinașă și nici ce fel de oameni ar fi fost eventualii băștinași europeni. Putem presupune că băștinași europeni au fost, dar că în final cultura superioară a învins, așa încât întreaga Europă a devenit hamită.

Este cert însă că modificările climatice apărute la nivelul întregii planete a forțat populațiile caucaziene migrate în Siberia să nu mai meargă spre nord, ci să se îndrepte fie spre est (Asia), fie spre vest (Europa). Acești caucazieni migrați în Europa sunt numiți de istorici indo-europeni. Despre ei știm cu siguranță că aveau o limbă superioară hamitei prin existența scrisului, dar acest scris era folosit numai cu scopuri strict științifice (sau sacre), adică numai pentru calendar. Prin acest calendar, indo-europenii s-au impus cert în toată Europa, oriunde s-au dus ei pe continent.

Din amestecul ciudat de cultură hamită și cultură caucaziană s-au născut toate populațiile europene primordiale: dacii, celții, etruscii, grecii și vikingii. Fiecare din aceste ramuri proto-europene va avea un destin separat și diferit. Dintre toate aceste ramuri, doar ramura vikingilor va rămâne complet independentă și va supraviețui tuturor celorlalte ramuri, pentru că nu a avut de-a face cu romanii niciodată.

Sub acest aspect, romanii sunt o adevărată pacoste. Erau cea mai mârșavă ramură indo-europeană, lipsită de orice cultură solidă. Prin furt calificat însă, romanii au ajuns să domine Europa, luând de la ceilalți tot ce aveau nevoie. Civilizația romană este, la origine, alcătuită numai din resturi provenite de la civilizațiile distruse, asimilate sau supuse. Altfel spus, este o civilizație hoitară.

Romanii i-au distrus complet pe etrusci, de la care au luat bazele civilizației.

Cu celtii au purtat războaie neîntrerupte, cu un oarecare succes în Franța (numită pe atunci Galia) și în Marea Britanie (numită pe atunci Britannia). Dar cu populațiile celtice forte, numite de istorici populații germanice, romanii nu au avut succes.

Succes deplin nu au avut romanii nici cu dacii. Roma, aflată în culmea gloriei abia după anul 100 en, sub domnia împăratului Traian, a reușit să ocupe forțat, într-o conjunctură favorabilă și norocoasă, o mică parte din Dacia lui Decebal, fiind preocupată doar de aurul dacic din Apuseni. În rest, eșec pe toată linia: Dacia nu a fost niciodată cucerită de romani.

Grecii însă au avut norocul și ghinionul totodată de a se dezvolta paralel și la mică distanță de romani. Fondarea legendară a Romei este plasată în anul 753 îen, adică undeva în secolul 8 îen. La greci, zorii civilizației fuseseră mult mai devreme, de vreme ce doar un secol mai târziu, în secolul 7 îen, grecii se puteau lăuda deja cu orașele-stat Atena, Sparta, Corint. Aceste orașe s-au luptat între ele din lipsă de altceva mai bun pe toată durata acestui secol. Dar, la sfârșitul secolului 6 îen, imperiul persan deja ajunsese la Marea Mediterană cucerind complet Palestina și Anatolia. Acest lucru nu era o veste bună pentru greci: Grecia era următoarea țintă pe lista de cuceriri persane de realizat în secolul 5 îen.

Datorită cunoștințelor astronomice moștenite de la caucazieni, grecii erau foarte buni navigatori, poate nu la fel e buni precum vikingii, dar în orice caz suficient de iscusiți pentru a putea realiza o hartă a Mării Mediterane. Grecii au navigat în lungul litoralului și au fondat oriunde s-au dus colonii comerciale, care au adus un profit neașteptat Greciei. În final, grecii și-au dat seama că Marea Mediterană este limitată de cele două continente, putând fi considerată o mare internă a grecilor, din moment ce doar ei o navigau în lung și-n lat.

Din păcate, alcătuirea hărții Mării Mediterane a fost un succes cu consecințe nefaste pentru greci. Au făcut comerț maritim cu Italia, și au dat de știre romanilor că Grecia există și că e foarte prosperă. Au făcut același comerț maritim și cu Palestina, și au dat de știre persanilor că Grecia există și că este foarte prosperă. Dacă romanii erau încă departe de a fi o putere mondială și nu puteau ajunge încă în Grecia, persanii chiar erau o putere mondială, cea mai mare a momentului, și au putut ajunge ușor în Grecia, pentru că erau foarte, foarte aproape.

În secolele 5 și 4 îen, civilizația greacă și-a atins apogeul. În aceste secole, grecii au dat naștere unei serii de figuri ilustre în absolut toate domeniile cunoașterii. Mai exact spus, în toate domeniile, cu excepția religiei, în care grecii au fost la fel de lamentabili ca orice altă populație din acele timpuri. În această ***Epocă de Aur*** a secolelor 5-4 îen, grecii au fost cei mai avansați oameni din întreaga lume.

Dar au fost și cei mai necăjiți oameni, pentru că incursiunile persane în Grecia au șicanat permanent cetățile grecești și le-au slăbit puterea. Este ciudat să vezi cum un colos mondial ca puterea persană nu poate înfrânge o putere incomparabil mai mică cum era cea a grecilor.

La **Maraton** (490 îen) și **Salamina** (480 îen) grecii s-au dovedit superiori persanilor, atât pe uscat, cât și pe mare, deși trupele grecești și logistica elenă erau totuși modeste comparativ cu resursele persanilor. Dar grecii aveau un secret de temut: ***o metalurgie fără cusur, care furniza arme, scuturi și armuri superioare.***

Ce i-a oprit totuși pe persani să cucerească Grecia? Întrebarea este firească, deoarece persanii intrau în conflict cu grecii doar dacă le atacau orașele. Câtă vreme armatele persane treceau printre orașele grecești, nu existau probleme. Se știe foarte bine că persanii făceau acele incursiuni europene numai în scop de jaf. Metoda jafului a mers foarte bine în Grecia, deoarece aveau ce jefui acolo, dar când au luat-o spre nord, în speranța că vor găsi bogății mai mari, persanii au avut ocazia să fie profund dezamăgiți: păduri din ce în ce mai dese și pustietate din ce în ce mai mare.

Luptele cu tracii macedoneni din nordul Greciei i-au pus pe gânduri pe liderii persani: de ce se apărau așa de crunt acești oameni, dacă tot ce aveau ei nu era decât o imensă pustietate lipsită de orice fel de bogăție? Evitându-i pe macedoneni, persanii au mers spre nord și la un moment dat au ajuns la un fluviu cu adevărat mare, care le-a tăiat violent calea: Dunărea...

Pe malul celălalt nu era nimeni. Persanii au fost însă niște naivi dacă au putut crede o asemenea ineptie: *aparent* nu era nimeni pe malul celălalt! Că s-au înșelat amarnic, persanii au avut curând ocazia să constate acest fapt: au dat nas în nas cu niște războinici teribili, despre care grecii îi avertizaseră, dar ei nu putuseră crede asemenea informații de ordinul fantasticului. Altercațiile locale și ocazionale cu dacii le-a dat persanilor speranțe deșarte, creându-le iluzia că dacii sunt ușor de învins.

Dar la întâlnirea cu trupele dacice de elită, coșmarul s-a dezlănțuit în toată splendoarea lui: numai o sută de călăreți daci, călare pe cai de mare forță și de mare viteză, îmbrăcați în zale de sus și până jos, echipați cu două săbii foarte lungi și extrem de tăioase, dar și cu arcuri cu săgeți deosebit de puternice și de manevrabile! Doar o sută de călăreți daci au făcut prăpăd în trupele persane, răspândind o groază de neimaginat în rândurile persanilor, care nu erau antrenați să lupte împotriva unor trupe de gherilă dinamice, pe un teren foarte împădurit și foarte necunoscut, lipsit de orice posibilitate pentru o desfășurare strategică a unei bătălii.

Terifiante erau săgețile dacice care treceau inexplicabil direct prin capul victimei, exact prin frunte. Arcașii persani nu puteau trage decât în câmp deschis și nu știau să tragă cu arcul de pe cai, așa cum făceau dacii. Dacă aveai norocul să te omoare o săgeată dacică, te puteai considera cel mai fericit, pentru că o luptă de la mică distanță cu un călăreț dac era un adevărat carnagiu: nici o armură persană nu rezista unei lovituri directe executată cu o sabie dacică! Victima era pur și simplu despicată în două părți din prima lovitură. Dacă prin absurd puneai scutul tău în calea sabiei dacice, este cert că rămâneai instantaneu fără o mână: sabia despică scutul și amputa brațul fără milă. Chinul nu dura însă mult: a doua sabie dacică, mână de călărețul dac cu cealaltă mână, venea să te mântuiască, trecându-te la cele veșnice...

Acest tablou macabru i-a făcut pe persani să-și schimbe mult părerea în legătură cu proiectata lor invazie europeană, care a rămas doar în stadiul de proiect. Persanii au fost nevoiți să se mulțumească doar cu jocurile militare pentru copii din Grecia. Adevăratele lupte nu erau de nasul persanilor.

Eșecul persan în fața dacilor a dat aripi macedonenilor. Incursiunile persane au slăbit cetățile grecești, care erau unite doar în fața unei amenințări persane. După ce respingeau de fiecare dată atacurile persane, grecii se reîntorceau la activitățile lor favorite: luptele interminabile dintre ei. Cele 3 cetăți grecești majore, anume Atena, Sparta și Corintul, se îndeletniceau numai cu răfuieli locale pentru hegemonie. Niciodată grecii nu s-au gândit să atace Persia, pentru că era prea departe și pentru grecii nu puteau să facă ceva împreună, ci numai separat. Pentru greci, orașul-stat era singura formă de organizare statală care le convenea de minune, deoarece se dovedise un succes comercial de proporții în Marea Mediterană. Nu aveau motive să-l schimbe. O alianță temporară între cetăți era suficientă pentru a respinge orice amenințare.

Din păcate, grecii au fost mult prea naivi și istoria le-a sancționat greșeala.

Alianța cetăților grecești funcționa foarte bine în fața unei amenințări masive, cum era cea persană: persanii atacau toate cetățile grecești, pentru că nu aveau răbdarea să le ia pe rând. Un jaf trebuia organizat rapid în toate punctele cheie, apoi retragerea trebuia să fie la fel de rapidă, pentru că nu avea nici un rost să te complici.

Macedonenii însă au gândit problema altfel. Ei erau, la origine, traci ce se îndeletniceau cu păstoritul și vânătoria. Civilizația macedoneană era teribil de modestă comparativ cu cea greacă. Cultural vorbind, macedonenii nici nu existau. Dar macedonenii aveau o forță militară deosebită. Ei nu puneau problema la nivelul orașelor-stat, pentru că nu aveau așa ceva. Macedonenii erau interesați de terenuri, pentru că erau păstori și vânători. Pentru macedoneni, Grecia nu era doar o alianță de cetăți, ci un teren pe care se aflau și aceste cetăți grecești.

Toți regii macedoneni au gândit problema numai teritorial: pământul ăsta e al nostru și nimeni nu are voie să-l calce fără să ne dea nouă socoteală.

Grecii puteau oferi macedonenilor o cultură deosebită și un standard de viață foarte ridicat. În schimb, aveau nevoie de protecția militară macedoneană. În mod oficial, era vorba de o alianță între greci și macedoneni. Neoficial însă, era vorba doar de o cucerire macedoneană a întregii Grecii.

Prin domnia regelui **Filip al II-lea**, Macedonia a cucerit tot ce se putea cuceri la acea vreme în zonă: în nord, până la Dunăre, în sud, toată Grecia. Practic, Macedonia stăpânea întreaga Peninsulă Balcanică, iar regele Filip al Macedoniei trebuie să fi fost extrem de mândru de aceste realizări militare excepționale. Dar nu toată lumea era la fel de fericită ca macedonenii: grecii erau supărați să stea sub ocupație macedoneană doar pentru a nu mai fi jefuiți ca la carte de persani, iar persanii erau înfuriați că macedonenii le luaseră jucăria lor favorită și nu mai puteau face jafuri în Grecia.

Prin urmare, imposibilul s-a produs: contra unei mari cantități de aur, persanii i-au convins pe anumiți greci să pună la cale asasinarea lui Filip. Culmea este că acest asasinat a și reușit, în ciuda protecției deosebite de care se bucura Filip. Moartea regelui Filip a fost cel mai mare dezastru care se putea întâmpla Greciei: macedonenii au explodat de furie împotriva grecilor, conduși fiind de fiul lui Filip, Alexandru, dornic să-i omoare pe toți asasinii tatălui său.

Revolta cetăților grecești a fost înăbușită în sânge de Alexandru.

În foarte multe cazuri, Alexandru a lucrat fără prizonieri: tot ce prindea era ucis fără nici un fel de remușcare. În alte cazuri, același Alexandru a devenit un pic mai conciliant: ce scăpa de sabie, era vândut ca sclavi. În final, Alexandru a oprit prigoana împotriva grecilor, semn că se întâmplase ceva atât de important, încât l-a făcut pe Alexandru să-și schimbe părerea despre greci, implicit și strategia sa în privința lor.

Într-adevăr, până la urmă Alexandru a aflat adevărul: persanii au fost cei care au planificat și finanțat asasinarea lui Filip. Acei greci erau simpli executanți ai unui plan integral persan. Asasinii greci erau doar niște greci corupți și nu reprezentau toată nația greacă. Adevăratul asasin al lui Filip era poporul persan, condus de mărețul și îngâmfatul rege Darius.

Trebuie spus cu toată sinceritatea că a existat un conflict între generații.

Filip reprezenta ultima generație macedoneană pură.

Alexandru făcea parte din noua generație de macedoneni educați strict de cultura greacă. Prin urmare, Alexandru era un elenist convins: iubea din toată inima tot ce era grecesc și admira civilizația greacă fără rețineri, mai ales că mentorul său era unul din cei mai mari filozofi greci. În plus, fiind și mai tânăr, Alexandru era deschis la tot ce era nou. Iar ura sa împotriva persanilor l-a animat să-și îndrepte toate forțele de care dispunea numai spre est, lăsând în vest Roma să se consolideze nestingherită...

Înfrângerea revoltei grecești a permis lui Alexandru să unifice sub comanda sa toate forțele de care dispuneau Macedonia și Grecia: în anul 334 îen, Alexandru a trecut în Anatolia cu o infanterie de 30.000 de soldați și o cavalerie de 5.000 de călăreți, cu scopul direct de a distruge complet imperiul persan. Nu era o armată mare: Darius avea sub comanda sa o armată de câteva ori mai numeroasă decât efectivele europenilor. Dar oamenii lui Darius nu erau motivați ca europenii. Persanii nu aveau armele europene. Arama era marele secret metalurgic european de care persanii nici nu auziseră. În plus, europenii aduceau cu ei tactici noi de luptă, adaptate perfect la armele de care dispuneau. Alexandru știa că, atâta vreme cât el are inițiativa și joacă rolul ofensiv în acest război, Darius nu avea cum să-și organizeze temeinic armata.

Istoria i-a demonstrat lui Alexandru că nu s-a înșelat. Într-o primă confruntare cu o parte din armatele persane, pe râul Granicos, Alexandru a învins surprinzător. Dar Alexandru știa că fusese o retragere tactică a lui Darius, pentru că persanii aveau nevoie de ceva timp pentru a strânge toate armatele lor.

Confruntarea finală avea să se dea la Issos, unde Darius concentrase o armată imensă. Alexandru era conștient că oamenii lui nu au nici o șansă. La Issos cred că orice macedonean și orice grec aflat sub comanda lui Alexandru a fost conștient că a doua zi va fi ultima zi din viața lui. Mânat de ura împotriva lui Darius, Alexandru a conceput un plan uluitor, menit să-i permită să ajungă la Darius și să-l elimine. După ce l-ar fi eliminat pe Darius, Alexandru credea că poate muri împăcat.

Dar istoria nu este niciodată consecventă și nu vrea să se supună dorințelor umane sub nici o formă. La Issos, în cea mai mare parte a bătăliei, lucrurile au evoluat așa cum se așteptau cele două tabere combatante. Persanii au fost superiori la toate capitelele pe centrul frontului, acolo unde se așteptau ei să fie Alexandru.

Dar Alexandru nu a luptat pe centrul frontului, ci a ales unul din flancuri.

Cu foarte puțini oameni, dar cu cei mai buni pe care îi avea, Alexandru a atacat armata persană în flanc, după ce centrul persan înaintase hotărâtor, lăsându-l pe Darius neașteptat de vulnerabil. Manevra a fost atât de spectaculoasă, încât Darius a clacat și, în momentul confruntării directe cu Alexandru, abia a scăpat cu viață, făcând repede cale îtoarsă. Pentru armata persană, această fugă a lui Darius însemna o comandă clară de retragere. Darius a fugit cât a putut de repede, împreună cu trupele din flancurile sale. Alexandru a vrut să-l urmărească, dar asta însemna să-și lase oamenii să moară în centrul frontului, acolo unde persanii nu aflaseră încă de fuga rușinoasă a lui Darius. Alexandru a trebuit să aleagă: Darius sau oamenii săi.

A ales oamenii din subordinea sa și l-a lăsat pe Darius să fugă în Persia, dar i-a promis lui Darius că nu se va lăsa până nu-l va omorî. Nici aici istoria nu l-a lăsat pe Alexandru să facă ce vrea: Darius va fi găsit către India, dar era deja mort, fiind ucis chiar de generalii săi.

La Issos însă, Alexandru a trebuit să-l lase pe Darius să scape pentru ca oamenii săi să nu fie învinși de centrul armatei persane. Alexandru a făcut cale îtoarsă și a atacat direct centrul persan, venind surprinzător din spate. Lipsit de susținerea flancurilor plecate cu Darius, în absența lui Darius și lovit din toate părțile, centrul armatei persane a cedat.

Era sfârșitul imperiului persan, care a închis ochii pentru eternitate.

Dar era și începutul unui fenomen cultural fără precedent: elenismul.

Ce este de fapt elenismul?

Ambiția lui Alexandru nu era doar aceea de a întemeia un imperiu grec, dar și de a răspândi cultura elenă peste tot în lume. Alexandru dorea ca oamenii aflați pe teritoriul stăpânit de el să vorbească grecește, să se comporte ca și grecii, să fie greci. Alexandru spera să facă asta prin elenizarea provinciilor cucerite.

Metoda lui Alexandru era extrem de simplă, dar și foarte eficientă. În locul spadei ca mijloc de persuasiune, Alexandru folosea sexul. Pentru a face din cultura greacă un mod de viață în teritoriile cucerite, Alexandru le propunea soldaților săi să se însoare cu femeile locale și să facă cu ele mulți copii. Pentru asta, oferea soldaților săi și baza materială necesară unui astfel de demers, deoarece cuceritorii puteau face orice în teritoriile cucerite de ei.

În decurs de numai 10 ani, Alexandru a întemeiat 25 de orașe în imperiul său, toate construite numai după normele europene ale elenismului. Cel mai impunător dintre toate a fost de departe Alexandria, construit în Egipt, chiar pe litoralul mării, unde se va construi și celebra bibliotecă, cea mai mare din toate timpurile. Dacă nu ar fi murit prematur la numai 32 de ani, cred că Alexandru ar fi reușit să-și îndeplinească visul. Dar istoria iar nu este consecventă: Alexandru a murit otrăvit cu spânz, o plantă folosită în scopuri curative, cu efecte benefice în doze mici administrate pe termen scurt. Din dorința de a se face bine pentru a putea începe o nouă campanie militară, Alexandru a ordonat medicilor săi să-i administreze mai mult spânz, pentru a se vindeca mai repede. Dar spânzul îi era dat lui Alexandru de câteva zile deja, iar mărirea dozei administrate, combinată cu prelungirea tratamentului, nu puteau duce decât la un singur lucru: moartea.

Urmașii lui Alexandru, mult mai puțin educați decât el, nu au înțeles că bazele imperiului alexandrin nu era forța militară, ci forța culturală datorată elenismului. La moartea lui Alexandru, elenismul era un fenomen vast, dar nu suficient de adânc, astfel încât Occidentul cucerise Orientul, dar nu putuse să și fuzioneze cu el.

Se consideră că procesul de elenizare în imperiul alexandrin a fost un fenomen atotcuprinzător. În realitate, cu tot respectul pentru istorici, trebuie spus adevărul: elenismul a acoperit o suprafață mare, dar a atins puțin. Elenismul este asemenea unui vitrine: în interiorul ei, grecii au așezat produsele lor artistice, științifice și sexuale, ceea ce constituia elenismul lor de export.

Elenismul intern, sau cultura rezidentă în Grecia, nu este același lucru cu elenismul extern, de export. Arta greacă din Grecia nu era atât de spectaculoasă ca arta greacă de export, dar era mult mai profundă, pentru că în Grecia mitologia greacă avea impact maxim și nu era necesară o artă de rezoluție fină pentru a o defini corect. În Orient, mitologia greacă nu valora 2 bani, pentru că existau acolo mitologii cu mult mai serioase, care chiar explicau ce se întâmplase cu zeii creatori și cum sunt aceștia în realitate, și nu poveștile de adormit copii spuse de greci în mitologia lor.

În privința științei, lucrurile au stat invers. Grecii erau în culmea gloriei lor. În toate domeniile cunoașterii, cu excepția religiei, grecii reprezentau excelența. La export erau promovați cei mai mari reprezentanți ai culturii grecești. Aristotel va domina lumea aproape 1000 de ani! În plan intern, Grecia se confrunta cu o diversitate îngrijorătoare, dar foarte productivă, de curenți de gândire, dintre care însă la export numai unul a avut un succes devastator: hedonismul, fără de care psihanaliza lui Freud nu ar avea sens astăzi.

Hedonismul afirma că principiul fundamental al lumii este plăcerea. Totul este plăcere, și orice acțiune umană este motivată doar de obținerea plăcerii. Prin această viziune simplistă, grecii au cucerit lumea. Acest principiu simplu fundamenta întreaga religie greacă, marcată de zei cât se poate de umani în conținut, dar care lucrau la cote aflate la superlativ. Tot ce era omenesc era firesc, pentru că și zeii aveau aceleași caracteristici ca și oamenii. Chiar marele Zeus, zeul suprem al grecilor, era cât se poate de afemeiat: numeroasele sale aventuri extraconjugale o exasperaseră pe Hera, soția sa legitimă. Ori, dacă chiar șeful zeilor avea nevoi ce trebuiau satisfăcute, oamenii de ce nu și le-ar satisface, mai ales că sunt muritori și nu trăiesc veșnic?

Hedonismul este singurul punct de conflict devastator între elenism și iudaism. O serie întreagă de conducători religioși ai iudaismului vremii au îndemnat evreii să reziste atracției exercitate de elenism și au demască în nenumărate rânduri ispita ce se ascundea în hedonismul grec: plăcerea personală era bună, dar numai dacă nu contravenea datoriei generale. Zeus nu exista în realitate și era firesc ca doleanțele sale să coincidă suspect de bine cu dorințele cele mai arzătoare ale oamenilor. Yahveh era o entitate reală și era de așteptat ca doleanțele sale să coincidă rareori cu cele umane, pentru că Yahveh nu era om.

Cine face numai ce vrea, rareori face și ceea ce trebuie.

Ceea ce trebuie e mai important decât ceea ce vreau eu.

Iar ce ție nu-ți place, altuia nu-i face.

Acestea erau ideile forță ale iudaismului, în care hedonismul grec lovea cu sete. Elenismul considera că, din moment ce omul are o singură viață, dăruită de zei, e adevărat, dar recuperată tot de ei, la fel de adevărat, omul nu are nici o datorie față de zei. Zeul are viață veșnică, el își permite să vorbească oamenilor de datorie. Dar asta nu înseamnă că omul trebuie să facă voia zeilor, doar pentru că ei sunt mai puternici. Omul are o singură datorie, numai față de sine: să folosească darul primit de la zei, adică viața sa, cât mai bine cu putință, pentru că la o adică, și cel bun, și cel rău vor da viața primită de la zei înapoi. Și atunci, tu cu ce rămâi? Doar cu ce ai apucat.

Pentru greci în particular, dar și pentru antici în general, viața omului era privită ca un împrumut deplin rambursabil, fără dobândă însă. Zeii îți dăruiau o anumită sumă de bani (adică ani). Această sumă de ani tu aveai dreptul să o folosești cum vrei tu, cum te ducea pe tine capul, ca să-ți fie bine numai ție. Ceilalți nu contau, pentru că oricum destinul lor era dinainte stabilit tot de zei: altruismul nu era o virtute, pentru că toți murim, mai devreme sau mai târziu. La sfârșitul vieții, când cheltuisei deja toți banii din împrumutul acordat de zei, viața îți era luată, pentru că împrumutul acordat trebuia rambursat. Prin urmare, nici un om nu putea ocoli moartea: primise viața de la zei, deci trebuia înapoiată. Omul rămânea doar cu ce apucase să facă în acești ani, iar pentru hedoniști ***ce apucase să facă*** însemna ***plăcerea obținută*** în toți acești ani.

Trebuie spus că nu toți grecii gândeau hedonist.

Existau și greci care puneau problema altfel: dacă viața oamenilor este limitată în timp și acest dar al vieții ne este dăruit doar o singură dată, oare nu este mai bine să cunoaștem cât mai multe lucruri, în loc să alergăm în fiecare zi după același lucru, numit plăcere? Să fie oare plăcerea singurul lucru de dorit în viața unui om? Evident că nu, spuneau ei. Sunt atâtea alte lucruri demne de a fi dorite pe această lume. Plăcerea e doar unul dintre ele. Virtutea trebuie să fie altul. Iar pentru a cunoaște virtutea, tot ce ai de făcut este să eviți excesele și să cauți numai diversitatea. Pentru că, dacă tot trăim o singură dată și atât de puțin, este bine ca urmașii noștri să ne pomenească mai ales prin realizările noastre din timpul vieții.

Prin amintirea lor, noi nu vom muri niciodată. Și dacă vom reuși să se vorbească de noi și la sfârșitul lumii, înseamnă că nu am murit de tot, că mai trăim în sufletele celor care ne pomenesc și care se mândresc cu noi.

După moartea lui Alexandru, generalii săi s-au luptat între ei pentru succesiunea la tronul imperial în perioada 315-306 îen. Alexandru nu lăsase în urma lui nici un moștenitor legal care să poată continua linia dinastică a lui Filip. Au fost ani de haos. Cei trei generali s-au luptat între ei, dar nici unul nu s-a dovedit suficient de puternic pentru a putea prelua puterea de unul singur. Tot ce au putut face a fost ca în anul de grație 306 îen să împartă între ei imperiul creat de Alexandru. ***Antigonus*** a preluat Grecia și Macedonia, ***Seleucos*** a luat Asia Mică și Siria, iar ***Ptolemeu*** a trebuit să se mulțumească doar cu Egiptul și Palestina.

Dintre cele 3 componente ale fostului imperiu alexandrin, partea lui Antigonos va dura cel mai puțin, fiind prima care va fi cucerită de romani. Deși celelalte două componente vor fi mai durabile, și ele vor sfârși sub cucerirea romană.

Imperiul Seleucid, condus de dinastia seleucizilor fondată de Seleucos, va exista în perioada 305-83 îen. Imperiul Ptolemeic, condus de dinastia ptolemeilor fondată de Ptolemeu, va exista în perioada 305-51 îen. Cele două imperii grecești își vor disputa permanent supremația asupra Palestinei. Inițial, ptolemeii au stăpânit Palestina, timp de aproape un secol. Totuși, în anul 200 îen, Palestina va fi cucerită de seleucizi.

Să observăm, cu titlu strict umoristic, un adevăr istoric dovedit: toate puterile mondiale care au stăpânit Palestina au fost anihilate la scurt timp după cucerirea acesteia. La scară istorică, scurt timp înseamnă câteva secole. Dintre toate marile puteri care au stăpânit Palestina, una singură a necesitat prezența directă, concretă, a lui Yahveh pentru a putea fi eradicată eficient: Imperiul Roman. Și, dacă tot am adus vorba, trebuie spus că nici astăzi Imperiul Roman nu a fost complet distrus.

Istoria are momentele sale deosebit de ciudate... Creștinismul a devorat acest Imperiu Roman, dar până la urmă Imperiul Roman a reușit să scindeze creștinismul. Prin partea sa cea mai întunecată, anume prin catolicism, creștinismul a fost corupt iremediabil și a permis Imperiului Roman să renască sub forma Uniunii Europene. Și uite așa toată munca lui Isus a fost în final deturnată de la scopul său inițial.

Ca și Imperiul Roman, Uniunea Europeană este direct interesată de Israel. Integrarea europeană a Israelului a început deja. Nu știu dacă vă mai amintiți, dar Israel participă în toate competițiile europene aflate sub egida UEFA, pe motiv că Liga Arabă a exclus naționala de fotbal a Israelului din competițiile locale...

Oare de ce nu putem crede asemenea explicații?...

Dar capriciile istoriei nu se opresc aici...

În anul 332 îen, când Alexandru cel Mare a intrat în Ierusalim, Marele Preot al Templului a pornit în fruntea unei procesiuni speciale, ca să-i ureze bun venit lui Alexandru! Deși se știa că evreii sunt niște „*barbari fioroși*”, aceștia nu l-au întâmpinat pe Alexandru cu nici un zeu vizibil, după cum era obiceiul vremii, și nici nu au opus rezistență, ceea ce era o adevărată premieră pentru un popor agitat și plin de scandalagii cum erau evreii.

Încă și mai ciudată este reacția lui Alexandru, care se pare că a făcut o pasiune instantanee pentru evrei, oferindu-le deplina libertate religioasă și necesara autonomie politică. Este o realizare excepțională, pentru că Alexandru nu obișnuia să ofere astfel de daruri popoarelor cucerite.

Deși Occidentul a dominat Orientul prin elenism timp de aproape 6 secole, totuși nimic bun nu s-a produs în artă, în literatură sau în filozofie din fuziunea Occidentului cu Orientul. Este adevărat că Alexandru a adus cu sine elenismul și a reușit să-l răspândească în tot imperiul său, dar nu a mai apucat să-l implementeze.

Elenismul a acoperit o suprafață mare, dar a atins puțin.

Occidentul și Orientul erau lumi diferite aflate în același spațiu geografic.

Alexandru a întemeiat 25 de orașe, dar toate acestea erau orașe noi, ridicate din temelii de greci. Nu avem nici măcar un singur oraș întemeiat de localnici care să fi fost preluat și amplificat de Alexandru. Grecii locuiau în orașe separate de localitățile băștinașilor. Și băștinașii aveau toate motivele să stea cât mai separați de greci.

În nici o altă parte a imperiului alexandrin nu exista un separatism mai pregnant cum era separatismul palestinian. Cele două tabere se priveau disprețuitor. Grecii îi vedeau pe evrei ca fiind **barbari lipsiți de maniere**, iar evreii îi priveau pe greci ca fiind **păgâni lipsiți de morală**.

În ciuda acestui separatism forte, în Palestina a fost singurul loc unde Occidentul a reușit să fuzioneze cu Orientul. Dar fuziunea a fost cu totul specială, având implicații deosebite pentru istoria întregii umanități.

Evreii au importat de la greci tot ce aveau ei de oferit în plan intelectual. Acest tezaur cognitiv a fost asimilat de evrei și adaptat la nevoile lor specifice. Astfel îmbogățit și amplificat printr-o masivă contribuție evreiască, tezaurul cognitiv a fost returnat grecilor. Rezultatul acestui transfer bilateral a fost un produs cultural inedit. Grecii au apărut înveșmântați într-o mantie de producție iudaică, numită **creștinism**, iar evreii au îmbrăcat o tunică de filozofie greacă, numită **talmudism**.

Și totuși, pâinea și cuțitul erau la greci. Orașele grecești, oricât de mici ar fi fost ele, dispuneau de o economie performantă. Grecii nu erau agricultori, pe ei îi interesau doar comerțul și industria. Evreii erau agricultori, deci ambele tabere aveau nevoie una de alta. În mod inevitabil, cei săraci doresc să trăiască la fel de bine ca și cei bogați. Mulți evrei au tânjit după o viață mai bună pentru copiii lor, chiar dacă asta însemna contaminarea cu elenism. Evreii și grecii, deși nu se plăceau, erau nevoiți să colaboreze pentru ca economia locală să prospere.

Elenizarea evreilor s-a făcut treptat și în mod cu totul discret.

Mai întâi, elenismul le-a afectat limba, deprinderile și obiceiurile. Asta se întâmpla în timpul zilei, între ora 9 dimineața și ora 5 după-amiaza, când oamenii de afaceri evrei și greci se întâlneau în bazar, la cafenea, în piață. Piețele grecești, numite **agora**, erau adevărate burse de valori, unde cererile și ofertele de orice fel se întâlneau în modul cel mai direct cu putință.

Mai apoi, elenismul s-a infiltrat în conduita evreilor, în etica lor, chiar și în religia lor. Asta se întâmpla seara, după ora 5, când tinerii evrei și greci se întâlneau pe stadion, la teatru, la cabaret.

Evreii își luau nume grecești din aceleași motive pentru care evreii de astăzi își anglicizează numele, sau le adaptează la normele onomastice din țara unde locuiesc. Vorbeau limba greacă din același motiv pentru care se vorbea franceza în epoca barocă sau se vorbește engleza în epoca modernă. Au abandonat costumele populare evreiești din aceleași motive pentru care cei mai avansați asiatici ai lumii moderne (chinezii și japonezii) abandonează costumația tradițională în favoarea vestimentației occidentale. Cuvintele grecești intraductibile sau greu traductibile în ebraică au pătruns nestingherite în ebraică din lipsă de altceva mai bun. Până și sinagogile arătau din ce în ce mai mult ca templele grecești...

Toate aceste schimbări aveau o singură rațiune: **banii**. Fără aceste schimbări minim necesare, nu aveai succes în afaceri, iar fără succes în afaceri, erai nevoit să te întorci la munca câmpului din agricultură, ceea ce nu era, desigur, de dorit. Era suficient ca o singură generație să se desprindă de agricultură pentru ca tradițiile legate de acest domeniu să se piardă. Odată ajuns în comerț sau în industrie, viața în agricultură nu mai putea fi o opțiune. Așadar, pentru evreul desprins de agricultură nu exista decât o singură opțiune: să meargă înainte, pentru că înapoi nu mai avea cum să se întoarcă. Fără pământ și fără tradiția agricolă ancestrală, agricultura era imposibilă. Vina exclusivă pentru toate aceste drame sociale îi revine regelui Solomon, cel care a crezut că industrializarea este o soluție miracol pentru orice. Din acest motiv evreii nu vorbesc cu mândrie de regele Solomon, care și-a erodat treptat credibilitatea istorică în favoarea regelui David. Și astăzi discrepanța dintre cei doi încă ne mai uimește...

Întâlnirile sociale de după ora 5 ale tinerilor evrei cu cei greci au avut efecte încă și mai nocive decât întâlnirile adulților dintre 9 și 5. Jocurile grecești se bucurau de o popularitate extraordinară, erau celebrele olimpiade, irezistibile pentru orice masculinitate aflată în plină afirmare. Luptele în pielea goală au devenit repede un

eveniment cotidian și pentru bărbații evrei. În cadrul teatrului, tineretul evreiesc venea în contact cu rafinamentele mondene ale elenismului, ceea ce a deschis ușa tinerilor evrei direct spre cabarete și spre alcovurile concubinelor. Curând, plăcerea a devenit linie de conduită, iar zburdălniciile tinerilor au căpătat valențe filozofice și pentru adulți. Drumul spre apostazie pornea de la strana din sinagogă la locul favorit din amfiteatru, apoi trecea obligatoriu prin patul unei concubine (preoteasă sacră) și se oprea invariabil pe banca din fața templului păgân.

Pentru toate acestea, cine era vinovat? Yahveh, pentru că dăduse poporului său o religie mult prea avansată pentru primitivismul acelor timpuri? Grecii, pentru că veniseră cu un model de viață care te cucerea prin farmecul său? Sau evreii, pentru că nu au înțeles așa cum ar fi trebuit importanța religiei dăruite de Yahveh?

Este realmente imposibil de indicat vinovatul... Și Yahveh era conștient de asta.

Pătrunderea elenismului în Orientul Apropiat al secolului 3 îen este similară cu pătrunderea Renașterii în Polonia feudală a secolului 15 en.

În Polonia, nobilii purtau peruci pudrate și batiste stropite cu cele mai fine parfumuri franțuzești. Dar sub perucile pudrate mișunau păduchii, iar în spatele aromei de parfum fin plutea duhoarea trupurilor nespălate. Așadar, să privim cu realism acest Orient Apropiat: în spatele fațadelor strălucitoare ale celor 25 de orașe grecești, se aflau bordeiele de lut ale țăranilor din miile de localități băștinașe.

Erau și câțiva intelectuali elevați care mai citeau și poezie greacă, dar marea majoritate a populației era analfabetă. Mulți exegeți sunt tentați să treacă cu vederea această realitate crudă, dar elenismul nu a schimbat cu nimic viața oamenilor de rând.

Imperiul alexandrin a adus cu sine nu numai elenismul atât de drag lui Alexandru, dar și posibilitatea, foarte dragă oamenilor de rând, de a circula și de a se stabili liber în tot imperiul. Această caracteristică va fi menținută și de urmașii lui Alexandru, ptolemeii și seleucizii, în imperiile aferente lor.

Prin adoptarea elenismului ca mod de viață, pentru foarte mulți evrei s-a deschis posibilitatea de a călătorii liber în tot imperiul. Oportunitățile de afaceri i-au purtat pe evrei în cele mai îndepărtate zone ale imperiului alexandrin. Câtă vreme adoptai elenismul, adică te purtai ca un grec, vorbeai și gândeai grecește, nimeni nu se mai uita la originea ta etnică sau la apartenența ta religioasă. Tocmai absența unui Dumnezeu vizibil a permis iudaismului să se răspândească fără a deranja cu ceva religiile oficiale ale vremii. Tocmai adoptarea limbii grecești a permis evreilor să cunoască temeinic și un alt mod de gândire, având acces nelimitat la un univers cultural cu posibilități practic infinite.

Câtă vreme Palestina a fost sub ptolemei, adică înainte de anul 200 îen, evreii au avut cale liberă spre Egipt, acolo unde Alexandru întemeiase Alexandria, oraș magnific în care își avea sediul central Biblioteca Imperială. Despre această bibliotecă faimoasă se crede, în mod absolut surprinzător și foarte eronat, că reprezenta un fenomen local, specific doar pentru Alexandria. În realitate, fiecare oraș grecesc avea o bibliotecă a sa, conectată ca sucursală la Biblioteca alexandrină. Bibliotecile erau un alt mijloc de fascinare a localnicilor pentru ca aceștia să-și dorească aderarea la elenism. Templele grecești erau și școli publice, unde puteai deprinde scrisul și cititul în limba greacă. Foarte mulți părinți trimiteau copii la aceste temple, sperând să ofere astfel un viitor mai bun copiilor lor. Tocmai reticența populațiilor locale le-a împiedicat pe acestea să elimine analfabetismul masiv în care se zbăteau.

După anul 200 îen, când Palestina va trece sub Imperiul Seleucid, evreii vor migra și spre celelalte zone ale elenismului. Oriunde se duceau, evreii reușeau să ocupe locuri înalte în ierarhia locală. Evreii au putut intra ușor în ierarhiile locale și chiar în cele statale pentru că aveau un mare dar, o artă numită azi *management*.

Groaza lor înăscută pentru munca de jos din agricultură i-a făcut pe evrei să se perfecționeze continuu pentru industrie și mai ales pentru comerț. Această motivație excepțională i-a determinat pe evrei să se orienteze spre domenii elevate, pentru care intelectul era o cerință obligatorie, domenii de care localnicii fugeau, pentru că intelectul are nevoie de educație pentru a se putea forma, iar educația costă. Cum nu oricine avea bani pentru a se educa, localnicii nu aveau acces la aceste domenii. Dar evreii aveau acești bani și nu considerau cheltuirea lor în educație ca o risipă. Și asta se întâmpla pentru că în iudaism copiii sunt cea mai mare bogăție. Evreul fără copii era înfierat aspru de comunitate, pentru că nu și-a adus contribuția la Israel.

Înainte de a ne ocupa de intrarea Imperiului Roman în teatrul de operațiuni din Palestina, cred că este important să ne întoarcem un pic la Biblioteca Imperială din Alexandria, pentru că de ea este legată întreaga istorie a omenirii prin două aspecte majore: *Septuaginta* și *Masoneria*.

După moartea lui Alexandru, Palestina a ajuns sub Imperiul Ptolemeic. Întemeietorul dinastiei ptolemeice, Ptolemeu I, a fost doar un general lipsit de cultură și de preocupări intelectuale. Dar urmașul său, Ptolemeu II Filadelful, a fost un intelectual foarte interesat de tot ce însemna cultură.

Sub domnia lui, între anii 285 și 247 îen, Biblioteca din Alexandria a devenit cu adevărat o bibliotecă imperială. Dacă până la Ptolemeu II biblioteca alexandrină doar se străduise să-și constituie colecțiile de manuscrise prin simpla lor colectare din teritoriul imperiului, de la Ptolemeu II biblioteca din Alexandria a început să și scrie manuscrise, cu scopul de a le duplica și de a le răspândi la filialele din teritoriu.

Sub ptolemei, evreii au avut acces liber în tot Imperiul Ptolemeic. Foarte mulți evrei au migrat din Palestina către Egipt, unde au pătruns în ierarhia imperială ptolemeică atât pe orizontală (în teritoriu), cât și pe verticală (în structura de stat). Evreii au făcut în Egiptul ptolemeic o treabă foarte bună. În aproape toate privințele, evreii deveniseră mai greci decât grecii și contribuția lor la implementarea elenismului era atât de mare, încât se bucurau de un deosebit respect în imperiu.

Evreii erau greci în toate privințele, cu excepția uneia singure: religia.

Aici grecii nu puteau pricepe cum puteau crede evreii într-un Dumnezeu care nu avea nici o reprezentare antropomorfă. Chiar Ptolemeu II Filadelful era foarte interesat de religia ciudată a acestor evrei, care se integrau perfect în elenism fără a face parte totuși din el! Religia era marele secret al evreilor și Ptolemeu II a decis să studieze mai atent problema din pură curiozitate.

Doi mari scriitori antici, Aristeas și Filon din Alexandria, relatează faptul că Ptolemeu II a solicitat Templului din Ierusalim să trimită la Alexandria traducători profesioniști, cu scopul de a redacta o traducere în greacă a scripturilor ebraice, pentru a fi inclusă în fondul de manuscrise al bibliotecii alexandrine. Templul nu putea refuza această rugămintă a lui Ptolemeu II din mai multe motive, așa încât a căutat în teritoriu, în fiecare trib, câte 6 oameni, traducători profesioniști, care să facă treaba. Templul a găsit $6 \times 12 = 72$ de traducători, care s-au deplasat toți în Alexandria.

Acolo au fost găzduiți pe o insulă izolată, având toate facilitățile necesare pentru a efectua traducerea. Nu au lucrat împreună, ci fiecare separat. Au rezultat 72 de versiuni ale traducerii scripturilor ebraice. Prin compararea textelor, s-a alcătuit o versiune unică a scripturilor ebraice traduse în limba greacă, cunoscută sub numele de *Septuaginta*. Originea acestei denumiri este incertă și astăzi. Cele mai probabile explicații sunt numai două: fie numele vine de la cei aproape 70 de traducători care au redactat lucrarea, fie numele vine de la cele 70 de zile în care s-a redactat lucrarea.

Ambele ipoteze sunt valabile și oferă informații de primă mână, care nu trebuie trecute cu vederea. Exegeții le trec cu vederea, pentru că le consideră simple legende.

Numărul foarte mare de traducători trimiși de Templu în Alexandria ne indică existența unui personal foarte calificat în cadrul Templului din Ierusalim. Dacă au putut să se dispenseze de 72 de oameni din staful lor, înseamnă că ei reprezentau o pondere nesemnificativă din întregul personal de traducători profesioniști ai Templului, și aici ne putem gândi la un staf cu sute de traducători. Asemenea cifre nu puteau fi susținute de Templu prin forțe proprii. Sursele de finanțare necesare proveneau probabil direct din Alexandria, și asta mă face să cred că, la acea dată, Templul din Ierusalim exista ca sucursală a Bibliotecii Imperiale din Alexandria.

Faptul că Biblioteca din Alexandria a cerut o traducere multiplă comparativă mă face să cred că biblioteca imperială avea standarde filologice foarte înalte. Atunci când nu ai traduceri de referință anterioare, la care să te poți raporta prin comparație, singura metodă este *traducerea multiplă comparativă*. Asta înseamnă că folosești cât mai mulți traducători cu putință. Fiecare traducător elaborează singur versiunea proprie, adică nu are voie să colaboreze cu ceilalți. Versiunile astfel rezultate sunt comparate în baza unor criterii pentru a se stabili cel mai bun text cu putință.

Marea enigmă este alta: *ce conținea Septuaginta?*

Nu este o întrebare ușoară, și răspunsul la ea este dificil de dat la prima vedere.

Am discutat deja despre canonul ebraic și despre sursele pe care le conținea. Am văzut acolo că scripturile ebraice alcătuiau un text complex, de dimensiuni foarte mari. Nu se putea traduce întregul canon ebraic în doar 70 de zile, asta e clar. Chiar și astăzi traducerea Vechiului Testament se face în 10 ani. Prin urmare, nu putem crede că cei 72 de traducători au tradus tot canonul ebraic în doar 70 de zile. Nu ai cum să faci asta în doar 2 luni și ceva. Dar poți traduce Tora în 70 de zile...

Cel mai probabil, cei 72 de traducători au lucrat doar cu primul sul din canonul ebraic, Tora, care conține primele 5 cărți: Geneza, Exodul, Leviticul, Numerii și Deuteronomul. Toate sunt cărți scrise de Moise în diverse ponderi, dar toate 5 sunt considerate cele mai sacre scripturi ebraice, pentru că sunt de la Moise. Este logic să credem că traducătorii alexandrini doreau în primul rând o traducere a Torei, pentru că era sulul cel mai sacru dintre toate.

Problema este că Septuaginta nu conține numai Tora, ci și texte din celelalte surse ale canonului ebraic. Și asta nu este tot: Septuaginta surprinde și prin prezența unor texte considerate astăzi drept apocrife. Cum explicăm acest fenomen ciudat?

Pentru a răspunde la această enigmă, trebuie să ne întrebăm ce s-a întâmplat cu cei 72 de traducători după ce au terminat Septuaginta standard. Atât Aristeas, cât și Filon din Alexandria, nu ne spun nimic despre soarta acestor oameni după ce au terminat lucrarea. Cei doi autori afirmă doar că au venit în Alexandria și că au terminat lucrarea cu brio. Dar nimic mai mult. Ce se putea întâmpla?

- Toți 72 au revenit acasă.
- Unii au venit acasă, ceilalți au rămas în Alexandria.
- Toți 72 au rămas în Alexandria.

Să nu uităm datele importante: toți erau foarte buni cunoscători de greacă, atât scris, cât și oral; toți erau intelectuali de elită, cunoscători ai culturii grecești și ebraice, dar și deschiși spre noi orizonturi cognitive; Ierusalimul, oricât de naționaliști ar fi fost evreii, nu se putea compara cu Alexandria în nici o privință.

Având în vedere aceste criterii, cred cu toată tăria în a doua ipoteză. Prima este posibilă, dar nu este probabilă. Despre ultima știu sigur că este imposibilă, deoarece surse creștine atestă existența unuia dintre cei 72 în Palestina. Este vorba de Simeon, cel care s-a îndoit că „*fecioara va naște prunc*” atunci când a făcut traducerea.

Simeon era un om tânăr când a venit în Alexandria împreună cu ceilalți traducători. Era la fel de bun ca toți ceilalți, nu avea motive să aducă privirea în pământ în fața nimănui. Era trimis acolo de Templu, care îl creditase cu toată încrederea din moment ce era printre cei 72. Simeon știa că traducerea nu putea fi făcută în joacă, ci numai cu toată seriozitatea, cu tot sufletul. Tora era sufletul poporului evreu și de traducerea lui în greacă depindeau acum toți evreii născuți în Egipt, care aveau deja greaca drept limbă maternă. Pentru ei, ebraica era o limbă nu necunoscută, dar greu de utilizat într-o lume în care de dimineață, de când te sculai, și până seara, când te culcai, erai nevoit să vorbești grecește.

Se spune că textul Torei este intraductibil și cred că nu este greșit spus. Într-adevăr, există pentru fiecare traducător un moment în care trebuie să traduci așa cum simți tu că este mai bine. Simeon a avut un astfel de moment dificil la un pasaj care nu se află în Tora, ci în Isaia: „**și fecioara va naște prunc și-i vor spune Emanuel**”.

Trebuie spus că în textul ebraic original, cuvântul **fecioară** desemna o femeie tânără, aflată la vârsta căsătoriei. Așadar, e vorba de o fată necăsătorită. Cum la evrei nu era admis pentru o fată să aibă relații sexuale decât după căsătorie, asta nu însemna că așa ceva nu se întâmpla. Conceptul presupune virginitatea, dar nu o include. Se putea foarte bine ca o fată să fie tânără, dar să nu mai fie virgină la căsătorie. Pedepsa pentru adulter și pentru libertinaj era lapidarea. Era o rușine pentru familia fetei să se afle așa ceva, și nici un părinte nu cred că avea puterea să-și lase fata lapidată pentru că un băiat a făcut dragoste cu ea. Evident, se cerea băiatului să o ia de nevastă, pentru a spăla rușinea și pentru ca nimeni să nu bănuiască nimic. Și gata.

Problema este că Simeon trebuia să spună asta în greacă. În această limbă, termenul similar este **partenos**, care are două sensuri. Pentru grecul obișnuit, partenos însemna într-adevăr o femeie tânără necăsătorită vreodată, fără nici un atribut legat de virginitate. Dar tot partenos mai însemna și o fată virgină, care nu a făcut dragoste niciodată cu vreun bărbat. Acest sens venea din prostituția sacră practică în templele grecești. Fetele partenos erau virgine și doar dacă erau virgine puteau practica cultul. După ultimul ritual de cult, numit **ritualul sacru**, în care aceste fete își pierdeau virginitatea în urma relațiilor sexuale avute cu zeul prin intermediul marelui preot, aceste fete încetau să mai fie partenos și trebuiau să părăsească templul pentru a se căsători și a avea o viață normală. Partenos este similară cu vestala. Faptul că nu mai erau virgine nu avea importanță, deoarece fuseseră partenos sau vestale, iar aceste fete nu comiseră nici un păcat. Vestalele erau foarte respectate la greci și la romani.

Ce a pățit Simeon? La un moment dat, când traducea cartea lui Isaia, Simeon a ajuns și la profeția lui Isaia legată de Maria: „**și fecioara va naște prunc și-i vor pune numele Emanuel...**”. La acea vreme, Templul din Ierusalim nu fusese contaminat de prostituția sacră. Acest fenomen va apărea abia sub dominația romană după anul 63 îen. Simeon venea din Templul de la Ierusalim, acolo unde la acea vreme nu existau aceste fete virgine destinate ritualului sacru. Grecii le numeau **partenos**, romanii le vor numi **vestale**, iar evreii vor numi aceste fete **miriam**, cuvânt inventat de evrei undeva între cucerirea romană sub Pompei din anul 63 îen și începutul reconstrucției Templului din Ierusalim sub Irod cel Mare din anul 20 îen.

Așadar, Simeon a avut o reacție firească la întâlnirea acestui concept. În ebraica vremii sale, textul se referea clar la o fată tânără aflată la vârsta căsătoriei. În greacă, Simeon putea folosi doar **partenos**, cel mai apropiat cuvânt grec cu putință. Dar o asemenea aproximație îl nemulțumea pe Simeon. Chiar dacă folosea **partenos** cu sens de **virgină**, era imposibil ca o virgină să nască prunc, din moment ce nu făcuse dragoste niciodată cu vreun bărbat. Dacă folosea **partenos** cu sens de **vestală**, tragedia se amplifica de câteva ori. Simeon era prins între ciocan și nicovală.

Dacă admitea sensul de *vestală* pentru *partenos*, admitea că Dumnezeu va dăruia poporului său un copil născut dintr-un ritual sacru păgân. Vestala era virgină până la acest ritual sacru, care punea capăt carierei sale de vestală. Dacă conceperea copilului survenea înainte de acest ritual sacru, acest lucru era imposibil, pentru că toți copii se concepeau numai în urma unui act sexual. Deci nu puteai admite virginitatea și maternitatea. Dacă conceperea copilului survenea chiar în momentul ritualului sacru, acest lucru era împotriva normelor cele mai sacre date de Yahveh însuși. Era exclus ca Yahveh să dăruiască un copil apelând la o vestală și la ritualul sacru, după ce el însuși înfierase prostituția sacră în toată istoria poporului evreu.

Simeon scria cuvântul *partenos*, ca ipoteză de lucru, dar apoi, după ce se gândea mai bine, ștergea cuvântul, pentru că nici nu putea crede, și nici nu putea accepta asemenea lucruri. Dar textul nu putea fi lăsat așa, trebuia scris un cuvânt, și singurul cuvânt pe care limba greacă îl oferea era *partenos*, cu care Simeon nu era de acord.

Seara, la culcare, Simeon a șters *partenos* din text.

Dar a doua zi, găsea scris la loc *partenos* în textul său, deși aseară îl ștersese.

Acest lucru s-a întâmplat câteva zile la rând. Simeon refuza sistematic să accepte cuvântul *partenos* în textul său. Yahveh venea noaptea în camera lui și îl scria de fiecare dată. Atunci Yahveh s-a supărat și, într-o noapte, i-a apărut lui Simeon. L-a sculat din somn, a scris de față cu el *partenos* în text și, pentru că Simeon nu putea crede, Yahveh l-a asigurat că nu va muri până când nu va vedea cu ochii lui pruncul născut din *partenos*.

Și, într-adevăr, Simeon nu va închide ochii până când, în anul 7 îen, *Partenos* sau *Miriam* îl va naște pe Isus. Simeon îl va auzi și vedea pe Isus în a 40-a zi de la nașterea lui Isus în Betleem, adică pe 12 ianuarie 6 îen, când Maria și Iosif au ajuns la Templul din Ierusalim pentru ritualul de purificare a mamei...

Vă mai amintiți cât spusese Yahveh că poate trăi omul? 120 de ani...

Simeon a trăit mult mai mult, dacă l-a apucat pe Ptolemeu II Filadelful și l-a putut vedea și pe Isus. Din 247 îen, ultimul an al lui Ptolemeu II, și până la nașterea lui Isus, în anul 7 îen, sunt 240 de ani. Simeon trebuie să fii avut și el 40-80 de ani când a ajuns în Alexandria, fiind probabil născut în jurul anului 300 îen. Așadar, omul nostru a trebuit să aștepte 300 de ani pentru a vedea cu ochii lui că Yahveh nu minte.

Povestea lui Simeon ne aduce indicii valoroase. Ne spune, în primul rând, că cel puțin un traducător din cei 72 s-a întors în Palestina natală, din moment ce Simeon era la Templul din Ierusalim când Maria și Iosif au venit acolo cu Isus. Ne mai spune și că Yahveh iubește în mod deosebit Cartea lui Isaia, din moment ce a acordat o atenție deosebită fiecărui detaliu din textul lui Isaia. Isus va iubi la fel de mult cartea lui Isaia. Dintre toate cărțile ebraice, cartea lui Isaia este cea mai frumoasă. În fine, povestea lui Simeon ne mai spune și că traducătorii au rămas multă vreme la Alexandria, din moment ce, după cele 70 de zile cât au tradus Tora, sau Septuaginta standard, Simeon a lucrat și textul lui Isaia, lucrare aflată pe al doilea sul al canonului ebraic.

Prin urmare, Septuaginta a continuat să fie completată cu noi traduceri, probabil din tot canonul ebraic, precum și cu unele texte considerate atunci canonice, dar respinse ulterior de conciliul evreiesc de la Iamnia, care a stabilit canonul ebraic definitiv, pentru a nu se confunda cu cel creștin. Asta explică deplin componența curioasă a Septuagintei, care rămâne un text de referință atât pentru iudaism, prin vechimea sa, cât și pentru creștinism, prin componența sa.

Din cei 72 de traducători, cred că cei mai mulți au rămas în Alexandria și toată viața lor au vegheat la copierea adecvată și la completarea treptată a Septuagintei. Septuaginta va fi textul cultic pentru toți evreii de limbă greacă din toată lumea. Versiunea ebraică va rămâne etalon numai pentru Templul din Ierusalim.

La importanța Bibliotecii Imperiale din Alexandria am amintit, pe lângă Septuaginta, și Masoneria. Poate vă surprinde, dar Masoneria a început în această bibliotecă, pentru că a fost fondată și de unii traducători ai Septuagintei.

Traducătorii Septuagintei se aflau la Alexandria, în cea mai mare bibliotecă a acelor timpuri, făcând parte din cel mai impresionant tezaur cultural din lume. Cu atâtea manuscrise în fața ochilor este imposibil să nu te uiți pe ele, măcar din pură curiozitate. Și este imposibil ca, după ce ai citit ceva cu adevărat incitant, să nu te apuci să faci o copie a manuscrisului și pentru tine. Din felul în care a elaborat biblioteca alexandrină Septuaginta ne putem da seama foarte ușor că în acea instituție lucrau oameni foarte inteligenți și profesioniști de elită. Este imposibil să nu fi existat acolo cineva care să nu se fi întrebat *și ce ne facem dacă...?* Din acest motiv, nu pot crede că manuscrisele bibliotecii alexandrine nu aveau copii de rezervă în mod oficial. Și tot așa, nu pot crede că aceste copii au fost depozitate în același loc cu originalele.

Acolo nu lucrau niște proști adunați de pe maidan.

Erau oameni foarte inteligenți, care s-au gândit și la acest aspect delicat.

La distrugerea bibliotecii alexandrine de către romani, au ars originalele.

Da, dar copiile?... Ele nu au ars, pentru că nu erau acolo.

De unde știm asta? Este simplu. Știm asta pentru că Septuaginta era considerată la fel de sfântă ca și canonul ebraic, deși era doar o traducere în limba greacă. Existau destui oameni dispuși să apere cu viața lor aceste texte pentru generațiile viitoare, mai ales că romanii nu au acordat evreilor niciodată libertățile oferite cândva de Alexandru. Dacă nu știți, aflați că aproape întreaga comunitate de creștini din Roma a fost sacrificată pentru ca noi, astăzi, să putem citi Evanghelia lui Marcu. Deci sacrificiul uman pentru un text este perfect posibil. Evreii au apărat cu înverșunare toate manuscrisele din biblioteca alexandrină, pentru că romanii erau dușmani de moarte ai evreilor. Acești paznici ai textelor bibliotecii alexandrine au alcătuit o organizație secretă, modulată în celule independente, care dețineau fiecare acest tezaur cognitiv, dar care nu știau una de existența alteia din rațiuni de securitate.

Se numește, generic, Masoneria. Despre ea, vom avea ocazia să mai vorbim.

Revenind acum la firul istoriei, să menționăm că, în anul 200 îen, imposibilul s-a produs: seleucidul Antioh III cel Mare îl învinge pe Ptolemeu V și, după 125 de ani de dispute aprige, Palestina ajunge sub dominația seleucidă.

Domnia lui Antioh cel Mare este interesantă din anumite puncte de vedere.

În primul rând, el a acordat autonomie și autodeterminare evreilor, deoarece aceștia dovediseră o remarcabilă capacitate de autoguvernare.

Dar Antioh cel Mare era stăpânit de grandioasa idee de a reface imperiul alexandrin sub comanda sa. Cucerirea Palestinei de la ptolemei i-a dat curajul de a visa și la cucerirea Imperiului Ptolemeic. Antioh III a pornit cu armatele sale către Egipt, dar, când a ajuns acolo, a dat peste legiunile romane, atrase acolo în special de grâнарul egiptean. Pentru a evita orice conflict cu Roma, Antioh a avut înțelepciunea de a se retrage. În ciuda acestei retrageri rușinoase, Antioh cel Mare simțea că i-ar fi putut învinge pe romani, dacă ar fi avut un imperiu unitar în spatele lui și dacă această unitate imperială s-ar fi bazat pe un elenism atent implementat în tot teritoriul, mai ales prin ridicarea de statui ale zeilor greci și ale sale însuși.

Programul de elenizare al lui Antioh cel Mare a demarat imediat după întoarcerea regelui din Egipt și a avut un succes deosebit în tot imperiul, cu o singură excepție supărătoare: Palestina. Evreii susțineau că plata impozitelor și efectuarea stagiului militar erau suficiente dovezi de loialitate față de Antioh cel Mare și că ridicarea de statui ale regelui nu era nici recomandată, nici necesară în Palestina.

Antioh III cel Mare a acceptat sugestia evreilor și i-a lăsat în pace.

Dar fiul său, **Antioh IV Epifanul (175-164 îen)** nu a avut aceeași părere. El a moștenit tronul de la tatăl său în 176 îen, dar a venit la domnie abia după ce a reușit să-și ucidă fratele. Programul său de elenizare era încă și mai dur decât cel demarat de tatăl său. Antioh Epifanul considera că acest program de elenizare se adresa și evreilor, din moment ce Palestina era proprietatea imperiului seleucid. Nu că ar fi avut ceva cu evreii, dar elenizarea trebuia aplicată în tot imperiul din principiu.

În anul 175 îen, Antioh Epifanul îl va desemna pe Iason ca Mare Preot, cu intenția clară de a deschide porțile Templului pentru elenism. Dar Iason era adeptul unei reforme moderate a iudaismului. El dorea adoptarea modelelor educaționale grecești în iudaism, ceea ce nu era deloc un lucru rău, pentru că Templul devenea astfel o instituție culturală deschisă tuturor celor care doreau să scrie și să citească în greacă și în ebraică. Iason considera elenismul ca anexă a iudaismului. Nemulțumit de alegerea făcută, Antioh IV îl demite pe Iason și, în anul 172 îen, îl numește Mare Preot pe Menelau, care va fi cea mai mare pacoste a iudaismului.

Iason a luat calea pribegiei și, împreună cu cei mai apropiați adepți ai lui, a plecat la Qumran, unde a fondat **esenianismul**.

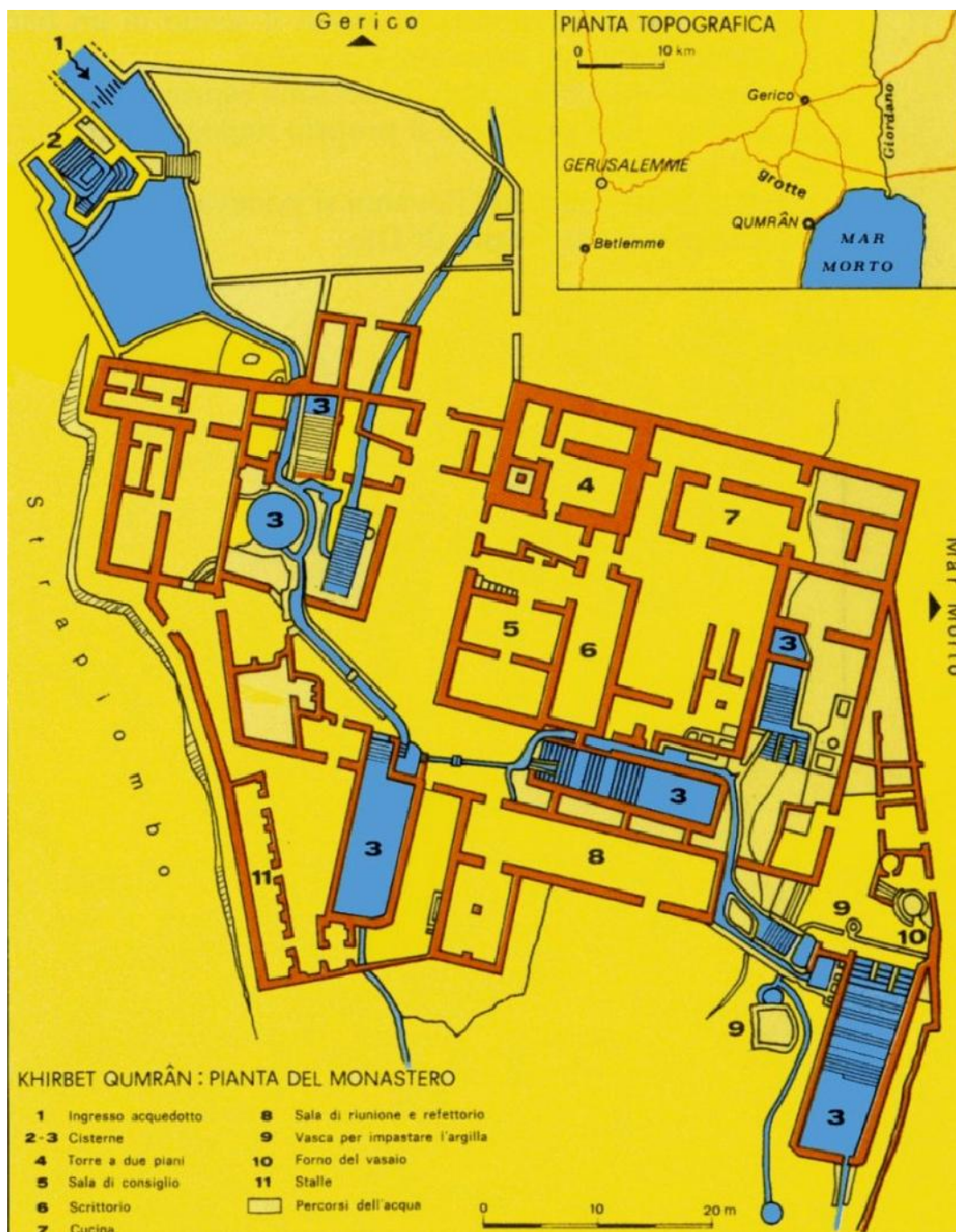
Iason era descendent al lui Sadoc, deci Mare Preot legitim, dar nu făcea parte din familia oniazilor, familie sacerdotală ce deținuse tradițional funcția de Mare Preot sub ptolemei. Iason trebuie să fi fost **Învățătorul Dreptății**, amintit cu atâta ardoare în mai toate scrierile eseniene. Când Iason a fost numit Mare Preot de Antioh Epifanul, întreaga familie a oniazilor a luat calea pribegiei în Egipt, unde va întemeia, la Lentopolis, un Templu schismatic, care însă nu a reușit să depășească statutul de capelă familială, fiind distrus de armatele lui Vespasian prin 72-74 en.

Datele arheologice indică dezvoltarea așezării eseniene de la Qumran în două etape distincte. Într-o primă fază, un mic grup de oameni a ocupat fortăreața de la Kirbeth-Qumran, undeva între 150 îen și 135 îen. Acest grup, condus inițial de Iason, apoi de urmașii săi, a alcătuit **nucleul esenian**. În a doua fază, comunitatea s-a extins treptat, primul val de extindere fiind prin 125-100 îen. Qumran este centrul unei rețele eseniene vaste, dezvoltată paralel cu rețeaua sinagogilor Templului. Oricum, esenienii vor fi anihilați în anul 68 en, tot de armatele romane, iar rețeaua eseniană va supraviețui prin includerea sa în rețeaua creștină. Despre aceste probleme vom avea ocazia să vorbim mai târziu.

Menelau considera iudaismul ca anexă a elenismului. Sub privirea vigilentă a lui Antioh Epifanul, Menelau nici nu avea cum să considere altfel iudaismul. Spuneam despre Menelau că a fost cea mai mare pacoste pentru iudaism, și asta pe bună dreptate, deoarece Menelau a deschis larg porțile Templului pentru ritualurile păgâne.

Pentru el, Yahveh era în fond tot un Zeus, doar că era evreiesc. Se știe că în anul 169 îen, Menelau va închide Templul pentru „amenajări interioare și modernizări”. Yahveh este asimilat lui Zeus. S-au introdus statui grecești în Templu. Preoții evrei au îmbrăcat straie sacerdotale grecești și au oficiat ritualurile grecești. La redeschiderea Templului, în 167 îen, evreii au putut vedea un altar nou, ridicat pentru Zeus, în Templul sfânt al lui Yahveh! Sporturile grecești, la care luau parte tinerii evrei în pielea goală, au devenit nelipsite din curțile Templului! La festivalurile păgâne, erau trimiși evrei anume pentru a reprezenta Ierusalimul!!! Se mersese atât de departe, încât Templul avea deja un grup de fete **partenos**, despre existența cărui foarte puțini preoți ai Templului știau câte ceva... Doar Marele Preot avea acces la acest grup de copile, destinate anume pentru ritualul sacru... Mânia și indignarea mocneau.

Iason, la Qumran, era desigur la curent cu existența acestor practici păgâne. El a transformat Qumranul într-un Ierusalim miniatural. Toate clădirile de la Qumran reflectă harta Ierusalimului, așa cum era el în secolele 2-1 îen.

Se poate admira mai sus cum arăta Qumranul acelor timpuri. Studiile comparative au arătat că topografia Qumranului coincide cu cea a Ierusalimului. Aflând că Templul din Ierusalim are un grup de partenos, Iason a fost atât de indignat de acest fapt scandalos, încât a decis că, la Qumran, femeile nu au voie niciodată, nici măcar în vizită, tocmai pentru a preîntâmpina orice idee de acest fel în esenianism.

S-a spus despre esenieni, în mod eronat, că ar fi fost antieleniști. Am văzut această idee greșită în multe lucrări semnate de exegeți cu pretenții. Nu este bine să afirmăm asta despre esenieni. Ei erau mai degrabă proeleniști, dar erau niște proeleniști moderați. Elenismul ca anexă a iudaismului era binevenit la esenieni. Ei nu acceptau ca iudaismul să fie anexa elenismului. Cu alte cuvinte, esenienii erau pentru introducerea în iudaism a acelor elemente eleniste care erau benefice iudaismului.

De la apariția elenismului în Palestina, odată cu venirea lui Alexandru, nu toți evreii au fost proeleniști. În fapt, exista și o facțiune antielenistă, denumită **partidul hasideenilor**, care milita neobosit pentru un iudaism necontaminat de elenism. Denumirea de **hasideeni** vine de la un cuvânt ebraic care însemna **pios**.

Istoria se va dovedi încă o dată plină de surprize.

Foarte încântat de reformele lui Menelau, Antioh IV Epifanul a fost suficient de naiv încât să creadă într-o Palestină elenizată. El credea acum că în tot imperiul se implementase cu succes deplin elenismul și că imperiul era acum suficient de unitar pentru a se putea trece cu profesionalism la cucerirea Imperiului Ptolemeic.

Zis și făcut. Antioh IV a strâns armatele și a plecat să cucerească Egiptul.

Aproape imediat după primele lupte ale lui Antioh cu romanii, s-a răspândit în Palestina zvonul că Antioh a fost ucis de romani. Atât au avut nevoie hasideenii să audă, că au și pornit revolta antielenistă. Liderii partidului hasidean au profitat de ocazie și s-au năpustit cu un avânt deosebit asupra tuturor evreilor proeleniști, descotorosindu-se de toate oficialitățile și preoții evrei numiți de Antioh IV.

Și nu au făcut asta oricum. Toți proeleniștii au fost urcați pe zidurile Templului din Ierusalim și aruncați în gol de la înălțimea acestora: peste 30 de metri. Nimeni nu a supraviețuit acestei încercări. Nici statuile nu s-au comportat mai bine. Hasideenii au asasinat metodic toți evreii proeleniști, așa cum numai legionarii au mai reușit să facă în România monarhistă.

Dar vai, iată că zvonul nu s-a confirmat, Antioh IV Epifanul nu murise deloc, de fapt, era viu și nevătămat. Avusese parte, ca și tatăl său, de același eșec în fața legiunilor romane, prea puțin dispuse să renunțe la grâul egiptean. Pe câmpul de luptă, Antioh a primit două documente: primul era un ultimatum de la romani, care îi solicitau fără echivoc să părăsească imediat Egiptul, iar al doilea era o veste neplăcută din Palestina, cum că hasideenii puseseră mâna pe întreaga țară. Între cele două alternative, Antioh a ales să-și verse mânia asupra evreilor.

Cu toate armatele sale, Antioh s-a întors din Egipt direct la Ierusalim. Acolo a cucerit imediat orașul și a măcelărit, fără să stea pe gânduri, vreo 10.000 de evrei, indiferent de afinitățile lor politice. A pus în Templu alte statui și a numit alți preoți care să aibă grijă de ele. După cum Alexandru îi invitase pe evrei să locuiască în orașele grecești, tot așa și Antioh i-a invitat pe străini să locuiască în Ierusalim, pentru a mai dilua populația evreiască de acolo.

Liderii partidului hasidean atât au așteptat. Precum profeții de acum 500 de ani, hasideenii au început să tune și să fulgere împotriva idolatriei și elenismului. Antioh IV Epifanul a replicat cu noi represalii: a scos în afara legii Sabatul și a interzis circumcizia. Se atenta acum direct la identitatea națională a evreilor, și acest lucru a fost o imensă greșeală a seleucizilor. Hasideenii, aproape exterminați de seleucidul Antioh Epifanul, au găsit acum noi adepți chiar și în rândul evreilor moderați, ce alcătuiau marea majoritate a lui Israel. Revolta era inevitabilă. Avea nevoie doar de o scânteie, care a apărut cu promptitudine.

În anul 166 îen, Antioh a trecut la implementarea elenismului și în rețeaua de sinagogi din teritoriu. Într-un mic oraș din afara Ierusalimului, o oficialitate greacă a vrut să oblige un preot evreu mai în vârstă să aducă sacrificiile cuvenite zeilor greci. Bătrânul preot se numea Matatias. Dacă nu asculta porunca grecului, Matatias risca pedeapsa cu moartea. Dacă o asculta, risca să fie lapidat de evrei. Matatias a refuzat. Oficialul grec s-a infuriat și l-a atacat pe Matatias ca să-l omoare. Matatias s-a apărat și, în lupta corp la corp astfel iscată, oficialul grec a murit. Antioh s-a făcut negru de supărare când a auzit isprava lui Matatias și a ordonat ca preotul să fie omorât împreună cu toată familia. Iar oamenii au sărit cu mic cu mare în apărarea preotului.

Astfel, peste noapte, s-a iscat o revoltă antielenistă de proporții, în care bătrânul preot Matatias și cei 5 fii ai săi au fost în centrul evenimentelor. Acești oameni se vor numi **macabei**, iar revolta lor va fi cunoscută ca **revolta macabeilor**.

Denumirea de **macabeu** are origini incerte. Cei mai mulți exegeți consideră că termenul provine dintr-un cuvânt ebraic ce însemna **ciocan**, deoarece luptele promovate de macabei erau precum războaiele de gherilă de astăzi, ca niște lovituri de ciocan aplicate puterii seleucide. Alți exegeți, și aici subscriu la această idee, sunt de părere că termenul provine cu siguranță de la faimosul strigăt de luptă al macabeilor: **mi ko-moho ba eilim, Adonai? (Cine este asemenea ție, Doamne?)**.

Grecii seleucizi asistau la un război incredibil, în care evreii mureau pentru idei, nu pentru averi. Era de necrezut cum poate lupta atât de eficient un popor, dacă nu aveau rege, nu mai aveau Templu și nici zeități proprii. Dar evreii rezistau feroce.

Antioh IV Epifanul nu a luat în serios această revoltă. A trimis împotriva evreilor doar un mic grup expediționar de șoc, menit să le dea o lecție. Dar, surpriză, evreii l-au anihilat imediat. Ofțicat la culme, Antioh IV a strâns armata și s-a năpustit încă o dată asupra Ierusalimului. Era atât de convins de victorie, încât a răspândit în tot imperiu afișe cu ultimele prețuri la sclavii evrei. Dar avea să fie foarte dezamăgit. Evreii cunoșteau metodele armatei seleucide, le studiaseră în timpul hasideenilor. Evreii au respins atacul lui Antioh IV Epifanul, care moare în luptă fără să mai apuce să-și vadă visul de a vinde evreii ca sclavi. Macabeii vor curăța Templu și Ierusalimul de orice idolatrie, sub atenta conducere a lui Iuda Macabeul. Apare Hanuca. Seleucizii vor fi nevoiți să recunoască autonomia evreiască sub Antioh V Eupator (164-162 îen).

Din păcate, regele Demetrios I Soter îl va pune Mare Preot, în anul 162 îen, pe Alcimus, care era un saducheu. Jigniți de moarte că nu au luat ei funcția de Mare Preot, macabeii au continuat lupta cu și mai mare înverșunare. Din păcate, Iuda Macabeul cade în luptă în anul 160 îen. Comanda e preluată de Ionatan Macabeul, care va continua lupta cu atrocitate până când, în anul 152 îen, seleucizii vor fi nevoiți să-l recunoască ca Mare Preot. Dar până la urmă și Ionatan va fi ucis de seleucizi.

Comanda va ajunge la ultimul fiu al lui Matatias rămas în viață, Simon Macabeul, care nu s-a mai mulțumit doar cu autonomia religioasă și cu funcția de Mare Preot, ci a vrut și independența politică și funcția regală. Luptele au continuat cu atrocitate până când seleucizii au recunoscut independența Palestinei.

Simon Macabeul a avut onoarea să semneze tratatul de pace, în anul 143 îen.

După un război incredibil, evreii reușiseră imposibilul și se puteau mândri cu instaurarea unui nou regat al lui Iuda, sub domnia lui Simon Macabeul, care a mai domnit din 142 îen și până în anul 134 îen, fiind fondatorul dinastiei hasmoneilor. Aici trebuie să spunem adevărul până la capăt, deși foarte mulți exegeți mă vor contrazice: Simon Macabeul nu a fost uns rege niciodată. El era oficial Mare Preot al Templului din Ierusalim și guvernator al regatului evreiesc Iuda. Este fondatorul dinastiei hasmoneilor, dar el nu a fost recunoscut ca rege, pentru că era esenian. Esenienii vor păstra foarte vie amintirea acestui rege al lor, care a unificat funcția de Mare Preot cu cea de Rege a lui Iuda. Simon Macabeul stă la baza fundamentării conceptului de Mesia și la elaborarea mesianismului esenian în timpul coruptei domnii a dinastiei hasmoneilor. Mesia era la esenieni Rege și Preot, și toată viața lor esenienii vor visa la această unificare atât de necesară poporului evreu.

Din păcate, evreii nu împărtășeau viziunea esenienilor. Dinastia hasmonee, fondată de esenianul Simon Macabeul, a condus regatul până în anul 63 îen, și asta tot datorită viziunii lui Simon. Știind prea bine că seleucizii și ptolemeii așteaptă moartea sa pentru a putea ataca Palestina, Simon a semnat cu romanii un acord de asistență, prin care Roma asigură protecția Palestinei. Seleucizii și ptolemeii au aflat și ei asta.

Din anul 143 îen și până în anul 63 îen, Roma a fost parolistă și nu s-a atins deloc de Palestina. Dar asta se întâmpla pentru că Roma era preocupată să ronțâie cu un apetit deosebit bucate mai alese decât Palestina, cum ar fi de pildă Imperiul Ptolemeic și Imperiul Seleucid, ce alcătuiau un meniu foarte-foarte apetisant... Palestina trebuia servită la urmă, pentru că ea era desertul...

De vină pentru acest fapt trist nu era perfidia romană, și aici afirm asta cu riscul de a supăra mulți exegeți. Roma avea ea păcatele sale, dar nu i se poate imputa o asemenea acuzație, deoarece, dacă au existat niște vinovați pentru destrămarea celui de-al doilea regat al lui Iuda, acei vinovați nu puteau fi alții decât evreii înșiși.

Să ne pregătim pentru o privire mai atentă asupra fenomenului hasmoneu.

Se pare că evreilor nu le-a priit deloc pacea adusă de acordul cu Roma. Partidul hasidean, atât de unit altădată datorită existenței dușmanilor comuni, nu mai avea acum cu cine lupta și s-a gândit că ar fi bine să se lupte cu sine însuși, în lipsă de altceva mai bun. Nucleul partidului hasidean era **mișcarea eseniană**. Esenienii erau proeleniști moderați, dar și ultranaționaliști. Impunerea regulilor monastice și adoptarea limbii ebraice și ca limbă unică de cult, dar și ca limbă pentru viața de zi cu zi, erau considerate de cei mai mulți evrei drept excесе nerealiste. Limba greacă era o realitate incontestabilă, iar elenismul parcă nu mai era așa supărător de când nu mai era obligatoriu. După moartea lui Iason și mai ales după moartea lui Simon Macabeul din anul 134 îen, mișcarea eseniană va intra într-un con de umbră, din care va ieși mult mai târziu, în timpul lui Isus.

În absența obligativității elenismului, evreii au început să spună ce vor, și asta s-a văzut imediat în scindarea partidului hasidean. Rămas fără nucleul dur, izolat acum în mișcarea eseniană, partidul hasidean a rămas doar cu periferia moale, acolo unde existau două orientări opuse: proeleniștii și antieleniștii.

Antieleniștii, care nu au putut să se alăture mișcării eseniene din diverse motive, au preferat să-și facă propriul lor partid, **mișcarea fariseilor**. Numele provine dintr-un cuvânt ebraic care avea înțelesul de **separatist**.

Proeleniștii, care aderaseră la partidul hasidean doar pentru a scăpa de puterea seleucizilor, au format și ei partidul propriu, numit **mișcarea saducheilor**. Numele vine de la Marele Preot din timpul lui David, care se numise Sadoc.

Diferențele dintre aceste mișcări vom mai avea ocazia să le analizăm mai pe larg și nu are rost să intrăm încă de pe acum în amănunte. Este esențial de reținut că cele două mișcări erau complet opuse.

Saducheii erau liberali când era vorba de politică și conservatori când era vorba de religie. Fariseii, dimpotrivă, erau conservatori în privința politicii și liberali în privința religiei. Și fariseii și saducheii nu erau naționaliști, și asta este singurul lor atribut comun. Naționaliști erau doar esenienii.

Dezbinarea din rândul hasideenilor nu se putea să nu se reflecte fidel și în luptele interne din cadrul dinastiei hasmonee. În primul rând, trebuie amintită asasinarea rușinoasă a lui Simon Macabeul chiar de către ginerele său, doar pentru că Simon era esenian, iar ginerele era fariseu. Fariseu era și fiul lui Simon Macabeul, Ioan Hircan, cel care va îi va prigoni pe esenieni doar pentru a se asigura că nu vor mai veni vreodată la putere.

Spre deosebire de tatăl său, Ioan Hircan chiar a fost și Rege și Preot. În această dublă ipostază, a reușit uluitoarea performanță de a-i dezamăgi crunt chiar pe susținătorii săi, fariseii. A angajat mercenari străini, a bătut monedă cu numele său, a pângărit mormântul regelui David jefuindu-l de 3.000 de talanți de argint. Aceste fapte odioase i-au făcut pe farisei să-i ceară lui Ioan Hircan să se retragă din funcția de Mare Preot. Ioan nici nu i-a luat în seamă, ba mai mult, a trecut în tabăra saducheilor!

Ioan Hircan a adoptat unele măsuri de elenizare care au supărat încă și mai tare mișcarea fariseilor. Tot Ioan Hircan este cel care a lărgit frontierele Palestinei prin anexarea cu forța a Galileei și Idumeei, pe care le-a convertit la iudaism tot cu tăișul sabiei. Este o manevră pe care evreii o vor regreta amarnic mai târziu. Din Idumeea se va ridica cel mai nesuferit dintre evrei, regele Irod cel Mare. Din Galileea se va ridica cel mai iubit dintre evrei, Isus. De reținut este doar faptul că evreii din Galileea și Idumeea nu erau respectați de evreii din Iudeea, fiind considerați corcitură. De această problemă ne vom ocupa în detaliu când vom ajunge la Isus.

Cucerirea Galileei și Idumeei s-a făcut aproximativ în anul 135 îen.

A urmat pe tron regele **Aristobul I (104-103 îen)**. Ioan Hircan, tatăl său, constatare chiar pe pielea lui că nu este deloc bine ca cele două funcții, regele și preotul, să se unifice. El plănuise ca după moartea sa să ajungă regină soția sa, iar mare preot să fie fiul său Aristobul. Dar Aristobul nu a fost de aceeași părere.

Aristobul și-a ucis mama și un frate, iar pe ceilalți frați ai săi i-a înțemnițat. În acest fel, a pus mâna și pe coroana regală, și pe straiile de mare preot. Din păcate, Aristobul era un saducheu înflăcărat, care și-a dus ideile de elenizare până la limite extreme. Din fericire, a apucat să domnească doar un an.

După el pe tron a venit regele **Alexandru Ianeu (103-78 îen)**.

A fost un rege despot și violent, care a guvernat țara cu ajutorul mercenarilor străini. În timpul domniei sale, Palestina a ajuns la fel de mare ca în timpul regelui David, dar acest lucru nu a contat prea mult. Ruptura dintre farisei și saduchei s-a lărgit atât de mult, încât a devenit definitivă. Neînțelegerile dintre cele două tabere au ajuns atât de acute, încât fariseii au făcut prostia de a-i chema în ajutor pe seleucizi pentru a-l putea înlătura pe Alexandru Ianeu. În ultima clipă, fariseii au realizat prostia comisă și s-au alăturat lui Alexandru Ianeu împotriva seleucizilor. Deși seleucizii au fost învinși, acest incident a atras atenția Romei asupra instabilității Palestinei. Roma nu a putut interveni imediat, dar a luat cunoștință de faptul că Palestina devenise o problemă ce se cerea musai rezolvată.

Republica romană avea însă problemele sale interne foarte stringente și a preferat să nu intervină în Palestina deocamdată.

Alexandru Ianeu a început o prigoană cumplită împotriva fariseilor după respingerea amenințării seleucide. A tăiat atât de multe capete, încât se credea că nu mai existau farisei în Iuda. Din fericire, Alexandru Ianeu a murit în anul 78 îen. În locul său, pe tronul regatului Iuda s-a urcat soția sa, regina **Alexandra (78-69 îen)**, care s-a dovedit cea mai capabilă cârmuitoare din dinastia hasmoneilor.

Domnia reginei Alexandra a fost considerată Epoca de Aur a lui Iuda.

La sfatul fratelui său, un rabin esenian, regina Alexandra a introdus reforme sociale cu adevărat drepte și profunde. A întemeiat școli elementare gratuite pe tot teritoriul Palestinei și a instituit obligativitatea învățământului primar atât pentru băieți, cât și pentru fete. Într-o lume a analfabetismului, regina Alexandra a eradicat practic analfabetismul în toată Palestina.

În ciuda acestor realizări educaționale fără precedent în timpul său, regina Alexandra avea un mare defect: era o simpatizantă ardentă a fariseilor. În timpul domniei sale, a fost rândul saducheorilor să simtă tăișul cuțitului al răzbunării.

Dar în anul 69 îen regina Alexandra a trecut la cele veșnice.

Alexandra a avut 2 fii: Hircan II și Aristobul II. Unul era fariseu, celălalt era saducheu. Alexandra, pentru că era femeie și nu putea deține titlul de Mare Preot, l-a numit pe Hircan Mare Preot, pentru că era fariseu. După moartea ei, ar fi trebuit ca Aristobul II să preia tronul, dar Hircan II a pus mâna și pe coroana regală. Aristobul a pus la cale o revoltă și, cu ajutorul preoțimii, l-a înlăturat pe Hircan.

Era anul 68 îen când se întâmpla asta. Ironia sorții a făcut însă ca exact în acel an, generalul roman Pompei să termine de cucerit Siria și să se cantoneze cu legiunile sale chiar la granița Palestinei. Roma bătea la ușă. Evreii ar fi vrut să spună că nu e nimeni acasă, dar din păcate erau foarte gălăgioși și luptele lor interne au fost auzite de urechea vicleanului Pompei.

Hircan II a cerut ajutorul lui Pompei pentru a reveni pe tronul Palestinei.

Aristobul II a susținut că el este moștenitorul de drept al reginei Alexandra.

Iar fariseii, sătui de toți regii, au trimis lui Pompei o petiție prin care îi solicitau să nu-i ia în considerație pe nici unul din ei.

Pompei i-a ascultat pe toți și a făcut tot ca el.

În anul 63 îen, Pompei a intrat în Iuda, a cucerit întregul regat, i-a dat numele de Iudeea și l-a păstrat pentru sine, fără nici o altă explicație. Și gata și cu Palestina.

Roma trecuse prin chinurile facerii de când hainele de republică nu i se mai potriveau atât de bine. Văzuse în vitrina istoriei hainele dictaturii și credea că i-ar sta mult mai bine ca imperiu. În afara Romei, se cucerea pe bandă rulantă. Trei războaie samnite au făcut Roma stăpână peste Italia, Spania și Africa de Nord. Alte trei războaie, dar macedonene de astă dată, au făcut Roma stăpână peste Grecia și Macedonia. În zorii secolului I îen, Roma se afla la porțile Asiei Mici. Fostul imperiu alexandrin îi făcea semne să înainteze.

În Roma se contura o hidoasă luptă pentru putere. Transformarea de la republică la imperiu este în general prezentată de mulți istorici în termeni exagerați. Roma a fost mereu o imensă contradicție de termeni. A demarat ca o republică, dar n-a fost niciodată o democrație. Rapacitatea, cruzimea, corupția, prostituția, parșivitatea, acestea au fost întotdeauna coordonatele de conduită romană.

Roma este doar o imensă formă fără fond.

Grecia era conținutul. Fără elenism, Roma nu ar fi putut cuceri lumea.

Cunoașterea Mării Mediterane, pe care s-a fondat Imperiul Roman, provenea în exclusivitate de la greci. Limba latină era doar o fonfăială fără înțeles comparativ cu forța și expresivitatea limbii grecești. Grecia făcuse un imperiu cultural, Roma nu reușea decât o imitație militară.

A existat mereu un complex de inferioritate al romanilor față de greci. Romanii aveau nevoie de cultură, dar nu o puteau produce și o imitau de la greci. Și tot romanii încercau să acopere cu gloria lor militară rușinosul eșec cultural în care se complăceau fără nici o remușcare.

Relația dintre Grecia, națiunea cucerită, și Roma, poporul cuceritor, se poate raporta foarte sugestiv la relația dintre amantă și iubitul ei. Grecia este amantă: cucerită, pasivă, dar frumoasă, cultivată, cizelată, parfumată, diplomată, fermecătoare. Roma este iubitul: cuceritorul, activul, dar și urâtul, bătăranul, bruta, nespălatul, lipsitul de tact și de orice farmec.

În ciuda succeselor lor pe câmpul de luptă, romanii au continuat să fie în totalitate dependenți de greci pentru ideile lor. Romanii erau oameni practici, antiintelectuali, pentru care doar forța brută avea semnificație. Ei nu au reușit niciodată să scape de stigmatul inferiorității față de greci și resimțeau cu atrocitate lipsa unei culturi și propria lor neputință de a produce una. În zadar a încercat Roma să compenseze această lipsă printr-o și mai mare paradă de grandoare, ea a rămas mereu stânjenită de prezența aristocrației cultivate a Greciei învinse.

Orice ar fi produs Roma în domeniul artei, literaturii, științei, nu era decât o copie de mână a doua a originalului grecesc. În momentul în care istoria a rupt Roma de Grecia, Roma s-a prăbușit. De îndată ce Roma nu a mai avut Grecia alături pentru a-i hrăni artele și știința, Roma a căzut pradă, cultural și politic, invaziei barbare.

În Roma se contura o hidoasă luptă pentru putere. Trei oameni își disputau calitatea de a conduce Roma spre dezastru:

- Cnaeus Pompeius (Pompei)
- Marcus Crassus (Crasus)
- Iulius Caesar (Cezar)

Cei trei au făcut ravagii pe teritoriul Romei în perioada deosebit de tulbură a anilor 70-60 îen, când nimic nu era sigur și totul era posibil. La un moment dat, pentru a se putea regrupă și pentru a mai câștiga timp, cei trei au constituit Primul Triumvirat din istoria romanilor. Era o formă stranie de putere politică, cu o componentă din cale afară de diversă: Pompei era un soldat care reprezenta senatorii, Crasus era un om de afaceri ce reprezenta patricienii, iar Cezar, culmea culmilor, era un aristocrat ce reprezenta plebea...

Așadar, în anul 63 îen, când Pompei cucerea Palestina, nu era vorba de o cucerire romană. Pompei cucerise Palestina pentru sine, deoarece avea un război civil de pregătit și de finanțat. Legiunile sale nu luptau pe gratis. Din anul 63 îen și până în anul 48 îen, Palestina a fost jefuită sistematic de către Pompei, în folos personal.

Cum era de așteptat, triumviratul nu a rezistat prea mult timp.

Crasus a ieșit repede din joc datorită aroganței sale. A fost atât de naiv, încât a crezut sincer că Cezar poate fi comparat cumva cu Spartacus. Confuzia a fost fatală. Spartacus nu își dorise ce își dorea Cezar.

Cezar și Pompei s-au calificat în finala campionatului mondial.

Între timp, Pompei a trebuit să se ocupe puțin și de Palestina. Aristobul II, cel pe care chiar el îl pusese la conducerea evreilor, se împotriva acum guvernării sale, pe motiv că Pompei nu mai reprezenta Roma. Hircan II nu avea nici o problemă cu guvernarea lui Pompei și asta l-a făcut imediat foarte drag în ochii lui Pompei. Așa că, fără prea multe explicații, Aristobul II este arestat de Pompei și trimis la Roma, unde va și muri otrăvit. În locul său, va reveni Hircan II, care devine Rege al Iudeei (etnarh, cum îl numeau romanii) și Mare Preot al Templului din Ierusalim. Dar, în nemăsurată sa mărînimie, Pompei a numit și un consilier politic (epitrop) pe lângă Hircan II, un idumeu care se numea Antipater. Cu Antipater începe drama evreilor sub cucerirea romană. Era un mare lingău. Cântându-i în strună lui Pompei, Antipater a primit de la acesta și funcția de guvernator al provinciei Idumeea, proaspăt creată de Pompei.

Numai că, între timp, Pompei avea meci mare cu Cezar...

Începuse finala campionatului mondial, care s-a desfășurat la Farsala, undeva în Grecia, chiar în anul 48 îen. Pompei a pierdut meciul și a ratat titlul mondial, fiind nevoit să fugă în Egiptul ptolemeic, urmărit de Cezar cu înverșunare. Acolo Pompei își va găsi sfârșitul stupid, ucis de un asasin anonim. Cezar îi intuise mișcarea și uite că acum se putea bucura în tihnă de titlul mondial. Oficial, era numit consul. Neoficial, era un dictator care anihilase puterea Senatului fără nici o părere de rău. Roma renunța la orice mască de democrație.

În timp ce Cezar o iubea de zor pe regina Cleopatra, legiunile sale invadaseră Egiptul din rațiuni de securitate, firește. Amenințarea părților, o nouă putere apărută în est, impunea prezența romană în Egipt, pentru mai multă siguranță. În schimbul țării pe care i-o furase, Cezar i-a dăruit Cleopatrei un copil, pe Cezarion, ca premiu de consolare. Numai din curiozitate, Cezar a trecut și prin Palestina, în drum spre casă, tocmai pentru a aduce Palestina sub protecția sa augustă. În schimbul acceptării sale, evreii au primit din partea lui Cezar un dar cu totul deosebit: **impozitele**.

La întoarcerea acasă, Senatul a fost atât de încântat că îl revedea pe Cezar, încât s-a gândit că ar fi fost un lucru bun dacă ar fi scăpat de el. Toți senatorii l-au lovit pe Cezar cu cuțitul, chiar în Senat. Brutus i-a dat lovitura de grație. Era 44 îen.

Lumea de la moartea lui Cezar până la nașterea lui Isus (44-7 îen)

Această perioadă este cu adevărat dificil de descris și de înțeles. Deși este vorba de o perioadă relativ scurtă, de numai 37 de ani, totuși acești ani sunt cruciali pentru întreaga istorie a lumii. Rog cititorul să se înarmeze cu multă răbdare, pentru că realmente sunt multe variabile de urmărit în această poveste complicată. Este și pentru mine un efort deosebit să nu scap nimic important din vedere, dar nici cititorului meu nu-i va fi ușor să urmărească complicatul scenariu al acestei perioade.

Mai întâi, rog cititorul să vadă povestea în două planuri paralele. Moartea lui Cezar din anul 44 îen a scos Republica din dictatură, dar a aruncat-o în plin haos. Odată cu Roma, și lumea romană a cunoscut această vâltoare amănitoare de evenimente care mai de care mai grave, din care puțini înțelegeau câte ceva. Așadar, cititorul meu este rugat să nu piardă din vedere nici un moment aceste planuri de acțiune: pe de o parte, Republica romană a intrat în chinurile facerii, suferind schimbări cumplite în metamorfoza ei către Imperiu, iar pe de altă parte, sateliții Romei încercau, fiecare după puterile sale, să ghicească care va fi scorul final, străduindu-se să se adapteze din mers la schimbările deosebit de dinamice din Roma.

Moartea lui Cezar, din anul 44 îen, a surprins întreaga suflare. Desigur, doar Senatul roman nu era uimit de eveniment, pentru că el îl pusese la cale în detaliu. Cezar instaurase dictatura, iar asta însemna transformarea Senatului într-un obiect politic pur decorativ în peisajul unei Republici depășite de noul context mondial. Cezar avusese viziunea viitorului Romei, Senatul nu vedea decât imaginea trecutului. În plus, Cezar era un aristocrat trădător, deoarece lua partea plebei. În definitiv, mirosul de țaran pe care Cezar îl emana în Senat deranja puternic nasurile fine ale elitei politice din Roma. Așadar, ori Cezar, ori Senatul. Era o luptă care pe care.

Conspiratorii au fost numeroși, toți senatori cu pretenții și averi colosale. Dar să fim cinstiți și să recunoaștem că nu plebea era marea problemă. După cum vă mai amintiți, Cezar a știut să răsplătească oamenilor încrederea acordată, făcându-le un dar foarte prețios: **impozitele**. Și totuși, în mod neașteptat, lumea îl iubea enorm pe acest Cezar dătător de fiscalitate. Și asta se întâmpla pentru că, ați ghicit, baza de impozitare la Cezar nu era individul, ci proprietatea. Omul obișnuit, cu o singură proprietate, și aia mică-mică de tot, nu plătea impozit mare, dar aristocratul, stăpân a numeroase proprietăți care mai de care mai grandioase, avea de plătit foarte mult.

Cezar mai avea un principiu interesant, care completa în mod fericit politica sa fiscală. Mulți aristocrați îl sfidau prin neplata impozitelor cuvenite. După ce că acești aristocrați rebeli finanțaseră foștii adversari ai lui Cezar în finala campionatului mondial recent încheiat, ei bine, aceiași aristocrați se gândiseră că Cezar este o glumă bună și că ei nu pot finanța decât lucrurile serioase. Doar că Cezar avea altă părere.

Cine nu plătește, o pățește!

Asta credea și făcea Cezar dacă nu se plătea până la scadență!

În acest fel simplu, prin moartea proprietarului, toate proprietățile defunctului se confiscau și ajungeau în proprietatea Republicii. Acest fond imobiliar și funciar era monedă forte pentru Cezar, care nu credea în puterea banilor. Soldații săi aveau mereu ce să primească de la Cezar: doar incapabilii primeau bani; cei care erau în stare de mai mult, primeau o proprietate al lor, mică-mică, dar cochetă și, mai ales, aferentă unor impozite mici-mici de tot, ceea ce nu era deloc de neglijat.

Senatul observase că, de la o vreme, senatorii aveau tot felul de accidente bizare, în care își aflau sfârșitul mulți dintre senatori. Decât să ne omoare Cezar rând pe rând, mai bine sărim noi toți și îl aranjăm definitiv pe Cezar. Aceasta era strategia.

Culmea este că planul le-a și reușit senatorilor. După ce a trecut și prin Iudeea, preluând toate teritoriile lui Pompei sub aripa sa ocrotitoare, Cezar deținea practic motorul economic al Romei, fără de care Senatul nu mai avea nici o valoare. Dar Cezar a făcut și o eroare: lipsise prea mult de acasă și nu mai cunoștea decât foarte aproximativ realitatea politică din Roma, acolo unde grupurile de interese stabileau regulile și unde puterea militarilor nu mai avea valoare.

Senatori conspiratori, foarte numeroși, au aranjat teatrul operațiunilor în Senat, acolo unde militarii devotați lui Cezar, cum era și Marc Antoniu, nu aveau acces. Deși au fost mulți conspiratori (se apreciază că 2/3 din senatori au planificat asasinatul), numai 10-15 au avut curajul să treacă la fapte concrete, printre ei fiind și Brutus, cel care avea să-i dea lovitura de grație. Conspiratorii au avut grijă ca în acea zi cel mai periculos general roman, Marc Antoniu, devotat lui Cezar, să fie reținut la intrarea în Senat cu o problemă oarecare, aparent importantă și urgentă. Lipsit de cel mai aprig apărător al său (Marc Antoniu era un militar profesionist, capabil să-i ucidă singur pe toți conspiratorii în maxim 10 minute!), Cezar a intrat în sala Senatului roman înconjurat numai de asasinii săi.

Studii criminalistice recente, făcute de carabinierii italieni, au demonstrat că atacatorii au fost prea numeroși pentru a putea fi și eficienți. Cezar a fost înconjurat de 10-15 oameni, toți înarmați cu pumnale, arme pretențioase, ineficiente în mâinile unor amatori care nu știau să ucidă eficient un om. Toți au dat măcar o dată în Cezar, dar, deși acesta a primit zeci de lovituri de pumnal, nici una nu a fost fatală. Atacatorii săi erau prea speriați ca să poată lovi eficient și letal. Erau pur și simplu o adunătură de aristocrați speriați, care mai mult s-au agitat decât au lovit. Din acest motiv, teoria loviturii de grație se susține. Brutus este autorul ei. Speriați de apariția neașteptată a lui Marc Antoniu, asasinii au fugit repede care încotro. Era anul 44 îen.

Dar Marc Antoniu le-a reținut figurile. Era un soldat antrenat să observe.

Acest lucru le va fi fatal mai târziu. Nimeni nu va scăpa viu din mâinile sale.

Acum să ne ocupăm un pic și de Palestina, satelit al Romei, și să vedem cum a reuși ea să se adapteze situației. Dacă vă mai amintiți, aici am lăsat povestea în timpul lui Pompei, care în perioada 63-48 îen a administrat Palestina în folos personal.

Aristobul II, cel pe care chiar el îl pusese la conducerea evreilor, se împotriva acum guvernării sale, pe motiv că Pompei nu mai reprezenta Roma. Hircan II nu avea nici o problemă cu guvernarea lui Pompei și asta l-a făcut imediat foarte drag în ochii acestuia. Așa că, fără prea multe explicații, Aristobul II este arestat de Pompei și trimis la Roma, unde va și muri otrăvit. În locul său, va reveni Hircan II, care devine Rege al Iudeei (etnarh, cum îl numeau romanii) și Mare Preot al Templului din Ierusalim. Dar, în nemăsurata sa mărinimie, Pompei a numit și un consilier politic (epitrop) pe lângă Hircan II, un idumeu care se numea Antipater.

Cu Antipater spuneam că începe drama evreilor sub cucerirea romană.

Era un mare lingău. Cântându-i în strună lui Pompei, Antipater a primit de la acesta și funcția de guvernator al provinciei Idumeea, proaspăt creată de Pompei. După bătălia de la Farsala, din anul 48 îen, Antipater a schimbat struna lui Pompei cu cea a lui Cezar, iar Cezar, atent la detalii cum îl știm noi, i-a dat în stăpânire și provincia vecină, ca să nu se mai complice cu un rege localnic. Și uite așa Antipater se trezește guvernator peste Idumeea și Iudeea, iar visul frumos a durat ceva ani, din anul 48 și până în fatidicul an 44 îen, când, fatalitate, nu mai avea cui să mai cânte în strună, deoarece Roma trecea prin transformări profunde și incerte. Antipater a avut de ales, trebuia să cânte cuiva în strună, iar alesul său a fost Cassius, unul din conspiratorii asasinării lui Cezar și aliat de nădejde al lui Brutus. Și asta se întâmpla pentru că Brutus era ales de Senatul roman să lupte împotriva lui Marc Antoniu.

Din păcate pentru Antipater, istoria nu a fost consecventă nici de data asta. La început, Brutus a fost avantajat, pentru că avea resursele Senatului, dar când Marc Antoniu a pus stăpânire pe resursele din est prin frumoasa poveste de dragoste avută cu regina Cleopatra, balanța s-a înclinat dramatic și Brutus moare în lupta finală dată cu legiunile lui Marc Antoniu.

Și ca fatalitatea să fie indubitabilă, Antipater a mai avut parte de o surpriză.

În timpul unui banchet dat de el împreună cu concubinele sale, familia sa iubitoare reușește să-l otrăvească. Omul moare în anul 43 îen, fără a mai apuca să se bucure de tot ce reușise să obțină cu atâta trudă de la romani. Era, desigur, stilul inconfundabil al lui Marc Antoniu de a răsplăti lui Antipater alianța de neuitat dintre acesta și Cassius, prieten al lui Brutus. Așa ceva, să recunoaștem, nu putea fi trecut cu vederea, iar Marc Antoniu era deosebit de vigilent în aceste chestiuni delicate. Începuse o campanie atroce de prindere și eliminare a tuturor asasinilor lui Cezar, dusă de Marc Antoniu alături de Octavian în Roma, prin care oficial se eliminau trădătorii, dar, treptat, pentru că trădătorii fuseseră toți senatori, era necesară lichidarea tuturor senatorilor, în scop preventiv, bineînțeles.

Dar cine era acest Octavian? Pentru asta, să privim mai atent situația.

Cheia problemei este chiar Cezar. După cum știți, Cezar nu era în realitate un aristocrat, el provenea de fapt dintr-o familie fără origini nobile. Titlul de aristocrat l-a obținut prin căsătoria cu Servilia, o femeie care provenea în descendență directă din familia fondatoare a Romei, care era și o familie foarte bogată. Prin această manevră matrimonială, Cezar a pătruns în aristocrația romană. Cu Servilia a avut un copil, celebrul Brutus. Ulterior, din interese economice foarte puternice, pentru a putea obține puterea, Cezar a anulat căsătoria cu Servilia și a luat o altă femeie, cu care nu a putut avea copil. Într-o conjunctură delicată, Cezar apelează la Cleopatra pentru a-l putea învinge pe Pompei. Cleopatra îi dăruiește lui Cezar un fiu, Cezarion, cu scopul evident de a-i da lui Cezar un urmaș la tronul Romei, putând ajunge, prin asta, regină în Roma, alături de Cezar. Dar Cezar moare și lasă situația complet neclarificată.

Cezar avea și o soră, Atia, care avea un băiat, Octavian. Pentru a ajunge la Cezar și pentru a se afirma, Marc Antoniu reușește să o cucerească pe Atia, între ei fiind o frumoasă poveste de dragoste.

La moartea lui Cezar, nu exista de fapt un moștenitor legal.

Soția oficială a lui Cezar nu avusese copii.

Cleopatra îi dăruise un băiat, Cezarion, dar acesta nu era acceptat de Roma, pentru că Cleopatra nu era legal căsătorită cu Cezar și, mai grav, era o jignire fără margini ca în Roma să conducă o grecoaică ptolemeică.

Servilia îi dăruise un fiu, pe Brutus, dar Servilia nu mai era căsătorită cu Cezar.

În fine, din familia sa directă, doar sora sa, Atia, avea un băiat, pe Octavian, dar acesta nu era fiul lui Cezar, ci era doar un simplu nepot al său.

După moartea lui Cezar, Marc Antoniu a preluat de drept conducerea Romei, pentru că legiunile lui Cezar erau sub comanda sa directă și, mai ales, aceste legiuni se aflau în imediata vecinătate a Romei. Ca să scape de sub Marc Antoniu, Senatul a încercat să se elibereze prin Brutus, dar acesta, lipsit de resursele Egiptului, care ajunseseră la Marc Antoniu, nu a putut face față și a fost eliminat.

Așa se face că, în foarte scurt timp, problema succesiunii la tronul Romei s-a pus doar între Marc Antoniu și Octavian. Atia era pusă într-o situație de alegere la limită, între iubitul său Marc Antoniu și fiul său Octavian. Alegerea unei mame, în aceste condiții, nu poate fi decât una: fiul contează. Dar și situația era foarte complicată, chiar și pentru o strategă atât de versată cum era Atia. Nu era deloc ușor să ai sub controlul tău atâtea variabile. Să explicăm și de ce.

- Cezar impune impozitare feroce asupra senatorilor.
- Senatorii refuză să plătească noile impozite.
- Cezar începe să elimine răuplatnicii.
- Răuplatnicii trebuie să-l elimine pe Cezar.
- Cezar e eliminat, impozitele sunt anulate, dar se creează un vid de putere.
- Vidul de putere impune reinstaurarea ordinii prin armată.
- Legiunile cele mai apropiate de Roma sunt cele ale lui Cezar.
- Marc Antoniu preia administrarea Romei prin legiunile lui Cezar.
- Senatorii conspiratori sunt vânați metodic și sistematic de Marc Antoniu.
- Cei mai mulți sunt eliminați. Totuși, Brutus și Cassius scapă.
- Senatul își pune toate speranțele în Brutus, care alcătuiește o armată.
- Legiunile lui Brutus au nevoie de finanțare.
- Senatul trimite aurul Romei către Brutus, dar este interceptat de Octavian.
- Brutus nu are finanțare și amână atacul Romei.
- Octavian nu acceptă să împartă aurul cu Marc Antoniu.
- Marc Antoniu se supără și se desparte de Octavian, plecând în Egipt.
- Egiptul are mai mult aur și mai toate legiunile pleacă cu Marc Antoniu.
- Octavian rămâne la Roma, dar cu foarte puține legiuni.
- Senatul află asta și decide să profite. Este chemat Brutus.
- Brutus are armată dublă față de Octavian și sprijinul senatorilor.
- Octavian are legiuni prea puține și nu mai are resursele Egiptului.
- În Roma se moare de foame, iar Brutus decide să atace.
- Octavian, prin mama sa, Atia, se aliază în secret cu Marc Antoniu.

Aici este momentul cheie. Atât Octavian, cât și Marc Antoniu, aveau tot interesul pentru ca Senatul să fie învins. Dacă Brutus ar fi capturat Roma, Octavian și toată familia lui Cezar ar fi fost eliminați. Senatul ar fi redobândit Roma și, implicit, și legitimitatea. Marc Antoniu, rămas singur, ar fi fost în final eliminat ca trădător.

În momentul adevărului, Octavian și Marc Antoniu s-au aliat. Brutus a pornit spre Roma cu toate legiunile sale, fără să știe că Marc Antoniu va interveni în favoarea lui Octavian. Senatul a încercat să-l avertizeze pe Brutus, dar mesajul nu a mai ajuns la Brutus, ci a fost interceptat și oprit de Octavian. Brutus a aflat abia la Roma că nu va lupta doar cu legiunile lui Octavian, ci și cu cele ale lui Marc Antoniu.

Rezultatul era previzibil, Brutus pierde, și, odată cu el, se stinge și orice speranță ca Roma să mai rămână republică. Senatorii sunt uciși unul câte unul, iar proprietățile acestora sunt confiscate. Marc Antoniu și Octavian conduc iar Roma.

Aici apare un element surpriză și suntem nevoiți să ne întoarcem în Palestina.

Vă reamintesc că, încă din timpul lui Pompei, Palestina era sub stăpânirea unui rege hasmoneu, Hircan II, numit în funcție chiar de Pompei, pentru că Aristobul II, fostul rege și fratele lui Hircan II, contestase autoritatea lui Pompei în Palestina. Pompei l-a arestat pe Aristobul II și l-a trimis la Roma, unde va și muri otrăvit.

Pentru a nu mai avea surprize atât de neplăcute, vicleanul Pompei a numit un epitrop (un consilier politic), care să-l ajute pe Hircan II să nu se abată de la calea cea dreaptă. Acest epitrop era Antipater, un idumeu aservit Romei.

Nefericitul Antipater, devenit guvernator al Iudeei și Idumeei sub scurta domnie a lui Cezar, a murit otrăvit la un banchet, în anul 43 îen, prin grija lui Marc Antoniu. Nici nu a apucat să se bucure de roadele eforturilor sale pentru Roma. După moartea sa, Marc Antoniu decide că fiul lui Antipater, Irod, poate moșteni fără nici o problemă funcția de guvernator, cu condiția să-i fie loial. Așa apare Irod pe scenă.

Irod era foarte conștient de fragila sa situație, care nu-i permitea să facă nici cea mai mică greșeală. Marc Antoniu conducea Palestina din Egipt și tot ce avea el nevoie era un guvernator loial. Prin uciderea elegantă a tatălui său Antipater, Irod primise un avertisment: dacă repetă greșeala, o pățește la fel ca tatăl său.

Iar Irod nu dorea să o pătească, așa încât a jurat credință lui Marc Antoniu, iar acesta, în schimbul loialității sale, i-a dăruit o deplină autonomie, dându-i de înțeles că poate obține mai mult dacă este deștept. Și Irod era cu adevărat inteligent.

Hircan II fusese numit de Pompei, rivalul lui Cezar. Marc Antoniu îl aprecia pe Cezar și dușmanii lui Cezar erau și dușmanii săi. Omul lui Pompei nu putea fi și omul lui Marc Antoniu. Dacă fostul epitrop fusese eliminat, nu era firesc să se termine curățenia prin eliminarea lui Hircan II? În definitiv, de ce nu?

Prima acțiune a lui Irod după numirea în funcția de guvernator a fost tocmai executarea fără milă a lui Hircan II. Prin această manevră, Marc Antoniu era deplin liniștit, iar Irod nu mai împărțea puterea cu nimeni. Dar nici Irod și nici Marc Antoniu nu s-au gândit la consecințele acestui gest.

Hircan II nu avusese copii, dar Aristobul II avea moștenitor, pe Antigonus. Acesta reușise cu mult noroc și cu multă îngăduință să fugă din Palestina imediat după ce tatăl său a fost capturat de Pompei. Unde a fugit? În Parția, o nouă mare putere ce se conturase în est, pe ruinele fostelor imperii mesopotamiene. Antigonus reușește să-i convingă pe parți să atace Palestina. Soarta a făcut ca, în momentul atacului parților, Marc Antoniu să fie la Roma, pentru a tranșa meciul dintre Octavian și Brutus.

În absența ajutorului roman, Irod pierde Ierusalimul și toată Palestina ajunge sub dominația parților, care îl pun pe Antigonus rege și Mare Preot.

Ce a putut simți Irod în acele momente este ușor de imaginat. Un pretendent din dinastia hasmoneilor reușea să-i fure întregul regat. Dinastia hasmoneilor devenea brusc cel mai mare coșmar al lui Irod. Acest lucru îi va crea un imens complex de inferioritate pentru toată viața. Irod nu era rege prin naștere, ci fusese numit. Hasmoneii erau regi de drept, prin naștere. Din acest motiv Irod și-a ieșit din minți când, la nașterea lui Isus, a auzit de la magi că s-a născut în regatul lui un rege.

Cum adică UN REGE S-A NĂSCUT? Ce înseamnă asta? El este singurul rege din Palestina, pentru că el i-a omorât pe toți cei din dinastia regală a hasmoneilor !!! Irod cel Mare a fost atât de furios, încât a ordonat să fie uciși copii nevinovați doar pentru a se asigura că acest rege nou-născut nu îi va fura vreodată tronul.

Mult prea preocupat cu problema lui Brutus, nici Octavian și nici Marc Antoniu nu au acordat atenția cuvenită problemei palestinene. Irod a semnalat-o lui Marc Antoniu, dar nu a primit nici un răspuns. Atunci Irod s-a hotărât să meargă personal la Roma, să negocieze Palestina cu Marc Antoniu, căruia îi jurase credință eternă. Întâlnirea a avut loc în cel mai mare secret. Irod s-a întâlnit cu Marc Antoniu la scurtă vreme după ce Brutus fusese învins, iar relația Romei cu Egiptul nu era încă în cele mai bune auspicii. Cu alte cuvinte, Roma avea nevoie de bani, pentru că recentul război civil o slăbise, iar oamenii trebuiau plătiți pentru serviciile lor.

Marc Antoniu s-a bucurat de loialitatea lui Irod și, mergând pe ideea că frica este un bun stăpân pentru acesta, a negociat Palestina pentru 7 tone de aur, care trebuiau livrate de Irod numai către Marc Antoniu, direct la Roma, fără știrea lui Octavian. Irod, într-adevăr, și-a ținut gura. Dar un roman de la Marc Antoniu a ciripit lui Octavian despre întreaga afacere. Aceasta a fost scânteia care a declanșat explozia.

Irod a livrat cele 7 tone de aur la Roma, dar acesta nu a mai ajuns la Marc Antoniu. Prin syndicatele din docurile Romei, controlate de Octavian, aurul a ajuns până la urmă la Octavian. Când a aflat că aurul a fost deturnat de Octavian, Marc Antoniu a fost nevoit să plece din Roma, refugiindu-se în Egipt.

Din Egipt, Marc Antoniu s-a putut ocupa de problema palestiniană. Avea neapărat nevoie de Palestina, pentru a putea bloca orice comerț al părților cu Roma, care ar fi putut aduce grâul de care Roma ducea atâta lipsă. În plus, Marc Antoniu înțelegea că de la părți nu avea ce să obțină, dar în schimb de la Irod ar fi venit niște venituri sigure, atât de necesare în vederea războiului cu Octavian.

Prin urmare, Marc Antoniu a avut o rundă de răfuială dură cu părții. Nu a fost ușor, chiar și pentru legiunile romane părții erau o problemă serioasă. Timp de trei ani au reușit părții să respingă atacurile romane. Dar Marc Antoniu nu era de azi de ieri pe câmpul de luptă. El a reușit să facă un „buzunar” în defensivă părților, prin partea dreaptă a Mării Moarte, exact pe unde gândise și Moise, cu mult timp în urmă, că trebuie să se atace. Prin acest „buzunar”, Marc Antoniu a reușit să interpună multe legiuni între Parția și Palestina, tăind practic aprovizionarea Palestinei din Parția. Rămase fără sprijin, trupele părților au cedat, copleșite de numărul mare al romanilor.

Romanii lui Marc Antoniu au pătruns în Ierusalim în anul 37 îen, iar Irod a devenit rege deplin al Palestinei sub denumirea de Irod cel Mare. Cu acest prilej, Roma îl declară pe Irod cel Mare *rex socius et amicus populi romani*. Soarta se întorsese: un idumeu îi conducea acum pe iudei, după ce, cu mult timp în urmă, evreii îi convertiseră cu sabia pe idumei la iudaism! Cucerii îi stăpâneau pe cuceritori!

Irod cel Mare nu a stat pe gânduri și a trecut la treabă imediat ce a venit pe tronul Palestinei. Primise în gestiune toate teritoriile fostului regat al lui David, cu excepția Decapolisului. Decapolis era o federație de 10 cetăți grecești, construite încă din timpul lui Alexandru de greci destoinici. Federația în sine fusese instituită de Pompei, pentru că era o zonă de liber schimb foarte profitabilă. Din acest motiv, Marc Antoniu nu a dat Decapolis sub administrația lui Irod, ci a preferat să includă federația în provincia romană Siria, aflată în imediata apropiere.

Irod a fost un ucigaș profesionist. Imediat ce a venit rege în Ierusalim, Irod a făcut curățenie: Antigonus a fost prins și executat, împreună cu alți 45 de membrii ai Sanhedrinului. Orice suspecti de conspirație au avut o soartă similară. Nimeni nu era nici iertat, nici trecut cu vederea. Chiar în familia sa, după cum vom vedea, s-a făcut curățenie imediat ce era detectată cea mai mică pată!

După cum era de așteptat, Octavian trebuia să atace, pentru că avea nevoie de resursele Egiptului. Dar asta nu se putea face chiar oricum și oricând, pentru că susținerea populară era decisivă. Era vorba și de imaginea liderului, iar Octavian ținea foarte mult la imaginea sa publică. Avea nevoie urgentă de un pretext să atace Egiptul lui Marc Antoniu. Fără acest pretext, Roma putea muri de foame, pentru că Marc Antoniu refuzase să dea grâu Romei, chiar și contracost, iar la părți nu se mai putea ajunge, pentru că Palestina era tot a lui Marc Antoniu.

Aici este un moment delicat, pe care exegeții îl dezbat cu mare ardoare.

Unii cred că Octavian a încercat să negocieze cu Irod cel Mare accesul spre grâul din Parția. În acest caz, ce putea face Irod? Dacă accepta oferta lui Octavian, Irod ar fi fost eliminat de Marc Antoniu. Dacă nu o accepta, îl supăra pe Octavian, dar părea atunci puțin probabil ca Octavian să câștige lupta, pentru că acesta nu avea acces la resursele egiptene.

Alții cred că Octavian a încercat să negocieze cumva cu Cleopatra, pentru a debloca măcar câteva transporturi de grâu spre Roma. Se pare că Cleopatra ar fi acceptat acest lucru, pe ascuns, dar contracost și prin intermediari, pentru ca Marc Antoniu să nu afle. Fără grâul egiptean, Roma nu ar fi putut duce o luptă așa de mare.

Cleopatra era perfect conștientă că Imperiul Ptolemeic joacă ultima sa carte. Egiptul furniza grâu Romei încă din timpul lui Cezar. Roma era dependentă de grâul egiptean și nu se putea face nimic pentru ca Roma să renunțe vreodată la el.

Cleopatra credea că și de această dată va putea negocia cu Roma, pentru că o mai făcuse și altădată cu Cezar, cu rezultate excelente. Nu avea motive să creadă că cu Octavian nu ar fi mers. Problema este că Marc Antoniu a comis o eroare gravă.

Se cunoaște cu certitudine că Marc Antoniu ar fi redactat un testament, în care se expunea pe larg viziunea politică a lui Marc Antoniu asupra Romei. Se imagina un Imperiu Roman, în care rege era Marc Antoniu, stăpân peste actuala parte de vest a lui Octavian, iar regină era Cleopatra, stăpână peste partea de est. Mai mult, Cezarion, fiul Cleopatrei și al lui Cezar, era considerat succesorul de drept la tronul Romei.

Din fericire pentru Octavian, acest testament autentic al lui Marc Antoniu ajunge în mâinile lui Octavian. Actul este autentificat conform procedurilor și este făcut public, pentru ca toată lumea să audă intențiile lui Marc Antoniu. Era exact pretextul de care avea nevoie cu atâta disperare Octavian.

Roma îl declară trădător pe Marc Antoniu și îl autorizează pe Octavian să recurgă la orice mijloace pentru remedierea situației. Cu alte cuvinte, Octavian putea să-l atace pe Marc Antoniu în deplină legitimitate. Era clar: va fi război!!!

Ambele tabere au făcut pregătiri, iar sateliții Romei au ales de partea cui sunt.

Irod cel Mare l-a ales pe Marc Antoniu. Nu avea cum să aleagă altfel, pentru că Octavian era departe și nu-l putea proteja de răzbunarea lui Marc Antoniu.

Despre Cleopatra, aici lucrurile nu sunt foarte clare. Ea avea o situație mult mai complicată decât Irod. Și a mai fost ceva: Cleopatra nu a știut că Octavian avea testamentul lui Marc Antoniu... de aici și explicarea acțiunilor sale.

În esență, pentru Cleopatra nu avea importanță care din cei doi va învinge. Din acest motiv, ea a avut o politică duplicitară, încercând să împace și capra, și varza. Dacă ar fi știut că Octavian știa de testament, Cleopatra ar fi făcut totul pentru ca Marc Antoniu să câștige. Dar Cleopatra nu a știut că Octavian are testamentul.

Cu siguranță, judecând după forța de care a dat dovadă armata lui Octavian, Roma rezolvase cumva problema grâului. Implicarea lui Irod este exclusă. Fie Roma a descoperit o nouă sursă de grâu, fie Cleopatra a furnizat pe ascuns grâu Romei, altfel nu se poate explica vivacitatea romanilor lui Octavian, care luptau pe un teritoriu necunoscut totuși.

Înfrângerea lui Marc Antoniu are două explicații posibile.

Unii exegeți cred că a fost realmente o lipsă de coordonare între romani și egipteni. Legiunile romane ale lui Marc Antoniu cunoșteau bine de tot tacticile romanilor lui Octavian. Armata egipteană nu era deprinsă nici să coopereze cu romanii lui Marc Antoniu, pentru că aveau tacticile lor specifice, nici să lupte cu romanii lui Octavian, pentru că sub Cezar nu se dăduseră lupte cu romanii.

Alți exegeți pun la îndoială această lipsă de coordonare și afirmă răspicat că, de fapt, Cleopatra a ordonat armatelor sale să nu se implice decisiv în luptă. Acest lucru a creat imediat un avantaj strategic pentru Octavian, care era mai bine echipat și care dispunea de mai multe legiuni. Cleopatra credea că cel mai tare trebuie să câștige oricum și ea putea negocia cu învingătorul. Marc Antoniu, mai slab, a fost învins.

Aflând că Octavian este învingător, Cleopatra a schimbat strategia. Ca să scape elegant de Marc Antoniu, și-a înscenat sinuciderea. Marc Antoniu, aflând de moartea iubitei sale Cleopatra, s-a sinucis și el. Dar Cleopatra nu murise!

Ea deja se gândea la următorul pas, întâlnirea cu Octavian. Credea din tot sufletul ei că acesta nu știa nimic despre testament și că se putea negocia ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Dar istoria iar nu era consecventă...

Ceea ce trebuie să-i fi dat de gândit Cleopatrei trebuie să fi fost incendiarea intenționată de către trupele lui Octavian a Bibliotecii Imperiale din Alexandria! Gestul este barbar și profund illogic: din moment ce te-am ajutat să câștigi, de ce te-ai

apucat să mă distrugi? Abia atunci a înțeles Cleopatra ce va face Octavian. El nu venise acolo să negocieze. Probabil, știa de testament! Dar deja era târziu...

Este anul 31 îen. Octavian se întâlnește cu Cleopatra. Cei doi au știut din start că este o întâlnire pur convențională. Cleopatrei i se confirmă bănuielele: Octavian dorea să vină cu el la Roma, împreună cu toți copiii săi, chiar în acea zi. Dar Cleopatra știa la ce se putea aștepta o grecoaică la Roma: acolo vor participa la festivitatea de triumf a lui Octavian, după care vor fi otrăviți, așa cum procedaseră romanii cu toți ceilalți regi capturați de ei (ultimul caz fusese chiar Aristobul II).

Cleopatra a ales să se otrăvească singură decât să fie pusă ca trofeu de vânatoare în carul triumfal al lui Octavian.

Festivitatea de triumf a avut loc într-adevăr, dar anul următor, în 30 îen. Octavian devenea oficial primul împărat roman. Era clar pentru toată lumea că Republica aparținea istoriei. Roma devenise Imperiu.

La acea festivitate au participat toți suveranii sateliți ai Romei, pentru a depune jurământul de credință față de Octavian, devenit imperator. Printre ei trebuie să fi fost și Irod cel Mare, care a trebuit să dea explicații detaliate pentru susținerea de care s-a bucurat Marc Antoniu în timpul războiului civil. Irod și-a cerut public scuze pentru regretabila eroare petrecută. Octavian Augustus le-a acceptat, dar, în nemăsurata sa înțelepciune, a decis că este bine ca Irod să se bucure pe viață de titlul său regal cucerit cu atâta trudă, fiind asistat însă de un consilier politic roman, menit să-l asiste pe rege întru buna guvernare a Palestinei conform metodologiei romane.

După instalarea în funcție, Octavian a trecut neîntârziat la treabă.

Mai întâi s-a ocupat de Senat. Elementele ostile, considerate trădătoare, au fost executate cu cea mai mare discreție. Imperiul a fost reorganizat administrativ, pentru ca guvernatorii vechilor provincii să fie eliminați din sistem și înlocuiți cu oamenii de încredere ai Împăratului. Procesul a durat ceva ani, așa încât abia în anul 27 îen, Senatul purificat și îmbunătățit al Romei a putut să marcheze evenimentul prin declararea publică a lui Octavian drept Augustus, un fapt fără precedent...

Spre deosebire de Iulius Cezar, Octavian Augustus avea o viziune cu adevărat globală asupra Romei. Cezar crezuse într-o Republică configurată în jurul Romei în cadrul generos al Mării Mediterane. Asta însemna, în viziunea lui Cezar, că Roma juca rolul central și că aceasta putea exploata imediat după cucerire sateliții săi. Era vorba numai despre o direcționare a resurselor economice de la sateliți către Roma, fără ca aceasta să dea ceva în schimbul acestei contribuții.

Octavian credea că Roma trebuia să fie un furnizor de civilizație contracost. Pentru acest scop nobil, Octavian va promova recensăminte în tot Imperiul Roman, nici un satelit nefiind trecut cu vederea. Se dorea, evident, cunoașterea bazei de impozitare, pentru a putea evalua exact potențialul zonei respective. După acest moment, Roma trebuia să investească în dezvoltarea zonei prețul corect. Nu se puteau alocă fonduri prea multe, pentru că ar fi fost o risipă, căci la nivel imperial erau mulți sateliți care trebuiau aduși la standarde romane. Dar nici prea puține fonduri nu se puteau alocă, pentru că investiția ar fi fost prea mică pentru a produce efectele dorite. Zona respectivă trebuia să primească exact atât cât era necesar pentru a ridica standardul de viață la nivel roman.

Aici Octavian a fost cu adevărat mai deștept decât fusese Alexandru. Grecii au dorit să acopere o suprafață mare și din acest motiv au atins puțin. Romanii au gândit expansiunea teritorială treptat și au atins profund. Stilul de viață roman nu era exclusivist ca cel grecesc. Grecii lui Alexandru își construiseră 25 de orașe ale lor, în care ei trăiau separat de localnici. Romanii nu au construit orașe noi, separate de localnici, ci au preluat și dezvoltat admirabil chiar orașele localnicilor.

Romanilor nu le era silă să locuiască cu localnicii, așa cum le era grecilor. Dimpotrivă, romanii au venit în aceste localități băștinașe și s-au apucat să modernizeze totul, cât mai mult cu putință, în acord cu importanța zonei, oferind localnicilor un standard de viață cu mult mai ridicat decât avuseseră ei înainte. Prin acest lucru, romanii au câștigat simpatia localnicilor, pentru că le ofereau o viață mai bună. Să ne gândim, în primul rând, la administrația romană, în care nu lucrau romani, ci tot localnici. La greci, numai grecii puteau ocupa locurile în administrație.

Apoi, să ne mai gândim și la lucrările edilitare de mare anvergură, care au dat de lucru tot localnicilor. Aici trebuie amintită magnifica rețea de apeducte, care a fost posibilă datorită singurului lucru bun pe care romanii l-au inventat pe lumea asta: cimentul. Să nu uităm și de rețeaua de drumuri, față de care Octavian a fost deosebit de atent. Fără infrastructură administrația este lentă, spunea Octavian. Dacă aveai drumuri, aveai comerț înfloritor și un control militar foarte eficient, deoarece legiunile se puteau deplasa mult mai rapid în orice colț al Imperiului.

Alexandru oferise libera circulație tuturor locuitorilor imperiului său, dar drumurile imperiale erau departe de a putea susține un trafic dinamic de mărfuri și călători. Romanii erau mai reticenți în privința liberei circulații de călători, ei oferind acest privilegiu doar cetățenilor romani (așa cum a fost și cazul lui Pavel, după cum vom vedea la momentul potrivit), dar mărfurile circulau pe drumuri impecabile, armata era deosebit de dinamică, iar Marea Mediterană era mare internă a Imperiului, pe care numai vasele autorizate de romani aveau voie să navigheze.

În treacăt fie spus aici, pirateria în Imperiul Roman era considerată înaltă trădare și orice pirat era executat pe loc, fără judecată. De același tratament se bucura și sabotajul: atacul convoaielor militare de aprovizionare sau caravelor comerciale se solda mereu cu moartea, fără nici un fel de discuții. Prin urmare, meseria de pirat sau sabotor nu era deloc profitabilă în Imperiul Roman.

Apeductele romane au adus apa în toate localitățile din Imperiu, ceea ce a permis localnicilor să aibă acces la băile publice. Era o noutate deosebită pentru localnici, care nu prea aveau ocazia să cunoască apa. Spre exemplu, la evreii din Palestina, apa era prezentă pe pielea omului de rând doar cu ocazia marilor sărbători religioase, când iudaismul impunea condiții de puritate personală mai ridicate. Baia publică la evrei era numai Iordanul, locul lor favorit de bălăceală. Romani au adus apa în toate localitățile și normele igienico-sanitare au atins cote incredibile. Desigur, nu vreau să discut acum inegalitățile sociale care existau în continuare. Omul obișnuit avea doar o baie publică. Aristocratul avea nenumărate băi și piscine chiar acasă. Important este că omul obișnuit avea și el acces la apă pentru igiena personală, ceea ce nu se întâmplase în timpul grecilor.

Accesul public la apă a făcut ca igiena personală să se consolideze, bolile mizeriei să se diminueze, speranța de viață să crească vizibil. Cu alte cuvinte, oamenii trăiau mai mult și mai sănătos, adică erau productivi timp mai îndelungat. De pildă, în Egiptul lui Moise speranța de viață era de 30 de ani. În Imperiul Roman, speranța de viață atingea 50 de ani. Comparativ, un individ trăia mai mulți ani, adică avea timp mai mult și putea produce mai multe bunuri. Asta înseamnă creștere economică.

Toate aceste lucruri le avusese în vedere Octavian când își elaborase politica. Roma avea datoria să investească în toate zonele nede dezvoltate din Imperiu. Procesul de modernizare trebuia făcut cu răbdare, pentru a obține adeziunea localnicilor. Standardul de viață roman îi va face pe localnici să-și dorească rămânerea în cadrul sigur al Imperiului Roman, la adăpostul liniștit al legiunilor sale profesionale. Numai o viață decentă putea exclude revoltele și războaiele de independență, credea pe bună dreptate Octavian. Nimeni nu vrea să fugă de bine...

Adoptând stilul de viață roman, localnicii se romanizau foarte natural și, după un anumit timp de grație, zona respectivă începea și ea să producă pentru Roma, nu numai să primească de la Roma. În acest fel inteligent, după o perioadă anume de investiții strategice, Roma putea culege roadele investițiilor sale prin schimburi economice frenetice cu sateliții săi, pentru că Marea Mediterană era foarte sigură.

Cezar dorise doar o Romă cuceritor-exploatatoare.

Octavian dorea o Romă investor-recuperatoare.

Irod a sesizat aceste diferențe între Cezar și Octavian. Nu se puneau problema să refuza Roma, dimpotrivă, trebuia venit în întâmpinarea dorințelor lui Octavian, acceptând oferta generoasă a Împăratului și valorificând-o în interes personal.

Tocmai asta era și marea problemă a lui Irod: interesul personal. În ciuda faptului că istoria îl amintește sub numele de Irod cel Mare, datorită unor exegeți poate mult prea naivi, pentru evrei nu este deloc clar de unde până unde acest Irod a fost într-adevăr cel Mare. Nu trebuie niciodată uitat că Irod cel Mare nu era evreu, ci doar un idumeu înțesat de elenism și de păgânismul cel mai atroce. Idumeea a fost convertită de evrei la iudaism cu sabia, dar adeziunea idumeilor la această religie intelectualizată, cum era iudaismul, a fost permanent foarte slabă, abia perceptibilă. Un idumeu era un elenist convins dacă era vorba de stilul personal de viață. Când era vorba de viața religioasă, idumeul era adeptul păgânismului de tip oriental, în care femeia era sacră, iar prostituția avea legitimitate divină.

Aceste principii în care Irod credea din tot sufletul său se oglindesc perfect și în viața sa personală și intimă. Ca stil de viață, elenismul îi oferea luxul cel atât de necesar unei fiiri atât de pretențioase cum era el. Păgânismul oriental îi permitea să considere femeia un accesoriu indispensabil. Irod cel Mare a avut oficial 10 soții, care împreună i-au dăruit 10 copii. Neoficial, multe concubine au trecut prin patul său, dintre care preferatele sale erau vestalele. Religia fără prostituția sacră nu avea sens la Irod cel Mare. Din acest motiv, nici nu este de mirare că a disprețuit iudaismul, dar a folosit iudaismul în folos personal, după cum vom vedea.

După festivitatea de triumf a lui Octavian, Irod trebuie să fi rămas mulțumit în urma întâlnirii cu Octavian. Obținuse iertarea imperială, nu pierduse Palestina, avea în continuare protecția legiunilor romane împotriva parților din est, iar dinastia hasmoneilor fusese eradicată. Se putea bucura în tihnă de rezultatele politicii sale, chiar dacă un atent consilier politic îl supraveghea din partea Romei.

Roma nu era o problemă, dacă totul se plătea la timp. Octavian stabilise cu Irod un anumit preț pentru protecția asigurată Palestinei de Roma. Dacă Irod nu era de acord cu acel preț stabilit de Octavian, era clar ce avea să urmeze: Roma nu mai intervenea la o eventuală invazie a parților, Irod nu ar fi putut face față acestei puteri militare din est, ar fi fost prins și eliminat de parți, după care Roma ar fi recucerit oricum Palestina, dar fără Irod ca rege, ci cu guvernator. Prin urmare, dacă Octavian stabilise un tribut anual pentru Palestina, Irod trebuia să accepte cu bucurie...

Octavian bănuia însă adevăratul potențial al Palestinei. Din moment ce Irod oferise Romei 7 tone de aur pentru adjudecarea postului de rege, înseamnă că de la Irod se putea obține și mai mult decât era el dornic să ofere. Norocul lui Irod a fost că Octavian avea deocamdată treburi mult mai importante de făcut înainte de a se ocupa de Palestina. Era anul 30 îen. Devenise împărat în triumf, dar mai erau destule probleme până când toată lumea să accepte situația fără rezerve.

De pildă, Senatul nu era de acord cu Octavian în privința Imperiului. Cei mai mulți senatori erau republicani convinși, puțini dintre ei crezând în steaua imperială. De asemenea, aproape toți senatorii erau și guvernatori ai diverselor provincii stabilite cândva de Cezar. Cu alte cuvinte, era necesară o asanare a vieții politice din Roma.

Octavian a alocat acestei probleme 2-3 ani. Guvernatorii nu mai erau de încredere pentru că aparținuseră Republicii și nu puteau înțelege Imperiul. Octavian avea imperioasă nevoie ca oamenii săi de încredere să fie trimiși în tot teritoriul. În acest scop, a introdus o nouă organizare administrativ-teritorială, prin care a numit în noile provincii astfel create numai guvernatori din rândul oamenilor săi.

Ca guvernatori de provincii imperiale, acești oameni ai lui Octavian au intrat automat și în Senat, unde au format o nouă majoritate, evident favorabilă lui Octavian. Se putea astfel adopta Imperiul chiar cu acordul Senatului, pentru că în Senat orice act normativ trecea cu vot majoritar, iar majoritatea era de partea lui Octavian.

Din acest motiv nu a mai surprins pe nimeni că, în anul 27 îen, Senatul îl numește pe imperatorul Octavian cu nobilul titlu de Augustus, un fapt fără precedent, prin care Senatul declara oficial că Republica este moartă, că Roma e Imperiu și că toate prerogativele Senatului trec acum direct în mâinile Împăratului Octavian!!!

Acest succes deosebit a fost aflat cu siguranță de toți sateliții Romei, printre care se număra și Palestina, unde Irod cel Mare nu se mai putea bucura chiar în tihnă de titlul de rege. Octavian avea încredere deplină doar în oamenii săi, iar el, Irod, nu se putea număra printre ei. Principiile lui Octavian i-au fost comunicate personal chiar de către consilierul politic trimis în Palestina, deci Irod nu mai putea spune că nu a știut nimic despre aceste lucruri. Dacă nu aplică aceste principii, Irod știa că va pierde Palestina, așa încât s-a gândit să le analizeze cu cea mai mare atenție și să devină foarte cooperant cu Roma. În definitiv, cooperarea putea fi foarte profitabilă...

Din anul 37 îen, de când se încoronase ca rege al Palestinei, și până la triumful lui Octavian, din anul 30 îen, Irod cel Mare avusese ca sursă de venit crima politică, mascată sub egida conspirației împotriva sa. Era un jaf organizat pe seama celor mai bogați și mai puternici oameni din Palestina, pentru că nu puteau conspira împotriva lui decât oamenii cu adevărat foarte bogați. Dacă vă mai amintiți, la întoarcerea în Ierusalim, Antigonus a fost executat ca mare trădător, dar a murit împreună cu aproape 2/3 din Sanhedrin: 45 din cei 70 de mari preoți ai Sanhedrinului au fost executați sub acuzația de conspirație. Desigur, conspirația era doar un pretext. Cei 70 de mari preoți din Sanhedrin erau mari preoți nu pentru că erau cei mai credincioși evrei din iudaismul vremii, ci pentru că era putred de bogați. Motivul real al execuției lor era tot cel economic: Irod dorea cu ardoare averile lor colosale.

În Sanhedrinul anului 37 îen era doar partida saducheilor. Când 45 dintre ei au fost executați, Irod i-a înlocuit cu farisei, care erau mai săraci, cu scopul de a slăbi coeziunea Sanhedrinului și de a reduce puterea economică a Templului. Pe durata întregii sale domnii, Irod cel Mare va conduce Templul indirect, amenințându-i cu moartea pe toți cei care au ocupat funcția de Mare Preot.

După ce Octavian a devenit Augustus și a început să exercite direct autoritatea asupra teritoriului imperial, Irod și-a dat seama că nu mai putea continua așa. Până la urmă Octavian ar fi aflat ce face el și ar fi fost eliminat. În plus, cei mai importanți oameni fuseseră deja uciși și alții mai bogați ca ei nu mai avea de unde lua. Tributul către Roma nu mai putea fi plătit în scurt timp dacă nu se făcea ceva.

Irod și-a dat seama ce trebuia făcut: avea nevoie de un sistem fiscal propriu.

Orice sistem fiscal are nevoie de o bază de impozitare, pentru a ști exact câte persoane au de plătit impozit către stat. Irod cel Mare nu cunoștea însă această bază de impozitare a Palestinei, pentru că nici nu se mai știa de când nu se mai făcuse în Palestina un recensământ al populației.

Irod mai era conștient și de o altă mare problemă a evreilor: ei nu erau buni platnici de impozite către stat. Ei plăteau cu rigurozitate doar dările către Templu. Dar Templul arăta jalnic și evreii nu prea mai plăteau dările nici către Templu.

Restaurarea Templului din Ierusalim era o lucrare care depășea cu mult resursele de care dispunea Irod în mod concret. Dar Roma avea aceste resurse și dispunea de tehnologia necesară realizării acestui proiect. Irod cel Mare a sugerat această idee lui Octavian, în acord deplin cu politica sa. Octavian a fost încântat și a dispus alocarea fondurilor necesare, cu materiale și lucrători de calitate. Cu alte cuvinte, Roma acorda Palestinei un credit rambursabil pe termen lung destinat restaurării Templului.

Irod cel Mare a elaborat grandiosul proiect în acord cu ultimele tehnologii ale vremii sale. Asupra Templului deținea oricum un control deplin, așa încât nu a fost o problemă să se impună viziunea sa. Irod dorea un Templu care să atragă toate masele, nu numai pe cele iudaice, ci și pe cele păgâne. Deși arhitectonic vorbind, Templul era un amestec iscusit de elenism și iudaism, din punct de vedere religios Templul devenise la Irod un amestec de iudaism și păgânism.

Această idee este foarte importantă și rog cititorul să nu o uite niciodată. Templul din Ierusalim nu era deloc ceea ce părea a fi. El avea menirea de a fi motorul economic al Palestinei, iar un astfel de motor nu obține performanță bazându-se doar pe iudaism, pentru că iudaismul se baza foarte mult pe sinagogile locale, care deveniseră școli publice prin care regina Alexandra eliminase analfabetismul atât în rândul bărbaților evrei, cât și în rândul femeilor evreice. Templul era iubit mai ales în Ierusalim și în împrejurimile sale, adică doar în Iudeea. În celelalte provincii ale Palestinei, puterea Templului scăzuse dramatic.

Dacă în timpul grecilor fetele partenos fuseseră introduse în Templu în cel mai mare secret, în timpul romanilor fetele vestale deveniseră o realitate în Templu, pentru că singurele fete cu adevărat sacre pentru Irod erau vestalele. Irod nu vedea nimic rău în prostituția sacră, pentru că era idumeu și nu dădea nici doi bani pe iudaism.

Pentru a cunoaște baza de impozitare a Palestinei, Irod a dispus efectuarea unui recensământ în toată Palestina, în perioada 20-19 îen. Cu această ocazie, a observat că Palestina avea un potențial economic considerabil, dar nu era pus în valoare pentru că infrastructura era la pământ. Grecii nu construiseră nimic în Palestina, cu excepția celor 10 cetăți grecești din Decapolis. Cu rezultatele acestui recensământ în față, Irod a văzut limpede că Roma trebuie să finanțeze un program edilitar amplu în Palestina. Era un lucru foarte bun și pentru Octavian, și pentru Irod. Dacă aveau de lucru și aveau un trai decent, oamenii nu mai aveau timp de revolte. Era o treabă logică.

Concomitent cu acest recensământ, Irod cel Mare a demarat și reconstrucția Templului din Ierusalim, aflat în paragină. Acest Templu fusese reconstruit de Zorobabel cu mari eforturi, după întoarcerea evreilor din exil, apoi, la scurtă vreme, Neemia a reușit să-l restaureze cât de cât mai arătos, după ce reconstruisese toate zidurile Ierusalimului. Irod vedea în fața ochilor săi o construcție modestă și foarte veche, datând deja de câteva sute bune de ani. Vă puteți imagina câtă nemulțumire trebuie să fi fost în sufletul lui Irod: o asemenea paragină nu putea fi motor economic.

Irod cel Mare a dărâmat Templul lui Zorobabel și Neemia și a construit în același loc un Templu magnific, în acord cu principiile arhitectonice elenistice și iudaice. Construcția Templului în sine nu a durat mult: în vara anului 18 îen, Templul era deja gata, după numai 18 luni! Dar Irod a demarat și un program mai complex de lucrări asupra explanadei Templului, care au durat câteva zeci bune de ani, lucrările fiind terminate la mult după moartea lui Irod, în perioada ultimului procurator roman din Iudeea, Albinus (62-64 en).

Octavian a înțeles și nevoia de infrastructură a Palestinei și a permis lui Irod cel Mare să demareze un vast program edilitar în tot regatul său, prin care Palestina a reușit să recupereze handicapul și să ajungă la standarde romane de viață. Principalele îmbunătățiri aduse au fost drumurile impecabile și băile publice. Palestina evoluase!

Probabil că datorită acestor realizări Irod a fost numit de exegeți cel Mare.

Dar evreii nu l-au putut suferi, pentru că era un ticălos idumeu păgân.

Deși în majoritatea lor evreii îl disprețuiau și-l urau pe Irod, l-au acceptat tacit ca rege din pricină că una din cele 10 soții ale sale era Mariamne, o prințesă macabeană. Cu ea, Irod avea doi fii, iar evreii sperau că unul dintre ei va moșteni tronul tatălui său și va readuce dinastia macabeilor în Iudeea. Desigur, evreii erau naivi în această privință: Roma dorea ca Irod să fie ultimul rege din Palestina. El fusese numit rege pe viață, dar după moartea sa Roma avea libertatea să facă tot ce dorea în Palestina. Oricum, Irod cel Mare îi va ucide pe cei doi fii ai săi făcuți cu Mariamne.

După ce Templul a fost gata în vara anului 18 îen, Irod a pus la treabă acest motor economic, dar nu atât în folosul Romei, cât mai ales în folosul său personal. Banii investiți de Roma în Templu începeau să se întoarcă la Roma, dar ritmul rambursării împrumutului era îngrijorător de lent. Fenomenul se datora politicii lui Irod: din trei monede primite la Templu, una rămânea în Templu, una mergea la Roma, iar cealaltă mergea la Irod...

Dacă ar fi mers două monede la Roma, împrumutul ar fi fost returnat Romei în câțiva ani. Dar, pentru că o treime din bani ajungea la Irod, timpul de rambursare a depășit scadența și Roma a intrat la bănuieli. Așa se face că nici după 10 ani de la acordarea împrumutului Roma nu și-a văzut banii înapoi. Motivul invocat de Irod era că Palestina era săracă și că uneori era necesar să se suplimenteze fondurile pentru programul edilitar palestinian din banii colectați de Templu.

Octavian, bineînțeles, nu l-a crezut pe Irod. Trecuseră deja 13 ani și împrumutul nu fusese integral rambursat. Cum de la consilierul său politic de pe lângă Irod nu primise rapoarte neobișnuite, Octavian a înțeles că Irod reușise fie să se ascundă de vigilența consilierului său, fie să se înțeleagă cu el. În consecință, Octavian dispune înlocuirea consilierului din Palestina, încredințând misiunea unui om de cea mai mare încredere, verificat temeinic de Octavian: era Quirinius, un foarte bun prieten al său.

Octavian îl trimite pe Quirinius în Palestina cu o misiune foarte clară: trebuia să afle cu cea mai mare exactitate care era baza de impozitare a Palestinei lui Irod. Octavian sugera regelui Irod necesitatea unui recensământ de mare acuratețe în regatul său. Irod a ridicat numeroase obiecții la această sugestie.

În primul rând, recensămintele evreiești se fac după locul de origine, nu după cel de reședință. Un recensământ ar însemna o masivă transhumanță, care ar da peste cap întregul regat. Palestina este prea săracă pentru a putea să-și permită luxul ca 1-2 ani nimeni să nu mai muncească așa cum trebuie și, în plus, Palestina nu putea garanta securitatea atâtor călători pe drumurile sale datorită parților. Quirinius l-a liniștit pe Irod în privința asta: securitatea e treaba Romei, treaba lui e recensământul. Mai mult, cum a fost posibil un recensământ în anul 20-19 îen, la fel de posibil trebuie să fie și acest recensământ din 7-6 îen, pentru că au trecut deja 13 ani de la ultimul recensământ și baza de impozitare trebuie actualizată.

În al doilea rând, Palestina este satelit al Romei, iar Octavian nu poate impune un recensământ conform bazei romane de impozitare. Nu era nici măcar vorba de un recensământ imperial. Quirinius l-a liniștit iar pe Irod. Octavian nu ordonase un recensământ în imperiu, iar în Palestina nu se puneau problema bazei de impozitare romane, pentru că nu era provincie romană. Octavian îl rugase doar pe bunul său prieten Irod cel Mare, regele Palestinei, să aibă o imagine adusă la zi asupra bazei de impozitare din Palestina, conform metodologiei evreiești de recensare. Stilul de viață roman presupune recenzarea populației și, după cum bine știm cu toții, Palestina își dorește să implementeze cât mai multe aspecte din acest stil de viață roman. Oare nu mai doresc supușii lui Irod să trăiască conform stilului roman?

Și uite așa Irod a fost nevoit să accepte sugestia lui Octavian, nu ca pe un ordin venit de la superiorul său, Împăratul, ci ca pe o rugămintă a bunului său prieten Octavian, curios să afle care sunt nevoile regatului său pentru a-l putea ajuta... Recensământul acesta s-a efectuat sub atenta supraveghere al lui Quirinius în perioada 7-6 îen, conform cutumei evreiești, oamenii trebuind să ajungă în localitatea de origine pentru a se putea recenza. Acesta este recensământul pomenit și în evanghelii, pe care Iosif și Maria l-au trăit la nașterea fiului lor Isus, în anul 7 îen... dar despre el vom mai avea ocazia să vorbim pe larg un pic mai târziu.

Revenind la Irod, trebuie spus că, din cei 10 copii recunoscuți oficial, Irod va mai lăsa în viață doar 4, restul fiind uciși. Chiar înainte de a muri, Irod s-a răzgândit și l-a ucis pe moștenitorul său legal, Antipater, suspectat de conspirație. Până și soția sa favorită a fost ucisă, tot pentru că era suspectă de conspirație...

La moartea lui Irod, petrecută în primăvara anului 4 îen și datorată unor boli grave și rușinoase, Palestina a fost moștenită de 3 fii și o fiică. Arhelau și Antipa, băieții lui Irod făcuți cu o soție samariteană, au moștenit cea mai mare parte din Palestina: Arhelau a primit Iudeea, Samaria și Idumea (4 îen - 6 en), iar Antipa a primit Galileea și Perea (4 îen - 39 en). Un alt copil al lui Irod, dar făcut cu altă soție, Filip (4 îen - 34 en), a moștenit Traconitida și Gaulanitida, teritorii aflate mult în nordul Palestinei. Fiica lui Irod, Salomeea, va primi doar câteva cetăți, în Gaza.

Retroactiv vorbind, Irod cel Mare a trăit mereu cu spaima în suflet și cred că din acest motiv se distra tocmai prin înfricoșarea celor mai slabi ca el. Toată viața lui a fost urmărit de această spaimă de a nu pierde ceea ce poseda deja. Toată viața lui a fost motivat de dorința de a avea mai mult, alimentată probabil de continua nemulțumire cu ceea ce avea deja. În linii mari, Irod a fost cel mai nefericit lider al vremii sale. În amănunte, a fost o ființă umană cu adevărat josnică și meschină, un suflet mutilat de propriile temeri și complexe de inferioritate.

După otrăvirea tatălui său în anul 43 îen, tânărul Irod a fost animat de spaima de a nu muri și el în același fel. Dacă tatăl său Antipater fusese un lingău prin opțiune, Irod a fost un lingău prin necesitate. Dacă nu făcea asta, ar fi fost repede eliminat. Spre deosebire însă de tatăl său, Irod avea un simț politic foarte dezvoltat. Antipater lua decizii în baza unor informații incomplete, la nimereală, bazându-se pe instinct. Irod era mult mai atent asupra informațiilor pe care le deținea și nu lua decizii decât atunci când informațiile erau suficiente pentru a face asta.

Până în anul 30 îen, Irod a lucrat cu Marc Antoniu, un general roman de excepție, al cărui profesionalism nu poate fi pus la îndoială. Irod a învățat foarte multe de la acest general și a putut face un tablou exact al posibilităților armatei romane. După anul 30 îen, Irod a lucrat pentru Octavian și de la acest tânăr om politic roman a avut de învățat enorm. Octavian nu gândea ca un roman tipic și Irod a înțeles că succesul unui lider depinde tocmai de originalitatea lui, care îl face să iasă în evidență, să se diferențieze de tot ce a fost înaintea lui și, prin asta, să devină un lider carismatic de neuitat atât pentru istorie, cât mai ales pentru popor.

Irod cel Mare însă era idumeu și era conștient că evreii, ca populație majoritară a Palestinei sale, nu-l vor iubi niciodată, indiferent ce va face pentru ei. Prin urmare, dacă evreii nu doreau să facă ceva pentru ei, Irod a decis să facă totul pentru sine.

Sub domnia tatălui său, Antipater, Irod înțelesese că dinastia hasmoneilor este marea problemă. Regii evrei erau niște neisprăviți, pentru că evreii nu erau uniți. Irod nu a făcut nimic pentru a se asemana cu regii evrei, dimpotrivă, a făcut orice pentru a nu fi asemănat cu ei. Sub aspect strict administrativ, Irod a meritat din plin apelativul de cel Mare. Iar ca om politic, Irod a combinat metodele lui David cu cele ale lui Solomon, totul pe un fond elenistic deosebit de pronunțat. Și a meritat efortul.

Palestina lui Irod cel Mare era amplasată strategic, ca de obicei. Pe axa verticală nord-sud, Roma avea nevoie de Palestina: înainte de anul 30 îen, din Anatolia trebuia să se ajungă în Egipt și pe uscat, nu numai pe mare, pentru că legiunile romane se simțeau mult mai bine pe teren decât pe apă; după anul 30 îen, Roma avea nevoie de Palestina pentru a face din Marea Mediterană proprietatea sa exclusivă.

Militar vorbind, Irod nu poate fi comparat cu David. Dacă la David amenințarea venea din vest, la Irod amenințarea venea din est, unde părții pândeau orice ocazie pentru a pătrunde în Imperiul Roman prin Palestina. Irod era un militar mediocru, dar în prostia lui a înțeles că Roma îl va ajuta să recupereze acest handicap față de David. Regatul lui Irod era mai mare decât fusese regatul lui David. Dar dacă David nu reușise să unifice temeinic Nordul cu Sudul, Irod propusese evreilor teroarea ca liant pentru orice problemă secesionistă.

Social vorbind, Irod îl depășise pe Solomon în toate privințele. Palestina nu mai era o forță în comerțul exterior, așa cum fusese în timpul lui Solomon, dar Palestina lui Irod nu avea problemele sociale cu care se confruntase Solomon cândva. Irod construisese Templul cu bani de la romani și a dat astfel de lucru întregului popor prin generosul său program edilitar demarat în toată Palestina, în timp ce Solomon construisese Templul prin asuprirea silnică a evreilor săi. La Solomon, Templul nu reușise să fie un motor economic pentru Palestina, pentru că a fost principala cauză a secesiunii Nordului de Sud. La Irod, Templul devenise motorul economic al Palestinei tocmai pentru că Templul reprezenta pentru evrei singura lor speranță de autonomie.

Palestina lui Irod cel Mare era un regat cu o complexitate înaltă. La sfârșitul acestui volum am pus o hartă a Palestinei așa cum arăta ea în timpul lui Irod cel Mare. Nu este ușor să aruncăm o privire atentă asupra acestui regat palestinian. Fiecare provincie din componența sa avea problemele sale specifice, pe care Irod le cunoștea foarte bine. Dar, ca un bun administrator ce era, Irod nu a negat aceste probleme și a fost inteligent în rezolvarea lor. Spre deosebire de romani, care aveau tendința foarte rea de a soluționa orice problemă cu o metodologie unică, Irod era mai flexibil în gândire decât romanii și aborda fiecare provincie cu metodologia ei specifică.

Pe harta Palestinei puteți remarca următoarele provincii: Idumeea, Iudeea, Gaza, Samaria, Perea, Decapolis, Galileea, Gaulanitida, Traconitida. Așadar, erau 9. Dintre aceste 9 provincii, Irod nu stăpânea Decapolis, dar influența sa era considerabilă chiar și în acea zonă, pentru că cele 10 cetăți grecești colaborau mai bine cu Irod decât puteau colabora cu romanii.

Idumeea, provincia lui Irod prin definiție, era o zonă comercială care lega prin rute bine stabilite Palestina de bogatul Egipt. Comerțul făcuse din Idumeea o provincie stabilă și înfloritoare, mai ales că elenismul era la el acasă. Dar atenție, nu era vorba de un elenism veritabil, ci de unul puternic distorsionat, pentru că provenea din Egiptul ptolemeic.

Iudeea era centrul regatului, având Ierusalimul și Templul ca piloni centrali. Totodată, Iudeea era și centrul iudaismului. Templul exercita autoritatea supremă doar în această provincie și obținea venituri uriașe prin metoda indirectă a impozitării evreilor din celelalte provincii. Motorul economic din Iudeea nu era atât comerțul, cât mai ales industria, foarte dezvoltată în Ierusalim și împrejurimile sale.

Gaza era o anexă a romanilor, prin care Imperiul Roman comunica eficient cu Palestina pe cale maritimă. După ce, în perioada procuratorilor, provinciile Iudeea, Idumeea și Samaria vor alcătui provincia romană Iudeea, importanța zonei Gaza va scădea dramatic, mai ales când procuratorii vor schimba sediul lor din Ierusalim pentru unul mult mai sigur în Cezareea, port roman strategic aflat foarte aproape de Galileea. Și aici iudaismul era practic inexistent, datorită elenismului ptolemeic.

Pereea era oficial o provincie strategică, creată de Irod pentru a se proteja mai bine de invaziile parților, care puneau atâtea probleme Ierusalimului. Era o zonă foarte săracă în orice, viața aici fiind cu adevărat cruntă. De altfel, în această provincie activau esenienii cu cel mai mare succes. Ioan Botezătorul va activa pe Iordanul aflat în Pereea, zona având o semnificație sfântă nu atât prin prezența Iordanului, ci prin faptul că pe acolo au venit în Canaan evreii lui Moise și Iosua.

Samaria a preluat o sarcină ingrată, aceea de a face comerț în numele Iudeei cu zona de maximă impuritate din Palestina, Decapolis. Samaria era o provincie foarte înstărită, pentru că nu exista samaritean sărac! Erau negustori foarte pricepuți și au refuzat atât autoritatea Templului, cât și fiscalitatea aferentă acestuia. Evreii erau foarte scârbiți de samariteni, fiind considerați cei mai impuri evrei din Palestina. Unii iudei, mai radicali, mergeau până acolo încât vedeau în samariteni cea mai mare rușine a poporului evreu, considerându-i chiar neevrei!

Galileea era o provincie de maximă importanță pentru Palestina, fiind a doua după Iudeea, pentru că aici se desfășura aproape întreaga agricultură a regatului. Dintre toate provinciile Palestinei, Galileea era o adevărată splendoare, bucurându-se de cele mai frumoase peisaje și de cele mai alese daruri ale naturii. Galileea era însă și cea mai naționalistă provincie palestiniană: aici chestiunea evreiască era mai arzătoare ca nicăieri în Palestina, pentru că pământul era sacru, dar dumnezeiesc, și nu suporta nici un fel de târguială cu păgânii, care nu aveau voie să îl calce.

Produsele agricole plecau din Galileea direct în Samaria, care redistribuia producția agricolă spre Decapolis, spre Iudeea și spre Pereea.

Din Decapolis, Samaria aducea pentru Galileea cele mai avansate tehnologii agricole și bunuri de lux pe care doar grecii le puteau oferi. Din Iudeea, Samaria aduce alte produse industriale, care nu meritau să fie achiziționate atât de scump de la greci. Din Pereea nu sosea nimic industrial sau comercial pentru Galileea, dar de acolo veneau cele mai profunde idei religioase iudaice, pe care evreii din Galileea le apreciau teribil de mult, pentru că nu proveneau de la Templul corupt din Ierusalim.

Cele două provincii nordice ale regatului irodian, Gaulanitida și Traconitida, nici nu merită a fi amintite, și cu atât mai puțin descrise, pentru că erau evident doar constructe politice. Cele două provincii aveau rolul de a separa prin interpunere romanii din nord de grecii din sud, din motive pe care le-am amintit deja cu altă ocazie. În plus, Galileea alimenta direct Imperiul Roman cu produse agricole exact prin aceste provincii. Dacă există o importanță a acestor provincii irodiane, aceasta nu poate fi alta decât cea turistică. Ambele provincii se bucurau de un ambient splendid, comparabil cu cel din Galileea, doar că era mult mai sigur și foarte montan. Erau două provincii selecte, în care singura activitate cu adevărat importantă era dialogul politic și contactele diplomatice între evrei, romani și greci. Așadar, erau o zonă neutră, exact cum este și Elveția zilelor noastre.

Cam așa arăta, în linii mari, Palestina lui Irod cel Mare, un regat în care la un moment dat Yahveh decide că este momentul să intervină personal și de urgență!

Se pune întrebarea: de ce Yahveh a decis să se încarneze exact în acest moment? De ce nu a venit mai devreme? De ce nu a venit mai târziu? Și, mai ales, de ce nu a lăsat această treabă în seama îngerilor săi, care se descurcaseră admirabil până atunci? Răspunsurile la aceste întrebări le vom explica detaliat în al doilea volum al acestei lucrări. Nu este ușor de răspuns la aceste probleme și, pentru a nu fi greșit înțeles, nu mă grăbesc să dau explicații sumare, neargumentate detaliat. Contextul politic era de o complexitate fără precedent. Imperiul Roman, fundamentat de elenismul fascinant, era cea mai periculoasă structură politică din istorie, așa cum doar nazismul va mai fi. Imperiul Roman nu era doar un construct politic, era și prima ideologie din istorie.

Dacă elenismul lui Alexandru acoperise mult, dar atinsese puțin, ideologia romană creată de Octavian era capabilă să atingă adânc, pentru că nu se grăbea, pentru că fusese proiectată să dea rezultate pe termen lung. Imperiul Roman era o ideologie completă, nu doar o simplă doctrină lipsită de logistica necesară implementării sale, așa cum fusese elenismul. Faptul că romanii promovau politica pașilor mărunți îi făceau extrem de periculoși, pentru că evreii erau obișnuiți să reacționeze doar la schimbările violente și bruște, nu și la cele lente și blânde.

Iudaismul nu știa să lupte cu ideologii, ci doar cu doctrine. Nu fusese ușor să se lupte cu elenismul, pentru că acesta fusese o doctrină fascinantă prin eleganța ei, dar elenismul fusese totuși o doctrină, chiar dacă fusese una superioară. Imperiul Roman avea la bază o ideologie, o strategie politică, un plan foarte bine pus la punct, pentru că el nu se ocupa doar de partea înstărită a populațiilor cucerite sau anexate, ci se referea mai ales la omul obișnuit și sărac, de care nimănui nu îi păsase până atunci.

Imperiul Roman nu era o filozofie, cum fusese elenismul.

Imperiul Roman era un materialism ideologic, în care existau evidente caracteristici de dreapta (administrația romană și armata romană erau structuri forte), dar și incredibile caracteristici de stânga:

- programele edilitare vaste, prin care se dădea oamenilor de lucru, ridicau nivelul de trai al întregii populații și reducea drastic probabilitatea revoltelor;
- aducerea apei în toate localitățile prin apeducte a permis ca igiena să devină un serviciu public, ceea ce a scăzut mortalitatea în rândul populației și a permis creșterea speranței de viață;
- sistemul de impozitare roman, în care baza de impozitare nu era individul, ca în sistemul iudaic, ci proprietatea, permitea o fiscalitate justă, în care bogatul cu mai multe proprietăți plătea impozit proporțional cu averea sa, iar săracul lipsit de proprietăți nu plătea nimic, având șansa unui trai decent în armată.

Iudaismul nu putea lupta cu această ideologie, pentru că rămăsese mult în urma timpului și, mai ales, pentru că era foarte fragmentat în diversele partide și secte, care măcinau de multă vreme unitatea poporului evreu. Evreii nu mai reușeau să vadă în Tora soluții la problemele lor de zi cu zi, pentru că Templul înlocuise Tora. Nimeni nu mai căuta în textul divin soluții, pentru că le aștepta de la Templu. Era mult mai comod să ți se spună ce să faci, decât să-ți bați tu capul cu aflarea adevărului.

Isus a venit pentru a le arăta evreilor că doar Tora contează, că nu este un text lipsit de viață, ucis cumva pe pergamentul scripturilor. Tora era vie pentru Isus și prin toate faptele și cuvintele sale Isus a valorificat Tora la cote maxime, așa cum nici un rabin al vremii nu a putut să o facă. Isus era chiar Yahveh, el nu era încorsetat de diversele doctrine și secte iudaice. Isus gândea liber, pentru că nu gândea imediat.

Isus știa mai bine ca nimeni altul ce scria în Tora și de ce se scrisese așa Tora, pentru că Isus era Yahveh însuși, pentru că chiar el dictase Tora și scripturile. Nu este firesc ca autorul unui text să fie singurul care să poată explica deplin ceea ce a scris?

Isus a venit nu numai pentru a explica Tora, ci și pentru a împlini scripturile. Marii săi profeți din vechime, Ieremia și mai ales Isaia, văzuseră peste timp venirea lui Yahveh pe Terra sub numele de Isus. Un singur profet, Daniel, nu a văzut această primă venire a sa pe Terra, după cum nici existența Bisericii nu a putut-o detecta, în schimb a putut vedea a doua venire a lui Yahveh pe Terra, care încă nu s-a petrecut, de care toți ne temem sub numele de Apocalipsa și care se va întâmpla imediat ce Biserica își va da obștescul sfârșit.

Isus a venit pe Terra pentru a contrazice toate partidele iudaice ale vremii. Saducheeii, fariseii, esenienii, toți ar fi dus evreimea la distrugere, pentru că afirmau doar o parte a adevărului, pentru că negau cea mai mare parte a acestui adevăr.

Isus a venit pentru a primi personal, de la poporul evreu, Templul, casă destinată numai lui Yahveh. Dar iată că, fiind împiedicați de prejudecățile construite de diversele partide și secte iudaice, evreii nu l-au putut recunoaște ca atare pe Domnul Dumnezeu lor, Yahveh, pentru că nu era cum și-l imaginaseră ei, pentru că era doar Isus din Nazaret. Prin urmare, deși se construise la timp locuința pentru el, ea nu a putut fi predată la cheie proprietarului când acesta a venit să facă recepția!

Și proprietarul s-a supărat atât de tare, încât a arătat poporului său că locuința nu este importantă dacă nu locuiește proprietarul în ea: orice casă nelocuită și părăsită este o casă moartă, care se distruge pe interior... Isus a arătat evreilor că nu Templul este salvarea lor, ci doar el putea fi salvarea lor, dacă aveau ochi să vadă că el este proprietarul de drept, că el, Isus, este Yahveh, Domnul Dumnezeu lor...

Ca să răspundem pe scurt, Yahveh a decis implicarea sa în acel moment și nu în alt moment deoarece istoria evreilor ajunsese la o cumpănă. Programul genetic își atinsese scopul. Se obținuse, în atâtea mii de ani de eforturi genetice, o femeie evreică care avea puritatea genetică necesară plămuirii celui mai bun corp uman care se putea proiecta pentru Yahveh ca entitate. Maria, soția lui Iosif, era această femeie de o puritate genetică evreiască de neimaginat până atunci, care îi permitea să aducă pe lume corpul perfect pentru Yahveh. Acesta se va naște ca om, sub numele de Isus, într-un corp sută la sută uman, dar maxim compatibil cu matricea sa. Încarnarea îi va afecta lui Yahveh această matrice energetică, adică îi va induce modificări sufletești, dar aceste modificări nu erau periculoase, fiind minore, tocmai pentru că acest corp uman era aproape deplin compatibil cu specia din care provenea el. În schimb, Yahveh își putea reîncărca bateriile energetice, iar prin conversia deplină a corpului său în energie la moartea sa, Yahveh sau Isus ar fi devenit practic etern, adică scăpa de moarte... este exact ceea ce s-a întâmplat, după cum vom avea ocazia să vedem în volumul doi al acestei lucrări, unde vom aduce argumentele indubitabile ale acestei egalități de identitate între Yahveh și Isus.

Reamintesc cititorului informațiile fundamentale:

- orice corp viu produce o matrice energetică primitivă
- moartea înseamnă separarea matricei de corpul din care provine
- descompunerea corpului nu înseamnă și descompunerea matricei
- dacă o matrice liberă se poate infiltra în zigot în momentul concepției sale, această matrice se va suprapune peste matricea produsă de noul corp
- vechea identitate este uitată, iar matricea produsă de noul corp este încorporată în vechea matrice, cea care s-a infiltrat prin reincarnare
- sufletul de calitate se obține printr-o succesiune de astfel de reîncarnări, în care matricile produse de corpuri succesive se decantează prin suprapunere
- dar sufletul se produce din matrici, iar orice matrice e produsă de corp, deci sufletul este dependent de specia din care corpurile fac parte
- dacă specia dispăre, sufletul nu se mai poate încarna, deci bateriile energetice vor ține un timp anume, după care se vor descărca și sufletul va muri
- cu cât specia este mai durabilă în timp ca civilizație, cu atât sufletele aferente ei sunt mai bune calitativ și au baterii mai durabile
- pentru speciile care au dezvoltat civilizații modeste, tehnicile genetice de reincarnare sunt primitive, adică civilizația nu poate supraviețui dacă un cataclism cosmic de proporții s-ar produce (cel mai probabil, cataclismul este o supernovă apropiată de planeta gazdă); sufletele mor în absența speciei lor
- dacă civilizația este foarte avansată, atunci ea nu mai este dependentă de specia din care provine. Supernova ar distruge planeta de origine și specia, dar

civilizația ar supraviețui dacă s-ar putea deplasa suficient de departe de supernova produsă, pentru ca aceasta să fie practic inofensivă, adică e nevoie să se mute în altă galaxie

- timpul este prețios însă, iar ca să te muți repede dintr-o galaxie în alta, ai nevoie de găurile de vierme; dar pentru a trece prin găurile de vierme, nu trebuie să ai corp viu, pentru că s-ar contopi cu nava
- în vederea călătoriei, civilizația este nevoită să accepte supernova ca modalitate de eliberare de corpurile nedorite, dar cu ultimele puteri trebuie să construiască o navă bază suficient de mare pentru ca generatorul său gravitonic să poată genera energiile înalte necesare producerii unei găuri de vierme în vecinătatea planetei gazdă
- supernova se produce, energiile înalte distrug specia, sufletele se eliberează de corp și sunt imediat captate pe nava bază, Luna, care produce câmpul de forță, deschide gaura de vierme și dispare înainte ca supernova să o poată distruge; planeta gazdă este distrusă; nu mai există cale de întoarcere
- cea mai apropiată galaxie de Calea Lactee este Andromeda, situată la doar 2 milioane de ani lumină de noi; dacă Luna este în galaxia noastră, nu putea veni decât din Andromeda; imaginea supernovei care a distrus civilizația și specia lui Yahveh nici nu a ajuns la noi: peste 2 milioane de ani, când o vom vedea și noi, această supernovă va fi foarte strălucitoare pe cerul Terrei, dar va fi practic inofensivă datorită imensei cantități de apă de care dispune Terra; datorită apei a ales Yahveh Terra ca planetă de orbitare pentru Luna sa
- Sistemul Solar nu era însă pustiit când Yahveh a sosit aici cu Luna lui; nu mai avea corpuri pentru îngerii săi, dar roboții care controlau Luna și-au făcut treaba foarte bine în lupta cu marile puteri locale; Luna a distrus cea mai puternică planetă din Sistemul Solar, iar celelalte au fost nevoite să se supună
- Au fost consecințe nefaste ale acestui război câștigat de Lună: Marte, Venus și Terra au trecut prin câmpul de asteroizi rezultat din planeta distrusă; știm cu siguranță că Terra a trecut de 111 ori prin acest câmp de resturi, în perioada 11653-11542 îen, cunoscută sub numele generic de Potop... Terra a supraviețuit cu brio, pentru că era destul de mare și avea destulă apă! Dar pentru Marte și Venus soarta a fost mult mai crudă. Are loc un exod de civilizații dinspre Marte și Venus către Terra. Yahveh a trebuit să împartă planeta și cu alți zei creatori, veniți de pe aceste planete afectate crunt.
- Pe Terra acești zei creatori au dezvoltat un program genetic inițial unic. Dar ei reprezentau specii diferite, civilizații diferite, motivații diferite. Inevitabil, au fost neînțelegeri între zei, războiul a cuprins planeta, oamenii asistau neputincioși la lupta acestor giganti tehnologici, dar treptat lucrurile s-au așezat pe un făgaș normal și planeta a fost împărțită convenabil între zei, așa încât toată lumea să poată face propriul program genetic, într-o zonă anume. Yahveh a obținut cea mai bună zonă de pe Terra: Mesopotamia.
- Excluzând aici detaliile mai puțin importante, pe care le-am amintit totuși în acest volum suficient de bine, Yahveh trece la fapte și nu pierde timpul: prin genetică avansată și prin purificare etnică, Yahveh creează poporul evreu, cu scopul de a obține un corp perfect compatibil pentru a se putea încarna.
- Deși programul genetic a urmărit strict o linie masculină anume, totuși Yahveh nu dorea obținerea unui bărbat, ci obținerea unei femei. Așa apare Maria, mama lui Isus și doar soția lui Iosif. Iosif nu a participat deloc la conceperea lui Isus. Genomul lui Isus a fost aproape identic cu al Mariei: singura modificare adusă a fost înlocuirea unui cromozom X cu un anume Y...

- Isus a fost conceput prin clasică metodă a inseminării artificiale. Nu este vorba nici de concepția miraculoasă, venită de la Duhul Sfânt, nici de concepția normală, făcută cu ajutorul unui bărbat rămas necunoscut. Este doar o concepere clasică „in vitro”, care nu are nimic din ceea ce au presupus cu bună-credință creștinii sau cu rea-credință evreii, și care a fost ultima concepție de acest fel din lunga serie de concepții artificiale prin care Yahveh și-a creat poporul în decursul miilor de ani.
- Iosif și Maria au fost legal căsătoriți. Iosif mai avea copii dintr-o căsătorie anterioară. Maria era fecioară și fusese fată a Templului, dar nu apucase să participe la ritualul sacru, pentru că, în mod cu totul neașteptat, Mariei îi venise primul ciclul cu mult timp înainte de termenul normal.
- Templul nu o mai putea folosi ca partenos sau vestala sau miriam, deci trebuia să părăsească instituția, pentru că putea rămâne însărcinată în urma ritualului sacru și asta însemna o mare tragedie dacă afla Irod cel Mare (băieții rezultați în urma ritualului sacru erau considerați regi prin naștere, și noi știm bine cât de sensibil era Irod cel Mare la acest capitol!). Irod ar fi considerat acest act o trădare și întregul Sanhedrin putea fi executat pe loc, fără discuții: cândva Irod mai ucisese 45 de mari preoți din Sanhedrin și, desigur, repetarea episodului nu era deloc o perspectivă încântătoare pentru nimeni!
- Maria a părăsit Templul și a fost încredințată unui bărbat deosebit, stimat și de Templu, prin rudele sale, dar și de esenieni, prin lucrările deosebite făcute de acest tâmplar la Qumran: era bunul Iosif. Fata se va căsători cu Iosif când Maria va împlini vârsta legală. Amândoi locuiau în Nazaret, în Galileea, o provincie palestiniană situată mult în afara zonei de influență a Templului.
- În Nazaret, în Galileea, Maria se afla într-un loc sigur și ferit, departe de Templul corupt, de ritualurile sacre și de toate devianțele din iudaismul vremii
- Locația era însă cunoscută de Yahveh, care într-adevăr trimite un înger de-al său pentru a executa ultima inseminare artificială din istoria evreilor. Aici se termină iudaismul și începe creștinismul.

Așadar, să fim atenți și lucizi, să nu presupunem nimic prostesc, să gândim clar și limpede asupra dovezilor pe care le avem prin prisma cunoașterii pe care o deținem la ora actuală. Lucrurile sunt de fapt mult mai simple și nu este deloc necesar să le complicăm noi prin dogmele creștine sau prin explicațiile ebraice.

Pentru a putea dovedi că acest Isus din Nazaret a fost aceeași entitate cu Yahveh, Domnul Dumnezeu evreilor, nu va fi deloc ușor, pentru că și iudaismul neagă această egalitate, dar și creștinismul nu o poate accepta. Această idee a egalității dintre Yahveh și Isus este teza mea, pe care o voi dovedi cu argumentele necesare în volumul doi al acestei lucrări.

Tot ce avem la dispoziție sunt textele iudaice și cele creștine, atât cele acceptate drept canonice, cât și cele considerate drept apocrife. Tentația oricărui exeget riguros ar fi să excludă apocrifele pentru a simplifica analiza. Dar este evident că doar textele canonice nu pot conține întregul adevăr, din rațiuni de securitate. Și mă refer aici în special la Biserica Creștină timpurie, care a reușit să facă o mare prostie prin excluderea oricărei referiri la reîncarnare. Totuși, la o privire atentă, canonicele creștine nu au putut fi complet curățate de aceste referințe la reîncarnare.

Dacă Yahveh, Domnul Dumnezeu evreilor, este una și aceeași entitate cu Isus din Nazaret al creștinilor, atunci atât iudaismul, cât și creștinismul dispar.

Ar însemna că pentru iudaism Mesia nu va mai veni niciodată, pentru că a venit deja, însă iudaismul nu a fost capabil să îl recunoască în persoana lui Isus din Nazaret.

Dacă prin Isus iudaismul s-a împlinit, atunci tot ce au făcut evreii după acest moment nu a mai fost în acord cu dorința Domnului Dumnezeu lor, Yahveh și am asista la un divorț cumplit între Dumnezeu și poporul său, în care evreii nu ar mai fi niciodată poporul ales, pentru că l-au bătut, l-au batjocorit și l-au desconsiderat chiar pe Dumnezeu care i-a creat pe ei pe acest pământ, iar crucificarea lui ar fi similară cu o declarație de război împotriva divinității.

Consecința finală a acestui fapt dureros ar fi că evreii ar fi putut devenii cu toții stăpânii lumii dacă îl recunoșteau pe Isus ca Yahveh. Dar, pentru că nu au știut să vadă, Dumnezeu a plecat de la ei și s-a dăruit celorlalte popoare, care l-au acceptat.

Pentru creștinism, drama este încă și mai mare. Dacă Yahveh este Isus, atunci Isus nu a murit pe cruce pentru păcatele noastre, ci pentru sine însuși, așa cum am explicat anterior. Toată teologia creștină devine instantaneu simplă maculatură. În absența referirilor la încarnare, creștinismul nu are susținere dacă egalitatea dintre Yahveh și Isus este adevărată. Apocalipsa nu ar mai fi sfârșitul lumii, ci ar fi doar sfârșitul lumii noastre și începutul lumii lor. Dacă sufletele noastre nu se reîncarnează, atunci Apocalipsa înseamnă doar înlocuirea oamenilor cu îngerii divini veniți din altă parte aici. Pentru oameni ar fi moarte definitivă, iar corpurile ar trece deplin în posesia îngerilor, care vor crea prin aceste corpuri umane alte corpuri, identice cu cele avute pe planeta lor, și doar specia lor ar supraviețui.

Dacă doctrina reîncarnării e adevărată, atunci sufletul este nemuritor, sau este muritor după o mare perioadă de timp în care nu s-a încarnat. Apocalipsa ar deveni atunci un moment interesant, în care specia noastră s-ar modifica un pic pentru a putea permite și îngerilor să se încarneze, deoarece trupul creat pentru Yahveh cândva a demonstrat cu prisosință că se poate face asta cu rezultate excelente.

Aceasta este marea miză a acestui joc.

Existența lui Isus a demonstrat că specia umană este suficient de compatibilă cu sufletele îngerilor, din moment ce chiar cel mai vechi și mai sofisticat suflet din acea civilizație, Yahveh, s-a putut încarna fără probleme și fără schimbări majore. Dacă unul a putut face asta, atunci toți o pot face. Pentru asta, din cele 6 miliarde de oameni se vor putea alege cele mai stabile exemplare pentru a putea crea un om de așa manieră modificat, încât sufletele ambelor specii să se poată întrupa. Ideea este ca omul, ca specie și ca suflet, să se apropie cât mai mult de cerințele acestor entități, altfel coabitarea nu se va putea produce.

Dacă sufletul omului, care este oricum inferior, pentru că nu este atât de vechi, este mult în urma sufletului de înger, care e net superior prin vechimea sa deosebită, coabitarea nu poate avea loc și va învinge sufletul mai puternic. Dar asta nu este bine, pentru că diferența mult prea mare dintre sufletul îngerului și corpul uman nu va putea induce acele modificări genetice pe care îngerii le doresc în genomul nostru, iar următoarea generație va fi tot de oameni, însă mult mai primitivi, și atunci tot efortul ar fi fost zadarnic timp de atâtea mii de ani. În plus, sufletul superior aflat într-un corp inferior nu se poate manifesta așa cum trebuie: foarte multe funcții psihice s-ar pierde iremediabil, iar ființa rezultată s-ar zbate haotic tot încercând să învețe să-și controleze corpul inferior în care este încapsulat.

Dacă sufletul uman și sufletul divin sunt foarte asemănătoare, în sensul că diferențele calitative dintre ele sunt suficient de mici, are loc unificarea celor două suflete într-un suflet hibrid. Pentru om, este un câștig imens, pentru că evoluează mult deasupra speciei sale într-un timp foarte scurt și fără efort, câștigând practic componente psihice pe care nu le-ar fi obținut nici într-un milion de ani. Pentru înger nu este deloc un câștig, pentru că el pierde multe conținuturi psihice în acest fel, dar sacrificiul merită, pentru că se încarnează și nu moare în neant.

În urma acestei unificări dintre cele două suflete, rezultă un suflet hibrid, mai bun decât cel uman, dar mai slab decât cel divin. Să nu uităm însă că asta se întâmplă într-un corp uman, totuși. Sufletul hibrid este mai bun decât sufletul uman, ceea ce va produce modificări genetice semnificative. Asta înseamnă că, după apocalipsa de care toți ne temem absolut nejustificat, omul se va schimba ca specie, devenind mai bun, într-o lume care nu va mai fi a noastră însă, pentru că cele două civilizații se vor uni și este de așteptat ca noi să primim de la ei, și nu invers.

În acest fel răspundem și la o întrebare mai delicată: dacă numărul de indivizi al speciei crește continuu, și numărul de suflete crește? Răspunsul este aparent da, dar în realitate răspunsul este nu. Numărul de suflete crește mai puțin decât numărul de indivizi, și asta pentru că există reîncarnarea, un fenomen prin care două suflete diferite se pot unifica dacă sunt minim compatibile. Asta face ca, în orice specie, să existe un singur suflet care să fie cel mai vechi și cel mai evoluat prin reîncarnare, în urma asimilării succesive de suflete primitive produse de corpurile folosite.

Știm cu siguranță că sufletul uman este foarte consistent, el cântărește în medie 21 de grame, cu mici și nesemnificative fluctuații. Nu există o legătură între greutatea corpului și greutatea sufletului. Prin cântărirea cu mare acuratețe a muribunzilor, s-a constatat că, în momentul morții, omul pierde 21 de grame din greutate, indiferent dacă trupul avea 50 kg sau 100 kg. Prin urmare, expresia „și-a dat sufletul” chiar are acoperire în realitate: omul chiar pierde 21 de grame când moare, adică exact sufletul.

Un ultim aspect pe care îmi doresc să îl explic detaliat este spinoasa problemă a conținuturilor psihice, care pot exista independent de sistemul nervos folosit. Să presupunem că sufletul uman are 26 de conținuturi psihice, pe care le notăm de la A la Z, ca să ne fie mai ușor.

Ne propunem să introducem un suflet uman într-un corp de pisică. După cum spuneam, mărimea corpului nu are legătură cu mărimea sufletului. Omul este mai mare decât pisica, dar nu prin asta se deosebește esențial de pisică. În ambele cazuri, sistemele nervoase folosite sunt similare, fiind vorba de un cortex structurat tot cu două straturi piramidale de neuroni.

Ceea ce diferă esențial este modalitatea senzorială aleasă.

Pentru om, în suflet 40% este informație vizuală (includem cititul), 30% este auditivă (și aici includem neapărat și vorbirea), 20% este corporalitate (ne mai doare una-alta, ne simțim corpul spațial static și dinamic) și 10% este informație suplimentară (gustul și mirosul). Dacă întrebăm omul cum este lumea din experiența lui, omul ne va povesti mai ales ce a văzut și ce a auzit (70% din informația sufletească se bazează pe văz și pe auz). Și asta se întâmplă pentru că, la om, cele mai dezvoltate simțuri sunt văzul și auzul, mai puțin celelalte. Ochiul uman și urechea umană sunt suficient de performante pentru a putea reda cea mai mare parte din stimulii cu înaltă semnificație adaptativă.

Dacă întrebăm pisica, ea are altă părere despre aceleași evenimente. Pentru pisică, 40% este miros, 30% este auz, 20% este văz și 10% este corporalitate. Pisica ne va povesti despre ce a mirosit ea și despre ce a auzit ea (mirosul și auzul au 70%).

Modalitățile senzoriale dictează structurarea sistemului nervos, diversele sale componente dezvoltându-se inegal și diferit de la specie la specie. În final însă, informația este stocată în suflet, și permanentele sale restructurări fac ca diversele conținuturi psihice să se contureze diferit de la specie la specie. Cantitatea de informație stocată depinde în special de speranța de viață a speciei, dar și de frecvențele de lucru ale cortexului.

Pisica trăiește mult mai puțin decât omul: cazurile care au atins 20-25 de ani sunt foarte rare la o specie unde speranța de viață e undeva la 5 ani în sălbăcie.

Dar pisica pune cortexul să lucreze la frecvențe incredibile pentru un om. Lucrând la frecvențe mari, cortexul pisicii lucrează și cu informație mai multă când situația o cere. Așa se face că putem aproxima sufletul pisicii la un suflet uman din care lipsesc vocalele A, E, I, O, U și poate și Y.

Dacă un suflet uman este încarnat într-un corp de pisică, el va pierde acele conținuturi sufletești care sunt specific umane, în speță, vocalele. Un timp îndelungat după încarnare, aceste conținuturi sufletești specific umane vor continua să existe, dar pentru că nu pot fi exersate ca atare pe corpul pisicii, vor dispărea prin atrofiere.

Nu se poate face chiar orice în reîncarnare. Se pare că există o limită a pierderilor de conținuturi psihice peste care sufletul clachează și moartea survine imediat. Multe sarcini pierdute se datorează acestui fenomen, în care sufletul ce solicită reîncarnarea nu este compatibil cu trupul oferit și separarea celor două componente este inevitabilă.

Cu aceste cunoștințe explicate și înțelese, cititorul poate aborda acum toate textele sfinte, atât cele iudeo-creștine, cât și cele islamice. Chiar și alte religii au texte foarte explicite în aceste privințe. Ideea este că trebuie să ne eliberăm de prejudecăți înainte de orice demers cognitiv; pe acest teren sensibil, orice greșală poate fi fatală.

Orice referință la dogma creștină trebuie uitată când citim texte creștine de tipul evangheliilor, epistolelor, apocalipselor, faptelor.

Orice referințe la mistica evreiască trebuie și ele uitate când citim și analizăm Tora sau alte scripturi ebraice.

Iar prejudecățile legate de islam trebuie eliminate complet înainte de a ne uita un pic pe literatura islamică. A nu se confunda Coranul cu Șaria, pentru că primul are ca autor divinitatea, dar a doua este doar o creație umană.

De asemenea, trebuie să nu uităm că Dumnezeu ne vorbește cum dorește el, când dorește el, prin metodologia lui, în acord cu dorințele și aspirațiile sale. Prin urmare, nu este înțelept să excludem nici un text din analiza noastră, chiar dacă textul canonic pare a fi mai autoritar decât cel apocrif. Să nu uităm că nu l-a întrebat nimeni pe Dumnezeu care text e canonic și care e apocrif. Canonul a fost stabilit tot de către oameni, în acord cu motivații pur umane, care nu au legătură și cu voința divină.

Când din textele canonice creștine, preoții au scos orice referință la reîncarnare, nu cred că Dumnezeu a fost cel care a dorit asta.

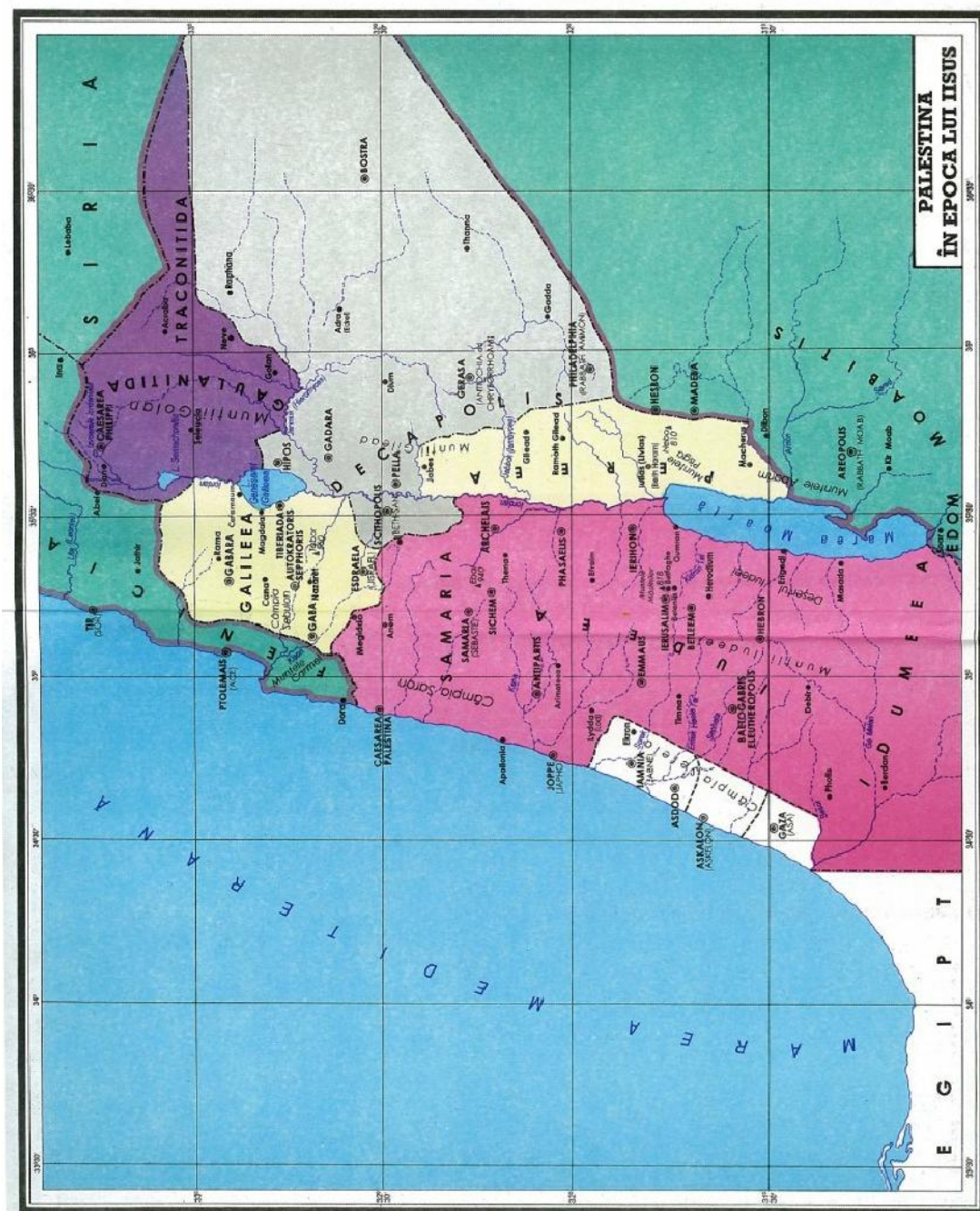
Cu asemenea probleme s-au confruntat și evreii când au stabilit canonul lor pentru a diferi de cel creștin. Dacă vă mai amintiți, la evrei **Cartea lui Daniel** a fost propusă cândva pentru scoaterea din canon, pe motiv că nu este scrisă integral în ebraică, ci o treime din text este scrisă într-o aramaică demnă de invidiat... Prejudicata este că Dumnezeu vorbește doar ebraica... Un rabin al vremii a sesizat eroarea de gândire și a spus că, dacă textul este un fals și noi îl scoatem din canon, atunci foarte bine facem, dar ce ne facem dacă textul nu este un fals și noi îl scoatem din canon?! Ce va zice Dumnezeu despre noi?

Și, în treacăt fie spus, rabinul nu s-a înșelat, pentru că Dumnezeu avea o cu totul altă părere despre Cartea lui Daniel. Isus o iubea foarte mult, și cita din Daniel la fel de mult cum cita și din ceilalți 3 mari profeți evrei (Isaia, Ieremia, Ezechiel).

În concluzie, înarmați cu răbdare, putem trece la a doua parte a acestei lucrări. Aici trebuie să ne reamintim de ce suntem noi creștini: suntem creștini pentru că noi credem în viața, în personalitatea și în învățătura lui Isus din Nazaret. Dacă a murit sau nu pe cruce, asta nu ar trebui să ne afecteze credința, așa cum în mod greșit credea cândva marele Pavel într-o epistolă de-a sa. Nu este zadarnică credința noastră dacă Isus nu a murit pe cruce pentru noi. Rămânem cu faptele și cu cuvintele sale.

Dar pentru asta va trebui să restabilim concret faptele și cuvintele sale.

Florian Marin – ISUS DIN NAZARET

Istoria evreiască de la Irod cel Mare până la consolidarea creștinismului

Spuneam în primul volum că, la moartea lui Irod, petrecută în primăvara anului 4 îen, datorită unor boli grave și rușinoase, Palestina a fost moștenită de 3 fii și o fiică. Arhelau și Antipa, băieții lui Irod făcuți cu o soție samariteană, au moștenit cea mai mare parte din Palestina: Arhelau a primit Iudeea, Samaria și Idumeea (4 îen - 6 en), iar Antipa a primit Galileea și Perea (4 îen - 39 en). Un alt copil al lui Irod, dar făcut cu altă soție, Filip (4 îen – 34 en), a moștenit Traconitida și Gaulanitida, iar fiica lui Irod, Salomeea, va primi doar câteva cetăți, în Gaza.

Este imperios necesar să facem o scurtă incursiune în istoria evreilor și după moartea lui Irod cel Mare, pentru a ne familiariza măcar un pic cu evenimentele petrecute, cu personajele marcante ale acestei perioade și cu atmosfera generală care exista în acele timpuri îndepărtate. Mă voi abține, de această dată, să menționez acum toate detaliile, pentru că le voi menționa cu prisosință când vom vorbi concret despre Isus și despre creștinismul primordial. Mă interesează doar ca cititorul meu să se familiarizeze cu termenii din epocă: atât evenimentele legate de iudaism și Imperiul Roman, cât și personajele cheie din cele două tabere. Din anumite considerente, voi evita referințele la creștini cât mai mult posibil. Despre Isus, despre creștini, despre relația lor cu iudaismul și cu Imperiul Roman, vom avea destule ocazii să vorbim pe îndelete mai târziu, tot în această lucrare.

Arhelau s-a dovedit chiar și mai despotic decât tatăl său, fără însă a fi la fel de înzestrat ca el. Disperați, evreii au trimis o petiție împăratului Octavian, rugându-l să-l înlăture de pe tron. Spre surprinderea lor, cererea le-a fost îndeplinită, dar schimbarea s-a produs într-un mod pe care nimeni nu și l-a putut închipui: o schimbare în și mai rău. La cârma Iudeei, Octavian a adus pe primul dintr-un șir întreg de **procuratori** (termenul militar roman pentru **guvernator**). Cu o singură excepție, de foarte scurtă durată, Iudeea a fost cârmuită de asemenea procuratori, până la izbucnirea războiului împotriva Romei din anul 66 en:

- **Coponius 6-9**
- **Marcus Ambibulus 9-12**
- **Annius Rufus 12-15**
- **Valerius Gratus 15-26**
- **Pontius Pilatus 26-36**
- **Marcellus 36-41**
- **Regele AGRIPA I (41-44 en)**
- **Cuspius Fadus 44-46**
- **Tiberius Alexander 46-48**
- **Ventidius Cumanus 48-52**
- **Antoninus Felix 52-59**
- **Porcius Festus 59-62**
- **Albinus 62-64**
- **Gessius Florius 64-66**

Sub guvernarea procuratorilor, stăpânirea romană a cunoscut declinul. Într-un anume sens, romanii au fost victimele circumstanțelor. Un nou imperiu, cel al parților, alcătuit din rămășițele fostelor regate ale Babiloniei, Asiriei și Persiei, se alcătua la răsărit, din India și până la hotarele Iudeei. Deși romanii au fost victorioși în toate bătăliile împotriva parților, n-au fost niciodată în stare să-i înfrângă decisiv. Parții au continuat să reprezinte o amenințare forte la frontiera răsăriteană, Iudeea fiind cel mai nimerit loc, din punct de vedere logic, de pătrundere în Imperiul Roman.

Romanii credeau că, dacă vor transforma Iudeea într-o garnizoană puternică, la a cărei cârmuire să se afle o mână de fier, vor reuși să-l țină pe dușman la distanță. Această teamă de parți i-a adus pe romani la excese pe care buna lor judecată i-ar fi împiedicat în alte condiții să le comită. Măsurile lor represive au provocat o reacție de sfidare din partea evreilor, care, la rândul ei, a dus la luarea de noi măsuri represive.

Primul procurator și-a început mandatul cu impunerea unui recensământ în rândul evreilor, în vederea stabilirii impozitelor. Era anul 6 en. Țara a fost cuprinsă de agitație, nu pentru că recensământul ar fi afectat religia, ci pentru că viza buzunarele. Romanii aveau un sistem de impozitare ce încuraja în mod deosebit fraudele. În fiscalitatea prin licitație, privilegiul de a strânge impozitele putea fi cumpărat de cel care oferea cel mai mult și care apoi era liber să impună taxe după bunul său plac, păstrând pentru sine tot ceea ce obținea peste suma minimă cerută de autorități.

În Iudeea, evreii fuseseră jecmăniți până la ultimul bănuț de către Irod, în cei 46 de ani de domnie. De aici nu se mai putea stoarce aproape nimic. Galileea însă se găsea într-o cu totul altă situație, deși romanii aplicaseră și aici recensământul și noua lege a impozitelor. Contrar așteptărilor, Antipa, spre deosebire de fratele său Arhelau, s-a dovedit un bun guvernator. Era proelenist; a întemeiat orașe după modelul celor grecești și a introdus stilul de viață grecesc. Galileenii, păgâni înainte de a fi convertiți la iudaism de către Ioan Hircan, tolerau această elenizare pentru că, din câte știau ei, era o parte a iudaismului însuși. Guvernarea stabilă din timpul lui Antipa a adus țării o prosperitate necunoscută înainte. Galileea era tocmai bună pentru a fi jefuită de perceptorii nesătui. Dar și Templul era foarte interesat de potențialul ei economic.

Tot Galileea a fost și regiunea în care au izbucnit primele revolte minore împotriva stăpânirii romane, ca un preludiu al viitorului mare război al evreilor. Situația politică din Iudeea și Galileea în secolul 1 en se aseamăna în mare măsură cu situația politică din primele regate ale lui Israel și Iuda în secolul 8 și 6 îen, când dușmanii evreilor erau Asiria și Babilonia. Atunci, în fața amenințării asiriene, care îi puneau în pericol independența, în Israel se formaseră 2 partide: un partid războinic și altul pacifist. Și în Iudeea se formaseră 2 partide când se auzise cum își zăngănea Babilonia armele, adică un partid ce susținea războiul și altul care susținea pacea. Acum istoria se repeta: două partide s-au format în Iudeea și tot atâtea în Galileea. Unul era partidul zeloților, cunoscutul partid al războiului, ce îndemna la înfruntarea Romei; celălalt era partidul păcii, ce era împotriva unei asemenea atitudini nebunești.

Din punct de vedere politic, compoziția partidului zeloților se înrudea îndeaproape cu aceea a fostului partid hasmonean, care a pus la cale răscoala macabeilor. Pe măsură ce romanii comiteau atrocități după atrocități, disperarea populației îi determina pe mulți membri ai partidului păcii să treacă în rândurile zeloților, la fel cum excesele lui Antioh Epifanul îi forțaseră pe evreii proeleniști să se alăture hasideilor antieleniști. La început, acești noi membri zeloți au provenit din rândurile fariseilor, saducheilor și esenienilor, iar mai târziu dintr-o nouă sectă a evreilor, ai cărei membri erau cunoscuți sub numele de creștini.

În secolul 1 en, fariseii erau cei mai numeroși, saducheii cei mai puternici, esenienii cei mai devotați, iar creștinii cei mai intoleranți. Odată cu declinul regatului hasmonean, partidele fariseu, saducheu și esenian au pierdut tot mai mult interesul pentru politică, urmându-și propriile direcții religioase, transformându-se în secte religioase rigide și depărtându-se unele de altele până când au fost obligate să se unească iar, ca și în epoca prehasmoneană, pentru a opune o rezistență disperată.

Fariseii ocupau o poziție de centru în gândirea religioasă a evreilor. Erau extrem de toleranți în concepțiile lor religioase, total diferiți de felul în care îi prezintă Noul Testament, ca „bigoți înguști la minte”. Fariseii credeau în reînvierea celor morți, în

venirea unui Mesia și în nemurirea sufletului. De câte ori era posibilă o dublă interpretare a Torei, ei alegeau întotdeauna versiunea mai indulgentă. Ei au pus bazele **tradiției legii orale**, un fel de îndreptar legislativ portabil „la domiciliu”, care să țină pasul cu vremurile în schimbare.

Isus aprecia eforturile lor de a descoperi în Tora răspunsuri pentru problemele evreilor de zi cu zi, dar le reproșa impunerea interpretărilor propuse de ei ca adevăruri egale Torei. Pentru Isus, Tora era o lege vie, ea nu avea nevoie de interpretări, pentru că era mereu actuală. Tora nu trebuia explicată oamenilor prin interpretări tributare vremurilor, ci trebuia adusă în sufletele oamenilor, pentru ca fiecare să primească direct din Tora răspunsurile la probleme lor imediate.

La extrema dreaptă a fariseilor se găseau saducheii. Ei nu credeau în nemurire sau în înviere și negau existența unei vieți de apoi. Ei erau realiști politici, materialisti, apărătorii *status-quo*-ului, a căror ocupație principală era păstrarea cultului Templului. Ritualul lor era rigid, închisat, neîngăduind decât puține schimbări, urmând îndeaproape litera legii, și nu spiritul ei. Deoarece aceasta era secta celor bogați, a aristocrației și a preoților, ei dețineau o mare putere politică, în ciuda numărului lor mic. Controlau Templul și dominau corpul legislativ al Sanhedrinului.

Isus nu s-a împăcat deloc cu saducheii, care i-au fost și cei mai mari dușmani. Isus le recunoștea meritele în privința Templului, pentru că era Casa Domnului, destinată lui Dumnezeu, dar le reproșa, în primul rând, că înlocuiseră Tora cu Templul și oamenii așteptau zadarnic soluții de la Templu în loc să le caute fiecare în Tora, iar în al doilea rând, ritualurile stricte și mult prea rigide impuneau standarde de puritate care excludeau majoritatea populației, fie din pricină că nu puteau plăti dările către Templu, fie pentru că aveau diverse boli incurabile. Isus spunea că Templul este Casa Domnului Dumnezeului lui Israel, și că nici un evreu nu putea fi exclus să intre în ea, chiar dacă era sărac și chiar dacă era bolnav.

Dacă saducheii reprezentau dreapta multor secte religioase iudaice, esenienii reprezentau extrema stângă. Retragera lor din viața politică a început odată cu instaurarea dinastiei hasmoneilor și a continuat sub ocupația romană. La vremea la care a izbucnit războiul împotriva Romei, ei se izolaseră de mult în propriile lor comunități, la periferia orașelor mai mici. Ca și fariseii, și esenienii credeau în nemurirea sufletului, în reînviere și în ideea de Mesia. De asemenea, credeau în pedepsirea păcătoșilor într-un Iad etern și în răsplătirea celor virtuoși în Rai. Ei au inițiat ritualuri de purificare complexe, dintre care unul era botezul, adică scufundarea în apă pentru eliberarea de păcate, sau renașterea într-o nouă viață. Esenienii preferau celibatul și, după cum spune istoricul Flavius Iosefus, „ei respingeau plăcerea ca fiind răul însuși, dar cinsteau abstenența și înfrânarea pasiunilor ca fiind virtutea întruchipată”. Pentru ca numărul lor să nu se împuțineze, susțineau ca și apostolul Pavel mai târziu, că era „mai bine să te însori decât să arzi”, drept care îngăduiau căsătoriile ocazionale. Totuși, sursa principală pentru noi membrii o constituiau copii adoptați, provenind din alte secte și care apoi erau deprinși cu modul de viață esenian.

Esenienii au fost pentru Isus cei mai buni prieteni ai săi, din foarte multe motive, pe care voi avea grijă să le discut pe larg la timpul potrivit. De reținut este că, până la un anumit punct, Isus a fost cel mai frumos produs al comunității eseniene. Isus a copilarit și s-a format ca om la Qumran, centrul suprem al esenianismului. În cea mai mare parte, Isus a îndeplinit standardele comunității eseniene așa cum nimeni altcineva nu o mai făcuse până atunci. Dar tot Isus avea să fie și cel mai mare eșec al esenienilor, cea mai mare dezamăgire a lor, pentru că nu a respectat până la capăt disciplina comunității eseniene și a îndrăznit să se separe definitiv de comunitate.

Isus era Yahveh, el avea propriile standarde după care se orienta...

La aceste 3 secte principale s-a adăugat și o a patra, în al treilea deceniu al secolului 1 en, și anume secta creștină. Fondatorul ei, acest Isus din Nazaret, a fost botezat după tradiția eseniană de către un alt evreu, Ioan Botezătorul, după toate probabilitățile, tot un esenian, de vreme ce propovăduia și boteza în apropiere de locul unde esenienii își aveau cea mai mare și mai influentă comunitate. După crucificarea lui Isus de către romani, creștinii riscau să fie dați uitării, dar printr-un program energetic de convertire inițiat de unul din foștii lor prigonitori, Saul din Tars, ulterior cunoscut sub numele de Pavel, mișcarea a căpătat curând noi aderenți, majoritatea dintre ei fiind neevrei. Aripa iudaică a creștinismului, condusă de fratele vitreg al lui Isus, Iacob cel Mare, va muri odată cu căderea Ierusalimului din anul 70 en. Aripa internațională a creștinismului, condusă de apostolul Pavel, va triumfa în final.

Zeloții își făceau prozeliți din rândul primelor 2 secte. La început, zeloții s-au bucurat de cea mai mare influență în Galileea, unde, așa cum am spus, au inițiat prima revoltă a evreilor împotriva Romei, care a avut loc în anul 6 en. O revoltă prematură, deoarece oamenii încă nu li se alăturaseră într-un număr suficient de mare. Deși răscoala a fost înăbușită în sânge de către romani, motivele ce au stat la originea ei au continuat să mocnească. Iar rândurile zeloților să se îngroașe.

În mod inexorabil, ca într-o tragedie greacă, animozitatea dintre evrei și romani se apropia de punctul culminant. Între anii 7 și 41 en, Iudeea a fost condusă de 7 procuratori diferiți. Toți erau niște soldați neinstruiți, ridicați la rangul de ofițeri. Nu se pricepeau câtuși de puțin la diplomatie și nu aveau nici o înțelegere pentru problemele sociale. Pe de-o parte, comiteau greșeli, pe de alta, se purtau cu cruzime, iar concepția lor despre arta guvernării se baza întotdeauna pe convingerea că nu există probleme ce nu pot fi rezolvate prin vărsare de sânge. Ideile piereau odată cu retezarea capului, acesta era crezul lor. Treptat, și în mod inevitabil, atrocitățile lor proteste i-au determinat pe tot mai mulți farisei, saducheii și esenieni să se alăture zeloților, care propovăduiau războiul total împotriva romanilor.

Un interludiu scurt, nesemnificativ prin consecințele sale și oarecum comic, a întrerupt această avalanșă de evenimente. Romanii au numit, încă o dată, în fruntea poporului evreu, un rege nedorit de către acesta, în persoana nepotului lui Irod cel Mare, Agripa I. Crescuse la Roma în lux și extravaganță. A fost adoptat de împăratul Tiberiu, și a devenit o persoană apropiată împăratului Caligula, care a pus capăt primei serii de procuratori pentru a-l face rege pe Agripa. El a fost cel care a reunit încă o dată toate provinciile locuite de evrei într-un singur regat. Domnia lui a fost o formă de binevoitoare proastă guvernare, care a durat 3 ani, din 41 până în 44 en. Agripa a murit așa cum a trăit, adică teatral. În timpul unei mari ceremonii la care participanții îl aclamau ca pe un zeu, s-a răsturnat de pe tron și a murit ca orice muritor. Tronul fusese, desigur, mult prea înalt pentru el...

După moartea lui Agripa, Iudeea intra în mod inevitabil în jocul destinului. Ciudatul interludiu luase sfârșit. Romanii au montat din nou decorul pe scena iudaică. O nouă serie de procuratori a fost scoasă din culise, la fel de incompetenți și de mincinoși ca și predecesorii lor din prima serie, iar Palestina a fost încă o dată împărțită. Scena era pregătită pentru o schimbare dramatică și crucială. Fiecare nou procurator strângea încă puțin șurubul. Punctul culminant se apropia. Simțind tensiunea, Roma s-a grăbit să-l schimbe pe procuratorul Albinus, din cale afară de incompetent, și să numească în locul lui pe acela care avea să fie ultimul dintre procuratorii romani, pe Florius.

Prea târziu însă. În cele din urmă, nu atrocitățile au fost acelea care au provocat războiul, ci prostia crasă. În timpul sărbătoririi Paștelui, gândind că ceea ce face e foarte amuzant, Florius a început să-l tragă pe Marele Preot de veșmânt și să profereze